

Programma- begroting 2022-2025

Colofon

Dit is een uitgave van
Gemeente Delft
Postbus 78, 2600 ME
Telefoonnummer 14015
www.delft.nl
September 2021

Inleiding

In Delft staan we voor grote opgaven. Met elkaar willen we een duurzame, leefbare en bereikbare stad, waar inwoners, ondernemers, instellingen en bezoekers zich thuis voelen. Opgaven als Delftenaren aan het werk, goed onderwijs, passende zorg en voldoende voorzieningen vragen veel inzet. Inzet van ons én van onze partners, organisaties en bedrijven. Opgaven die we alleen waar kunnen maken met de inzet alle mensen die samen onze stad maken.

De financiële middelen die we daarvoor hebben zijn echter schaars. De lastige positie waarin Delft verkeert, maakt scherpe keuzes noodzakelijk. Bij de behandeling van het herstelplan en de Kadernota 2021 heeft de gemeenteraad hiervoor de afwegingen gemaakt. Het gevolg is dat we onze ambities hebben aangepast en opgaven minimaal uitvoeren, dat we diverse trajecten en projecten betaald uit incidentele budgetten stopzetten en dat we genoodzaakt zijn de woonlasten te verhogen. Dit zijn de kaders waarmee we deze Programmabegroting 2022-2025 hebben opgesteld.

In deze nieuwe begroting hebben we ook de extra middelen verwerkt die het Rijk vrijmaakt voor jeugdzorg in 2021 (vastgelegd in de meicirculaire) en 2022 en verder, als resultaat van arbitrage. Verder hebben we in deze begroting de autonome groei van het sociaal domein doorgetrokken en hebben we de nominale ontwikkeling verwerkt. Per saldo ontstaan hierdoor nieuwe tekorten, dit vangen we gedeeltelijk op door de ruimte te verlagen voor de nominale ontwikkeling. Daarnaast gaan we uit van een extra stijging van de onroerendezaakbelasting vanaf 2025. Om de tekorten binnen Jeugd in de toekomst op te kunnen vangen, is het van groot belang dat het Rijk bijspringt met structurele financiële middelen of voorziet in gewijzigde wetgeving die de instroom tot de Jeugdwet beperkt.

De keuzes die we moesten maken waren moeilijk. Ze hebben namelijk gevolgen voor onder meer het onderhoud van de openbare ruimte, voor de kwaliteit van voorzieningen in de stad en ook voor de woonlasten die Delftenaren moeten opbrengen. De keuzes zijn echter noodzakelijk om de begroting op orde te houden en om ruimte te houden voor uitgaven die we moeten doen voor Delft en voor de Delftenaren.

Het nieuwe kabinet bepaalt de daadwerkelijke hoogte van de extra middelen die we de komende jaren ontvangen. Dit kan afwijken van de bedragen zoals we die nu hebben opgenomen. Een ander onderwerp van belang is de herijking van het gemeentefonds. Op dit moment is hierbij het beeld dat Delft ook in de toekomst niet wordt gecompenseerd voor haar centrumfunctie. Een perspectief op een passende vergoeding van het Rijk ontbreekt helaas nog.

Blik op de toekomst

De opgaven waar we voor staan blijven intussen onverminderd groot. Ondanks de financiële uitdagingen blijven we daarom werken aan Delft met onze blik op de toekomst.

In de komende periode zetten we onder meer in op de uitvoering van het Warmteplan, waarover de raad in december kan besluiten. Verder werken we aan de uitvoering van het mobiliteitsplan en de ontwikkeling van Schieoevers Noord, met ruimte voor onderwijs en de maakindustrie. De plannen voor Museum Prinsenhof Delft krijgen verder vorm, mede door de gulle gift die de gemeente hiervoor heeft ontvangen. In de binnenstad breiden we het autoluwplus-gebied uit. De ruimte die vrijkomt, richten we (tijdelijk) in voor onder andere vergroening, verblijven en fietsparkeren. Ook maken we extra budget vrij voor inrichting en gebruik van de openbare ruimte. Het gaat om een reservering van € 6 miljoen in de reserve Investeringsplan (ten laste van de Algemene reserve) die tot doel heeft om individuele projecten te financieren. Hiermee kunnen we een eerste aanzet geven aan het van gevel tot gevel vernieuwen van de openbare ruimte en het groener inrichten ervan. Ook de aanpak van hittestress en het toekomstbestendig maken van de openbare ruimte komen hiermee binnen handbereik. De reservering is inclusief de benodigde ambtelijke capaciteit en wordt nader onderbouwd door middel van een bestedingsplan. In het sociaal domein voeren we diverse maatregelen van het actieplan uit om met

innovatie, transformatie en sturing op de kostenbesparing de oplopende kosten te beperken. Daarbij blijven wij in gesprek met provincie en Rijk over een passende vergoeding voor de centrumfunctie van Delft.

Financieel gezond

Het blijft daarnaast een grote opgave voor ons om financieel gezond te blijven. Met de maatregelen uit het herstelplan, de ophoging van de woonlasten in de kadernota en de bijsturing in de programmabegroting zijn we erin geslaagd om de begroting te sluiten en in evenwicht te houden. Maar de maatregelen snijden tot op het bot. We hebben dit jaar de noodklok geluid, omdat de situatie onhoudbaar is geworden, na jaren van bezuinigingen en het afschalen van ambities. Het is noodzakelijk dat het Rijk structureel met voldoende – en dus extra – financiële middelen komt. De raad heeft de nijpende situatie ook aangekaart, in een brief aan de informateur voor het nieuwe kabinet.

Delft staat niet alleen in deze oproep. De disbalans tussen taken en bevoegdheden van gemeenten en de bekostiging daarvan door het Rijk is een nationaal vraagstuk. We werken daarom nauw samen met de VNG, de provincie en andere overheden om te bereiken dat het Rijk de hoge nood van gemeenten erkent en de financiering daarop aanpast. Extra incidentele middelen geven enige verlichting, maar zijn niet afdoende. Wat nu nodig is zijn structurele oplossingen.

Als financiële ruimte ontstaat, bezien we ook de mogelijkheid om de nu aangekondigde verhoging van de onroerendezaakbelasting vanaf 2025 te beperken.

De weg uit de coronacrisis

De coronapandemie vergroot de bestaande uitdagingen. Corona heeft in de afgelopen anderhalf jaar grote invloed gehad op het leven van veel Delftenaren en het economisch klimaat bepaald.

Het uitvoeren van het landelijk beleid en het opvangen van negatieve effecten van de pandemie heeft ook van de gemeente een grote inspanning gevraagd. We zien dat de stad zich inmiddels aan het herstellen is. Dat is positief. We kunnen echter nog niet voorspellen hoe de verdere weg uit de coronacrisis en de pandemie verloopt. We blijven daarom ook in de komende periode nauwgezet volgen welke gevolgen de pandemie heeft en hoe de landelijke maatregelen uitwerken op de stad. We blijven alert, zodat we binnen onze mogelijkheden op tijd actie kunnen ondernemen.

Balans opmaken

In 2022 gaan Delftenaren naar de stembus om een nieuwe gemeenteraad te kiezen. Dat is ook het jaar waarin wij onze bestuursperiode afsluiten. In de komende maanden maken wij de balans op van de afgelopen vier jaar. Het resultaat daarvan verwerken we in 'de Staat van Delft', een document dat wij begin 2022 aan de raad aanbieden.

Inhoudsopgave

Colofon.....	2
Inleiding.....	3
Financiële positie.....	7
Begroting in één oogopslag.....	8
Inkomsten en uitgaven in 2022.....	9
Toelichting op financiële positie.....	11
Financiële begroting 2022 & meerjarenbeeld 2023-2025.....	25
Baten en lasten per programma.....	27
Investerings.....	29
Beleidsbegroting.....	35
Duurzaam Delft.....	38
Bereikbare en leefbare stad.....	44
Goed wonen.....	52
Schone en veilige stad	57
Sterk en sociaal.....	66
Solide maatschappelijke basis.....	74
Economische zelfstandigheid.....	85
Stad in bedrijf.....	91
Stad en bestuur.....	99
Raad.....	103
Algemene dekkings-middelen en Overhead.....	107
Overhead	108
Financieel gezond.....	112
Paragrafen.....	119
Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	121
Lokale heffingen.....	141
Grondbeleid.....	153
Onderhoud kapitaalgoederen.....	161
Agenda en Fonds Delft 2040.....	167
Verbonden partijen en subsidies.....	170
Bedrijfsvoering	182
Financiering.....	185

Overzichten.....	190
Uitvoeringsinformatie.....	191
Reserves en voorzieningen.....	194
Incidentele baten en lasten.....	201

Financiële positie

Begroting in één oogopslag

Inkomsten en uitgaven in 2022

De inkomsten (inclusief onttrekkingen aan reserves) en uitgaven (inclusief stortingen in reserves) van de gemeente Delft zijn als volgt verdeeld:

Inkomsten		Uitgaven	
Bedragen x € 1.000			
Algemene uitkering	218.791	Lonen premies	86.543
Specifieke rijksbijdragen	55.224	Personeel van derden	3.073
Woonlastenheffingen	54.439	Sociale tegemoetkoming	208.175
Overige heffingen	9.381	Subsidies	18.610
Parkeren	6.584	Goederen en diensten	89.164
Huren en pachten	6.070	Rentelasten en afschrijvingen	23.457
Overige inkomsten	83.368	Reserves/voorzieningen	2.325
	433.858		431.347

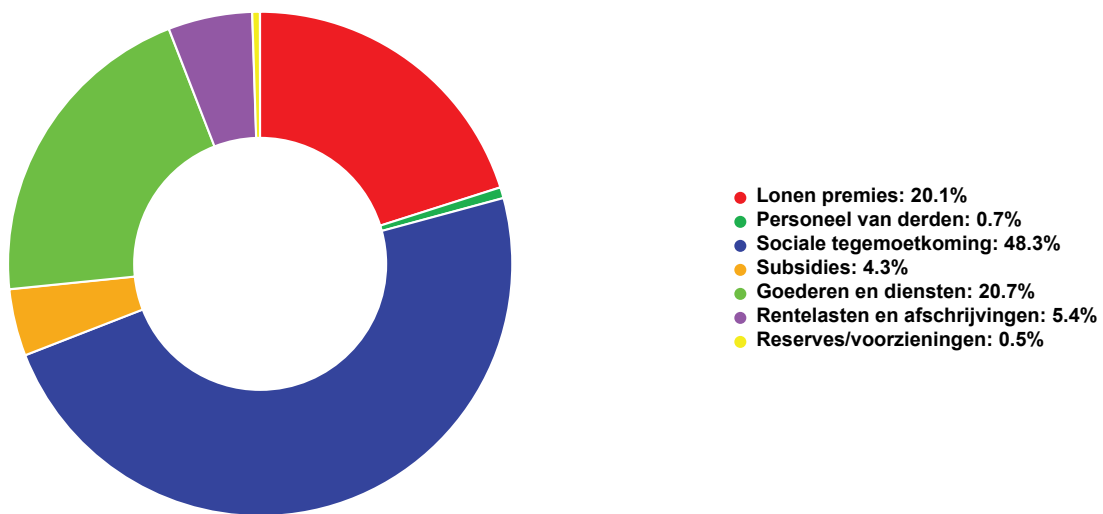
Bron: financiële administratie

Inkomsten

De inkomsten van de gemeente Delft kunnen worden ingedeeld in twee categorieën: inkomsten van het Rijk en de eigen inkomsten.

De inkomsten van het Rijk zijn de belangrijkste categorie en bestaan uit de algemene uitkering en specifieke rijksbijdragen (bijvoorbeeld voor bijstandsuitkeringen). De eigen inkomsten omvatten de woonlasten (onroerendezaakbelasting, rioolheffing, afvalstoffenheffing), parkeerinkomsten, huuropbrengsten en overige inkomsten (onder meer rente/dividend, eigen bijdragen in het sociaal domein, verkoop gronden en panden, onttrekkingen aan reserves en voorzieningen).

Uitgaven

De uitgaven zijn gebaseerd op de geraamde lasten voor de programma's. Daarnaast is ook budget gereserveerd voor de gemeenteraad, Financieel gezond (algemene dekkingsmiddelen) en de overhead. De uitgaven betreffen salariskosten, uitkeringen, subsidies, programmatische uitgaven, rente en afschrijving en stortingen in reserves en voorzieningen.

Toelichting op financiële positie

Hierna lichten we de financiële positie toe aan de hand van de vijf pijlers waarmee we de financiële gezondheid van de gemeente in beeld brengen:

1. Begrotingssaldo
2. Algemene reserve
3. Stadsschuld
4. Ruimte voor investeringen
5. Woonlasten.

Begrotingssaldo

Begroting en meerjarencijfers (bedragen x € 1.000)	2021	2022	2023	2024	2025
Saldo Programmabegroting 2021-2024	-6.591	-5.920	-3.948	-3.696	-4.136
Herstelplan 2021-2024					
Actualisering begroting	-535	-1.019	-1.110	-807	-517
Sociaal domein	-5.203	-8.473	-3.173	-3.173	-3.173
Ombuigingen	5.919	6.194	6.646	8.253	7.740
Inzet Algemene reserve	6.410	9.217	1.584		
Herstelplan 2021-2024	0	0	0	578	-86
Kadernota 2021					
1. Stedelijke opgaven - basis op orde	-847	-2.105	-2.072	-1.919	-3.275
2. Stedelijke opgaven - investeringen in de stad	-9	-275	-278	-350	-1.669
3. Overige voorstellen	21	541	760	282	882
4. Jaarstukken 2020	834	-	-	-	-
5. Woonlasten (OZB)	-	418	2.113	2.113	2.113
Kadernota 2021	0	-1.422	521	703	-2.036
Programmabegroting 2022-2025					
1. Extra middelen jeugdzorg (arbitrage)		7.086	4.230	3.870	3.438
2. Gemeentefonds - meicirculaire	2.559	-749	-958	-1.265	-556
3. Sociaal domein	-	-	-5.300	-5.300	-5.300
4. Nominale ontwikkeling	-	-334	-216	-185	-195
5. Woonlasten	-	75	67	61	60
6. Nieuw en bestaand beleid	-	-41	89	-45	383
7. Actualisering investeringsprogramma (herfasering)	-	583	304	14	50
	2.559	5.198	-1.262	-2.147	-4.157
Bijsturing:					
- Terugstorting in Algemene reserve		-5.000			
- OZB +7%					2.100
- Landelijk afgesproken maatregelen arbitrage			1.500	1.800	2.300
- Nominale ontwikkeling			550	550	550
Saldo Programmabegroting 2022-2025	2.559	198	788	203	793

De tabel laat de opbouw van het nieuwe begrotings- en meerjarenbeeld zien. De Programmabegroting 2021-2024 is hiervoor het uitgangspunt. Vervolgens zijn het Herstelplan 2021-2024 en de Kadernota 2021 toegevoegd. Nieuw zijn de bouwstenen voor de Programmabegroting 2022-2025 en een aantal bijsturingsmaatregelen om tot een structureel begrotingsevenwicht te komen.

Het resultaat in de jaren 2021 en 2022 is positief, met name als gevolg van de extra middelen voor de jeugdzorg (zie meicirculaire en arbitrage). Omdat de hiermee corresponderende uitgaven al geraamd zijn, verbetert het begrotingsbeeld. Wel geldt hierbij dat in het herstelplan de algemene reserve nodig was voor een sluitend begrotingsbeeld in de jaren 2021-2023. Door de overschotten in 2021 en 2022

vervalt de noodzaak van deze incidentele dekking en kan de onttrekking aan de Algemene reserve in 2022 gedeeltelijk worden teruggedraaid (voor het lopende jaar 2021 gebeurt dit in de Najaarsrapportage 2021). Hiermee is bij de bijsturing rekening gehouden.

Vanaf 2023 is voor de extra middelen voor de jeugdzorg een aflopende stelpost opgenomen (op basis van afspraken tussen het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, de Vereniging Nederlandse Gemeenten en het Interprovinciaal Overleg). Het volgende kabinet bepaalt de daadwerkelijke hoogte van de extra middelen, die kan afwijken van de bedragen zoals nu opgenomen in de stelpost.

Vóór de bijsturing is het resultaat negatief vanaf 2023 door de kosten van de autonome groei van de Wmo en de jeugdzorg. In de Kadernota 2021 was deze groei nog volledig onderdeel van het risicoprofiel, omdat hiervoor extra middelen van het Rijk verwacht werden. De autonome groei is nu toegevoegd en constant gehouden op het niveau van 2022. De verwachte toename is en blijft onderdeel van het risicoprofiel. Een andere oorzaak voor verslechtering van het beeld is dat de groei ('accres') in de meicirculaire onvoldoende is voor de loon- en prijsontwikkeling.

Naar aanleiding van de moties 8.2.6 'Niet blind bezuinigen op DOK' en 8.2.8 'Begrotingssaldo achter de hand' (behandeling Herstelplan 2021-2024, 30 maart 2021) is in het programma Financieel gezond een reservering opgenomen van € 400.000 (vanaf 2024). Aanvullend hierop is de motie 8.1.5 'Ook voor de VAK het begrotingssaldo 2024 achter de hand' aangenomen (behandeling Kadernota 2021, 15 juli 2021). De moties verzoeken het college om inzicht te geven in de maatschappelijke en financiële gevolgen van de voorgestelde bezuinigingen op activiteiten die de sociale basis versterken, in het bijzonder voor DOK, VAK en Delft voor Elkaar. En om daarbij de keuzes voor de jaren 2022-2024 aan te geven. Afzonderlijk van deze programmabegroting bieden we de raad nog nadere informatie aan over de omgang met deze moties. Daarbij gaan we ook in op mogelijke verzachtingen van de bezuinigingen. De raad kan dit betrekken bij de bespreking van de Programmabegroting 2022-2025.

Voor het bereiken van een positief begrotingssaldo en een structureel evenwicht zijn extra bijsturingsmaatregelen noodzakelijk:

- Ophoging OZB (+7%)
In de Kadernota 2021 staat: *"Vanaf 2023 gaan we uit van een (tijdelijke) extra stijging van de OZB van 6% ten opzichte van 2022. Deze stijging is helaas onvermijdelijk om tot een sluitend begrotingsbeeld te komen. En als het Rijk geen reële compensatie biedt voor de taken en voorzieningen van gemeenten is in 2025 opnieuw een stijging van de OZB van circa 7% noodzakelijk".*
De in de kadernota aangekondigde stijging van 7% is nog steeds noodzakelijk en levert € 2,1 miljoen op.
- Landelijk afgesproken maatregelen arbitrage
Op 29 juni 2021 heeft het ministerie van BZK een brief gepubliceerd waarin de uitkomst van de arbitrage wordt bevestigd evenals het commitment om besparingsmaatregelen te treffen en om een Hervormingsagenda (maatregelen, financieel kader) op te stellen. De maatregelen waarover overeenstemming bestaat tussen Rijk en VNG hebben een budgettaire opbrengst van € 214 miljoen in 2022, oplopend naar € 570 miljoen in 2025.
Hierop zijn dezelfde uitgangspunten toegepast als voor de meerjarige raming van de extra middelen. Dit leidt tot een besparing van € 1,5 miljoen in 2023, oplopend tot € 2,3 miljoen in 2025.
- Beperking ruimte voor inflatiecorrectie (nominale ontwikkeling)
Dit betreft een verlaging van de ruimte voor nominale ontwikkeling, met name de prijsbijstelling van de materiële budgetten.
De opbrengst van het niet corrigeren voor inflatie is € 0,55 miljoen.

In het najaar van 2021 brengen we in kaart wat de concrete opbrengst is van de besparingsmaatregelen voor de jeugdzorg. Dit doen we met een nadere analyse van de beoogde opbrengsten waarbij we nagaan in hoeverre besparingen al onderdeel zijn van het Actieplan Sociaal Domein en/of wetswijzigingen

vereisen die nog moeten worden geïmplementeerd. In het risicoprofiel is rekening gehouden met de onzekerheid over de opbrengst (zie paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing).

Tevens bezien we in het najaar 2021 de ontwikkeling van de autonome groei van de kosten Wmo en jeugdzorg en houden we rekening met maatregelen van het nieuwe kabinet om de gemeenten te compenseren voor hun taken (inclusief de besluitvorming over de herijking van het gemeentefonds). Als voldoende financiële ruimte ontstaat, benutten we deze voor het terugdraaien van het voorstel voor verhoging van de OZB in 2025. Randvoorwaarde hierbij blijft het behoud van een structureel begrotingsevenwicht, uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming. Vanuit financiële behoedzaamheid houden we in de algemene reserve voldoende dekking achter de hand voor incidentele tekorten.

Over het uitvoeringsjaar 2021 volgt meer informatie in de Najaarsrapportage 2021. De tot nu toe ontvangen compensatie van het Rijk voor de financiële gevolgen van de coronacrisis is in hoofdzaak verwerkt in de circulaire over het gemeentefonds. In de vijfde bestuurlijke rapportage over de financiële gevolgen van de coronacrisis – die we als bijlage bij de Najaarsrapportage 2021 voegen – lichten we de actuele ontwikkeling van de beschikbare middelen en oorspronkelijk voor noodzakelijke aanwendungen toe. Daarbij wordt ook een geactualiseerd inzicht geboden in het verloop van de reserve Maatregelen coronacrisis en een beeld geschetst van toekomstige ontwikkelingen.

Incidentele baten en lasten

Voor de (meerjaren-)begroting geldt als randvoorwaarde dat deze structureel en reëel in evenwicht moet zijn. Dit betekent dat:

1. structurele lasten worden gedekt door structurele baten,
2. ramingen volledig en realistisch zijn.

Om vast te stellen of sprake is van een structureel evenwicht, corrigeren we de begroting voor incidentele baten, lasten en reservemutaties. Na correctie is het *structurele* begrotingssaldo als volgt.

Begrotingsevenwicht (bedragen x € 1.000)	2022	2023	2024	2025
Begrotingssaldo programma's				
Resultaat PB 2022-2025	198	788	203	793
Incidentele baten en lasten programma's	4.376	187	126	
Incidentele mutaties in reserves	-9.719	-3.015	151	469
Structureel begrotingsevenwicht	-5.145	-2.040	480	1.262

De negatieve saldi betekenen dat de begroting tot en met 2023 structureel niet in evenwicht is. Een volledig overzicht van de *incidentele baten en lasten* in deze begroting is opgenomen bij de verzameloverzichten. Hierbij hoort ook het complete overzicht van toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

Voor de beoordeling van het begrotingsevenwicht schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) het gebruik van het financiële kengetal Structurele exploitatieruimte voor. Dit kengetal vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. In het begrotingsjaar 2022 is de structurele exploitatieruimte voor Delft 1,3% negatief. Ook voor het jaar 2023 is het kengetal negatief. Dit betekent dat de structurele baten niet toereikend zijn om de structurele lasten te dekken. In 2024 2025 is dankzij de bijstuuringsmaatregelen een structureel evenwicht bereikt.

Hierna volgt op hoofdlijnen een toelichting op de tabel met het begrotings- en meerjarenbeeld. Een uitgebreide toelichting op de voorstellen is opgenomen bij de programma's en/of de paragrafen.

Saldo Programmabegroting 2021-2024

Uitgangspunt is de niet sluitende Programmabegroting 2021-2024 (vastgesteld in de raadsvergadering van 5 november 2020). Het negatieve saldo van deze begroting heeft geleid tot preventief toezicht door de provincie Zuid-Holland en het Herstelplan 2021-2024. Toegevoegd is het jaar 2025.

Herstelplan 2021-2024 'Delft in balans'

Naast het wegwerken van het negatieve saldo in de Programmabegroting 2022-2024 is in het herstelplan aanvullend rekening gehouden met actuele ontwikkelingen in de begroting en het sociaal domein. De raad heeft het herstelplan vastgesteld in de raadsvergadering van 30 maart 2021. Het herstelplan bevat ombuigingsvoorstellen voor:

- apparaatskosten
- materiële kosten
- subsidies
- verbonden partijen
- beleidsversoberingen en overige verlagingen van uitgaven
- hogere inkomsten
- financiële keuzes (onder meer Algemene reserve en Fonds Delft 2040).

In de eerste jaren is de Algemene reserve gebruikt voor de tekorten in de begroting. Daardoor blijft er weinig vrije bestedingsruimte over voor investeringen in stedelijke opgaven. Toch is gekozen voor inzet van de Algemene reserve om onze partners in de stad en de organisatie voldoende tijd te geven voor aanpassing van de dienstverlening aan de noodzakelijke maatregelen. Met het herstelplan is de begroting structureel in evenwicht gebracht. Na beoordeling door de provincie Zuid-Holland is het preventief toezicht beëindigd.

De voorstellen in het herstelplan zijn verwerkt door middel van de 7^e begrotingswijziging 2021.

Kadernota 2021

De Kadernota 2021 is vastgesteld in de raadsvergadering van 15 juli 2021. De kadernota omvat scherpe keuzes om de basis verder op orde te brengen en voor de uitvoering van een aantal majeure stedelijke opgaven: het integraal huisvestingsplan voor onderwijs (IHP 2020-2035), gebiedsontwikkeling Schieoevers en de Investeringsagenda Sport.

Aanvullend zijn voorstellen gedaan voor de woonlasten. Een verhoging van de OZB vanaf 2023 is pijnlijk maar noodzakelijk, zolang het Rijk geen reële compensatie biedt voor de taken van gemeenten en voor de ambities die samen met gemeenten moeten worden opgepakt. Voor reiniging en riolering hebben we rekening gehouden met extra kosten, die leiden tot een verhoging van de tarieven. Dit sluit aan op het uitgangspunt dat leges 100% kostendekkend moeten zijn.

De voorstellen in de kadernota zijn verwerkt door middel van de 12^e begrotingswijziging 2021.

Programmabegroting 2022-2025

De nieuwe begroting kent een aantal bouwstenen. Voor zover deze bouwstenen een effect hebben in het lopende jaar zijn ze onderdeel van de Najaarsrapportage 2021.

1. Extra middelen jeugdzorg (arbitrage)

Het demissionaire kabinet heeft besloten om incidenteel € 1,3 miljard beschikbaar te stellen voor de tekorten in de jeugdzorg (2022). Op 29 juni heeft het ministerie van BZK een brief gepubliceerd waarin de uitkomst van de arbitrage wordt bevestigd evenals het commitment om besparingsmaatregelen te treffen (€ 214 miljoen) en om een hervormingsagenda (maatregelen, financieel kader) op te stellen.

Ten behoeve van de begrotingsvoorbereiding bij gemeenten is in de brief *indicatief* aangegeven hoe de middelen verdeeld worden. Voor Delft is dit € 7,086 miljoen in 2022. De middelen worden definitief verdeeld via de septembercirculaire 2021.

Over de structurele compensatie vanaf 2023 beslist het nieuwe kabinet. Hierop vooruitlopend hebben het ministerie van BZK, de VNG en het IPO een voorstel uitgewerkt over de structurele doorwerking:

1. opnemen stelpost met als grondslag het tekort jeugdzorg minus het effect van de afgesproken maatregelen.
2. Van dit saldo wordt 75% als stelpost geraamd.

In de stelpost is geen rekening gehouden met de besparing als gevolg van de maatregelen waarover commitment is. Dit gebeurt wel bij de bijsturingmaatregelen.

2. Meicirculaire 2021

De meicirculaire is op 31 mei 2021 gepubliceerd en geeft aan wat de bijstellingen zijn in de Algemene uitkering, de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. De circulaire gaat niet over de verdeling van de extra middelen voor de jeugdzorg naar aanleiding van de arbitrage (+ € 1,3 miljard in 2022) en de herverdeling van het gemeentefonds (met ingang van 2023).

Een toelichting hebben we opgenomen in de raadsbrief 'Bestuurlijke reactie meicirculaire 2021' (van 24 juni 2021, kenmerk 4583372). De inhoud op hoofdlijnen:

1. De meicirculaire bevat de verdeling van (een deel van) de € 613 miljoen voor acute problematiek in de jeugdzorg in 2021. Vooralsnog staan hier geen uitgaven tegenover.
2. In de bestuurlijke reactie op de circulaire zijn voorstellen gedaan voor inzet van de financiële ruimte. De grootste post betreft een reservering voor nominale ontwikkelingen.
3. Het effect van de circulaire en de bestedingsvoorstellen is positief voor het lopende jaar (als gevolg van extra middelen jeugdzorg). Voor het meerjarenbeeld zijn de effecten nadelig, met name omdat de groei van het gemeentefonds ('accres') ontoereikend is voor de (verwachte) loon- en prijsbijstelling.

De voorstellen zijn nu verwerkt in de Programmabegroting 2022-2025.

3. Sociaal domein

De autonome groei van jeugdzorg en Wmo is in het Herstelplan 2021-2024 als risico geduid vanaf 2023. In de nieuwe begroting hebben we de raming voor 2022 verwerkt in het meerjarenbeeld. De uitgaven voor het sociaal domein stijgen hierdoor met € 5,3 miljoen vanaf 2023. Door deze raming daalt het risico, omdat alleen de (mogelijke) extra stijging in 2023, 2024 en 2025 nog onderdeel is van het risicoprofiel. Aanname is dat het Actieplan Sociaal Domein wordt gerealiseerd. Voor het risico als gevolg van de toepassing van het woonplaatsbeginsel bij de verdeling van de middelen voor jeugdzorg, zijn geen aanvullende maatregelen opgenomen.

De uitgaven en inkomsten voor het sociaal domein zijn geraamd op basis van lokale ramingen. Ook is rekening gehouden met mutaties in de meicirculaire (algemene uitkering, decentralisatie- en integratie-uitkeringen). Als later dit jaar blijkt dat kosten harder groeien en/of risico's tegenvallen en/of besparingsverliezen ontstaan, bepalen we de consequenties. Het actuele financiële kader voor het sociaal domein is nu als volgt (exclusief overhead).

Financieel kader Sociaal domein	2021	2022	2023	2024	2025
Sterk en sociaal					
62 - Wijkteams	10.524	10.616	10.091	10.091	10.091
66 - Maatwerkvoorziening (Wmo)	3.170	3.337	3.147	3.147	3.147
671 - Maatwerkdienstverlening 18+	22.892	23.183	22.848	22.792	22.791
672 - Maatwerkdienstverlening 18-	25.974	27.625	25.824	25.520	25.018
681 - Geëscaleerde zorg 18+	25.927	24.384	24.456	24.466	24.465
682 - Geëscaleerde zorg 18-	4.042	4.215	4.215	4.215	4.215
71 - Volksgezondheid	5.122	5.040	5.032	5.033	5.033
Solide maatschappelijke basis					
61 - Samenkracht en burgerparticipatie	11.690	10.031	9.436	9.168	9.168
Economische zelfstandigheid					
63 - Inkomensregelingen	5.622	6.574	6.320	5.670	5.670
64 - Begeleide participatie	12.131	11.338	10.932	10.972	11.002
65 - Arbeidsparticipatie	10.454	11.184	11.026	10.805	10.794
671 - Maatwerkdienstverlening 18+	60	61	60	60	60
	137.608	137.588	133.387	131.939	131.454

In dit financiële kader is nog geen rekening gehouden met de besparing als gevolg van de maatregelen voor de jeugdzorg waarover commitment is (zie bijsturingsmaatregelen). Deze besparing is gebaseerd op aannames die gemaakt zijn op rijksniveau. Omdat een deel van de maatregelen al onderdeel is van het Actieplan Sociaal Domein, kent de beoogde besparing nog een belangrijke mate van onzekerheid. Hierom is besloten dit toe te voegen aan het risico sociaal domein in het risicoprofiel in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing. We voeren nader onderzoek uit naar de opbrengst van de bijsturingsmaatregelen.

Nominale ontwikkelingen

Het prijspeil van de nieuwe begroting is aangepast aan de verwachte ontwikkeling van lonen en prijzen in 2022. Hierbij is ook rekening gehouden met subsidies, bijdragen aan gemeenschappelijke regelingen en de stijging van de inkomsten uit leges, toeristenbelasting, parkeerinkomsten en precario:

- de loonontwikkeling is 1,65% vanaf 2022, waarvan 1,40% wordt gereserveerd voor de toekomstige cao (loonontwikkeling en pensioenpremie) en 0,25% voor additionele ontwikkeling.
NB: dit betreft ook de indexatie van de uitvoering van de Participatiewet door Werkse!
- De materiële prijscompensatie betreft goederen en diensten (1,3%), vastgoed (op basis van de uitgangspunten Vastgoedanalyse) en de gemeenschappelijke regelingen.
- De tarieven stijgen met de consumentenprijsindex (CPI) (1,5%).

In het Herstelplan 2021-2024 is een structurele besparing van € 100.000 afgesproken door in 2022 de nominale ontwikkeling van de materiële kosten vanaf 2022 niet volledig toe te passen. De taakstelling in het herstelplan betekent dat het indexpercentage voor de materiële budgetten is verlaagd van 1,4% naar 1,3%.

Ook is in het Herstelplan 2021-2024 een besparing van € 325.000 afgesproken, door in 2022 de subsidies eenmalig niet te indexeren (van deze opbrengst is € 25.000 nodig voor een aanvullende subsidie voor dierenwelzijn/wildopvang).

De grondslag voor de nominale ontwikkeling van subsidies is een volume van ongeveer € 28 miljoen. De berekende nominale ontwikkeling bedraagt circa € 227.000 en is daarmee niet toereikend voor de taakstelling in het herstelplan. In plaats van de eerder afgesproken aanvullende, generieke bezuiniging is nu afgezien van de extra korting (€ 98.000) die nodig is om de totale taakstelling te realiseren en is hiervoor een besparingsverlies verwerkt.

Voor het bereiken van structureel begrotingsevenwicht is een extra korting van € 0,55 miljoen verwerkt op de nominale ontwikkeling van goederen en diensten (zie bijsturingsmaatregelen).

Woonlasten

De woonlasten bestaan uit de onroerendezaakbelasting (OZB), de afvalstoffenheffing en de rioolheffing.

Zoals al opgenomen in de Kadernota 2021 stijgt de OZB-opbrengst in 2022 alleen met de inflatiecorrectie (CPI: 1,5%). De opbrengst van deze inflatiecorrectie maakt deel uit van de nominale ontwikkeling en is bedoeld als dekking voor de loon- en prijsbijstelling om uit te komen op het prijspeil 2022. Vanaf 2023 is een (tijdelijke) extra stijging van de OZB verwerkt van 6% ten opzichte van 2022. Deze stijging is noodzakelijk voor een sluitend begrotingsbeeld.

Het nieuwe areaal levert extra inkomsten op. In het dekkingsplan van het Bestuursprogramma 2018-2022 hebben we hierop geanticipeerd. Het voordeel is per saldo € 172.000. Dit is nodig voor de kosten van areaaluitbreiding als gevolg van de groei van de stad.

Als het Rijk geen reële compensatie biedt voor de taken en voorzieningen van gemeenten is in 2025 opnieuw een stijging van de OZB van circa 7% noodzakelijk (zie bijsturingsmaatregelen).

In de Kadernota 2021 is rekening gehouden met de hogere kosten voor verwerking restafval en compensatie van de incidentele dekking vanuit de algemene reserve (€ 772.000), het aangenomen amendement (4 maart 2021) om grofvuil gratis te blijven inzamelen (€ 300.000), de dienstverleningsovereenkomst met Avalex (€ 160.000) en toerekening van perceptiekosten van de Regionale Belasting Groep (€ 375.000). De baten zijn inclusief inflatiecorrectie (1,5%) en

areaaluitbreiding. Gegeven het uitgangspunt bij de gesloten circuits dat het tarief alle kosten moet dekken, is de tariefstijging 9,8%.

De afgelopen 5 jaar is de rioolheffing gelijk gebleven. Het nieuwe gemeentelijk rioleringsplan (GRP) houdt rekening met een aantal grote projecten en (tijdelijk toegevoegde) kosten voor maatregelen voor klimaatadaptatie (€ 826.000) en toerekening van perceptiekosten van de Regionale Belasting Groep (€ 350.000). De baten zijn inclusief inflatiecorrectie (1,5%) en areaaluitbreiding. Gegeven het uitgangspunt bij de gesloten circuits dat het tarief alle kosten moet dekken, is de tariefstijging 12,9%.

Bij de raadsbehandeling van de Kaderbrief 2018 (5 juli 2018) is een motie aangenomen voor watergerelateerde belastingheffing en is een toezegging gedaan om een verdere tariefdifferentiatie bij de afvalstoffenheffing te onderzoeken. Op het moment van opstellen van deze begroting is een brief in voorbereiding over de motie voor watergerelateerde belastingheffing. De toezegging over tariefdifferentiatie is afgedaan met de raadsbrief 'Afdoening toezegging 2018-07, tarieven afvalstoffenheffing' (van 13 juli 2021, kenmerk 4598701). Conclusie van de brief is dat differentiatie leidt tot forse verschuivingen in woonlasten van bewoners en met name de kwetsbare groep van éénoudergezinnen treft. Om die reden wordt afgezien van het verder differentiëren van tarieven.

Nieuw en bestaand beleid

De gebiedsontwikkelingen in Delft zorgen voor een uitbreiding van het areaal waarvoor beheer en onderhoud nodig is. Op basis van toe te voegen areaal en eenheidsprijzen per m² hebben we de aanvullend benodigde budgetten geïnventariseerd. De benodigde financiële ruimte is beschikbaar vanuit de areaaluitbreiding OZB. Vanaf 2025 is aanvullend dekking beschikbaar vanuit de groei van het gemeentefonds. Voor de Kadernota 2022 wordt een procesvoorstel voorbereid om van de areaaluitbreiding een reguliere bouwsteen voor de begrotingsvoorbereiding te maken (afbakening, raming en financiële kaderstelling).

Het verzoek van de Stichting Islamitisch College (SIC) voor het starten van een nieuwe school is gehonoreerd. Voor de tijdelijke huisvesting worden de huisvestingsmogelijkheden onderzocht. Realisatie is gepland tussen januari en juni 2022, het onderwijs start op 1 augustus 2022. Met het benodigde bedrag (maximaal € 1,1 miljoen) hebben we in de begroting rekening gehouden. Hiervoor is gedeeltelijk dekking beschikbaar in de reserve Onderwijshuisvesting (€ 365.000). Daarnaast bereiden we een structurele oplossing voor.

Mede naar aanleiding van de vertraging van de invoering Omgevingswet inventariseren we dit najaar de incidentele en structurele kosten alsmede de dekkingsmogelijkheden. Ook betrekken we hierbij de wet Kwaliteitsborging en de (nadelige) gevolgen voor de leges Omgevingsvergunningen (kostendekkendheid, tarief).

Voor de dekking geldt als uitgangspunt de afspraak met het Rijk dat de overgang op middellange termijn (< 10 jaar) budgetneutraal moet verlopen en dat gemeenten 'besparingen' mogen houden. Onderzoek wijst uit dat de terugverdientijd 35-40 jaar is en dat maatschappelijke baten vooral bij initiatiefnemers ontstaan. Omdat gemeenten decentrale beleidsruimte nauwelijks invullen, is de kans op structurele nadelen groter. De VNG vraagt extra compensatie van de transitiekosten in 2022 en aanscherping van de budgetneutrale invoering. Resultaten worden verwacht in de septembercirculaire en in de kabinetsformatie.

Op basis van de actuele leningenportefeuille, het nieuwe investeringsprogramma en de financiële ruimte is de financieringsbehoefte bepaald. Dit leidt tot een meerjarig voordeel bij de rentelasten.

Theater De Veste houdt rekening met een structureel exploitatietekort vanaf 2022 als gevolg van gestegen kosten voor o.a. huisvesting en covid-19. In deze begroting is een eenmalige oplossing geboden door middelen te ramen voor een extra subsidie van € 229.000 voor 2022. Dekking is deels beschikbaar in de reserve Maatregelen coronacrisis (€ 67.000).

Participatie van de stad is een vast onderdeel van de gemeentebrede werkwijze. Dit vergt een budget voor tools die randvoorwaardelijk zijn voor de dialoog met inwoners en partners.

In het herstelplan is een structurele korting op subsidies opgenomen die ten laste kwam van een incidenteel budget. Vanwege het beperkte nadeel wordt nu voorgesteld dit besparingsverlies te accepteren.

Actualisering investeringsprogramma (herfasering)

Het bestaande investeringsprogramma is geactualiseerd. Dit betreft met name de herfasering van de investeringsprojecten en de verschuiving van investeringsagenda naar -plan. Op basis van nieuwe ramingen ontstaan incidenteel voordelen als gevolg van lagere afschrijvingslasten.

Algemene reserve

De algemene reserve heeft na het opmaken van de Jaarstukken 2020 en de voorstellen in het Herstelplan 2021-2024 en de Kadernota 2021 een positieve stand. Inclusief de voorstellen in de Programmabegroting 2022-2025 voor terugstorting van de eerder afgesproken inzet voor het herstelplan en de ophoging van de bestemmingsreserve Investeringsplan is het saldo aan het eind 2022 bijna € 83 miljoen.

De benodigde weerstandscapaciteit op basis van het risicoprofiel bedraagt € 47,2 miljoen. De score voor de ratio weerstandsvermogen, ofwel de verhouding tussen de beschikbare en de benodigde weerstandscapaciteit, is in 2022 1,75 positief. Volgens landelijk gehanteerde normen wordt deze score gewaardeerd als 'ruim voldoende'. De ontwikkeling van de Algemene reserve is toegelicht in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Algemene reserve Bedragen x 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Beginsaldo	109.184	98.412	82.822	80.172	79.659
Jaarrekening 2020					
Resultaat 2020	2.130				
Bestemming resultaat 2020 (voorstellen)	-2.296				
Ophoging reserve Maatregelen coronacrisis	-266				
Overige voorstellen					
Ontvlechting reserve Vastgoed	-462	-398			
Verkoop Staalweg	3.000	-500			
Dekking incidenteel beleid	-2.875	-480			
Motie Mediafonds	-30				
GC Reiniging	-172				
Voorziening Stovod	-400				
Incidentele voorstellen t.l.v. AR (Herstelplan)	-1.156	-806			
Verrekening bijdrage voorziening PFAS	1.505				
Inzet opbrengst aandelen Eneco					
Stimulerings- en investeringspakket	-1.290	-1.650	-40		
Compensatie dividend Eneco/Stedin/BNG (Herstelplan)	-2.050	-1.538	-1.025	-513	
Negatief saldo Herstelplan 2021-2024	-6.410	-9.218	-1.585		
Positief saldo PB 2022-2025		5.000			
Openbare ruimte (reserve Investeringsplan)		-6.000			
	98.412	82.822	80.172	79.659	79.659
<i>w.v. restant Enecogelden</i>	<i>39.958</i>	<i>26.552</i>	<i>23.902</i>	<i>23.389</i>	<i>23.389</i>

In de Algemene reserve is de opbrengst van de verkoop aandelen Eneco verwerkt. De extra dekkingsmogelijkheden die hiermee zijn ontstaan, hebben we ingezet voor nieuwe investeringen in de Programmabegroting 2020-2023 (€ 45,3 miljoen), de reserve Maatregelen coronacrisis (€ 4,4 miljoen), het Stimulerings- en investeringspakket (na bijstelling € 3,0 miljoen) en voor maatregelen in het Herstelplan 2021-2024:

- compensatie van wegvallend dividend Eneco/Stedin/BNG (€ 5,1 miljoen)
- compensatie tekorten in 2021-2023 (€ 17,2 miljoen).

In deze begroting komt daar nu de terugstorting van het positieve saldo in 2022 bij (+ € 5 miljoen) en de ophoging van de reserve Investeringsplan ten behoeve van de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte (-/- € 6 miljoen).

Investerings in Programmabegroting 2020-2023

In de Programmabegroting 2020-2023 zijn (reserveringen voor) nieuwe investeringen opgenomen ter grootte van € 45,3 miljoen:

- investeringen die starten in 2020 (€ 22 miljoen)
- reservering voor ontwikkelingsvisie Prinsenhof(gebied) (€ 15 miljoen)
- investeringswensen Bovenwijkse voorzieningen, Rietveldtheater en ISK (€ 8,3 miljoen)

De investeringen ad € 22 miljoen en de investeringswensen ad € 8,3 miljoen zijn verwerkt in het investeringsprogramma. De kapitaallasten worden gedekt uit de bestemmingsreserve Dekking kapitaallasten die is gevuld vanuit de Algemene reserve. De onttrekking uit de Algemene reserve en de storting in de reserve is verwerkt in de begrotingswijziging die is vastgesteld bij de Kaderbrief 2020.

Nadat rekening is gehouden met bovengenoemde inzet, is van de opbrengst aandelen Eneco nog € 23,4 miljoen beschikbaar als dekking.

Stadsschuld

De stadsschuld beoordelen we op basis van (1) omvang, samenstelling en ontwikkeling van de schuld, (2) betaalbaarheid en (3) financiële ratio's.

1. Omvang, samenstelling en ontwikkeling van de schuld

Voor de bepaling van de omvang van de stadsschuld sluiten we aan bij het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). Hierin is de *bruto* schuld opgebouwd uit vaste en vlottende schulden + verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen.

De opbrengst van de verkoop van de aandelen Eneco is, conform het Treasurystatuut, ingezet voor de bestaande financieringsbehoefte (aflossing van aflopende leningen en nieuwe financieringen). Dit leidt tot een stijging van de activa, een daling van het vreemd vermogen en – per saldo – tot een stijging van het eigen vermogen.

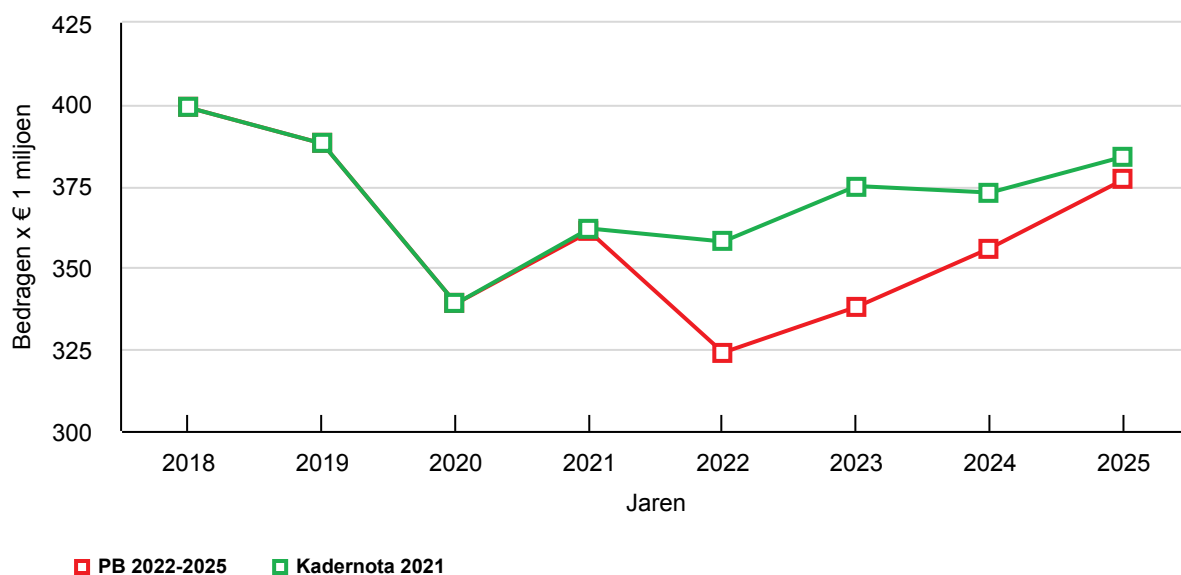
De actuele bruto stadsschuld is eind 2021 ruim € 361 miljoen. In het nieuwe begrotingsjaar 2022 daalt de schuld naar bijna € 324 miljoen. De verschillen worden verklaard door de geactualiseerde financieringsbehoefte van het nieuwe investeringsprogramma.

Van de totale schuld is in 2022 totaal € 76 miljoen doorgeleend aan bijvoorbeeld ParkerenDelft BV (€ 45,5 miljoen), woningcorporaties (€ 20 miljoen), SVN (€ 9,8 miljoen) en de sportsector (€ 0,6 miljoen). In 2023 dalen de doorgeleende gelden naar € 73 miljoen.

Tegenover de leningen aan ParkerenDelft BV staat, als zekerheid, het recht van eerste hypotheek op de parkeergarages voor de gemeente.

De meerjarige financieringsbehoefte bepaalt de ontwikkeling van de schuld. Deze behoefte is een optelsom van inkomsten en uitgaven, afschrijvingen, investeringen, voorzieningen en aflossingen van leningen (zie [paragraaf Financiering](#)). In de grafiek hierna is het effect van de financieringsbehoefte op de bruto schuld in beeld gebracht.

Ontwikkeling stadsschuld

2. Betaalbaarheid

Over de vaste schulden, kasgeldleningen en het negatieve banksaldo betalen we rente. Deze rentelasten zijn de kosten van de stadsschuld. Daarnaast ontvangen we rente voor de doorgeleende gelden. In de paragraaf Inkomsten en uitgaven in 2022 is het aandeel van de rente in het totaal van de begroting vermeld op basis van de huidige leningenportefeuille, de financieringsbehoefte en de verwachte renteontwikkeling. Hierbij is rekening gehouden met een stijging van de rente en een buffer voor het investeringsprogramma. In de paragraaf Financiering is een toelichting opgenomen op de rente en de renterisico's.

De omvang van rentelasten beoordelen we op basis van de rentequote die de rentelasten uitdrukt als percentage van de inkomsten. In 2022 is de bruto rentequote is 1,98% (streefwaarde: < 5%). Na correctie voor uitgezette leningen is de netto rentequote 1,41% (streefwaarde: < 2,5%).

3. Financiële ratio's

De omvang en betekenis van de schuldpositie wordt in kaart gebracht met een aantal verplichte financiële kengetallen (BBV, artikel 11) en een extra indicator op verzoek van de raad. Een compleet overzicht van de financiële kengetallen staat in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

Ratio's	Jaarrekening 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025
Door BBV voorgeschreven						
Netto schuldquote	44,5%	62,8%	71,5%	74,8%	79,6%	83,9%
Gecorrigeerde netto schuldquote	28,6%	43,0%	51,9%	56,1%	61,5%	66,7%
Solvabiliteitsratio	39,2%	35,9%	37,0%	35,4%	34,1%	32,4%
Kengetal grondexploitatie	0,5%	-1,9%	-1,7%	-2,6%	-1,0%	1,2%
Gemeentelijke aanvulling						
De ontwikkeling van de netto schuld per inwoner	2.190	2.424	2.683	2.812	2.955	3.137

Hoe hoger de schuld, hoe hoger de schuldquote. Een hoge netto schuldquote hoeft op zichzelf geen probleem te zijn als sprake is van doorgeleende gelden aan bijvoorbeeld woningcorporaties die jaarlijks aflossen. In de *gecorrigeerde* netto schuldquote zijn de verstrekte leningen buiten beschouwing gelaten.

De motie 'Beheersbaarheid stadsschuld' (van 9 november 2017) draagt op om te sturen op de netto schuldquote met als bovengrens de in de Programmabegroting 2018-2021 opgenomen percentages ¹, zodat deze vanaf 2021 maximaal 100% is, en deze vanaf 2021 verder af te bouwen. In de motie is gesteld

dat bij afwijken van dit principe actief en gemotiveerd in overleg moet worden getreden met de raad. In aanvulling hierop hanteren we, zoals vermeld in het coalitieakkoord, voor de BBV-indicatoren de streefwaarden van de VNG.

Een belangrijke notie bij de kengetallen is dat de streefwaarden van de VNG *geen* doel zijn, maar gelden als maximum (schuldquotes, grondexploitaties) c.q. minimum (solvabiliteit) en fungeren als referentie voor de beoordeling.

Streefwaarden VNG

In het BBV heeft de wetgever geen normen opgelegd. Wel heeft de VNG een aantal streefwaarden voorgesteld waarbij de kanttekening is dat er geen landelijke normen voor de kengetallen zijn, omdat deze erg afhangen van de lokale situatie.

De VNG adviseert om voor de netto schuldquote 130% als maximumnorm te hanteren en daarboven de schuld af te bouwen. Er is dan sprake van een zeer hoge schuld. Al bij een netto schuldquote van 100% springt het licht voor een gemeente op oranje. Voor de gecorrigeerde netto schuldquote geldt: hoe lager, hoe beter.

Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt een percentage van 20%. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 20% bevindt de gemeente zich op glad ijs. Bij een solvabiliteitsratio lager dan 30% springt het licht op oranje.

Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

Bronnen: VNG.nl/financiële kengetallen, Houdbare gemeentefinanciën (2013), Handleiding houdbaarheidstest gemeentefinanciën (2017)

De solvabiliteitsratio geeft aan in hoeverre er geen schulden op het bezit rusten. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente.

Het kengetal grondexploitaties geeft aan hoe groot de grondpositie (de waarde van de grond) is. Omdat dit als risico wordt gezien, geldt: hoe lager het percentage voor dit kengetal, hoe beter. In Delft is de grondpositie beperkt en voor reële marktwaardes opgenomen op de balans. Het risico op de voorraad bouwgrond en de schuld die daarmee samenhangt is daarmee beperkt.

Op verzoek van de raad is het kengetal netto schuld per inwoner opgenomen. Dit kengetal brengt de ontwikkeling van de schuld, de zogenaamde schuldevolutie, in beeld. Voor Delft is het beeld stabiel.

Conclusie:

De schuldpositie is houdbaar. De omvang en ontwikkeling is beheerst, de betaalbaarheid voldoet aan streefwaarden voor de rentedruk en de scores voor de verplichte financiële kengetallen voldoen aan de streefwaarden van de VNG.

Ruimte voor investeringen

Nieuwe investeringen

Het stimuleringspakket in de Programmabegroting 2021-2024 is in het herstelplan bijgesteld naar een totale omvang van € 5,1 miljoen. Het betreft nu de prioriteiten:

1. Ruimte voor maakindustrie (2040) en keten techniek-onderwijs versterken
2. Onderhoud (integraal) openbare ruimte en investeren in de wijk
3. Energietransitie en circulaire economie

In het investeringsprogramma van de nieuwe begroting zijn de investeringen uit de Kadernota 2021 verwerkt. Dit betreft Ruimte maken in de binnenstad, Entreegebieden (Rode Loper), Mobiliteitsplan Delft, IHP 2020-2035, (V)MBO (parkeren/inrichting OR/plankosten) en de Investeringsagenda

¹ 2018: 103,9%, 2019: 107,6%, 2020: 107,3%, 2021: 100%

Sportaccommodaties. Voor de Prinsenhof is € 15 miljoen gereserveerd in de reserve Dekking kapitaallasten.

Agenda Delft 2040 en Fonds Delft 2040

Het Fonds Delft 2040 is het financiële kader voor de Agenda Delft 2040. In 2017 is een inventarisatie gemaakt van wat nodig is voor de opgaven. Dit leidde tot een geschat benodigd totaal investeringsvolume van circa € 1,4 miljard, met een geschat gemeentelijk aandeel van circa € 360 miljoen. Het bestuurlijk commitment is er voor een groei naar een investeringsvolume van € 75 miljoen in Fonds Delft 2040. Na de bijstelling in het herstelplan is er dekking voor een investeringsvolume van bijna € 42 miljoen. Hiervan is inmiddels € 12,7 miljoen ingezet voor Station Delft Zuid, ontwikkeling Gelatinebrug, Next!Delft en Biotech Campus Delft.

Jaarlijks, bij de kadernota, vindt de afweging plaats of een voorstel wordt gedaan voor de groei van het fonds.

In de paragraaf Agenda en Fonds Delft 2040 staat een toelichting over de voorbereiding en uitvoering van de Agenda Delft 2040.

Kwaliteit openbare ruimte

Voor het onderhoud van de kapitaalgoederen (openbaar groen, water, wegen en kunstwerken, verlichting, speeltoestellen, riolering en gebouwen) is het beleid en de daarbij behorende budgetten vastgelegd in beheerplannen.

In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen is een toelichting opgenomen over de voortgang van het geplande onderhoud en de actuele beheerplannen.

Voor de Kadernota 2022 werken we een voorstel uit om van de areaaluitbreiding als gevolg van gebiedsontwikkelingen een reguliere bouwsteen voor de begrotingsvoorbereiding te maken. Hierbij bestaat het financieel kader uit de areaaluitbreiding van de OZB en de toename van het gemeentefonds als gevolg van de groei van de stad.

Woonlasten

Na de verlaging van de OZB in 2018 en de inflatiecorrectie in 2019, 2020 en 2021 is de OZB in Delft gedaald naar 106% van het landelijk gemiddelde (bron: COELO 2021). Desondanks is de lokale lastendruk nog steeds hoog, vooral door de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Op de COELO-ranglijst 2021 van grote gemeenten staat Delft nu op de achtste plaats van duurste gemeenten voor de woonlasten.

Over de woonlasten (OZB, rioolheffing, afvalstoffenheffing) is in het coalitieakkoord het streven opgenomen dat de kosten van het woonlastenmandje niet stijgen, en maximaal met de Consumentenprijsindex (CPI) van het CPB. Voor het totaal van de woonlasten in 2022 is deze afspraak niet houdbaar gebleken.

De OZB-opbrengst stijgt in 2022 met alleen de inflatiecorrectie (CPI: 1,5%). Vanaf 2023 gaan we uit van een (tijdelijke) extra stijging van de OZB van 6% ten opzichte van 2022. Deze stijging is helaas onvermijdelijk om tot een sluitend begrotingsbeeld te komen. En als het Rijk geen reële compensatie biedt voor de taken en voorzieningen van gemeenten, is in 2025 opnieuw een stijging van de OZB van circa 7% noodzakelijk.

Voor het gesloten circuit reiniging is in het Herstelplan 2021-2024 het tekort als gevolg van de verhoging kosten verwerking restafval en compensatie van de incidentele dekking vanuit de algemene reserve (€ 772.000) in het nieuwe tarief van de afvalstoffenheffing verwerkt. Dat geldt ook voor de kosten die samenhangen met het aangenomen amendement om grofvuil gratis te blijven inzamelen (4 maart 2021) en de dienstverleningsovereenkomst met Avalex. Ook is afgesproken om de perceptiekosten van de

Regionale Belasting Groep (RBG) toe te rekenen aan het gesloten circuit. Dit sluit aan bij het uitgangspunt dat het tarief kostendekkend is en dat alle kosten die gemaakt worden voor het gesloten circuit ten laste worden gebracht van het gesloten circuit. Per saldo stijgt het tarief met 9,8%.

Voor het gesloten circuit Riolerings houden we op basis van het nieuwe Gemeentelijke Rioleringsplan (GRP), naast een aantal grotere projecten, ook rekening met (tijdelijk toegevoegde) kosten voor maatregelen voor klimaatadaptatie. Met de vergroting van het rioolstelsel als gevolg van gebiedsontwikkelingen is nog geen rekening gehouden. Een compleet overzicht van deze kosten en de voorgestelde dekking is onderdeel van het nieuwe GRP. Net als bij het gesloten circuit reiniging hebben we rekening gehouden met de toerekening van de kosten van de RBG voor de inning van de rioolheffing. Het uitgangspunt is dat het tarief kostendekkend is en dat alle kosten die gemaakt worden voor het gesloten circuit ten laste worden gebracht van het gesloten circuit. Per saldo stijgt het tarief met 12,9%.

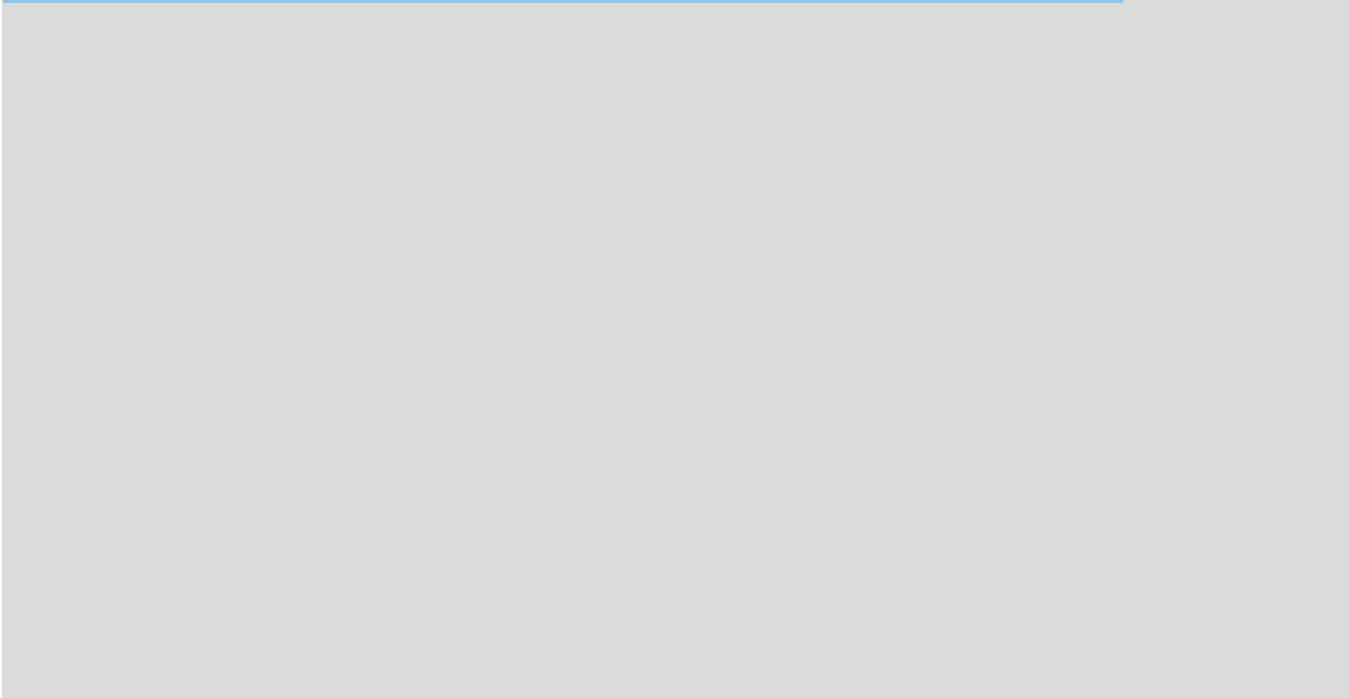
Totaal woonlastenmandje						
bedragen x € 1.000	2021	Areaal	Nominale ontwikkeling	Overige	%	Raming 2022
Woonlastengebonden tarieven:						
Ozb	27.839	293	418		1,50%	28.550
Afvalstoffenheffing	14.700	484	221	1.226	9,84%	16.631
Rioolrechten	11.879	154	178	1.354	12,90%	13.565
Totaal	54.418	931	816	2.580	6,24%	58.745

Voor de beoordeling van de financiële positie is het financiële kengetal Belastingcapaciteit voorgeschreven (BBV). Het kengetal laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot de landelijk gemiddelde woonlasten (OZB, rioolheffing en reinigingsheffing). De uitkomst geeft inzicht in de ruimte voor belastingverhoging om bijvoorbeeld een financiële tegenvaller op te vangen of om nieuw beleid te dekken (in het volgende begrotingsjaar). Hiermee geeft dit kengetal een indicatie van de wendbaarheid van de begroting. Voor Delft is het kengetal belastingcapaciteit 114,7%. Dit percentage indiceert dat de ruimte voor belastingverhoging in 2022 beperkt is.

Op verzoek van de raad hebben we het kengetal Onbenutte belastingcapaciteit (OZB) toegevoegd. Dit kengetal laat de ruimte voor stijging van de OZB zien als gekozen wordt voor 120% van het landelijk gemiddelde. Voor Delft is deze ruimte in 2022 ongeveer 1,4% van de totale begroting.

Financiële begroting 2022 & meerjarenbeeld 2023-2025

Inleiding op de financiële begroting

Dit hoofdstuk bevat een overzicht van de baten en lasten in het begrotingsjaar 2022 en de meerjarenperiode 2023-2025. Ook is de realisatie in 2020 en de begroting voor het lopende jaar 2021 opgenomen.

Naast de baten en lasten bevat dit hoofdstuk informatie over het investeringsprogramma (plan en agenda).

Baten en lasten per programma

De tabellen hierna geven inzicht in baten, lasten, stortingen en onttrekkingen, zowel voor de Programmabegroting 2022-2025 als voor de realisatie 2020 en de begroting 2021. Bij de programma's staat een toelichting op het beleid.

(bedragen × 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten	514.004	399.909	389.082	391.793	390.713	395.092
Lasten	421.604	415.467	401.407	397.359	392.994	398.695
Saldo van baten en lasten	92.400	-15.558	-12.324	-5.566	-2.281	-3.603
Onttrekkingen reserves	107.377	33.949	22.956	8.179	3.755	5.668
Toevoegingen reserves	197.647	15.832	10.434	1.825	1.271	1.271
Toevoegingen onttrekkingen reserves	-90.270	18.117	12.522	6.354	2.484	4.397
Resultaat	2.130	2.559	198	788	203	793

Baten en lasten, stortingen en onttrekkingen

(bedragen × 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten						
Duurzaam Delft	748	519	233	228	229	229
Bereikbare en leefbare stad	4.353	5.186	4.877	4.675	4.675	4.675
Goed wonen	23.433	21.085	11.328	14.916	13.344	14.550
Schone en veilige stad	29.906	28.606	31.673	31.860	32.000	32.180
Sterk en sociaal	2.202	2.248	2.199	2.199	2.199	2.199
Solide maatschappelijke basis	5.952	6.715	4.826	4.804	4.804	4.709
Economische zelfstandigheid	83.329	64.666	63.670	63.565	63.565	63.565
Stad in bedrijf	4.703	9.524	5.272	5.272	5.272	5.272
Stad en bestuur	1.266	1.367	1.354	1.253	1.253	1.253
Raad	9	-	-	-	-	-
Financieel gezond	353.841	256.290	259.917	259.317	259.670	262.357
Overhead	4.260	3.703	3.734	3.703	3.703	4.103
Baten	514.004	399.909	389.082	391.793	390.713	395.092
Lasten						
Duurzaam Delft	5.562	6.049	5.551	4.055	3.871	3.787
Bereikbare en leefbare stad	11.128	10.855	11.146	10.858	11.125	11.214
Goed wonen	30.197	28.158	17.384	20.861	18.885	20.088
Schone en veilige stad	56.354	55.751	57.532	58.242	58.819	59.418
Sterk en sociaal	91.661	99.898	100.599	97.812	97.463	96.959
Solide maatschappelijke basis	47.691	48.396	44.086	43.160	43.115	45.773
Economische zelfstandigheid	109.552	93.507	92.826	91.903	91.073	91.092
Stad in bedrijf	12.582	12.546	12.627	12.568	11.971	14.180
Stad en bestuur	7.987	7.624	7.554	7.258	7.321	7.321
Raad	2.273	2.311	2.278	2.273	2.275	2.275
Financieel gezond	2.937	6.074	7.666	7.593	7.206	6.653
Overhead	43.681	44.298	42.157	40.777	39.869	39.934
Lasten	421.604	415.466	401.407	397.359	392.994	398.695
Saldo van baten en lasten	92.400	-15.557	-12.324	-5.566	-2.281	-3.603
Reserves						
Onttrekkingen reserves	107.377	33.949	22.956	8.179	3.755	5.668
Toevoegingen reserves	197.647	15.832	10.434	1.825	1.271	1.271
Toevoegingen onttrekkingen reserves	-90.270	18.117	12.522	6.354	2.484	4.397
Resultaat	2.130	2.559	198	788	203	793

Toelichting

De kolom Begroting 2021 geeft de stand van de begroting die nu in uitvoering is, inclusief door de raad vastgestelde begrotingswijzigingen. De besluitvorming over nieuwe mutaties in 2021, dus na vaststelling van de Kaderbrief 2021, is onderdeel van de behandeling van de Najaarsrapportage 2021.

De omvang van de baten in de begroting kent een forse uitschieter in 2020 als gevolg van de verkoop van de Eneco-aandelen.

De mutatie van de reserves betreft de Algemene reserve en bestemmingsreserves. Een specificatie en toelichting is opgenomen bij programma Financieel gezond.

Investerings

Het investeringsprogramma bestaat uit drie onderdelen:

- investeringsplan
- investeringsplan - bedrijfsmiddelen
- investeringsagenda.

In het investeringsplan staan de in uitvoering genomen investeringen, vervangingsinvesteringen en investeringen vanuit beheerplannen. Op de investeringsagenda staan de voornemens tot investeren. Voorafgaand aan de uitvoering hiervan wordt een uitvoeringsplan vastgesteld met een kostenraming, wijze van financiering, planning en risicoanalyse.

Investeringsprogramma tot en met 2025	Toegekend budget na actualisatie	Realisatie t/m 2020	Beschikbaar bedrag na actualisatie
Investeringsplan	253.450	110.253	143.197
Bedrijfsmiddelen	31.906	1.070	30.836
Investeringsagenda	8.200	-	8.200
Totaal investeringsprogramma	293.556	111.323	182.233

De kapitaallasten (rente en afschrijving) van het investeringsprogramma zijn opgenomen in de meerjarige begroting.

Ten opzichte van de Programmabegroting 2021-2024 is het investeringsprogramma geactualiseerd. De aansluiting met de nieuwe begroting is in onderstaande tabel opgenomen.

Mutaties investeringsprogramma	Toegekend bedrag
Investeringsplan	
Toegekend bedrag Investeringsplan 2021-2024	230.934
Van 'Agenda' naar 'Plan'	12.451
Investerings Katernota 2021	30.274
Actualisatie Investeringsplan (incl. afgeronde investeringen)	-20.209
Toegekend bedrag investeringsplan tot en met 2025	253.450
Bedrijfsmiddelen	
Toegekend bedrag Bedrijfsmiddelen 2021-2024	19.402
Investerings Najaarsrapportage 2020	275
Investerings Katernota 2021	9.700
Actualisatie bedrijfsmiddelen	2.529
Toegekend bedrag investeringsplan tot en met 2025	31.906
Investeringsagenda	
Toegekend bedrag Investeringsagenda 2021-2024	20.651
Van 'Agenda' naar 'Plan' investeringen	-12.451
Toegekend bedrag investeringsplan tot en met 2025	8.200
Totaal investeringsprogramma tot en met 2025	293.556

In vergelijking met de vorige programmabegroting is een aantal investeringen afgesloten en heeft de raad nieuwe aanvullende besluiten genomen.

Doordat een aantal investeringen in uitvoering is genomen, heeft een verschuiving plaatsgevonden van de investeringsagenda naar het investeringsplan.

Ten slotte zijn de planning en de ramingen van het bestaande programma geactualiseerd en opgenomen in tabellen (herfasering op basis van realisatie).

Investeringsplan

In het Investeringsplan staat per investering het totaal toegekende budget, de realisatie van dit budget tot en met 2020 en het nog beschikbare bedrag voor 2021 en verder. Het totaal beschikbare bedrag vanaf 1 januari 2021 is € 152,2 miljoen. De afschrijvings- en rentelasten die samenhangen met deze investeringen zijn opgenomen bij de programma's.

Investeringsplan (bedragen × € 1.000)	Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2020	Fasering				
Duurzaam Delft			2021	2022	2023	2024	2025
Klimaatplan	925	248	350	175	114	0	0
Waterplan / klimaatadaptatie	1.375	-	275	275	275	275	275
Wettelijke verplichtingen duurzaamheid (<8 jaar) 2020-2024 t.l.v. reserve	1.215	7	479	243	243	243	0
Subtotaal	3.515	255	1.104	693	632	518	275
Bereikbare en leefbare stad			2021	2022	2023	2024	2025
LVVP / SA regulier 2017-2025	500	93	120	287	0	0	0
LVVP / SA cofin. 2017-2025	-150	-	0	-150	0	0	0
Microbereikbaarheid	129	64	0	65	0	0	0
Halteverplaatsing tramhalte Martinus Nijhofflaan	165	-	0	-	165	0	0
Halteverplaatsing tramhalte Martinus Nijhofflaan - cofinanciering	-82	-	0	-	-82	0	0
Reinier de Graafweg	9.228	6.932	2.296	-	0	0	0
Reinier de Graafweg - cofinanciering	-3.571	-1.531	0	-2.040	0	0	0
Spoorzone (inrichting openbare ruimte)	66.738	66.452	286	-	0	0	0
Spoorzone 2e fietsenstalling	6.266	6.165	101	-	0	0	0
Spoorzone 2e fietsenstalling - cofinanciering	-3.942	-3.942	0	-	0	0	0
Spoorzone 3e fietsenstalling	7.300	6.769	531	-	0	0	0
Spoorzone 3e fietsenstalling cofinanciering	-6.213	-2.780	-3.433	-	0	0	0
Fietsactieplan 2019	149	118	31	-	0	0	0
Fietsactieplan 2019 cofinanciering	-11	-11	0	-	0	0	0
Oost-West as Poptahof	140	56	50	29	5	0	0
Oost-West as Poptahof - cofinanciering	-132	-132	0	-	0	0	0
Julianalaan Midden	770	128	642	-	0	0	0
Julianalaan Midden - cofinanciering	-530	-	-530	-	0	0	0
Gele Scheikunde	1.545	316	1.229	-	0	0	0
Havendienst - electra en water aansluiting	150	88	62	-	0	0	0
Ruimte maken in de binnenstad (inv. € 800.000)	800	-	0	400	400	0	0
Entreegebieden (Rode loper) (inv. € 500.000)	500	-	0	-	500	0	0
MPD projecten	3.812	-	1.048	2.007	150	607	0
MPD projecten - cofinanciering	-1.498	-	0	-635	-605	-258	0
MPD algemeen - jaarschijf 2021	1.121	-	1.121	-	0	0	0
MPD algemeen - jaarschijven 2022 - 2025	7.600	-	0	1.900	1900	1900	1900
Subtotaal	90.784	78.785	3.554	1.863	2.433	2.249	1.900
Schone en veilige stad			2021	2022	2023	2024	2025
Beheerplan civiele constructies- jaarschijf 2021	4.704	0	4.704	-	0	0	0
Beheerplan civiele constructies - jaarschijf 2022-2025	8.914	-	0	2.077	2.015	4.373	450
Beheerplan Wegen, jaarschijf 2020-2021	1.778	-	1.000	-	0	0	0
Beheerplan Wegen, jaarschijf 2022-2025	9.500	-	0	2.000	2500	2500	2500
Dijkhoornseweg	800	22	778	-	0	0	0
Kanaalweg (BHP Wegen)	600	-	600	-	0	0	0
Noordeindseweg (BHP Wegen)	500	-	500	-	0	0	0
Beheerplan groen en water - jaarschijf 2021	203	-	203	-	0	0	0

Investeringsplan (bedragen × € 1.000)	Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2020	Fasering				
Beheerplan groen en water - jaarschijf 2022-2025	812	-	0	203	203	203	203
Beheerplan groen en water t.l.v. reserve - jaarschijf 2021	300	-	300	-	0	0	0
Beheerplan groen en water t.l.v. reserve - jaarschijf 2022-2025	1.200	-	0	300	300	300	300
Vernieuwen riolen (GRP)	39.500	-	9.300	8.300	7.300	7.300	7.300
Voorziening vernieuwen riolen (GRP)	-39.500	-	-9.300	-8.300	-7.300	-7.300	-7.300
Beheerplan openbare verlichting - jaarschijf 2021	294	-	294	-	0	0	0
Beheerplan openbare verlichting - jaarschijf 2022-2025	1.176	-	0	294	294	294	294
Beheerplan openbare verlichting t.l.v. reserve - jaarschijf 2021	206	-	206	-	0	0	0
Beheerplan openbare verlichting t.l.v. reserve - jaarschijf 2022-2025	824	-	0	206	206	206	206
Uitplaatsing Stedin 2020-2024 t.l.v. reserve	664	105	227	166	166	0	0
Vervanging OV toon frequentie	250	-	0	-	0	0	0
Verkeersvoorzieningen - jaarschijf 2021	300	-	300	-	0	0	0
Verkeersvoorzieningen - jaarschijf 2022-2025	1.200	-	0	300	300	300	300
Waterberging (tussen 2,5 en 5 miljoen euro)	1.000	120	880	-	0	0	0
Stadsvernieuwing - jaarschijf 2021	230	-	230	-	0	0	0
Stadsvernieuwing - jaarschijf 2022-2025	920	-	0	230	230	230	230
Steunpunt Delfgauw	1.200	861	339	-	0	0	0
Bomenwijk (Vestia)	2.000	-	2.000	-	0	0	0
Voorzieningen - Schieoevers	3.400	-	0	-	3.400	0	0
Poptahof	2.590	74	50	100	2.366	0	0
Foreestplein t.l.v. reserve	320	107	135	78	0	0	0
Projecten Tramlijn 19	35.141	28.685	4.925	-	0	0	0
Bijdrage projecten Tramlijn 19	-3.422	-3.422	0	-	0	0	0
Verplaatsen loswal en Gelatinebrug	13.376	449	283	5.758	6.886	0	0
Verplaatsen loswal en Gelatinebrug cofinanciering	-4.280	-	0	-	-4.280	0	0
Subtotaal	86.700	27.001	17.954	11.712	14.586	8.406	4.483
Solide maatschappelijke basis		2021	2022	2023	2024	2025	
Librijn, Maria Duystlaan	4.411	587	250	2.859	715	0	0
Stanislas, Krakeelpolderweg	700	127	573	-	0	0	0
Slauerhofflaan (Pleysierschool)	4.550	310	700	1.770	1.770	0	0
ISK	4.100	-	0	2.050	2.050	0	0
Nieuw Colijnlaan bewegingsonderwijs (sportzaal)	1.500	12	0	744	744	0	0
1e inrichting pro-grotius	400	292	108	-	0	0	0
Reservering OHP	107	-	107	-	0	0	0
CO2 neutraal/gasvrije school	407	-	407	-	0	0	0
Stanislas VMBO /Junius (v)mboschool vervroegd (2022-2024)	13.500	-	0	1.000	6.000	6.500	0
Maurice Maeterlinckschool (2022-2024)	12.000	-	0	1.000	5.500	5.500	0
(V)MBO parkeren/inrichting OR/plankosten	2.374	-	0	176	1.055	1.143	0
Herinrichting de Reiger	74	-	0	-	0	0	0
Onderwijshuisvesting IGVO t.l.v. reserve	10.000	179	700	3.648	3.648	1.825	0
Div. éénpitters	750	-	0	750	0	0	0
Tanthof complexen	6.700	100	250	250	250	1.000	4.850
Bewegingsonderwijs	1.500	-	0	750	750	0	0
Passend onderwijs (Griegstraat)	700	-	0	700	0	0	0
Informatieplan Omgevingswet	1.500	-	0	-	0	0	0
Poptahof	2.556	-	0	-	0	0	0
Aankoop woningen Schoolstraat 1 en 3 alsmede Oude Delft 177 - beheer voor 5 jaar t.l.v. reserve	950	280	670	-	0	0	0
Subtotaal	68.779	1.887	3.765	15.697	22.482	15.968	4.850
Stad in bedrijf		2021	2022	2023	2024	2025	

Investeringsplan (bedragen × € 1.000)	Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2020	Fasering				
Evenementen en kermis - inrijbeperkende maatregelen	30	-	0	30	0	0	0
Inrichting Willem van Oranje	630		630				
Subtotaal	660	-	630	30	-	-	-
Overhead			2021	2022	2023	2024	2025
Het nieuwe kantoor (HNK)	3.012	2.325	687	-	0	0	0
Subtotaal	3.012	2.325	687	-	-	-	-
Totaal investeringsplan	253.450	110.253	27.694	29.995	40.133	27.141	11.508

Investeringsplan - bedrijfsmiddelen

De bedrijfsmiddelen vormen een aparte categorie binnen het Investeringsplan.

In het Investeringsplan voor de bedrijfsmiddelen is per investering het toegekende budget in de meerjarenbegroting opgenomen. Het totaal beschikbare investeringsbedrag vanaf 1 januari 2021 is € 30,8 miljoen. De afschrijvings- en rentelasten die samenhangen met deze investeringen zijn opgenomen bij de programma's.

Investeringen Bedrijfsmiddelen (bedragen × € 1.000)	Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2020	Fasering				
			2021	2022	2023	2024	2025
Bereikbare en leefbare stad							
Vervanging parkeerautomaten	900	-	0	450	450	0	0
Subtotaal	900	-	-	450	450	-	-
Schone en veilige stad							
Tractie - jaarschijf 2019-2022	670	66	789	-	0	0	0
Tractie - jaarschijf 2022-2025	615	-	0	150	150	115	200
Speelplekken - jaarschijf 2021	350	-	350	-	0	0	0
Speelplekken - jaarschijf 2022 - 2025	1.400	-	0	350	350	350	350
Subtotaal	3.035	66	1.139	500	500	465	550
Solide maatschappelijke basis							
Binnen- en buitensport - jaarschijf 2020 en 2021	650	53	597	-	0	0	0
Binnen- en buitensport - jaarschijf 2022-2025	850	-	0	250	600	0	0
Sportpark Kruithuisweg	259	4	255	-	0	0	0
Sportpark Kruithuisweg t.l.v. reserve	4.100	-	137	1.600	1.600	763	0
Sportpark Brasserskade	1.099	-	1.062	-	0	37	0
Sportpark Pauwmolen	255	-	0	255	0	0	0
Sportpark Kerkpolder	157	-	0	157	0	0	0
Sportpark Tanthof	240	101	27	46	66	0	0
Sportpark Biesland t.l.v. reserve	700	15	685	-	0	0	0
Sportpark Voorhof t.l.v. reserve	250	7	243	-	0	0	0
Sportaccomodaties KN2021	9.700	-	0	859	991	7.850	0
Museum presentaties	660	91	129	-	440	0	0
Beveiliging Prinsenhof	1.007	-	100	365	542	0	0
Archeologie - Kluizenaarsbocht	184	-	25	73	86	0	0
Rietveldtheater	1.113	41	52	1.020	0	0	0
Ontwerp museum Prinsenhof Delft	200	-	200	-	0	0	0
Subtotaal	21.424	312	3.512	4.625	4.325	8.650	-
Stad en bestuur							
KCC Investerings	141	-	0	141	0	0	0
Meubilair - jaarschijf 2021	50	-	50	-	0	0	0
Meubilair - jaarschijf 2022-2025	200	-	0	50	50	50	50
Herinrichting raadszaal	353	-	0	-	0	353	0
Subtotaal	744	-	50	191	50	403	50
Overhead							
ICT Investerings - jaarschijf 2020 en 2021	2.735	692	2.043	-	0	0	0
ICT Investerings - jaarschijf 2022-2025	2.793	-	0	770	215	889	919
Mobile devices	155	-	155	-	0	0	0
Uitbreiding vergaderfaciliteiten	120	-	20	-	0	0	100
Subtotaal	5.803	692	2.218	770	215	889	1.019
Totaal bedrijfsmiddelen	31.906	1.070	6.919	6.536	5.540	10.407	1.619

Investeringsagenda

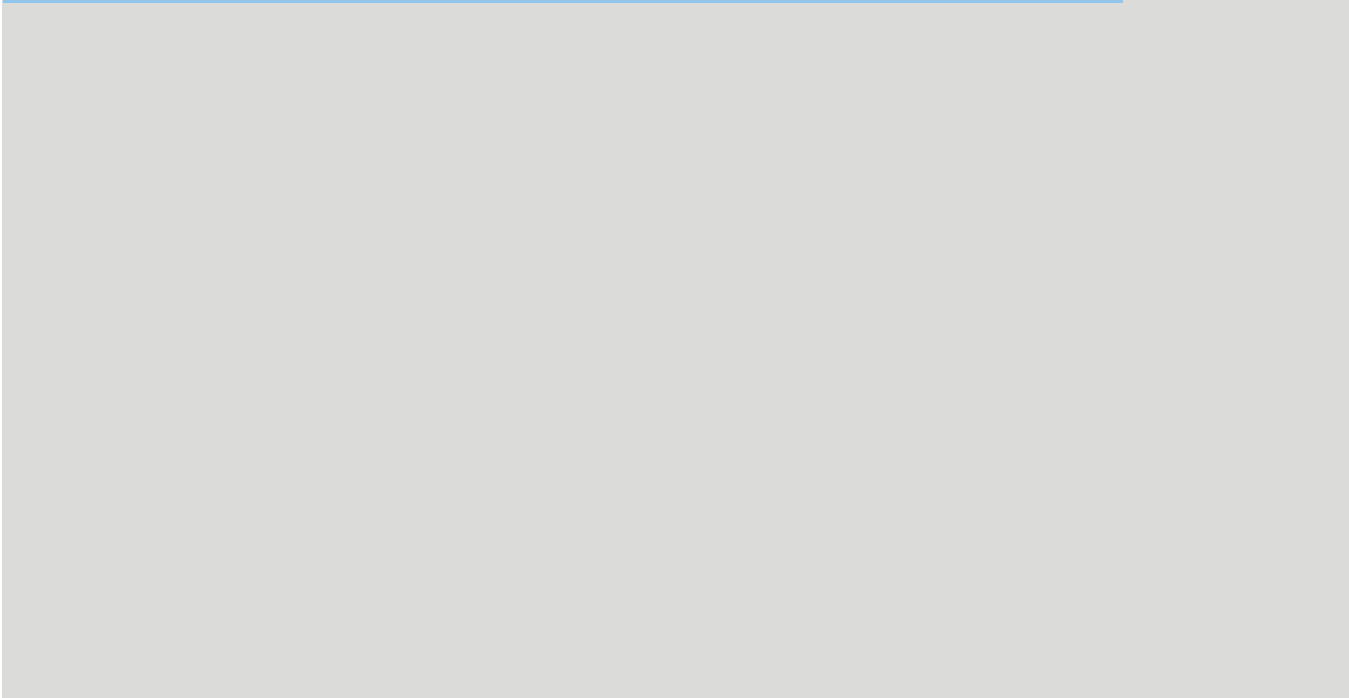
Op de Investeringsagenda staan investeringsvoornemens. Een investering op de agenda vergt een goedgekeurd uitvoeringsplan (kostenraming, planning) voordat de uitvoering kan starten.

Op de Investeringsagenda staat per investering de raming van de voorgenomen investering en de voorgenomen fasering. Een inschatting van de afschrijvings- en rentelasten die samenhangen met deze investeringen is opgenomen bij de programma's.

Investeringsagenda (bedragen × € 1.000)	Toegekend bedrag	Realisatie t/m 2020	Fasering				
Bereikbare en leefbare stad			2021	2022	2023	2024	2025
Binnenstad fysiek t.l.v. reserve	500	-	500	-	0	0	0
Subtotaal	500	-	500		-	-	-
Schone en veilige stad			2021	2022	2023	2024	2025
Waterberging (tussen 2,5 en 5 miljoen euro) - agenda	1.500	-	1.500	-	0	0	0
Openbare ruimte bovenplanse voorzieningen t.l.v. reserve	4.100	-	0	4.100	0	0	0
Schieoeveren bovenwijkse voorzieningen t.l.v. reserve	2.100	-	0	2.100	0	0	0
Subtotaal	7.700	-	1.500	6.200	-	-	-
Totaal investeringsagenda	8.200	-	2.000	6.200	-	-	-

Beleidsbegroting

Inleiding op de beleidsbegroting

In het Bestuursprogramma 2018-2022 is de koppeling gelegd met de 3 W-vragen: 'Wat willen we bereiken?', 'Wat gaan we ervoor doen?' en 'Wat mag dat kosten?'. Deze programmabegroting is een weergave van de voortzetting van het beleid en de financiën van dat programma.

In het Bestuursprogramma 2018-2022 zijn tien programma's opgenomen. De 3 W-vragen worden voor elk van de programma's beantwoord. Bij de eerste W-vraag staan de indicatoren en een actualisering van de effecten en prestaties voor 2021. Bij de tweede W-vraag geven we een opsomming van de activiteiten die worden ondernomen om die effecten en prestaties te bereiken. De derde W-vraag laat de financiële vertaling per programma zien, inclusief een toelichting op het budget in 2021. Aan het begin van elk programma leggen we de verbinding met de *Global Goals*, zoals aangekondigd in het bestuursprogramma.

Structuur per programma:

1. Wat willen we bereiken?

Tabel met de maatschappelijke effecten. Het overzicht is aangevuld met verplichte beleidsindicatoren;

2. Wat gaan we daarvoor doen?

Toelichting op de acties voor het begrotingsjaar in relatie tot het beschikbare budget.

Rolneming: overzicht van samenwerkingsverbanden;

3. Wat gaat dat kosten?

Overzicht van baten en lasten met een toelichting op de mutaties en een overzicht van investeringen met een toelichting.

Global Goals

We leggen in de programmabegroting de verbinding met de 17 Global Goals: doelen die de Verenigde Naties hebben geformuleerd voor een eerlijker en duurzamere wereld.

In het bestuursprogramma hebben we bepaald aan welke Global Goals we bijdragen met ons beleid en leggen we ook de relatie op indicator-niveau:

- Goal 1 | Einde aan armoede.
- Goal 3 | Gezonde levens bevorderen welzijn van mensen van alle leeftijden.
- Goal 4 | Goed en inclusief onderwijs en leven lang leren.
- Goal 7 | Betaalbare en duurzame energie.

- Goal 8 | Duurzame, inclusieve en bestendige economische groei en volledige en productieve werkgelegenheid en fatsoenlijk werk voor iedereen.
- Goal 12 | Verduurzamen van consumptie- en productiepatronen.
- Goal 13 | Bestrijden van klimaatverandering en de effecten ervan.
- Goal 16 | Vreedzame en rechtvaardige samenleving voor iedereen en effectieve, verantwoordelijke en inclusieve instellingen op alle niveaus.

De Global Goals bieden een sterk en integraal raamwerk voor ons dagelijks werk, met een positieve blik op de toekomst. Met andere partijen voeren we het gesprek hoe we in Delft verder kunnen werken aan het bereiken van deze doelen. Waar mogelijk passen we de Global Goals toe in ons inkoop- en diversiteitsbeleid.

In deze programmabegroting geven we per programma aan aan welke van de in het bestuursprogramma benoemde Global Goals het programma concreet een bijdrage levert.

Voor een uitgebreide toelichting en uitleg over de Global Goals verwijzen we naar de site van de VNG: <https://vng.nl/onderwerpenindex/internationaal/de-global-goals-in-het-gemeentelijk-beleid>.

Indicatoren

Met indicatoren laten we transparant en meetbaar zien wat we bereiken in onze stad. *Vooraf* leggen we een streefcijfer vast in de programmabegroting. Dit voorkomt *achteraf* spraakverwarring over doelbereiking. Op deze manier leggen we transparant rekenschap af over onze ambities. De streefcijfers van de lokale indicatoren geven in de regel minimaal beoogde waarden weer ("groter of gelijk aan").

Per programma staan de meest relevante indicatoren bij elkaar. Dit zijn de indicatoren uit het bestuursprogramma en de verplichte BBV-indicatoren (Besluit Begroting en Verantwoording).

We vergelijken de BBV-indicatoren met Nederland, omdat dit een neutraal beeld geeft van Delft. We laten de meest recente cijfers van de indicatoren zien. Deze cijfers zijn voornamelijk afkomstig uit 2019 en 2020 (soms zijn enkel cijfers beschikbaar uit de periode hiervoor).

De meeste indicatoren zijn zogenaamde outcome-indicatoren: ze vertellen hoe het gaat met onze stad. In de Kaderbrief 2019 staat een uitgebreide toelichting op alle indicatoren voor deze bestuursperiode (bijlage 4: Definitieboek Bestuursprogramma).

Actieplan sociaal domein

Net als veel andere gemeenten kampt Delft met tekorten in het sociaal domein. Wij willen deze tekorten zoveel mogelijk terugdringen. Dat doen we met verschillende maatregelen. In de programma's geven we per domein (Jeugd, WMO, Werk en Inkomen) een nadere toelichting op deze maatregelen.

Duurzaam Delft

We werken samen aan een aantrekkelijke, een veilige en een duurzame stad.

Global Goals

Het programma Duurzaam Delft levert een bijdrage aan de volgende Global Goals:

1 Wat willen we bereiken?

Delft wordt een duurzame en toekomstbestendige stad waar het goed wonen, werken, leven en verblijven is. We werken aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord. Hierbij komt duurzaamheid in al haar facetten voorbij: groen-, blauwstructuren & gezondheid, energietransitie en duurzame mobiliteit, klimaatadaptatie en circulaire economie.

Energietransitie

Vanuit de Eneco-gelden zetten we in op een programma dat gebruikers van de stad stimuleert tot energiebesparing en duurzame energie-opwekking, strategie ontwikkelt, techniek faciliteert en plannen opstelt voor wijken en gebiedsontwikkelingen.

Zowel bij de nieuwe investeringen als bij onze bestaande uitgaven is verduurzaming leidend en een intrinsiek onderdeel van ons handelen. We realiseren ons dat we aan het begin staan van de transitie naar schone energie. Er valt nog veel te winnen voor de Delftse toekomst, ook op het gebied van de werkgelegenheid. De energietransitie pakken we programmagestuurd aan met vier werkstromen: Doelgroepen in beweging, Strategie, Techniek, Wijken en gebiedsontwikkelingen.

Overzicht beleidsindicatoren

Duurzaam Delft			
	Stand: JR 2019	Stand: JR 2020	Streven: PB 2022
CO2-uitstoot	597 kiloton	-0,50%	-38%

Vergelijkingscijfers BBV			
	Delft	Delft	Nederland
% Hernieuwbare elektriciteit	1,7%	2,0%	20,1%

Toelichting op de beleidsindicatoren

CO2-uitstoot

Het aantal inwoners van Delft is sinds 1990 ruim 11% gestegen. Hierbij is de CO2-uitstoot ten opzicht van 1990 gelijk gebleven. Dat is een mooie prestatie. Echter, de ambitie van het nationale Klimaatakkoord ligt hoger. Om deze doelen in 2030 en 2050 te behalen, is een inspanningsversterking nodig.

2 Wat gaan we ervoor doen?

Recreatiegebied Delftse Hout/Buytenhouttafel

Binnen het regiopark Buytenhout continueren en versterken we de samenwerking met partners. We geven invulling aan de gebiedsvisie, die uitgaat van de waarden van het landschap en de natuur. In 2021-2022 zetten we gezamenlijk in op maatregelen voor wilde bijen (bijenlandschap). In de Bieslandse Bovenpolder verbeteren we de waterkwaliteit en de biodiversiteit door verbetering van de watercirculatie, versterking van de paddenpoel en het slikgebied aan de Korftlaan.

We verbeteren de kwaliteit van de Delftse Hout door aanpassingen in de padenstructuur en beter beheer van bosplantsoenen en bos.

In 2022 voeren we een verkenning uit naar een 'donkerplan' voor de Delftse Hout. Door verduistering en minder verlichting langs de paden onderzoeken we het gevoel van veiligheid. Hierin werken we samen met de Buytenhouttafel en de TU Delft. Ook lopen er gesprekken met onder meer landelijke organisaties als de Zoogdiervereniging en met de provincie Zuid-Holland.

In het Living BOSLab Buytenhout volgen we een actief participatief proces. Met inwoners, docent-onderzoekers, beheerders en overheden stellen we nieuwe verdienmodellen en beheermethodes op om flexibel om te kunnen gaan met de veranderende vraag naar bossen vanuit de maatschappij. Het gaat om een initiatief van Hogeschool InHolland, waarin de gemeenten Pijnacker-Nootdorp en Delft, Staatsbosbeheer, Buytenhouttafel en de provincie participeren. De gemeente is volgend.

Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland (CBG) en Bijzonder Provinciaal Landschap Midden-Delfland (BPL)

Via een samenwerkingsovereenkomst met Staatsbosbeheer geven we uitvoering aan een beheerplan voor het groengebied en werken we een ontsnipperingsplan uit voor de gronden.

Samen met Staatsbosbeheer verbeteren we de toegankelijkheid van het Abtswoudse Bos ter hoogte van Schieoevers-Zuid. Dit doen we met betere bebording, aanpassing van het fietspad, realisatie van een wandelroute, aanleg van een verblijfplek en vergroting van de waterberging. Deze maatregelen hangen deels samen met het project verbreding van de Schie.

In 2022 starten we een aantal projecten die gericht zijn op het vergroten van de aantrekkelijkheid van de natuur- en recreatiegebieden en het versterken van de relatie tussen stad en land. Hierbij denken we aan bijvoorbeeld de aanleg van paddenpoelen en een bloementuin in recreatiegebied Kerkpolder en aan de realisatie van een slikgebied in het Abtswoudse Bos voor weidevogels. De realisatie van een natuurlijk erf, in samenwerking met Staatsbosbeheer, bevindt zich in een verkennende fase. Het project Natuurlijk Erf betreft een zoeklocatie voor een werkschuur voor Staatsbosbeheer, in combinatie met een ontmoetingsplaats voor bewoners en leer-werkplekken en betrokkenheid vanuit sociale dienstverlening.

Daarnaast verkennen we met Staatsbosbeheer en het Bijzonder Provinciaal Landschap de mogelijkheid van de vorming van een natuurlijk erf in het Abtswoudse Bos en de aanleg van een natuurlijke speelplek.

Het Groenfonds voorziet in gebiedsversterkende (groenblauwe) maatregelen die producenten en consumenten met elkaar verbinden.

Energietransitie

Werkstroom 1: Doelgroepen in beweging

De energietransitie vraagt om een meerjarige communicatie- en participatieaanpak. Het Energieloket ontwikkelen we door en we rollen collectieve inkoopacties uit. We onderzoeken ondersteuning van wijkinitiatieven en cofinanciering van bewonersinitiatieven. De uitvoering van de Regeling Reductie Energiegebruik Woningen helpt inwoners concreet met de aanschaf van led-lampen, tochtstrips en dergelijke. Hierbij ligt de focus op huurders en inwoners die te maken hebben met energiearmoede.

Met Bedrijvenkring Schieoevers voeren we onderzoek uit naar aanleg en gebruik van een smart grid. Na het in kaart brengen van mogelijkheden en consequenties bepalen we verdere stappen.

Werkstroom 2: Strategie

De strategie om te komen tot volledig duurzame elektriciteit en warmte is in ontwikkeling, zowel regionaal als lokaal. Wij werken mee aan de Regionale Energie Strategie 2.0 (RES), die de grote lijnen van de RES 1.0 gaat vertalen in een uitvoeringsprogramma. De lokale Delftse energiestrategie wordt in 2022 opgesteld en is de vertaling van de RES, afgestemd op de specifieke situatie van Delft.

Werkstroom 3: Techniek

Door de overgang naar duurzame warmte en elektriciteit is aanpassing in de infrastructuur nodig in de stad. Het ontwerp van het warmtenet in Voorhof en Buitenhof wordt in detail uitgewerkt, zodat vergunning kan worden aangevraagd. In 2022 start Gasunie met de aanleg van WarmtelinQ. Naar verwachting start ook de aanleg van een geothermiebron op het terrein van TU Delft.

Werkstroom 4: Wijken en gebiedsontwikkelingen

In 2022 gaan de eerste warmte-uitvoeringsplannen van start. Hierin maakt een buurt gedurende twee jaar een plan van aanpak dat in de acht jaar erna wordt uitgevoerd. Per warmte-uitvoeringsplan gaat er een logisch cluster van 600-900 woningen van het gas af. Gebiedsontwikkelingen als Schieoevers en Nieuw Delft krijgen kaders mee rondom energievoorziening.

Omgevingsdienst Haaglanden

De Omgevingsdienst Haaglanden (ODH) verricht haar taken voor de gemeente Delft, gericht op uitvoering van diverse milieuwetten en de groene wetgeving. De ODH voert de taken uit zoals vastgelegd in beleidsplan en begroting.

Klimaatadaptatie

De klimaatverandering is een feit. In 2050 willen we Delft klimaatadaptief hebben ingericht. We zetten daarom onverminderd door met de uitvoeringsagenda klimaatadaptatie, waarvan ook in 2022 een update volgt. We vervolgen het programma met de Klimaatmaat, waarbij de nadruk ligt op het ondersteunen en voorlichten van bewoners in te nemen maatregelen rond het huis, zoals het verminderen van bestrating, de aanleg van groene daken en het afkoppelen van regenwater. Bij gebiedsontwikkelingen houden we nadrukkelijk rekening met en toetsen we op het inrichten van een klimaatadaptieve openbare ruimte. In deze begroting zijn gelden voor klimaatadaptatie beschikbaar. Deze komen uit het investeringsbudget Waterplan, het Investeringsbudget Waterberging en het in 2022 opnieuw vast te stellen Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP), waarin aanvullende middelen zijn opgenomen voor het nemen van maatregelen zowel voor het voorkomen van wateroverlast, als het voorkomen van droogte.

Samenwerking

Bestaande samenwerkingsverbanden (onder meer):

- Omgevingsdienst Haaglanden (ODH), zie paragraaf: Verbonden partijen: Gemeenschappelijke regelingen.
- Klimaatverbond (stichting - voorzitter): netwerk van gemeenten.
- Klimaatadaptatie en convenant klimaatadaptief bouwen: bestuurlijk en ambtelijke structuren binnen Zuid-Holland, VNG, MRDH, netwerk middelgrote steden etc.
- Netwerk afvalwaterketen/Watertafel: samenwerking tussen gemeenten.
- Gemeenten voor Duurzame Ontwikkelingen (GDO): vereniging voor lokale natuur- en milieueducatie.
- Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland (CBG): 6 gemeenten, gericht op beheer en onderhoud. (in samenwerking met Staatsbosbeheer (SBB)); een samenwerkingsovereenkomst CBG en SBB is in oprichting. Zie paragraaf: Verbonden partijen: Gemeenschappelijke regelingen.
- Landschapstafel Hof van Delfland (overlegorgaan, geen governance): 13 gemeenten, 4 terreinbeherende organisaties, 2 waterschappen gericht op regionale afspraken met provincie.
- Gebiedstafel Central Park (overlegorgaan, geen governance): 8 gemeenten, SBB, Natuurmonumenten, gericht op gezamenlijk ontwikkelprogramma op het gebied van kwaliteit, openheid, natuur, landschap, etc.
- (Gebiedstafel) Buytenhout (samenwerkingsovereenkomst): 4 gemeenten en SBB.
- Groen doet goed (deelname): programma van steden, maatschappelijke organisaties en gericht op programma's tot beleven en bewegen (bijvoorbeeld IVN, Reinier de Graaf ziekenhuis, Papaver, Buiten Leeft).
- Deltaplan Biodiversiteitsherstel: publieke en private partijen die zich gezamenlijk inzetten ter versterking van de biodiversiteit.
- Europese samenwerking via Energy Cities
- Deelname in onderzoekstraject Transform van provincie Zuid-Holland
- Project Open Warmtenet in samenwerking met vier woningcorporaties en NetVerder
- Energieke Regio Delft: samenwerking tussen gemeente, Bedrijvenkring Schieoevers, Rabobank en Stichting Energieke Regio
- Partner in The Green Village

3 Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Duurzaam Delft				
Baten				
72 Riolering	181	178	178	178
74 Milieubeheer	51	50	50	50
Baten	233	228	229	229
Lasten				
72 Riolering	1.451	1.304	1.204	1.103
74 Milieubeheer	4.100	2.750	2.668	2.685
Lasten	5.551	4.055	3.871	3.787
Saldo Duurzaam Delft	-5.319	-3.827	-3.643	-3.559

Overzicht mutaties

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Duurzaam Delft				
Reeds besloten:				
Stand Programmabegroting 2021-2024	-4.046	-3.862	-3.735	-3.757
Begrotingswijzigingen t/m 1 mei 2021				
ARB 3 - 2020	58	58	58	58
ARB 1 - 2021	37	37	37	37
Septemercirculaire 2020	-13	-13	-13	
Herstelplan	45	-5	95	195
Kadernota 2021	-1.300			
Nog te besluiten voorstellen:				
Nominale ontwikkeling	-29	-4	-3	-4
Invullen stelpost subsidies	1	1	1	1
Herijking investeringsplanning	-61	-60	-60	-60
Herrekening interne rente doorbelasting	-11	-16	-23	-29
Actualisatie reserves - Klimaatplan		37		
Totaal - Duurzaam Delft	-5.319	-3.827	-3.643	-3.559

Toelichting op de mutatie

De mutaties in dit programma hebben enkel betrekking op reguliere, gemeentebrede ontwikkelingen.

Overzicht investeringen

Investeringen (bedragen × € 1.000)	Toegekend bedrag	Geplande realisatie t/m 2020	Fasering				
Duurzaam Delft			2021	2022	2023	2024	2025
Klimaatplan	925	248	350	175	114		
Waterplan / klimaatadaptatie	1.375		275	275	275	275	275
Wettelijke verplichtingen duurzaamheid (<8 jaar) 2020-2024 t.l.v. reserve	1.215	7	479	243	243	243	
Totaal	3.515	255	1.104	693	632	518	275

Toelichting op de investeringen

Klimaatplan

Het investeringsbudget Klimaatplan zetten we in op duurzame maatregelen in de stad. Denk hierbij aan bijdragen voor het ontwerp van een bijna-energie neutrale school (BENG), of een bijdrage aan duurzame proeftuin The Green Village. Daarnaast kopen we expertise in, bijvoorbeeld om verduurzaming van bedrijven vorm te geven. De werkelijke uitgave wisselt van jaar tot jaar door de onvoorspelbaarheid of er aanvragen binnenkomen.

Waterplan

De gereserveerde middelen betrekken we bij het uitvoeren van watergerelateerde maatregelen voor klimaatadaptatie. De werkzaamheden worden veelal gecombineerd uitgevoerd met onderhoudswerkzaamheden aan bestrating en/of riolering. Het betreft zowel maatregelen voor het versnellen van afvoer van water in 'natte'gebieden als het (vertraagd) opnemen en vasthouden van water in 'droge' gebieden.

Wettelijke verplichtingen duurzaamheid.

De gemeente heeft een routekaart opgesteld voor de verduurzaming van haar vastgoedportefeuille. De routekaart is afgeleid van de visie 'Delft Energieneutraal 2050' en geeft weer hoe we onze vastgoedportefeuille gefaseerd willen verduurzamen. Het investeringsbudget zetten we in voor het uitvoeringsplan met concrete maatregelen in de eerste fase van verduurzaming van de portefeuille in de periode 2020-2024 (Raadsbrief "Verduurzaming vastgoedportefeuille" kenmerk 4527844 d.d. 15-04-2021).

Bereikbare en leefbare stad

We werken samen aan een aantrekkelijke, een veilige en een duurzame stad.

Global Goals

Het programma Bereikbare en leefbare stad levert een bijdrage aan de volgende Global Goals:

1 Wat willen we bereiken?

Mobiliteitstransitie

Delft wil een grote bijdrage leveren aan de mobiliteitstransitie: een duurzamer vervoersysteem is nodig om de stad bereikbaar en leefbaar te houden. Gebiedsontwikkelingen en de woningbouwopgave vragen om ruimte en voldoende bereikbaarheid en nieuwe mobiliteitsvoorzieningen. We maken meer ruimte beschikbaar voor voetgangers en fietsers, zowel in de binnenstad als elders in de stad. De auto blijft een belangrijk vervoermiddel, maar we streven ernaar dat de fiets en het openbaar vervoer in snelheid, gemak en veiligheid een aantrekkelijker alternatief worden voor de auto. Om meer duurzame mobiliteit te stimuleren, geven we ruimte aan meer laadinfrastructuur.

Het Mobiliteitsprogramma Delft 2040 (MPD) biedt de kaders voor toekomstbestendige verkeers- en vervoersmaatregelen. Verbetering van de infrastructuur gaat hand in hand met verkeersveiligheid. Op secundaire wegen gaat de snelheid omlaag, maar blijven de doorstroming en bereikbaarheid behouden. Nieuwe infrastructuur voor fietsers en voetgangers vergroten het gemak, verbeteren de gezondheid en dragen bij aan een positieve beleving van de stad en het buitengebied. Investeren in fiets- en scooterparkeervoorzieningen in met name de binnenstad en bij stations, zowel binnen als buiten, blijft nodig om de grote aantallen fietsen en scooters te faciliteren. Hiermee houden we de openbare ruimte zo open mogelijk.

De parkeertransitie is in volle gang: waar van toepassing passen we parkeerregimes aan en voeren we parkeerregulering in. Eigenaren van auto's in de zuidwestelijke binnenstad kunnen hun auto tegen een aantrekkelijk tarief in de garages Prinsenhof of Zuidpoort parkeren. Door het autoluwer maken van de binnenstad ontstaat ruimte voor andere functies. Met bewoners en belanghebbenden praten we over ideeën, wensen en de haalbaarheid ervan. Om meer ruimte te maken in de stad en de luchtkwaliteit te verbeteren, maken we een begin met duurzaam zoneren.

Partners in de stad denken met ons mee en willen ook bijdragen aan de mobiliteitstransitie. De TU wil het gebruik en het parkeren van auto's terugdringen door parkeerplaatsen aan de openbaarheid te onttrekken. Parkeren in parkeergarages wordt de norm. Samen met Bedrijvenkring Schieoevers bespreken we mogelijkheden om de transformatie en bereikbaarheid van Schieoevers, voor wonen en werken, te optimaliseren.

We zetten in op verdere ontwikkeling van mobiliteitshubs en deelmobiliteit. Delft omarmt nieuwe concepten om de mobiliteitstransitie vorm te geven, zowel voor auto's als voor fietsen en scooters. Bij gebiedsontwikkelingen is dit een bewuste keuze. Maar ook op andere plekken in de (binnen-)stad is deze behoefte er en kan de gemeente faciliteren. Waar mogelijk werken we samen met kennis- en onderzoekspartners in het testen van nieuwe (digitale) initiatieven die onze doelstellingen en ambities op het gebied van mobiliteit ondersteunen.

Goede verbindingen met het TU-gebied blijven belangrijk voor werknemers en studenten van de instellingen en bedrijven die er gevestigd zijn. We zetten in op een spoedige uitvoering van tramlijn 19 en goed openbaar vervoer naar het TU-gebied.

Station Delft Campus verandert zienderogen. De uitvoering van het project HoogFrequentSpoor, de aanleg van viersporigheid, is in volle gang en is met een nieuwe dienstregeling gereed in 2024. Nu de onderdoorgang een feit is, kunnen de voorbereidingen voor de uitbreiding van fietsparkeren vorm krijgen.

Overzicht beleidsindicatoren

	Stand: JR 2019	Stand: JR 2020	Streven: PB 2022
Klantwaardering bereikbaarheid	7,4	*	7,1
% Auto verplaatsingen	20%	*	Minder auto
% Fiets verplaatsingen	46%	*	Meer fiets
% OV verplaatsingen	2%	*	Meer ov
% Lopen verplaatsingen	27%	*	Meer lopen

Toelichting op de beleidsindicatoren

Klantwaardering bereikbaarheid

Klantwaardering bereikbaarheid gebeurt op basis van de Omnibusenquête. De volgende Omnibusenquête wordt conform afspraak najaar 2021 uitgevoerd. Actualisering vindt bij de volgende programmabegroting plaats.

Gegevens over vervoersverplaatsingen komen voort uit de enquête onder het Delft Internetpanel. Als gevolg van corona gaan de resultaten een vertekend beeld geven, die geen goede uitspraken opleveren wat het effect is van het bestuursprogramma. Uitvoering van de enquête is voorzien november 2021. Actualisering vindt plaats bij de volgende programmabegroting.

2 Wat gaan we ervoor doen?

Deelmobiliteit

We monitoren het gebruik van de mobiliteitshub die in 2021 opende in Nieuw Delft. Concessiehouder Delft Mobility levert hiervoor de gegevens aan. Waar mogelijk breiden we het aantal locaties voor deelmobiliteit uit, zonder aanvullende kosten.

Op verzoek van kennisplatform CROW sluit Delft aan bij het Dashboard Autodelen, samen met Rotterdam, Den Haag, Amersfoort en Groningen. Aanbieders van deelauto's worden benaderd om hun systemen te koppelen. Het dashboard geeft gemeenten toegang tot relevante beleidsinformatie over gebruik(ers) van deelvervoer.

In 2022 wordt het vergunningstelsel voor deeltweewielers van kracht. Dit monitoren we.

Duurzame Mobiliteit (voorheen CO2-reductie)

In lijn met het Mobiliteitsprogramma Delft 2040 (MPD) geven we prioriteit aan schone en actieve vormen van verplaatsen ter bevordering van de gezondheid. In de adaptieve agenda van het MPD nemen we deze doelstellingen mee in de afweging van mobiliteitsprojecten. We doen dit in samenhang met het plan van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) voor CO2-reductie mobiliteit Regio Rotterdam Den Haag en het Schone Lucht Akkoord. Wij volgen de ontwikkelingen op landelijk niveau en onderzoeken of wij ze ook bij grote projecten kunnen toepassen.

Om de ambitie van de Uitvoeringsagenda Bereikbaarheid (UAB) te behalen (30% CO2-reductie in 2025) ligt in MRDH-verband de focus op deelmobiliteit en werkgebonden mobiliteit. Op basis van de Omgevingswet geldt voor bedrijven met meer dan 100 werknemers een normerende regeling met als doel om vermijdbare CO2-uitstoot terug te dringen.

Duurzaam zoneren

Als onderdeel van het Schone Lucht Akkoord en klimaatafspraken bereiden we strengere, wettelijk verplichte milieuzones voor. Aanscherping van regels voor ontheffingen of venstertijden is hiervan een goed voorbeeld.

Fietsparkeren

Vanuit het MPD stellen we een fietsparkeerstrategie voor de hele stad op. De bewaakte fietsenstallingen Oude Langendijk, Vesteplein en Voldersgracht blijven geopend conform de huidige openingstijden. We gaan aan de slag met het zoeken naar nieuwe inpandige stallingen in de binnenstad.

Bij de herinrichting van wegen (vervanging van riolering, onderhoud aan wegen) onderzoeken we mogelijkheden om fietsparkeren te verbeteren.

Fietsparkeren hangt in de binnenstad samen met veiligheid in uitgaansgebieden. In de Kromstraat nemen we maatregelen om de bereikbaarheid van hulpdiensten te waarborgen. Zowel hier als op en om het kruispunt Burgwal-Beestenmarkt brengen we markering en bebording aan en zetten we fietscoaches in, zodat bezoekers hun fiets op de goede plek zetten.

Fietsenstallingen - stations

Uit lopend onderzoek met ProRail moet blijken hoe we de fietsenstallingen bij station Delft toegankelijker maken, efficiënter kunnen benutten en toekomstbestendig maken.

Bij station Delft Campus treffen we voorbereidingen voor de uitbreiding van fietsparkeerplekken.

OV

De verplaatsing van de tramhalte Martinus Nijhofflaan naar een locatie ter hoogte van de voetgangersoversteek bij de AH XL is afhankelijk van de definitieve planning van de werkzaamheden aan tramlijn 1.

Parkeren

Om de juiste parkeerder op de juiste plek te krijgen, voert Delft een proactief reguleringsbeleid. Parkeerdrukmetingen moeten uitwijzen of betaald parkeren mogelijk is. We monitoren de situatie in de Wippolder. Betaald parkeren in de Indische Buurt onderzoeken we nader.

Voor nieuwbouwactiviteiten wordt het mobiliteitsvraagstuk op andere manieren opgelost, bijvoorbeeld door middel van een mobiliteitshub waarbij maatwerk mogelijk is. Voor de Juniusbuurt werken we een mobiliteitsplan uit. Ook voor andere gebiedsontwikkelingen, inclusief kleinere woningbouwopgaven, werken we een breder parkeerplan uit. Dit biedt een nadere onderbouwing voor een eventuele afwijking van de normatieve parkeerbehoefte. De mobiliteitsbehoefte krijgt dan een andere invulling.

Na de onttrekking van parkeerterreinen en garages blijven ongeveer 300 parkeerplaatsen op de TU-campus openbaar toegankelijk. Na opname van deze plaatsen in de gemeentelijke regulering gaat ParkerenDelft de regulering uitvoeren. De TU Delft draagt hiervan de kosten.

Recreatieve havens

De passantenhaven is voor varende bezoekers de hoofdentree van Delft. Dankzij nieuwe voorzieningen (digitaal betalen, elektra, water) is de haven goed toegerust. We voeren de motie uit voor verhoging van de precario in het nieuwe vaarseizoen. Daarnaast voeren we als vanouds de taken op het gebied van handhaving en gastheerschap uit. We zetten stappen voor een herziening Verordening Openbaar Gemeentewater Delft (VOGD) in samenhang met de Omgevingswet.

Ruimte in de binnenstad

We starten met de uitbreiding van het autoluwplus-gebied in het zuidwesten van de binnenstad: globaal het gebied tussen Zuidpoort en het NS-station. Het uiteindelijke doel is om parkeren in dit gebied te verbieden en bewoners en bezoekers voornamelijk in nabijgelegen parkeergarages te laten parkeren. De vrijgekomen ruimte richten we (tijdelijk) in voor onder andere vergroening, verblijven en verbetering fietsparkeren.

Verkeer en vervoer - Fiets

Door herzieningen voeren we de aanleg van een fietsstraat in de Adriaan Pauwstraat en de Colijnlaan uit in 2022. Een verkeersveiligheidsanalyse moet inzicht geven in de gewenste inrichting van de Michiel de Ruyterweg en de mogelijke uitvoering ervan in 2022.

We verkennen de mogelijkheid voor een fietsstraat Kanaalweg en Oostsingel. We onderzoeken een verbetering van de doorstroming van fietsers bij geregelde en ongeregelde kruispunten. De verbreding van het fietspad Buitenwatersloot (noordzijde) voeren we uit.

We verkennen de mogelijkheden voor aanleg van de metropolitane fietsroute Delft-Rotterdam Alexander verder. Voor de realisatie van de metropolitane fietsroute Delft-Naaldwijk tekenen we een samenwerkingsovereenkomst.

Verkeersveiligheid

Vanuit het MPD zetten we sterk in op projecten die bijdragen aan verbetering van de bereikbaarheid en de verkeersveiligheid. Vooral voetgangers en fietsers profiteren hiervan.

We voeren verkeersveiligheidsmaatregelen op het Delflandplein uit, zoals eenrichtingsverkeer voor fietsers en benodigde infrastructurele aanpassingen, zoals de fietsoversteek Papsouwse laan-Mercuriuspad. Ook bereiden we alternatieve fietsroutes via de Vulcanusweg voor.

De voorgenomen aanpassing voor voetgangers en fietsers als ook de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit op de as Binnenwatersloot-Peperstraat-Oude Langendijk pakken we op. Waar nodig houden we rekening met de effecten en kaders die voortvloeien uit de coronapandemie.

We inventariseren een risicogestuurde aanpak verkeersveiligheid. Schoolomgevingen worden verkeersveiliger ingericht voor kinderen, ouders en verzorgers, onder meer door snelheidsremmende maatregelen. Door middel van *quick wins* lossen we knelpunten op in verkeersveiligheid voor voetgangers en fietsers.

Projecten

Overige verkeersprojecten die we voorbereiden zijn onder meer:

- Duurzaam veilige inrichting Nieuwe Plantage en herinrichting kruispunt Wateringsvest-Vrijenbanselaan bekijken we in samenhang
- Duurzaam veilige inrichting Weteringlaan
- Duurzaam veilige inrichting Tanthof-Oost (Fuutlaan en Lepelaarstraat)
- Fietsstraat Hugo de Grootstraat
- Herinrichting Schieweg
- Verbetering fiets- en voetgangersvoorzieningen nabij tram- en bushaltes
- (Voorzetting) verkennende studie strategische projecten, zoals Kruithuisweg-N470

Verkeer en vervoer - Wegen, straten, pleinen

De Breesstraat en Verwersdijk worden op één niveau bestraat. De versmalling van de Voorhofdreef start om logistieke redenen begin 2022. De rotonde Schoemakerstraat-Stieltjesweg (Professor Schoemaker Plantage) krijgt zijn beslag.

Op basis van een verkeerskundige verkenning naar de Beatrixlaanzone en de mobiliteits- en ruimtelijke effecten die ermee samenhangen, bepalen we of nadere visievorming nodig is en welke (tijdelijke) maatregelen wenselijk zijn.

Samenwerking

Bestaande samenwerkingsverbanden (onder meer):

- ParkerenDelft BV, zie paragraaf: Verbonden partijen: Vennootschappen

- Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), zie paragraaf: Verbonden partijen: Gemeenschappelijke regelingen

3 Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Bereikbare en leefbare stad				
Baten				
22 Parkeren	4.722	4.522	4.522	4.522
23 Recreatieve havens	155	153	153	153
Baten	4.877	4.675	4.675	4.675
Lasten				
21 Verkeer en vervoer	1.321	1.520	1.850	1.993
22 Parkeren	3.991	3.556	3.545	3.544
23 Recreatieve havens	61	60	60	60
25 Openbaar vervoer	5.767	5.715	5.663	5.611
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	6	6	6	6
Lasten	11.146	10.858	11.125	11.214
Saldo Bereikbare en leefbare stad	-6.268	-6.183	-6.450	-6.539

Overzicht mutaties

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Bereikbare en leefbare stad				
Reeds besloten:				
Stand Programmabegroting 2021-2024	-5.869	-5.901	-6.097	-6.209
Begrotingswijzigingen t/m 1 mei 2020				
ARB 3 - 2020	285	285	285	285
ARB 1 - 2021	187	186	189	189
Herstelplan	219	324	430	430
Kadernota 2021	-600	-540	-645	-685
Nog te besluiten voorstellen:				
Nominale ontwikkeling	37	73	75	75
Invullen stelpost subsidies	1			
Herijking investeringsplanning	249	219	154	194
Herrekening interne rente doorbelasting	222	170	158	181
Actualisatie kostenverdeling	82	82	82	82
Actualisatie parkeerbaten en lasten	-1.081	-1.081	-1.081	-1.081
Totaal - Bereikbare en leefbare stad	-6.268	-6.183	-6.450	-6.539

Toelichting op de mutaties

De mutaties in dit programma hebben enkel betrekking op reguliere, gemeentebrede ontwikkelingen.

Overzicht investeringen

Investerings (bedragen × € 1.000)	Toegekend bedrag	Geplande realisatie t/m 2020	Fasering				
Bereikbare en leefbare stad			2021	2022	2023	2024	2025
LVVP / SA regulier 2017-2025	500	93	120	287			
LVVP / SA cofin. 2017-2025	-150			-150			
Microbereikbaarheid	129	64		65			
Halteverplaatsing tramhalte Martinus Nijhofflaan	165				165		
Halteverplaatsing tramhalte Martinus Nijhofflaan - cofinanciering	-82				-82		
Reinier de Graafweg	9.228	6.932	2.296				
Reinier de Graafweg - cofinanciering	-3.571	-1.531		-2.040			
Spoorzone (inrichting openbare ruimte)	66.738	66.452	286				
Spoorzone 2e fietsenstalling	6.266	6.165	101				
Spoorzone 2e fietsenstalling - cofinanciering	-3.942	-3.942					
Spoorzone 3e fietsenstalling	7.300	6.769	531				
Spoorzone 3e fietsenstalling cofinanciering	-6.213	-2.780	-3.433				
Fietsactieplan 2019	149	118	31				
Fietsactieplan 2019 cofinanciering	-11	-11					
Oost-West as Poptahof	140	56	50	29	5		
Oost-West as Poptahof - cofinanciering	-132	-132					
Julianalaan Midden	770	128	642				
Julianalaan Midden - cofinanciering	-530		-530				
Vervanging parkeerautomaten	900			450	450		
Gele Scheikunde	1.545	316	1.229				
Havendienst - electra en water aansluiting	150	88	62				
Binnenstad fysiek t.l.v. reserve	500		500				
Ruimte maken in de binnenstad (inv. € 800.000)	800			400	400		
Entreegebieden (Rode loper) (inv. € 500.000)	500				500		
MPD projecten	3.812		1.048	2.007	150	607	
MPD projecten - cofinanciering	-1.498			-635	-605	-258	
MPD algemeen - jaarschijf 2021	1.121		1.121				
MPD algemeen - jaarschijven 2022 - 2025	7.600			1.900	1.900	1.900	1.900
Totaal	92.184	78.785	4.054	2.313	2.883	2.249	1.900

Toelichting op de investeringen

In de Mobiliteitsagenda Delft 2020-2040 staat op welke wijze we het Mobiliteitsprogramma Delft (MPD) vormgeven. De voormalige ramingen van LVVP-budgetten en het fietsactieplan zijn ondergebracht onder de MPD-projecten.

LVVP/SA regulier en cofinanciering

Versmalling Voorhofdreef

Microbereikbaarheid

Op één niveau bestraten van Breestraat en Verwersdijk en kleine aanpassingen ten behoeve van mobiliteit.

Reinier de Graafweg

Verrekening subsidie MRDH en onkosten Woonbron.

Oost-West as Poptahof

Afronding herinrichting.

Vervanging parkeerautomaten

Vervanging en vernieuwing van parkeerautomaten, vanwege einde levensduur en als gevolg van uitbreiding betaald parkerenareaal.

Ruimte maken in de binnenstad

Start tijdelijke herinrichting zuidwestelijk deel binnenstad.

MPD-projecten

Voorbereiding en uitvoering diverse projecten in het kader van het Mobiliteitsprogramma Delft 2040.

Goed wonen

We werken samen aan een aantrekkelijke, een veilige en een duurzame stad.

Het programma Goed wonen komt ten dele voort uit de oude doelstellingen Bereikbare en gastvrije stad en Aantrekkelijke samenleving.

Global Goals:

Het programma Goed wonen levert een bijdrage aan de volgende Global Goals:

1 Wat willen we bereiken?

We werken samen aan een aantrekkelijke, veilige en duurzame stad. We leiden de groei van Delft in goede banen, om de stad sterk, gezond en aantrekkelijk te houden. De Omgevingsvisie en de Woonvisie zijn belangrijke kaders voor de ontwikkeling van de stad en de diverse gebiedsontwikkelingen.

Overzicht beleidsindicatoren

Goed wonen			
	Stand: JR 2019	Stand: JR 2020	Streven: PB 2022
Woningbouw	1.049	1.640	2.000

Vergelijkingscijfers BBV			
	Delft	Delft	Nederland
Woonlasten éénpersoonshuishouden	€ 733	€ 735	€ 700
Woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 861	€ 867	€ 773
WOZ-waarde woningen	€ 210.000	€ 240.000	€ 270.000
Nieuwbouw per 1.000 woningen	4,5	6,5	8,9

Toelichting op de beleidsindicatoren

Woningbouw

De ambitie is om 15.000 woningen aan de voorraad toe te voegen tot 2040, waarvan cumulatief 2.000 in 2022. We zetten in op een meer gevarieerde woonvoorraad. Het streefgetal zal naar verwachting ruimschoots worden behaald.

2 Wat gaan we ervoor doen?

Wonen

In 2022 worden naar verwachting volgens de woonmonitor ruim 800 woningen opgeleverd. Het gaat vooral om woningen in het midden- en hogere prijssegment. Naast kleinere projecten betreft het nieuwbouwwoningen op locaties als de Schoemaker Plantage, Sporthal Buitenhof, INK en Nieuw Delft veld 9. Hiermee halen we ons streefgetal ruimschoots. Regionaal werken we in het kader van de Nieuwe Woningmarktafspraken (NWMA) samen met andere gemeenten, corporaties en de provincie om te komen tot voldoende nieuwbouwplannen, met daarin voldoende sociale huisvesting en een betere spreiding daarvan over de regio.

In de bestaande woonvoorraad worden diverse wooncomplexen van woningcorporaties gerenoveerd en wordt de vernieuwing en verduurzaming van enkele wooncomplexen nader onderzocht. Voor 1-2 buurten is een warmteuitvoeringsplan opgesteld. De taskforce studentenhuishuizing werkt verder aan voldoende aanbod in Delft en de regio om de opgave van 2.500 studentenwoningen tot 2026 te realiseren. Ter bescherming van schaarse woningen in de bestaande woonvoorraad voeren we de omzettings- en woonvormingsvergunning uit. We voeren het besluit uit over eventuele verbreding van een eigen bewoningsplicht.

Het programma Langer en Weer thuis loopt in 2022 door. Met de convenantpartners werken we aan een passend woon- en zorgaanbod. Nieuwe projecten starten. Het voormalig VAK-gebouw aan de Westvest wordt ontwikkeld voor seniorenhuishuizing. De pilot seniorenmakelaar loopt door in 2022. Verder leveren we een financiële bijdrage aan Vidomes om een flatcoach in diverse wooncomplexen mogelijk te maken.

In 2022 werken we aan een nieuwe, herijkte Woonvisie. Deze stellen we naar verwachting in het vierde kwartaal 2022 vast.

Gebiedsontwikkeling

Delft zet in op het realiseren van sterke en leefbare wijken met goede en betaalbare woningen en voldoende voorzieningen voor iedereen. Daarvoor zijn zowel fysieke als sociale interventies noodzakelijk. Tot 2040 wil Delft binnenstedelijk ongeveer 15.000 woningen toevoegen. Tegelijkertijd zetten we in op 10.000 extra banen, vooral voor de (innovatieve) maakindustrie. Het beter benutten van bestaande ruimte en het kiezen voor bedrijvigheid die past bij het DNA en het karakter van de stad, biedt een stevige basis voor deze groei. Deze groei-ambitie toetsen we voortdurend aan de impact op de leefbaarheid in de stad en passen we, indien nodig, daarop aan.

Ook in 2022 wordt gewerkt aan de verdere invulling van de woningbouwopgave. Naast de grote gebiedsontwikkelingen Nieuw Delft, Schieoevers en de Juniusbuurt zijn er nog vele ontwikkelingen. In de Professor Schoemaker Plantage start de aanleg van de laatste fase, de Klinkerbuurt en de aanleg van het park. Voor gele Scheikunde zal in 2022 de bestemmingsplanprocedure worden doorlopen, waarna in 2023 de uitvoering kan starten. Ook de Haringlocatie, de Panjo-locatie en de Staal zullen in uitvoering komen.

Nieuw Delft

De ambitie voor Nieuw Delft is om een economisch vitale en levendige stadswijk te realiseren. Dit vereist onder meer een mix aan (bijzondere) functies die het gebied een eigen inkleuring geven en die mensen naar het gebied kunnen trekken. Het programma voor Nieuw Delft behelst het ontwikkelen en realiseren van woningbouw, niet-woonfuncties (waaronder publieke functies, kantoren, horeca en detailhandel), het realiseren van een stadspark op het dak van de spoortunnel en het inrichten van de openbare ruimte (beide inclusief overdracht in beheer naar de gemeentelijke beheerorganisatie) in de drie nieuwe buurten: de Coendersbuurt, het Van Leeuwenhoekkwartier en de Abtswoudse Hof.

Schieoevers

Schieoevers Noord transformeert naar een gemengde werk-woonwijk met een aanzienlijk aandeel van de programma-opgave van Delft voor zowel wonen als werken. In 2019 heeft de raad het Ontwikkelplan Schieoevers Noord vastgesteld. Daarna is de planontwikkeling in de deelgebieden Schiehallen (Kabeldistrict), Nieuwe Haven en omgeving Station Campus doorgezet. In 2021 hebben we het Ruimtelijk Kwaliteitskader aan de raad ter vaststelling aangeboden. Het eerste bestemmingsplan voor Schieoevers Noord is een belangrijke stap in het ontwikkelen van Schieoevers Noord. De vaststelling van het bestemmingsplan is voorzien in 2022.

Transformatie Reinier de Graaf- & Juniusbuurt

In de Reinier de Graafbuurt wordt volop gebouwd aan het project Bethelpark. Voor de volgende fase wordt de nieuwbouw voor Basalt, de Maurice Maeterlinckschool en woningbouw in de Juniusbuurt voorbereid. Hiertoe stellen we een stedenbouwkundig masterplan voor de Juniusbuurt en een visie voor de openbare ruimte voor het hele gebied op. Op basis van deze plannen volgen een ontwikkelstrategie en gebiedsexploitatie waarin we alle gemeentelijke kosten en opbrengsten voor de realisatie van de ambities uit de vastgestelde gebiedsvisie inzichtelijk maken. Op deze wijze kunnen we integraal sturen op de samenhang binnen het gebied. Daarnaast worden er met Reinier de Graaf nadere afspraken gemaakt over de herontwikkeling van kavel West naast het ziekenhuis.

Stedelijk programmeren

De gestelde opgave voor woningbouw en banen vergt veel van de stad. Niet alle wensen kunnen overal gerealiseerd worden. Dit maakt dat keuzes gemaakt moeten worden: het goede bouwplan op de goede plaats op het juiste moment, om zo een goede en evenwichtige opbouw van de stad te realiseren. Zo blijft Delft niet alleen leefbaar, maar kunnen we deze leefbaarheid ook versterken. Om hier richting aan te geven, wordt de omgevingsvisie nader ingevuld en uitgewerkt. Daar waar de omgevingsvisie de opgaven voor de hele stad weergeeft, specificeren we deze nader, zodat deze ondersteunend zijn aan het kunnen beoordelen van de vele individuele initiatieven.

Wijkversterkingsopgave Gillis/Delfia

De wijkversterkingsopgave Gillis/Delfia is onderdeel van de programmatische aanpak Buitenhof Noordwest en Poptahof. Op basis van het ambitiedocument 'Kansen voor een Sterk Gillis' – dat we herijken en verder uitwerken in een ruimtelijk, functioneel en financieel kader – start in 2022 een gebiedsontwikkelaar met de planuitwerking voor de Delfia-locatie.

Verstedelijkingsalliantie

De Verstedelijkingsalliantie is een samenwerkingsverband van acht gemeenten langs de spoorlijn Leiden-Dordrecht (met aftakking naar Zoetermeer), de provincie Zuid-Holland en de MRDH. Doel van de Verstedelijkingsalliantie is de ontwikkeling van de binnenstedelijke locaties te versnellen, zodat vooral op de middellange termijn het aanbod van woningen en ruimte voor nieuwe bedrijven op peil blijft. De extra woningen kunnen allemaal gebouwd worden als er ook geïnvesteerd wordt in het OV-netwerk. Om effectief te werken aan het oplossen van knelpunten heeft de alliantie een Top-13 van locaties opgesteld, waar de meeste prioriteit ligt. Schieoevers is een van die locaties. De alliantie is in gesprek met het Rijk om deze knelpunten op te lossen. De alliantie is in gesprek met het Rijk om zowel voor de woningbouw als voor de OV infrastructuur voldoende budget te krijgen. Voor de meest kansrijke ontwikkelingen zullen we aanvragen bij het Rijk indienen.

Fysieke leefomgeving

Naast de reguliere werkvoorraad, beginnen we ook met de grootschalige herontwikkeling van Schieoevers Noord, de aanleg van de infrastructuur voor de warmteleiding door Delft, de ontwikkeling van de locatie voor de aardwarmtecentrale en het realiseren van de zuidelijke velden Spoorzone. De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen is verplaatst naar 1 juli 2022. De uitwerking van deze wet borgen we in de organisatie en bij externe partijen.

Ook de Omgevingswet is verplaatst naar 1 juli 2022. Het uitstel van de wet is onder andere ingegeven door het ontbreken van uitzicht op een werkend landelijk stelsel (DSO-LV) op 1 januari 2022 en gesprekken die nog gevoerd worden over de laatste inhoudelijke issues mbt geluid, bodem, basistakenpakket, externe veiligheid. Uitstel biedt de gemeentes meer tijd om met de ketenpartners te oefenen in een werkend stelsel. Hiervoor moet de gemeentelijke organisatie wel door met de voorbereidingen, zodat we ook daadwerkelijk in de keten kunnen oefenen vanaf oktober 2021. Het Rijk heeft met de bestuurlijke partners afgesproken dat zij zullen zoeken naar oplossingen voor financiële knelpunten en dat financiële compensatie daarbij een optie is. Daar zijn op dit moment geen nadere toezeggingen op gedaan. Als uitgangspunt is vastgesteld dat de Omgevingswet budgetneutraal moet kunnen worden ingevoerd in een periode van tien jaar. Onzekerheid blijft bestaan over de daadwerkelijke uitvoering en mogelijke aanpassingen als gevolg van de eerste oefeningen met de ketenpartners. Uitstel van de invoering heeft vooralsnog geen invloed op de begroting.

Leges Omgevingsvergunningen

Door bovenstaande wetswijzigingen verandert eveneens een deel van de werkzaamheden die de gemeente verricht, en daarmee wijzigen de bijbehorende inkomsten. Dat maakt het noodzakelijk om een herziening van de legestarieven te onderzoeken. Hiervoor werken we enkele scenario's uit.

Samenwerking

Bestaande samenwerkingsverbanden (onder meer):

- Verstedelijkingsalliantie
- Woningcorporaties
- Vereniging Sociale Verhuurders Haaglanden (SVH)
- Woonregio

3 Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Goed wonen				
Baten				
81 Ruimtelijke ordening	540	683	683	683
82 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	7.030	10.478	8.520	9.726
83 Wonen en bouwen	3.757	3.755	4.141	4.141
Baten	11.328	14.916	13.344	14.550
Lasten				
81 Ruimtelijke ordening	4.208	4.225	4.117	3.986
82 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	7.404	10.891	9.023	10.357
83 Wonen en bouwen	5.772	5.744	5.745	5.745
Lasten	17.384	20.861	18.885	20.088
Saldo Goed wonen	-6.056	-5.944	-5.542	-5.539

Overzicht mutaties

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Goed wonen				
Reeds besloten:				
Stand Programmabegroting 2021-2024	-4.267	-4.078	-3.788	-3.916
Begrotingswijzigingen t/m 1 mei 2021				
ARB 2 - 2020	-182	-202	-202	-202
ARB 3 - 2020	-66	-66	-66	-66
ARB 1 - 2021	-10	-10	-10	-10
Herstelplan	50	50	50	50
Kadernota 2021	-119	-13	-84	-81
Nog te besluiten voorstellen:				
Nominale ontwikkeling	14	36	42	42
Invullen stelpost subsidies	1	1	1	1
Herijking investeringsplanning	74	-89	-174	-174
Herrekening interne rente doorbelasting	18	-70	-47	-49
Actualisatie kostenverdeling	-173	-148	-149	-150
Schie oevers	-1.392	-1.346	-1.105	-974
Taakmutaties meicirculaire	-4	-9	-10	-10
Totaal - Goed wonen	-6.056	-5.944	-5.542	-5.539

Toelichting op de mutaties

Taakmutaties meicirculaires

- Handhaving energielabel C kantoren: In het Bouwbesluit is vastgelegd dat per 1 januari 2023 een kantoor energielabel C of beter moet hebben om nog als kantoor gebruikt te mogen worden. De gemeente is het bevoegde gezag en handhaaft de wetgeving. Sira Consulting heeft de handhavingslasten in de periode 2020-2030 voor gemeenten berekend in het onderzoek 'Actualisatie handhavingslasten verplicht energielabel C voor kantoren' (april 2020). Voor verdere informatie verwijzen we naar de Meicirculaire 2021.

Schone en veilige stad

We werken samen aan een schone en veilige stad.

In het programma schone en veilige stad zijn de doelstellingen opgenomen voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en de veilige stad.

Global Goals

Het programma schone en veilige stad levert een bijdrage aan de volgende Globals Goals:

1 Wat willen we bereiken?

Beheer en onderhoud openbare ruimte

In het kader van de basis op orde, zetten we in op de kwaliteit van de openbare ruimte. De kwaliteit van de (binnen-)stad verbetert door het opknappen van de openbare ruimte en verfraaiingen. Daarmee werken we aan het verhogen van de kwaliteit op basis van de Beheervisie Openbare Ruimte 2019.

Het beheer en onderhoud heeft als doel het in stand houden van een aantrekkelijke en veilige openbare ruimte. In de Beheervisie Openbare Ruimte 2019 zijn de ontwikkelingen en belangrijke uitgangspunten voor het beheer en onderhoud van de openbare ruimte opgenomen en zijn de onderhoudsniveaus vastgelegd.

Het niveau van onderhoud is vastgesteld op de ondergrens van duurzaam technische instandhouding (CROW-niveau 'C') waarbij we kapitaalvernietiging voorkomen. Het merendeel van de stad onderhouden we op niveau 'C', met uitzondering van de binnenstad en het Agnetapark, die op niveau 'B' worden onderhouden.

Voor wegen, civiele kunstwerken, groen en water en openbare verlichting zijn specifieke beheerplannen vastgesteld. We werken aan de beheerplannen verkeerssystemen, straatmeubilair en bebording en schoon. De uitwerking van de zorgplichttaken voor hemel-, grond- en vuilwater zijn opgenomen in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan 2022-2026 (vGRP). De beheerplannen en het vGRP geven een meerjarige doorkijk in het actuele en geprognostiseerde onderhoud. De nota kapitaalgoederen geeft de doorkijk op de (middel-)lange termijn. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen staat een en ander nader toegelicht.

Overzicht beleidsindicatoren

Schone en veilige stad			
	Stand: JR 2019	Stand: JR 2020	Streven: PB 2022
% Tevreden openbare ruimte	78%	78%	78%
% Voldoet aan kwaliteitsniveau	97%	97%	88%
Kilogram restafval (BBV)	207kg	209kg	160kg
% Afvalscheiding	39%	35%	55%

Toelichting op de beleidsindicatoren

Voor de onderdelen van de goede openbare ruimte binnen het programma schone en veilige stad zijn vier effectindicatoren opgesteld. In de onderstaande tabel zijn deze effectindicatoren opgenomen.

% Afvalscheiding en Kilogram restafval (BBV)

In 2015 is het besluit genomen over te gaan tot omgekeerd inzamelen. De komende jaren wordt dit systeem ingevoerd. Hiermee streven we naar het behalen van de milieudoelstelling: het realiseren van 75% hergebruik en maximaal 100 kilo restafval per inwoner per jaar. De indicatoren geven duidelijkheid over de mate waarin sprake is van afvalscheiding en hoeveel kilogram huishoudelijk restafval onze inwoners produceren.

% Tevreden openbare ruimte en % Voldoet aan kwaliteitsniveau

De indicatoren '% tevreden bewoners over de openbare ruimte' en '% van de openbare ruimte dat voldoet aan het afgesproken kwaliteitsniveau' zijn indicatoren die door meting (DIP en technische metingen) gescoord worden. De indicatoren maken inzichtelijk in hoeverre het beeldkwaliteitsniveau voldoet aan de met de raad afgesproken onderhoudsniveaus.

Openbare Orde en Veiligheid

We leveren een actieve bijdrage aan een veilig en aantrekkelijk woon- en leefklimaat in Delft. Bewoners, bezoekers en mensen die in Delft werken, kunnen zich vrij bewegen in een prettige leefomgeving en

worden niet belemmerd door criminaliteit en onveiligheid. De basis is vertrouwen, verantwoordelijkheid en initiatief van mensen zelf en vanzelfsprekend handhaven waar nodig. We werken hierbij samen met inwoners, sociale partners en partners in het veiligheidsdomein en het fysieke domein. In 2022 streven we ernaar dat nog meer inwoners zich veilig voelen in hun eigen buurt en stad.

Overzicht beleidsindicatoren

	Stand: JR 2019	Stand: JR 2020	Streven: PB 2022
% Voelt zich veilig in de buurt	86%	*	88%
Veiligheidsindex: misdrijven	-12%	-13%	-5%

*Het veiligheidsgevoel meten we in het vierde kwartaal van 2021, in het jaarverslag 2021 is nieuwe informatie beschikbaar.

Vergelijkingscijfers BBV			
	Delft	Delft	Nederland
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	2,3	3,0	2,3
Aantal diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	3,9	2,2	2,3
Gewelds- en seksuele misdrijven per 1.000 inw.	5,2	5,0	4,6
Vernielen en beschadigingen per 1.000 inw.	5,3	5,6	6,2

Toelichting op de beleidsindicatoren

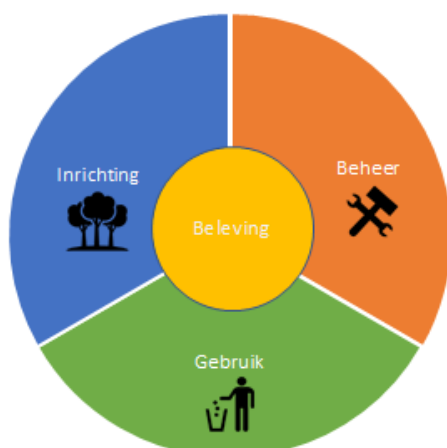
Veiligheidsindex en %Voelt zich veilig in de buurt

De veiligheidsindex is aan het begin van de collegeperiode 100. Als de veiligheidsindex stijgt, naar bijvoorbeeld 102, dan neemt de criminaliteit toe. Als de veiligheidsindex zakt naar 98, dan neemt de criminaliteit af. We streven dus naar een afname van de criminaliteit: van 100 naar 98.

2 Wat gaan we ervoor doen?

Beheer en onderhoud openbare ruimte

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een samenspel tussen inrichting, beheer en gebruik. Wanneer deze elementen in balans zijn, wordt de openbare ruimte als prettig ervaren: de beleving is goed. Wanneer er een disbalans is tussen deze elementen, merken de gebruikers van de openbare ruimte dit en ervaren ze de openbare ruimte als minder prettig.

Driehoek van beheer: inrichting, beheer en gebruik

In het reguliere onderhoud spelen we in op de directe leefomgeving en de beleving van de openbare ruimte. We zorgen voor schone straten, het inzamelen van huishoudelijk afval, het verwijderen van onkruid, het laten branden van verlichting en het in orde zijn van de speelplekken. Door dit te beheren, dragen we onder andere bij aan het element beheer vanuit de 'driehoek van beheer'. Met het groot onderhoud zorgen we ervoor dat de openbare ruimte de functie kan blijven vervullen en dat de beoogde levensduur behaald kan worden. Werkzaamheden die hieraan bijdragen zijn onder meer regeneratiesnoei, herstraatwerkzaamheden en groot onderhoud aan parken.

Bij het vervangen van openbare ruimte ontstaat de mogelijkheid om te kijken naar de inrichting, en die weer te laten aansluiten op het gebruik van de openbare ruimte. Door beperkte budgetten is het niet mogelijk de openbare ruimte 'van gevel tot gevel' te vervangen. Hierdoor vervalt de mogelijkheid om tussentijds aanpassing van de inrichting naar de huidige maatstaven te realiseren. Daarom doteren we € 6 miljoen aan de bestemmingsreserve Investeringsplan (ten laste van de Algemene reserve) die tot doel heeft om individuele projecten te financieren. Hiermee kan een eerste aanzet worden gegeven aan het gevel tot gevel vernieuwen van de openbare ruimte en het groener inrichten van deze openbare ruimte. Ook de aanpak van hittestress en het toekomstbestendig maken van de openbare ruimte komt hiermee binnen handbereik. Watergerelateerde klimaatmaatregelen kunnen we meenemen bij werkzaamheden en brengen we ten laste van de rioolheffing. De besteding vanuit de bestemmingsreserve Investeringsplan is inclusief de benodigde ambtelijke capaciteit en loopt gelijk op met de vervangingsopgave van de openbare ruimte. Een nadere onderbouwing volgt door middel van een bestedingsplan.

In de afgelopen periode is gebleken dat diverse kunstwerken in slechtere staat verkeren dan we op basis van de vorige inspecties verwachtten. Op basis van deze constatering moeten we het Beheerplan civiele constructies tussentijds actualiseren.

In 2022 zetten we specifiek in op de volgende werkzaamheden:

Afronding vervanging gemaal Slauerhofflaan

Het gemaal Slauerhofflaan is aan het einde van de levensduur en moet vervangen worden.

Ophoging openbare ruimte en vervangen riolering

In het beheerplan Wegen is budget opgenomen voor het ophogen van sterk verzakte buurten en straten in onder andere Tanthof. Tegelijkertijd moet het riool in Tanthof op verschillende locaties vervangen worden. Door het ontbreken van voldoende budget is het niet mogelijk om deze werkzaamheden gevel tot gevel uit te voeren. Hierdoor kunnen we alleen noodzakelijke werkzaamheden uitvoeren en een beperkt aantal klimaatadaptieve maatregelen.

In Voorhof zijn we in 2019 gestart met het voorbereiden van de rioolwerkzaamheden die in 2023 en verder uitgevoerd moeten worden. In 2022 starten we met de voorbereiding van rioolwerkzaamheden in Buitenhof die vanaf 2024 uitgevoerd moeten worden.

Renovatie Hoogbrug

In 2019 is de Hoogbrug afgesloten voor gemotoriseerd verkeer en in 2021 voor al het verkeer. In 2019 zijn we begonnen met de voorbereiding van de werkzaamheden. In juli 2020 heeft de raad besloten extra middelen beschikbaar te stellen voor de renovatie van de Hoogbrug. De verwachting is dat de renovatie in 2022 afgerond kan worden. Gelet op de complexiteit van het werken aan een rijksmonument kan dit door onvoorziene omstandigheden nog verder schuiven.

Stedelijke vernieuwing en waterberging

Voor stedelijke vernieuwing en waterberging heeft de gemeenteraad investeringsbudgetten beschikbaar gesteld. Met deze budgetten kunnen in combinatie met vervangingsonderhoud aanpassingen gedaan worden aan de openbare ruimte of kan waterberging gemaakt worden. In het geval van waterberging betrekken we te nemen maatregelen ook bij de doelstellingen uit het programma Duurzaam Delft.

Opstellen nota kapitaalgoederen

In 2021 zijn we begonnen met het opstellen van de nota kapitaalgoederen. Waar de beheerplannen maximaal 20 jaar vooruit kijken, kijkt de nota kapitaalgoederen verder. In de nota kapitaalgoederen moeten alle kapitaalgoederen in de openbare ruimte inzichtelijk gemaakt worden voor de lange termijn, met uitzondering van riolering (die komen terug in het vGRP). Met de nota kapitaalgoederen kunnen we de financieringsbehoefte op de langere termijn inzichtelijk maken.

Aanleg glasvezel

De eerste glasvezelkabels zijn in 2021 aangelegd. De gemeente blijft met deze partijen in overleg om dit vorm te geven en voor zover mogelijk de overlast voor bewoners en bedrijven te beperken. Over de aanleg van kabels en leidingen worden leges geheven. Daarnaast is er ook sprake van een degeneratievergoeding voor herstelwerkzaamheden aan de openbare ruimte. Gelet op de omvang van de werkzaamheden en de doorlooptijd is de verwachting dat de degeneratiekosten (inkomsten) hoger zijn dan op dit moment geprognostiseerd. De degeneratievergoeding wordt in de voorziening degeneratie gestort, zodat de komende jaren gefaseerd het herstel van de openbare ruimte kan plaatsvinden.

Gladheidsbestrijding

In 2021 is de aanbesteding voor nieuwe strooimiddelen gehouden. Met de nieuwe strooimiddelen gaan we ook over op een andere methode: in plaats van curatief strooien we nu preventief. Dit zorgt voor een lagere milieubelasting en vermindert de belasting op de uitvoerende medewerkers. De investering in de nieuwe strooimiddelen doen we vanuit de beschikbare investeringsbudgetten voor tractie.

Openbare orde en veiligheid

Door de eigen verantwoordelijkheid, weerbaarheid en burgerbetrokkenheid te vergroten en het nemen van preventieve maatregelen dringen we het aantal slachtoffers van criminaliteit verder terug en dragen we bij aan de verbetering van het veiligheidsgevoel. We zetten gericht in op de thema's high impact crimes, fietsendiefstal en overlast. De inzet op bewustwording en het stimuleren van participatie en weerbaarheid draagt bij aan alle doelen van het veiligheidsbeleid en is een rode draad in de aanpak.

Naast het reguliere beleid zetten we extra in op de volgende vijf prioriteiten:

- * high impact crimes en fietsendiefstal
- * overlast
- * veiligheidsbeleving
- * ondermijning
- * radicalisering en polarisatie

In het kader van de prioriteiten uit het Veiligheidsplan 2019-2022 gaan we door met het voorkomen van high impact crimes (met name woninginbraak) en het verkrijgen van inzicht in wat er in de wijken speelt. Overlast die veel impact heeft op de veiligheidsbeleving, met name drugsoverlast, krijgt nadrukkelijk de aandacht. We doen dit samen met de partners. We gaan verder met het project ondermijning waarbinnen het versterken van onze informatiepositie en het verbeteren van de structurele samenwerking centraal staan, met speciale focus op (drugs)handel. Ook het versterken van maatschappelijke, bestuurlijke en ambtelijke weerbaarheid zijn belangrijke elementen.

Voor radicalisering, extremisme en polarisatie geven we uitvoering aan de in 2020 vastgestelde aanpak. Hierin is een verbreding opgenomen naar andere vormen van extremisme.

We stellen een nieuw beleidskader Veiligheid op. Daarin leggen we vast wat de prioriteiten en hoofdlijnen van de aanpak daarvan zijn voor de periode 2023-2026.

We ontwikkelen de gemeentelijke crisisorganisatie verder door. Door het invoeren van gemeentelijke teams incidentbestrijding zijn we in staat om niet alleen bij incidenten zoals brand of wateroverlast effectief te reageren, maar ook bij bijvoorbeeld illegale lozingen op het riool, incidenten met verwarde personen, maatschappelijke onrust, of op het gebied van cybersecurity. We investeren in uitgebreidere planvorming en opleidingen en trainingen voor de medewerkers.

Veiligheid is niet alleen een taak voor politie, brandweer en gemeente. De stad kan niet zonder de eigen inbreng van burgers, ondernemers en instellingen. Als gemeente werken we daarom nauw samen met diverse partners in de stad. De capaciteit van handhaving is beperkt. Dit zal soms leiden tot het prioriteren van de inzet.

Crisisbeheersing en brandweer

De Veiligheidsregio Haaglanden verricht haar taken (zoals toezicht en advisering over brandveiligheid en voorbereiding en uitvoering van gemeentelijke crisisbeheersing) voor de gemeente Delft. Dit gebeurt overeenkomstig hun beleidsplan en begroting.

Samenwerking

Bestaande samenwerkingsverbanden:

- Zorg- en Veiligheidshuis Haaglanden (ZVHH)
- Veiligheidsregio Haaglanden (VRH), zie paragraaf: Verbonden partijen: Gemeenschappelijke regelingen
- RIEC, Regionaal Informatie en Expertise Centrum
- Avalex, zie paragraaf: Verbonden partijen: Gemeenschappelijke regelingen
- Netwerk Afvalwaterketen Delfland (NAD), zie paragraaf: Verbonden partijen: Gemeenschappelijke regelingen

3 Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Schone en veilige stad				
Baten				
12 Openbare orde en veiligheid	66	66	66	66
21 Verkeer en vervoer	496	489	489	489
57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	35	35	35	35
63 Inkomensregelingen	30	29	29	29
72 Riolering	13.539	13.736	13.875	14.056
73 Afval	17.397	17.397	17.397	17.397
75 Begraafplaatsen en crematoria	110	108	108	108
Baten	31.673	31.860	32.000	32.180
Lasten				
11 Crisisbeheersing en brandweer	8.314	8.314	8.314	8.314
12 Openbare orde en veiligheid	5.566	5.477	5.477	5.477
21 Verkeer en vervoer	11.801	12.387	13.000	13.374
57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.173	5.208	5.059	5.113
63 Inkomensregelingen	1.714	1.714	1.714	1.714
72 Riolering	11.037	11.219	11.348	11.519
73 Afval	13.863	13.860	13.857	13.855
74 Milieubeheer	33	33	33	33
75 Begraafplaatsen en crematoria	31	30	18	18
Lasten	57.532	58.242	58.819	59.418
Saldo Schone en veilige stad	-25.859	-26.381	-26.820	-27.238

Onderstaande tabel laat voor 2022 de onderverdeling van de gesloten circuits Reiniging en Riolering zien.

De baten en lasten zijn de tabel niet in evenwicht. Dit komt doordat de toegerekende kosten voor overhead, btw en perceptiekosten niet op dit taakveld zijn geraamd. In de paragraaf Lokale heffingen lichten we dit nader toe.

(bedragen × € 1.000)	Baten / ontrekkingen	Lasten / stortingen	Saldo
Afvalinzameling en verwerking			
63 Inkomensregelingen	-	1.422	-1.422
73 Afval	17.397	13.863	3.535
Riolering			
63 Inkomensregelingen	-	257	-257
72 Riolering	13.539	11.037	2.502

Actualisatie tarieven gesloten circuits Riolering en Reiniging

In de Kadernota 2021 hebben we een indicatie gegeven van de kosten en baten van de gesloten circuits. In de nieuwe begroting zijn nu de definitieve kosten en baten van de gesloten circuits Riolering en Reiniging opgenomen. Zoals eerder aangegeven in het Herstelplan 2021-2024 is het uitgangspunt voor de nieuwe tarieven volledige kostendekkendheid. Conform de Kadernota 2021 hebben we in het gesloten circuit Riolering nu ook rekening gehouden met watergerelateerde klimaatmaatregelen. Ook zijn meer toerekenbare kosten onderdeel van de rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Overzicht mutaties

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Schone en veilige stad				
Reeds besloten:				
Stand Programmabegroting 2021-2024	-26.445	-27.037	-27.372	-27.687
Begrotingswijzigingen t/m 1 mei 2021				
ARB 3 - 2020	-90	-90	-90	-90
ARB 1 - 2021	54	66	62	62
Herstelplan	176	176	176	176
Kadernota 2021	525	525	525	525
Nog te besluiten voorstellen:				
Nominale ontwikkeling	-260	-98	-98	-98
Invullen stelpost subsidies	-23	-23	-23	-23
Herijking investeringsplanning	121	58	66	66
Herrekening interne rente doorbelasting	-25	-133	-239	-340
Actualisatie kostenverdeling	-301	-301	-298	-298
Riool en afval	484	476	471	469
Actualisatie reserves - Ondernijning	-75			
Totaal - Schone en veilige stad	-25.859	-26.381	-26.820	-27.238

Toelichting op de mutaties

Areaaluitbreiding beheer en onderhoud openbare ruimte

Door binnenstedelijke gebiedsontwikkelingen neemt het te onderhouden areaal toe. Tot nu toe hebben we rekening gehouden met extra kosten voor Nieuw Delft, de Schoemaker Plantage en de Gelatinebrug. In deze begroting is aanvullend de areaaluitbreiding als gevolg van de tunnel bij station Delft Campus verwerkt.

Voor de areaaluitbreiding in de komende jaren volgt een nader voorstel bij de Kadernota 2022. Hierbij houden we rekening met gebiedsontwikkelingen zoals Schieoevers, Delfia, De Staal, Gele Scheikunde en extra kosten voor toezicht en handhaving. Doel van het voorstel is om van de areaaluitbreiding een reguliere bouwsteen voor de begrotingsvoorbereiding te maken (afbakening, raming en financiële kaderstelling).

Overzicht investeringen

Investerings (bedragen × € 1.000)	Toegekend bedrag	Geplande realisatie t/m 2020	Fasering				
Schone en veilige stad			2021	2022	2023	2024	2025
Beheerplan civiele constructies- jaarschijf 2021	4.704		4.704				
Beheerplan civiele constructies - jaarschijf 2022-2025	8.914			2.077	2.015	4.373	450
Beheerplan Wegen, jaarschijf 2020-2021	1.778		1.000				
Beheerplan Wegen, jaarschijf 2022-2025	9.500			2.000	2.500	2.500	2.500
Dijkhoornseweg	800	22	778				
Kanaalweg (BHP Wegen)	600		600				
Noordeindseweg (BHP Wegen)	500		500				
Beheerplan groen en water - jaarschijf 2021	203		203				
Beheerplan groen en water - jaarschijf 2022-2025	812			203	203	203	203
Beheerplan groen en water t.l.v. reserve - jaarschijf 2021	300		300				
Beheerplan groen en water t.l.v. reserve - jaarschijf 2022-2025	1.200			300	300	300	300
Vernieuwen riolen (GRP)	39.500		9.300	8.300	7.300	7.300	7.300
Voorziening vernieuwen riolen (GRP)	-39.500		-9.300	-8.300	-7.300	-7.300	-7.300
Beheerplan openbare verlichting - jaarschijf 2021	294		294				
Beheerplan openbare verlichting - jaarschijf 2022-2025	1.176			294	294	294	294
Beheerplan openbare verlichting t.l.v. reserve - jaarschijf 2021	206		206				
Beheerplan openbare verlichting t.l.v. reserve - jaarschijf 2022-2025	824			206	206	206	206
Uitplaatsing Stedin 2020-2024 t.l.v. reserve	664	105	227	166	166		
Vervanging OV toon frequentie	250						
Speelplekken - jaarschijf 2021	350		350				
Speelplekken - jaarschijf 2022 - 2025	1.400			350	350	350	350
Verkeersvoorzieningen - jaarschijf 2021	300		300				
Verkeersvoorzieningen - jaarschijf 2022-2025	1.200			300	300	300	300
Waterberging (tussen 2,5 en 5 miljoen euro)	1.000	120	880				
Waterberging (tussen 2,5 en 5 miljoen euro) - agenda	1.500		1.500				
Stadsvernieuwing - jaarschijf 2021	230		230				
Stadsvernieuwing - jaarschijf 2022-2025	920			230	230	230	230
Steunpunt Delfgauw	1.200	861	339				
Bomenwijk (Vestia)	2.000		2.000				
Tractie - jaarschijf 2019-2022	670	66	789				
Tractie - jaarschijf 2022-2025	615			150	150	115	200
Openbare ruimte bovenplanse voorzieningen t.l.v. reserve	4.100			4.100			
Schieoevers bovenwijkse voorzieningen t.l.v. reserve	2.100			2.100			
Voorzieningen - Schieoevers	3.400				3.400		
Poptahof	2.590	74	50	100	2.366		
Foreestplein t.l.v. reserve	320	107	135	78			
Projecten Tramlijn 19	35.141	28.685	4.925				
Bijdrage projecten Tramlijn 19	-3.422	-3.422					
Verplaatsen loswal en Gelatinebrug	13.376	449	283	5.758	6.886		
Verplaatsen loswal en Gelatinebrug cofinanciering	-4.280				-4.280		
Totaal	97.435	27.067	20.593	18.412	15.086	8.871	5.033

Toelichting op de investeringen

De investeringen zijn gebaseerd op de vigerende beheerplannen en het vGRP. Zie hiervoor ook de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen.

Beheerplannen openbare ruimte en het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan

In de afgelopen jaren zijn de verschillende beheerplannen geactualiseerd. Voor de vervanging van openbare ruimte zijn investeringen nodig conform de vastgestelde beheerplannen. In de bovenstaande tabel is de verdeling van de verschillende investeringen weergegeven.

Waterberging en stedelijke vernieuwing

Het investeringsbudget waterberging zetten we in voor de creatie van waterberging in de openbare ruimte, waar mogelijk in combinatie met reguliere onderhoudswerkzaamheden of vervanging. Op die manier wordt synergievoordeel behaald. Met het budget Stedelijke vernieuwing is het mogelijk om binnen projecten specifieke aanpassingen te doen, onder andere op basis van wensen van bewoners.

Uitplaatsing Stedin

Dit betreft de beëindiging van het medegebruik van de distributiestations voor OV-aansteekpunten. Het budget voor de uitplaatsing Stedin is bestemd voor het verplaatsen van de OV-aansteekpunten uit de stations van Stedin.

Tractie

Het betreft hier de beschikbare investeringsbudgetten voor de vervanging van de tractiemiddelen en de stroommiddelen.

Tramlijn 19

Onderdeel van het project Tramlijn 19 is de Sint Sebastiaansbrug. De brug is in 2020 opgeleverd en in gebruik genomen. Het project is daarmee afgerond. De aanleg van de tramlijn heeft vertraging opgelopen en staat nu gepland voor eind 2022.

Openbare ruimte bovenplanse voorzieningen

Voor de gebiedsontwikkeling in de rest van de stad (bijvoorbeeld De Staal en Schoemaker Plantage) dekken we de kosten van aanpassingen aan bovenwijkse voorzieningen uit het investeringsbudget Openbare ruimte bovenwijkse voorzieningen.

Schieoevers bovenwijkse voorzieningen

Voor de beoogde ontwikkeling en transformatie van Schieoevers investeren we in bovenwijkse voorzieningen. Deze investeringen bekostigen we gedeeltelijk met co-financiering en bijdragen van ontwikkelaars. In de Programmabegroting 2020-2023 is een eerste investeringsbudget opgenomen van € 2,1 miljoen in 2020 en € 3,4 miljoen in 2023. In 2021 heeft op basis van de actuele programmaplanning herfasering van deze investeringen plaatsvinden.

Van Foreestplein

In de Kuyperwijk liggen kansen voor vernieuwing en kwaliteitsverbetering van voorzieningen, openbare ruimte en woningen. De ondernemers van het winkelcentrum werken samen aan verbetering van het winkelgebied aan de Van Foreestweg. De eerste fase is afgerond. Op basis van plannen en wensen van ondernemers en bewoners starten we in 2022 met de uitvoering van fase 2.

Verplaatsen loswal en realisatie Gelatinebrug

Vooruitlopend op de realisatie van de Gelatinebrug moet de loswal verplaatst worden. Na verplaatsing kan de Gelatinebrug gerealiseerd worden.

Sterk en sociaal

Inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente werken samen aan een sterk en sociaal Delft waar iedereen mee kan doen naar vermogen.

Global Goals

Het programma Sterk en sociaal levert een bijdrage aan de volgende Global Goals:

1 Wat willen we bereiken?

Overzicht beleidsindicatoren

Sterk en sociaal			
	Stand: JR 2019	Stand: JR 2020	Streven: PB 2022
Zelfredzaamheidsscore	89%	*	*
% Cliëntervaring doelrealisatie	78%	77%	80%
% Jeugd doelrealisatie	*	79%	71%
% Goede gezondheid	77%	*	78%
% Eenzaamheid	42%	*	39%

*De zelfredzaamheidsscore meten we in het vierde kwartaal van 2021, in het jaarverslag 2021 is nieuwe informatie beschikbaar.

*De eenzaamheid en goede gezondheid meten we in het vierde kwartaal van 2021, in het jaarverslag 2021 is nieuwe informatie beschikbaar.

Vergelijkingscijfers BBV			
	Delft	Delft	Nederland
Verwijzingen Halt per 1.000 inwoners 12-17jr	13	13	11
% Jongeren met delict voor rechter	1%	1%	1%
% Jongeren met jeugdhulp	15,2%	15,3%	11,9%
% Jongeren met jeugdreclassering	0,2%	0,2%	0,4%
% Jongeren met jeugdbescherming	1,4%	1,2%	1,2%

Toelichting op de beleidsindicatoren

Zelfredzaamheidsscore

De zelfredzaamheidsscore meten we in het vierde kwartaal van 2021. In het jaarverslag 2021 is nieuwe informatie beschikbaar.

2 Wat gaan we ervoor doen?

Volksgezondheid

Gezondheidszorg

We voeren de notitie Gezondheidsbeleid 2020-2026 uit. In de wijken Voorhof en Buitenhof voeren we in 2022 interventies uit samen met bewoners en maatschappelijke partners. Ook starten we in Tanthof en Wippolder met toepassing van Positieve Gezondheid op basis van de wensen en behoeften van de bewoners in deze wijken. Verder zetten we de interventies voort uit het Preventieakkoord genotmiddelen. In het kader van corona richten we ons op de thema's leefstijl en het voorkomen van eenzaamheid.

GGD

Bij de wettelijke taak preventieve gezondheidszorg is GGD Haaglanden de belangrijkste uitvoerende partij. De GGD zet vooral in op preventieve maatregelen voor de gezondheid van de bevolking en risicogroepen. Het gaat onder andere om gezondheidsonderzoek van grote groepen mensen. Gezien de coronapandemie is het belang van een goede gezondheid nog nadrukkelijker naar voren gekomen. De GGD krijgt dan ook een nog steviger rol op het gebied van gezondheidspreventie en bij interventies gerelateerd aan de gevolgen van corona, bijvoorbeeld op het vlak van roken en eenzaamheid. Daarnaast kunnen zij medische hulp bij rampen verlenen, adviseren zij over gezondheidsaspecten in relatie tot het milieu en zijn ze verantwoordelijk voor de vaccinatie van bewoners. Verder voert de GGD voor Delft lokale taken uit. Dat zijn taken op het gebied van de gezonde schoolaanpak, gezondheidsbevordering van statushouders, sociaal medisch advies (SMA) en geweld in afhankelijkheidsrelaties.

Jeugd

Maatwerk dienstverlening 18-

We willen kinderen die écht jeugdzorg nodig hebben tijdige en kwalitatief goede zorg bieden. Daartoe liggen onze prioriteiten bij het verschuiven van de focus van het zo vroeg mogelijk bieden van lichte, geïndiceerde jeugdhulp naar een grotere inzet op beschermende factoren, het sterker sturen op resultaat en meer grip op de verwijsstromen.

We geven hieraan uitvoering door:

- De maatregelen op het gebied van jeugdhulp binnen het Actieplan Sociaal Domein. Op jeugd betreft dit een totaalpakket aan maatregelen onder de volgende noemers: sturingsinstrumenten specialistische jeugdhulp, versterken verwijzingen huisartsen, beter samenspel en besparen en normaliseren ambulante jeugdhulp.
- Het manifest 'Opvoeden en opgroeien in Delft - Uitgangspunten voor de duurzame inrichting van het stelsel' (RIS: 4414858) met het beleidskader Jeugdpreventie 'Een Delftse (op)voedingsbodem'. De focus ligt hierin op het maken van keuzes die gericht zijn op het versterken van selectieve preventie in Delft. Denk hierbij aan het borgen van de Delftse aanpak 'Kansrijke Start' en een sterkere verbindingen tussen onderwijs en maatschappelijke partners op preventieve activiteiten.
- De regiovisie Jeugdhulp Haaglanden met de volgende ambities: versterken van het gewone opvoeden en opgroeien, tijdig inzetten van de best passende hulp, kinderen en jongeren groeien zo thuis mogelijk op, duurzaam veilig opgroeien en jeugdhulp en onderwijs werken effectief samen

We geven een impuls aan de inzet aan de verschillende (kwetsbare) groepen in de stad. Dit doen we voor steunpakketten sociaal en mentaal welzijn en leefstijl, om de negatieve impact van de coronapandemie zoveel mogelijk te beperken.

Geëscaleerde zorg 18- / Veilig Thuis

De landelijke en (boven)regionale ontwikkelingen vragen onze inzet voor de continuering van het 'Verbeterplan Jeugdbescherming- west (JB-west)', het voorgenomen toekomstscenario kind- en gezinsbescherming en de expertisecentra specialistische jeugdhulp voor jeugdigen met meervoudige, complexe problematiek.

Voor de aanpak van kindermishandeling is, via Veilig Thuis (onderdeel van de gemeenschappelijke regeling GGD/VT), de Regiovisie Huiselijk Geweld en Kindermishandeling 2019-2022 voor de regio Haaglanden in uitvoering.

Wmo

18+: begeleiding, dagbesteding en individuele verstrekkingen

Onder maatwerkdienstverlening 18+ vallen de voorzieningen Resultaatgerichte Ondersteuning, zoals begeleiding, dagbesteding en Hulp bij het Huishouden. Daarnaast vallen ook de ontmoetingscentra en de maaltijdvoorziening hieronder. Delft Support verzorgt de toegang tot deze vormen van ondersteuning.

De voorzieningen Resultaatgerichte Ondersteuning worden aanbesteed in 2022, waarna de startdatum van een nieuw contract ingaat per 1 januari 2023. We betrekken in het voortraject van de aanbesteding zorgleveranciers en inwoners. Uitgangspunten worden onder andere strategisch partnerschap en scherper sturen op de verbinding met het voorliggend veld.

Daarnaast werken we ook in 2022 aan het uitwerken van de aanbevelingen uit de evaluatie Resultaatgerichte ondersteuning. Onderdelen zijn onder andere minder bureaucratie voor inwoners en zorgleveranciers en verbetering van de communicatie met inwoners.

We werken doorlopend aan het steviger sturen door Delft Support en zorgleveranciers op het gebruik van voorliggende en algemene voorzieningen in plaats van maatwerkvoorzieningen. We werken aan een dashboard om te sturen op enerzijds resultaat van deze beweging en anderzijds op het scherper krijgen van problemen in de uitvoering als gevolg van landelijke regelgeving en ketensamenwerking.

Maatwerkvoorzieningen Wmo

Hulpmiddelen, vervoer en woningaanpassingen zijn voorzieningen die worden verstrekt aan inwoners om hun zelfredzaamheid te versterken en langer thuis te blijven wonen.

Het aantal Delftse vervoersbewegingen is in vergelijking met andere gemeenten hoog en vindt veelal ook binnen Delft plaats. Hierom gaan we komend jaar onder meer het vervoer door vrijwilligers bevorderen.

Met woningcorporaties maken we afspraken hoe aanpassingen van de woning en omgeving collectief kunnen worden geïmplementeerd en gefinancierd in plaats van individueel geregeld. Het gaat bijvoorbeeld om het realiseren van collectieve scootmobielstallingen op plekken waar veel ouderen wonen, elektrische deuropeners en het weghalen van drempels.

Daarnaast worden de woningaanpassingen aanbesteed in plaats van dat per opdracht bekeken wordt welke aannemer het werk op offertebasis kan doen.

Geëscaleerde zorg 18+: (O)GGZ

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg heeft betrekking op signalering, bemoeizorg, toeleiding en ketenzorg voor kwetsbare inwoners. We werken aan inclusiviteit conform de OGGZ-agenda.

Met de DWO-gemeenten hebben we afspraken gemaakt over signalering en toeleiding (Meldpunt Bezorgd-functie), waarbij gemeenten zelf verantwoordelijk zijn voor de uitvoering, onder beleidsregie van Delft. De gemeente Delft blijft de rol van centrumgemeente vervullen voor de regio DWO (Delft, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp en Westland).

Op een aantal terreinen, dat samenhangt met de OGGZ (zoals ketenzorg GGZ, verslavingszorg, personen met verward gedrag, forensische GGZ) spoedzorg GGZ, is Delft eveneens centrumgemeente.

In de regio Haaglanden is het Veiligheidshuis getransformeerd naar een Zorg- en Veiligheidshuis. Mede onder invloed van de landelijke agenda zorg en veiligheid wordt het aandachtsgebied uitgebreid. Voorbeelden zijn de intensivering van de nazorg ex-gedetineerden en de verschillende persoonsgerichte aanpakken van personen met een hoog veiligheids- en zorgrisico, samengebracht onder de Intensieve Levenslooppaanpak Haaglanden (ILA).

Geëscaleerde zorg 18+: Beschermd wonen

De gemeente Delft krijgt nog tot en met 2030 een regionaal rijksbudget en houdt daarmee een centrumgemeentelijke verantwoordelijkheid. In die periode worden de regionale middelen voor bestaande cliënten en regionale uitgaven afgebouwd en worden lokale budgetten voor nieuwe cliënten en lokale voorzieningen opgebouwd en op die manier uitgekeerd door het Rijk. Alle gemeenten ontvangen vanaf 2023 een lokaal budget voor nieuwe cliënten en zijn individueel en gezamenlijk verantwoordelijk voor het bieden van Beschermd Thuis en Beschermd Wonen. In de Regiovisie Beschermd Thuis 2022-2026 gaat de DWO-regio ervan uit dat gemeenten lokaal voorzieningen Beschermd Thuis opbouwen en dat regionaal de (intramurale) voorziening Beschermd Wonen beschikbaar blijft. De regiogemeenten blijven samenwerken, met mogelijke verschuivingen wat betreft beleid en uitvoering, om een optimaal zorglandschap voor inwoners te behouden.

Daarnaast worden er regionaal een aantal vraagstukken opgepakt, zoals invoering van het woonplaatsbeginsel, bovenregionale samenwerking, en transformatie van vastgoed van leveranciers als gevolg van de uitname van de Wet langdurige zorg (Wlz).

We streven naar beter zicht op het aantal cliënten, benodigde aantal plekken en locaties Beschermd Thuis en Beschermd Wonen en de financiële middelen om een goede verdeling van middelen tussen gemeenten te maken voor Beschermd Thuis medio 2023. Uiteraard nemen we hierin ook de uitname Wlz mee.

Huiselijk geweld en kindermishandeling – DWO

Delft heeft als centrumgemeente voor het DWO-gebied de verantwoordelijkheid om voorzieningen in stand te houden op het gebied van huiselijk geweld en kindermishandeling. Daarnaast wordt ambulante hulp geboden bij huiselijk geweld en kindermishandeling. Samen met de instellingen die deze taken uitvoeren, gaan we in 2022 verder met uitvoering geven aan de in 2021 ingezette verbeteringen in de opvang en (ambulante) hulpverlening van huiselijk geweld. Regionaal voeren we, samen met mede-centrumgemeente Den Haag, regie op de uitvoering van de Regionale visie aanpak huiselijk geweld in Haaglanden.

Maatschappelijke opvang

Delft is als centrumgemeente voor de DWO-regio verantwoordelijk voor de opvang en begeleiding van dak- en thuislozen. Het besluit tot doordecentralisatie van de middelen voor maatschappelijke opvang is uitgesteld tot 2026. Delft blijft daardoor ook de komende jaren de rol van centrumgemeente vervullen voor de DWO-regio. Binnen de maatschappelijke opvang wordt de transitie van dagopvang naar dagbesteding of werk doorgezet. In het kader van de regionale aanpak dak- en thuisloosheid worden 40 flexwoningen binnen de DWO-regio gerealiseerd en wordt vangnet in de wijk uitgebreid.

Wijkteams: Delft Support

In 2022 zal Delft Support als toegangspoort van de Wmo en gedeeltelijk Jeugd sturen op het adagium 'licht waar mogelijk, zwaar waar nodig' en blijven laagdrempeligheid en passende ondersteuning basisvoorwaarden voor de dienstverlening. Daarnaast is Delft Support conform de prestatieovereenkomst een belangrijke partner in het uitvoeren van de maatregelen uit het actieplan. We zetten de werkwijze van het sociaal team voort.

Actieplan Sociaal Domein

Vanwege de oplopende kosten in het sociaal domein worden er diverse maatregelen uitgevoerd om via innovatie, transformatie en kostenbesparing de kostenstijging te beperken. De maatregelen hebben zowel een innoverend als (deels) versoberend karakter. Bij elkaar zouden de maatregelen vanaf 2023 bijna € 7 miljoen moeten opleveren. Met de inzet van het actieplan willen we de zorg en ondersteuning op lange termijn betaalbaar en beschikbaar houden voor inwoners die dat nodig hebben.

Actieplan Sociaal Domein maatregelen

In het actieplan ligt de nadruk bij de Wmo op het beter inzetten van het voorveld of algemene voorzieningen. Het betreft maatregelen als de was- en strijkvoorziening voor ouderen, Thuisgekookt, het vrijwilligersvervoer als voorliggende voorziening en het anders omgaan met tredes bij resultaatgerichte ondersteuning. Daarnaast blijft de focus op doorontwikkeling samenwerking met Delft Support en Delft voor Elkaar om afschalen naar voorliggende voorzieningen mogelijk te maken.

Daarnaast wordt ingezet op preventie. Zo wordt Powerful Aging (een beweeginterventie gericht op het versterken van spieren voor ouderen) op brede schaal ingevoerd in de toegang. Ook ouderen die zich melden voor een hulpmiddel of de regiotaxi kunnen nu voorliggend in aanmerking komen voor Powerful Aging. Op het gebied van bedrijfsvoering ronden we het project fraude en toezicht af.

Bovenstaande bewegingen moeten ertoe leiden dat de Wmo ook in de toekomst financieel bestendig blijft, ondanks ontwikkelingen als de invoering van het abonnementstarief en de vergrijzing.

Op jeugd betreft dit een totaalpakket aan maatregelen onder de volgende noemers: sturingsinstrumenten specialistische jeugdhulp, versterken verwijzingen huisartsen en besparen en normaliseren ambulante jeugdhulp.

In het hoofdstuk Werk en Economische Zelfstandigheid staan de overige maatregelen.

Samenwerking

Bestaande samenwerkingsverbanden (onder meer):

- Sociaal Platform
- Inkoop H4
- Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (H10), zie paragraaf: Verbonden partijen: Gemeenschappelijke regelingen
- Delft Support (volledig ontvlochten uit de gemeente Delft in 2019), zie paragraaf: Verbonden partijen: Vennootschappen
- GGD Haaglanden/Veilig Thuis, zie paragraaf: Verbonden partijen: Gemeenschappelijke regelingen
- Het Convenant uitvoering JGZ ZHW 2018-2021
- Tactisch Strategisch overleg DSW
- Regiegroep Langer en weer Thuis

3 Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Sterk en sociaal				
Baten				
66 Maatwerkvoorziening (WMO)	895	895	895	895
681 Geëscaleerde zorg 18+	1.304	1.304	1.304	1.304
Baten	2.199	2.199	2.199	2.199
Lasten				
62 Wijkteams	10.616	10.091	10.091	10.091
66 Maatwerkvoorziening (WMO)	4.232	4.042	4.042	4.042
671 Maatwerkdienstverlening 18+	23.183	22.848	22.792	22.791
672 Maatwerkdienstverlening 18-	27.625	25.824	25.520	25.018
681 Geëscaleerde zorg 18+	25.688	25.760	25.770	25.769
682 Geëscaleerde zorg 18-	4.215	4.215	4.215	4.215
71 Volksgezondheid	5.040	5.032	5.033	5.033
Lasten	100.599	97.812	97.463	96.959
Saldo Sterk en sociaal	-98.400	-95.613	-95.264	-94.760

Overzicht mutaties

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Sterk en sociaal				
Reeds besloten:				
Stand Programmabegroting 2021-2024	-84.698	-82.929	-82.878	-82.878
Begrotingswijzigingen t/m 1 mei 2021				
ARB 3 - 2020	821	821	821	821
ARB 1 - 2021	-247	-247	-247	-247
Septembercirculaire 2020	-3.044	-3.044	-3.044	-3.044
Herstelplan	-8.399	-3.099	-3.099	-3.099
Kadernota 2021	-200	-200	-200	-200
Nog te besluiten voorstellen:				
Nominale ontwikkeling	-1.345	-1.237	-1.225	-1.223
Invullen stelpost subsidies	68	68	68	68
Autonome groei Wmo		-2.050	-2.050	-2.050
Autonome groei Jeugd		-3.250	-3.250	-3.250
Bijsturen Jeugd n.a.v. arbitragecommissie		1.500	1.800	2.300
Meicirculaire - taakmutaties	-1.339	-1.464	-1.477	-1.476
Actualisatie reserves - Wijkmarshall	-40			
Actualisatie reserves - Sociaal Domein	377			
Actualisatie kostenverdeling	-354	-482	-483	-482
Totaal - Sterk en sociaal	-98.400	-95.613	-95.264	-94.760

Toelichting op de mutaties

Autonome groei Jeugd en Wmo en bijsturing jeugd

De afgelopen jaren was er sprake van aanzienlijke stijging van de Wmo- en jeugdhulpkosten. Verschillende oorzaken lagen hieraan ten grondslag. Bij veel van deze oorzaken, bijvoorbeeld wetswijzigingen en groei van het aantal zorgbehoevende jeugdigen, was de beïnvloedbaarheid van de gemeente beperkt. Aan de andere kant was de rijkscompensatie voor deze stijging van kosten ontoereikend. In de kadernota was de autonome groei van de Wmo- en jeugdhulpkosten na het begrotingsjaar 2022 nog volledig onderdeel van het risicoprofiel. Tegenover dit risico stond de verwachting dat het Rijk extra middelen beschikbaar zou stellen. Doordat vooralsnog onvoldoende middelen zijn toegekend, wordt de autonome groei vanaf 2023 constant gehouden. Hiermee verslechtert het geschetste beeld van 2023, 2024 en 2025. Een eventuele stijging van kosten vanaf 2023 staat opgenomen als risico en is onderdeel van het weerstandsvermogen.

De VNG heeft zich namens alle gemeentes geëngageerd aan de invulling van voorgestelde maatregelen uit de uitspraak van de Commissie van Wijzen. Het Delftse aandeel van de verwachte opbrengst van deze kostenbesparende maatregelen verwerken we in deze begroting. Daarbij zal wel een nadere analyse plaatsvinden in hoeverre deze opbrengst realiseerbaar is en in hoeverre besparingen al onderdeel zijn van het Actieplan Sociaal Domein of bijvoorbeeld wetswijzigingen vereisen die nog moeten worden geïmplementeerd. Vandaar dat ook dit staat opgenomen als risico en onderdeel is van het weerstandsvermogen.

Meicirculaire

In de meicirculaire staan twee majeure mutaties opgenomen

- **Beschermd wonen (€ 577.000 oplopend tot € 710.000).**
De omvang van de integratie-uitkering Beschermd wonen stijgt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2021 en de toekenning van de volume-indexatie voor het jaar 2022 en verder. Gemeente Delft ontvangt deze middelen voor de centrumfunctie die Delft vervult.
- **Voogdij 18+ (€ 725.000)**
Dit is een compensatieregeling voor de wijziging van het Woonplaatsbeginsel per 1 januari 2022.

Hierbij dient de gemeente waar de ouders/voogden wonen van de jeugdige die zorg ontvangt de kosten te voldoen in plaats van de gemeente waar de ouders woonden ten tijde dat de jeugdige zorg ging ontvangen.

Daarnaast staan er in de meicirculaire een aantal kleine mutaties opgenomen voor vrouwenopvang, maatschappelijke opvang, voogdij 18+, rijksvaccinatieprogramma meningokokken, prenataal huisbezoek en kinderopvang toezicht. Per saldo is dit een verhoging van circa € 40.000.

Solide maatschappelijke basis

We werken samen aan een solide maatschappelijke basis.

Global Goals

Het programma Solide maatschappelijke basis levert een bijdrage aan de volgende Global Goals:

1 Wat willen we bereiken?

Overzicht beleidsindicatoren

Solide maatschappelijke basis			
	Stand: JR 2019	Stand: JR 2020	Streven: PB 2022
% Startkwalificatie	93%	90%	92%
% Schoolverlaters (BBV)	2,6%	2,4%	2,4%
Bereik VVE doelgroeppeuters	72%	54%	72%
% Niet-sporters (BBV)	39%	42%	40%
Klantwaardering cultuur	7,1	*	7,3
*De klantwaardering cultuur meten we in het vierde kwartaal van 2021, in het jaarverslag 2021 is nieuwe informatie beschikbaar.			
Vergelijkingscijfers BBV			
	Delft: JR 2019	Delft: JR 2020	Nederland
Absoluut verzuim per 1000 inwoners	1,4	0,8	2,4
Relatief verzuim per 1000 inwoners	18	23	26

2 Wat gaan we ervoor doen?

Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie

Het culturele veld in Delft bestaat voor een groot gedeelte uit gesubsidieerde organisaties. De grootste bijdragen van de gemeente gaan naar Theater de Veste, DOK en coöperatie De VAK.

Cultuurkader 2021-2031

De uitvoering van het Cultuurkader is komend jaar gericht op het herstel van de sector na de coronacrisis. Daarnaast werken we met onze partners waar mogelijk aan de uitvoering van de programmalijnen. Diverse bestaande activiteiten passen binnen de programmalijnen en waar mogelijk werken onze partners de komende jaren aanvullende activiteiten uit. Bij deze culturele activiteiten wordt een goede verbinding aangegaan met toerisme, economie, evenementen, erfgoed en het sociaal domein.

Met de inzet van de Rijksregeling beeldende kunst stimuleren we via subsidies het aanbod van beeldende kunst dichtbij inwoners in de wijken, in combinatie met programmering in stedelijke cultuurgebouwen. Deze beweging vraagt maatwerk en tijd. We zien daarbij 2022 als overgangsjaar om te komen tot nieuwe en aangescherpte subsidieafspraken.

OPEN (DOK en De VAK)

Op basis van de in 2020 uitgevoerde evaluatie naar het concept OPEN werken DOK en VAK in 2022 verder aan het realiseren van de synergievoordelen en een goede samenwerking. De coronacrisis beperkt echter de programmering van OPEN. Bovendien ligt de focus bij DOK op het invullen van de bezuinigingstaakstelling. Die wordt over de volle breedte van de activiteiten van DOK ingevuld, waaronder op de programmering van OPEN. VAK krijgt vanaf 2022 structureel € 150.000 extra subsidie om het bestaande activiteitsniveau in stand te houden, maar VAK kan daarmee nog niet volwaardig participeren in de programmering van OPEN.

Theater de Veste

De theaters in Nederland gaan ervan uit dat ze in 2022 weer de volledige stoelcapaciteit kunnen benutten. Desondanks verwacht Theater de Veste een tekort voor 2022 en verder. Dit tekort is slechts beperkt gerelateerd aan corona. Daarbij is de vraag relevant of binnen circa 10 jaar wel of niet een nieuw theater zal worden gebouwd. De financiële situatie van het theater vraagt om keuzes van de gemeente: op het vlak van subsidies, ten aanzien van de hoogte van het huurbedrag voor de huidige locatie en de nieuwbouw. Dit wordt komend jaar nader uitgewerkt.

Musea

Museum Prinsenhof Delft heeft in 2022 twee tentoonstellingen geprogrammeerd: *Bram Bogart. Schilder van formaat* (februari tot en met augustus 2022) en *Amalia en Frederik Hendrik* (september 2022 tot en met januari 2023). Met deze tentoonstellingen, het goed gevulde activiteitenprogramma en het project De Delftse Blik geeft het museum invulling aan het diversiteit- en inclusiebeleid waarmee we nieuwe doelgroepen (inwoners uit Delft met een migratieachtergrond en inwoners met een lagere sociaal-economische status) aan ons verbinden. Daarnaast ontvangt het museum ook in 2022 weer circa 8.500 leerlingen uit het primair en voortgezet onderwijs.

Renovatie Museum Prinsenhof Delft

In 2022 werken we verder aan de ontwerpfasen van de restauratie en renovatie van Museum Prinsenhof Delft. In de eerste helft van 2022 presenteert het ontwerpteam onder leiding van architectenbureau Bierman Henket het voorlopig ontwerp en een businesscase aan de gemeenteraad. In de tweede helft van 2022 wordt gewerkt aan het definitief ontwerp, waarover besluitvorming in de raad begin 2023 is voorzien.

Cultureel erfgoed

Erfgoed (Archief en Archeologie vallen financieel in het product Musea, Monumentenzorg onder Cultureel Erfgoed) blijft uitvoering geven aan de vier programmalijnen uit de nota Erfgoed, voor zover daarvoor middelen beschikbaar zijn gesteld:

- Programma 1: De Delftse collectie: basis op orde (vooral wettelijke taken behoud, beheer, registratie)
- Programma 2: Delfts erfgoed van en voor iedereen (zichtbaar maken van erfgoed voor een breed publiek)
- Programma 3: Erfgoed als pijler bij gebiedsontwikkeling (culturele waardenkaart, historisch DNA zichtbaar maken van een gebied, inspiratie bieden)
- Programma 4: Monumenten duurzaam ontwikkelen (kennis ontwikkelen en delen voor verduurzaming van monumenten).

Erfgoed draagt in 2022 vanuit een wettelijke basis en inhoudelijke kennis en expertise bij aan onder meer de volgende projecten: gebiedsontwikkeling Schieoevers, ruimtelijke ontwikkeling en herbestemmingen (waaronder het Prinsenhof(gebied), de Mijnbouwstraat en (oude) hoofdkantoor DSM), en uitbreiding/ontwikkeling multifunctionele ruimtes Nieuwe Kerk.

Media

Omroep Delft

Omroep Delft stelt zich ten doel om over vijf jaar aan de criteria te voldoen die horen bij een 'Lokaal Toereikend Media Aanbod'. Daarom is een interactieve website ontwikkeld, waar een koppeling wordt gemaakt met social media en ook bewegend beeld een belangrijkere rol zal spelen.

Mediafonds Delft

Het Mediafonds Delft is in 2021 gestart en zet de taken in 2022 voort. Op basis van de resultaten houden we in 2022 de huidige werkwijze kritisch tegen het licht, zodat de beschikbare middelen zo goed mogelijk bijdragen aan kwalitatieve onderzoeksjournalistiek.

Een toelichting op de activiteiten van DOK is opgenomen onder het kopje Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie.

Wijken

We werken aan een sterke stad met sterke wijken, sociaal en fysiek. Mensen moeten goed kunnen wonen, in een veilige omgeving. Samen met woningcorporaties, markt- en zorgpartijen werken we aan fysieke en sociale versterking van wijken, waaronder goede en duurzame woningen, meer woondifferentiatie en doorstroming. Voor het goed samen wonen en leven voeren we de geïntensiverde aanpak woonoverlast uit.

Het programma Kansen voor Buitenhof en het sociaal-economisch programma Poptahof komen samen in één programmatische aanpak. We zetten in op het verbinden van initiatieven en ontwikkelingen en geven ruimte aan experimenten. Succesvolle projecten en processen worden geborgd. Naast een sociaal-maatschappelijke aanpak leggen we ook de verbinding met de (ver)nieuwbouw en verduurzamingsopgaven in beide gebieden. De wijkversterkingsopgave Gillis/Delfia is onderdeel van deze programmatische aanpak. Op basis van het ambitiedocument en het vastgestelde ruimtelijk, functioneel en financieel kader start de geselecteerde gebiedsontwikkelaar met de planuitwerking voor de Delfia-locatie.

Onderwijs

Binnen het onderwijsbeleid onderscheiden we drie hoofdonderdelen:

- brede educatie
- onderwijsondersteuning
- onderwijshuisvesting

Brede educatie

Het doel van brede educatie is het versterken van het onderwijs. Onder de noemer brede educatie valt allereerst de gemeentelijke bekostiging van het bewegingsonderwijs in het primair onderwijs (vakleerkrachten, schoolzwemmen voor onderwijsachterstandsscholen, een beperkte plus op de inzet van gymzalen en de inzet van buurtsportcoaches).

Boven op de wettelijke taken werken we hierbij samen met onze onderwijspartners in het primair en voortgezet onderwijs aan de strategische onderwijsagenda 2019-2022. De effecten van corona zullen in 2022 een belangrijke rol spelen. Gezamenlijk werken we vanuit het Nationaal Programma Onderwijs om zoveel mogelijk schade te herstellen die de pandemie heeft aangericht bij jongeren. Ook maken we in 2022 een start met uitwerken van een nieuwe onderwijsagenda 2023-2026.

Verder zetten we in op het versterken van de voorschoolse educatie en investeren we in lopende programma's, zoals het Onderwijs Achterstandenbeleid (OAB) en de Gelijke Kansen Agenda Delft.

De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt wordt als gevolg van de snelheid van nieuwe technologische ontwikkelingen steeds belangrijker. We zien landelijk en regionaal al dat de vraag naar juist opgeleid technisch personeel op alle niveaus groot is en dat de behoefte aan praktisch geschoolden enorm toeneemt.

Delft is de stad van innovatie en technologie, waarbij we ruimte geven aan de maakindustrie. Dat maakt dat wij initiatieven die hierop inspelen stimuleren en ruimte geven, zoals bijvoorbeeld het Innovatiecentrum Energie en Mobiliteit Delft en het Digital Operations Center.

Verder investeren wij in het sluiten van de techniekketen, van vmbo tot wetenschappelijk onderwijs, met het Smart Makers Delft (SMD). Een gezamenlijk initiatief van de onderwijsinstellingen, ROC Mondriaan en het Stanislascollege Krakeelpolderweg en de gemeente en straks ook samen met het bedrijfsleven. Hiervoor ontwikkelen de partijen gezamenlijk een duurzaam netwerk en fysieke locatie waarmee wij de trots op vakmanschap zichtbaar maken in de stad. In 2022 werken we voor het SMD samen aan een gezamenlijke businesscase, een ontwikkeling op Schieoevers Noord en starten we met een aantal gezamenlijke projecten. Zo leggen we de basis voor de ontwikkeling van Schieoevers Noord tot maakstad aan de Schie.

Voorgaande zorgt voor kwalitatief goed en innovatief beroepsonderwijs (vakmanschap) en een optimale uitstroom naar werk en/of doorstroom naar onderwijs (doorlopende leerlijnen). Het sluit daarbij aan op de behoeften van de markt en capaciteiten van studenten (macrodoelmatigheid) in de regio.

Onderwijsondersteuning

De middelen voor onderwijsondersteuning zijn bedoeld voor het ondersteunen van de kwetsbare groep leerlingen. Het betreft wettelijke taken waarvoor we rijksmiddelen ontvangen. Het gaat hier om de inzet

op het gebied van Voortijdig Schoolverlaten (VSV), de aanpak van Onderwijsachterstanden (OAB/VVE) en het leerlingenvervoer.

In regionaal verband werken onderwijs en gemeenten samen om de uitstroom van voortijdig schoolverlaters te verminderen. De inzet van de gemeente richt zich op het begeleiden van uitvallers op scholen en het begeleiden van jongeren die vanuit hun opleiding uitstromen naar werk. Op basis van de opgedane ervaringen met het herijkte beleidskader OAB, streven we in 2022 naar een hoger bereik onder de doelgroep. We gaan ook samen met onderwijspartners in gesprek om de taalachterstanden in het basisonderwijs verder te verkleinen.

In het leerlingenvervoer start een aanbesteding voor een vervoerscoördinator vanaf het schooljaar 2022/2023. Met de huidige partner is een overbruggingscontract afgesloten van 01/08/21 tot en met 31/07/22. We werken hierbij samen met de gemeenten Westland, Rijswijk, Midden-Delfland en Pijnacker-Nootdorp.

Maatschappelijke voorzieningen

Goed toegankelijke en bereikbare maatschappelijke voorzieningen dragen bij aan een leefbare en inclusieve stad. De groei van het aantal inwoners in de stad zorgt voor een grotere vraag naar maatschappelijke voorzieningen op zowel buurt- als stedelijk niveau enerzijds en een intensiever gebruik van de bestaande voorzieningen anderzijds. We maken gebruik van referentienormen als richtlijn voor maatschappelijke voorzieningen, om in te kunnen spelen op de (toekomstige) behoefte aan maatschappelijke voorzieningen. Hiervoor wordt in 2021 een (normen)kader opgesteld.

Uit de evaluatie van het accommodatiebeleid bleek eerder dat de wijkcentra te weinig onderscheidend zijn van elkaar. Er zijn voor twee wijkaccommodaties (de Wending en de Hofstee) ontwikkelingstrajecten gestart om de bestaande accommodaties beter aan te laten sluiten op de wijk, zowel qua 'look & feel', de programmering als het beheer. Samen met maatschappelijke partners en de (eind)gebruikers werken we de ontwerpuitgangspunten in 2022 verder uit, van een voorlopig ontwerp naar een definitief ontwerp. De daadwerkelijke uitvoeringsfase zal starten in 2022.

Sportaccommodaties

Uitgangspunt is dat de Delftse sportaccommodaties toegankelijk, functioneel en veilig moeten zijn en daarmee voldoen aan de normering van de sportbonden. Om de kwalitatieve en kwantitatieve knelpunten in de Delftse sportinfrastructuur op te lossen, is in 2019 de Investeringsagenda Sportaccommodaties vastgesteld. Om de basis op orde te krijgen, geeft de agenda een investeringsopgave van € 16,2 miljoen aan. Mede als gevolg van de coronacrisis is de uitvoering van de Investeringsagenda Sportaccommodaties vertraagd. De voorbereidingen voor de realisatie van een extra rugbyveld op Sportpark Biesland wordt in 2022 afgerond. Ook het bestemmingsplan voor de Maria Duystlaan wordt afgerond. Met Sportfondsen stemmen we de realisatie van het Sportcentrum Maria Duystlaan verder af. Verder ronden we het onderzoek naar de realisatie van een extra hockeyveld voor Ringpass in 2022 af en krijgt de skatevoorziening een upgrade. Voor Kerkpolder onderzoeken we in 2022 de haalbaarheid van een gebiedsontwikkeling.

Sportbeleid en activering

De participatie van sportverenigingen in het beheer van de sportaccommodaties en de bijdragen van sportverenigingen aan het oplossen van maatschappelijke problemen zijn uitgangspunten van het sportbeleid. In het Delftse Sportakkoord ligt voor 2022 de focus op het creëren van een positieve sportcultuur, ledenaantallen, het sport- en beweegaanbod inzichtelijk maken en samenwerking met maatschappelijke partners.

Onderwijshuisvesting

De gemeente heeft de wettelijke taak voor realisatie en instandhouding van voorzieningen voor onderwijshuisvesting. Aan deze wettelijke zorgplicht geven we invulling met de Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Delft 2014 (regelgeving), de jaarlijkse onderhoudsprogramma's en integrale huisvestingsplannen (beleid).

Het Integraal Huisvestingsplan (IHP) brengt de huisvestingsbehoefte voor de komende zestien jaar in beeld, verdeeld in perioden van steeds vier jaar. Het IHP is de basis voor beleidsmatige keuzes alsook concrete plannen voor verdere uitvoering in de periode 2020 tot en met 2035. Voor de periode 2022 tot en met 2025 geven we uitvoering aan het realiseren van nieuwbouw van drie schoolgebouwen (voor ISK/Pleysier, Jan Vermeer, IGVO) en een sportzaal voor 4 scholen. In de meerjarenbegroting is hiervoor € 40,5 miljoen opgenomen. Tevens werken we diverse plannen met schoolbesturen verder uit, waaronder nieuwbouw voor de scholen in Tanthof en Smart Makers Delft; waaronder de nieuwbouw voor het vmbo (Stanislas College).

De schoolbesturen zijn, volgens de wetgeving, verantwoordelijk voor al het onderhoud van de schoolgebouwen. De gemeente vergoedt alleen aanvragen die betrekking hebben op constructiefouten zoals asbestverwijdering, Kwaaitaal-vloeren en verwijderen van loden waterleidingen. Hiervoor is een reserve binnen de onderwijsbegroting.

De gemeente heeft tevens een zorgplicht om voor het primair, (voortgezet) speciaal en voortgezet onderwijs voldoende lesuren bewegingsonderwijs aan te bieden. Voor het primair onderwijs krijgt de gemeente middelen van het Rijk voor instandhouding van de voorziening bewegingsonderwijs. Voor instandhouding van de gemeentelijke gymzalen, sportzaal en sporthal is Vastgoed & Facilitair opdrachtnemer voor het gehele onderhoud exclusief sporttoestellen. Op basis van gemiddelde ramingen van de meerjarenonderhoudsplanning (MOP) is er structureel budget van € 253.000 beschikbaar conform het reguliere vastgoedbeleid.

Samenkracht en Burgerparticipatie

Welzijn

Vanuit Welzijn worden de subsidies betaald aan Delft voor Elkaar, Youth for Christ, de vier speeltuinverenigingen, de GGZ, de activiteit 'Vriendendienst' van Perspektief en betalen we de kosten voor de Adviesraad Sociaal domein.

Delft voor Elkaar – bestaande uit Participe-Delft, Kwadraad, Stichting MEE Zuid-Holland Noord en Haaglanden Beweegt en meerdere informele zorgpartners – voert activiteiten uit op het gebied van welzijn en preventie, zoals het maatschappelijk werk en het jongerenwerk, individuele cliëntondersteuning en ondersteuningsactiviteiten en laagdrempelig beweegaanbod in de wijken. Door de bezuiniging van 10% op de subsidie die stapsgewijs ingaat vanaf 2023 gaat Delft voor Elkaar zich meer focussen op een stevige stedelijke basisvoorziening en de gebiedsgerichte inzet beperken. Ook wordt bezuinigd op algehele preventie. Vanaf 2022 wordt al gestart met de wijzigingen in de organisatie om tot de invulling van deze bezuiniging te kunnen komen.

Samenwerken kennisinstellingen

In 2022 zetten we de samenwerking voort met onze kennisinstellingen, zoals afgesproken in de City Deal Kennis Maken en in het convenant van TU Delft en gemeente Delft. De uitvoering van thema 3 (universitaire gemeenschap, stad en inwoners) zal vanaf 2022 meer gefocust zijn. Dit omdat er enkel nog budget beschikbaar is voor het voortzetten van de subsidierelatie met Studenten Vrijwilligerswerk Delft (SVD) in het kader van de programmalijn Helpen & de stad. Studenten doen vrijwilligerswerk en dragen op sociaal vlak hun steentje bij aan een betere versie van Delft door zich in te zetten met en voor bewoners. Daarnaast is er nog budget voor het zichtbaar maken van deze en andere maatschappelijke activiteiten van studenten via een beperkt aantal communicatieuitingen.

Met de City Deal wordt gewerkt aan de programmalijnen:

- Denken & de stad

De universitaire gemeenschap en hogescholen denken samen met bewoners na over oplossingen voor maatschappelijke problemen in de stad.

- Onderzoeken & de stad

Wetenschappers van de TU Delft en hogescholen onderzoeken vraagstukken in Delft. Met bewoners,

(maatschappelijke) instellingen en de gemeente wordt de stad een levend laboratorium. De focus ligt op de wijken Tanthof en Kuyperswijk.

Anti-discriminatie

Discriminatie is een diepgeworteld en structureel probleem van de samenleving. Naar aanleiding van het rapport 'Ongekend onrecht' gaf het kabinet extra geld voor de aanpak van discriminatie, waaronder de versterking van de antidiscriminatievoorzieningen (ADV). Met dit extra budget van het kabinet versterken we de positie van de stichting voor Inclusie en Discriminatiebestrijding, zodat deze organisatie meer activiteiten kan doen en beter beschikbaar en bereikbaar voor melders wordt. Dit is ook nodig om de door uitvoeringsorganisaties doorverwezen melders te kunnen bijstaan.

Samenwerking

Bestaande samenwerkingsverbanden (onder meer):

- Stichting Centrum Management Delft (SCMD)
- Regionale overeenkomsten op het gebied van Monumentenzorg, Archief en Archeologie
- Sociaal platform
- Delft voor Elkaar op basis van prestatieovereenkomst
- TU Delft (convenant)
- Hogescholen (City Deal Kennismaken)
- Samenwerkingsovereenkomst passend onderwijs, met gezamenlijke ontwikkelagenda
- Sportraad
- Woningcorporaties

Verzelfstandigingen:

- Mogelijke verzelfstandiging van Museum Prinsenhof Delft
Afgesproken is dat afwegingen voor een eventuele verzelfstandiging van Museum Prinsenhof pas plaatsvinden nadat de organisatie en huisvesting op orde zijn. De organisatie van het museum is inmiddels op orde. Een ontwerpteam is gestart met de ontwerpfase voor de verbouwing en renovatie.
- De eerder voorgenomen overgang van het Instituut Sociaal Raadslieden is na onderzoek en goed overleg niet doorgegaan. De gemeente Delft blijft deze taak uitvoeren. De locatie van waaruit deze dienstverlening plaatsvindt is die van Delft voor Elkaar.

Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Solide maatschappelijke basis				
Baten				
41 Openbaar basisonderwijs	26	25	25	25
42 Onderwijshuisvesting	533	533	533	533
43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.655	1.655	1.655	1.655
52 Sportaccommodaties	527	526	526	526
53 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3	3	3	3
54 Musea	1.887	1.867	1.867	1.772
55 Cultureel erfgoed	20	19	19	19
61 Samenkracht en burgerparticipatie	175	175	175	175
Baten	4.826	4.804	4.804	4.709
Lasten				
23 Recreatieve havens	152	152	152	152
41 Openbaar basisonderwijs	825	523	523	523
42 Onderwijshuisvesting	7.316	7.447	8.228	9.000
43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	3.790	4.061	4.061	4.061
52 Sportaccommodaties	4.938	4.853	4.450	6.452
53 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.979	3.683	3.641	3.639
54 Musea	7.775	7.953	8.040	7.927
55 Cultureel erfgoed	480	477	476	475
56 Media	4.172	3.972	3.772	3.772
61 Samenkracht en burgerparticipatie	10.206	9.611	9.343	9.343
672 Maatwerkdienstverlening 18-	318	301	301	301
71 Volksgezondheid	134	127	127	127
Lasten	44.086	43.160	43.115	45.773
Saldo Solide maatschappelijke basis	-39.260	-38.356	-38.311	-41.064

Overzicht mutaties

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Solide maatschappelijke basis				
Reeds besloten:				
Stand Programmabegroting 2021-2024	-37.644	-37.557	-37.939	-38.134
Begrotingswijzigingen t/m 1 mei 2021				
ARB 2 - 2020	6	6	6	6
ARB 3 - 2020	-408	-408	-411	-411
ARB 1 - 2021	40	40	40	40
Herstelplan	669	835	1.301	1.301
Kadernota 2021	-429	-1.079	-1.039	-3.676
Corona rapportage 4	-5			
Smart Makers Delft	-200			
Nog te besluiten voorstellen:				
Nominale ontwikkeling	-242	-152	-148	-159
Invullen stelpost subsidies	-163	-166	-171	-159
Herijken investeringsplan	322	597	326	366
Herrekening interne rente doorbelasting	201	-32	-353	-118
Taakmutaties meicirculaire	-42	-42	-42	-42
Islamitische school	-160	-321	-321	-321
Cultuur	-30	-30	-30	-30
Exploitatie De Veste	-229			
Actualisatie reserves - Buitensport	-1.290	-930	-97	-292
Actualisatie reserves - Brasserskade		316		
Actualisatie reserves - Poptahof	-111			
Actualisatie reserves - Buitenhof	-29			
Actualisatie kostenverdeling	484	567	567	565
Totaal - Solide maatschappelijke basis	-39.260	-38.356	-38.311	-41.064

Toelichting op de mutaties

Taakmutaties meicirculaire

Versterking gemeentelijke anti-discriminatievoorziening: Met het extra geld dat het Rijk beschikbaar heeft gesteld voor versterking van de anti-discriminatievoorziening verhogen we de subsidie aan de Stichting voor Inclusie en Discriminatiebestrijding zodat zij meer activiteiten kunnen verrichten en beter bereikbaar worden voor melders.

Islamitische school

De stichting Islamitisch College (SIC) heeft bij de minister (DUO) een verzoek ingediend voor het starten van een nieuwe Islamitische basisschool. Dat verzoek is gehonoreerd en moet nu uitgevoerd worden. Hiermee zullen de kosten voor huisvesting moeten worden opgevoerd in de begroting. Voor de tijdelijke huisvesting worden de diverse huisvestingsmogelijkheden nog onderzocht. Realisatie tussen januari en juni 2022, start onderwijs 1 augustus 2022. Het investeringskrediet zal circa € 1,1 miljoen bedragen en staat toegelicht in een notitie die in de maak is. Als dekking voor de kapitaalslasten wordt voorgesteld de reserve Onderwijshuisvesting. Een eventueel restant komt via het begrotingssaldo ten laste van de algemene reserve.

Exploitatie De Veste

Theater de Veste houdt rekening met een structureel exploitatietekort vanaf 2022 als gevolg van gestegen kosten voor o.a. huisvesting en covid-19. In de begroting is een eenmalige oplossing geboden door middelen te ramen voor een extra subsidie van € 229.000. Dekking is deels beschikbaar in de reserve Maatregelen coronacrisis (€ 67.000).

Actualisatie reserves

- Buitensport: De gemeente Delft wil kwalitatief goede sportvelden aanbieden die passen binnen de financiële mogelijkheden van de gemeentelijke begroting. De gemeente heeft daarom B.A.S. Begeleiding en Advies Sportterreinen in 2016 opdracht gegeven de kwaliteit van de sportparken binnen haar gemeentegrenzen te beoordelen en een beheerplan voor de sportparken op te stellen. In 2021 is het beheerplan up-to-date gemaakt. Hiermee zijn de toekomstig geplande mutaties van bijbehorende reserve tevens geüpdatet.
- Aanpassing Huize Monica (2023): Voor wijkcentrum Delft Noord wordt binnen de bestaande ontwikkelingen, zoals Huize Monica, gezocht naar een alternatieve locatie op een centrale plek. De financiële gevolgen zullen te zijner tijd middels een separaat raadsbesluit worden voorgelegd. De geplande onttrekking aan de reserve maatschappelijke voorzieningen kan daardoor komen te vervallen.

Overzicht investeringen

Investeringen (bedragen × € 1.000)	Toegekend bedrag	Geplande realisatie t/m 2020	Fasering				
Solide maatschappelijke basis			2021	2022	2023	2024	2025
Librijn, Maria Duystlaan	4.411	587	250	2.859	715		
Stanislas, Krakeelpolderweg	700	127	573				
Slauerhofflaan (Pleysierschool)	4.550	310	700	1.770	1.770		
ISK	4.100			2.050	2.050		
Nieuw Colijnlaan bewegingsonderwijs (sportzaal)	1.500	12		744	744		
1e inrichting pro-grotius	400	292	108				
Reservering OHP	107		107				
CO2 neutraal/gasvrije school	407		407				
Stanislas VMBO /Junius (v)mboschool vervroegd (2022-2024)	13.500			1.000	6.000	6.500	
Maurice Maeterlinckschool (2022-2024)	12.000			1.000	5.500	5.500	
(V)MBO parkeren/inrichting OR/plankosten	2.374			176	1.055	1.143	
Binnen- en buitensport - jaarschijf 2020 en 2021	650	53	597				
Binnen- en buitensport - jaarschijf 2022-2025	850			250	600		
Sportpark Kruithuisweg	259	4	255				
Sportpark Kruithuisweg t.l.v. reserve	4.100		137	1.600	1.600	763	
Sportpark Brasserskade	1.099		1.062			37	
Sportpark Pauwmolen	255			255			
Sportpark Kerkpolder	157			157			
Sportpark Tanthof	240	101	27	46	66		
Sportpark Biesland t.l.v. reserve	700	15	685				
Sportpark Voorhof t.l.v. reserve	250	7	243				
Sportaccommodaties KN2021	9.700			859	991	7.850	
Herinrichting de Reiger	74						
Museum presentaties	660	91	129		440		
Beveiliging Prinsenhof	1.007		100	365	542		
Archeologie - Kluizenaarsbocht	184		25	73	86		
Onderwijshuisvesting IGVO t.l.v. reserve	10.000	179	700	3.648	3.648	1.825	
Div. éénpitters	750			750			
Tanthof complexen	6.700	100	250	250	250	1.000	4.850
Bewegingsonderwijs	1.500			750	750		
Passend onderwijs (Griegstraat)	700			700			
Informatieplan Omgevingswet	1.500						
Poptahof	2.556						
Rietveldtheater	1.113	41	52	1.020			
Ontwerp museum Prinsenhof Delft	200		200				
Aankoop woningen Schoolstraat 1 en 3 alsmede Oude Delft 177 - beheer voor 5 jaar t.l.v. reserve	950	280	670				
Totaal	90.203	2.199	7.277	20.322	26.807	24.618	4.850

Toelichting op de investeringen

Onderwijshuisvesting

De investeringen onderwijshuisvesting zijn conform de gemaakte afspraken, welke zijn opgenomen in het IHP 2020-2035. De investeringen Maurice Maeterlinckschool en Stanislas VMBO /Junius (v)mbo school zijn onderdeel van het nieuwe investeringspakket. De investering (V)MBO parkeren/inrichting OR/plankosten is een bijkomende investering openbare ruimte, behorende bij de investering Stanislas VMBO /Junius (v)mbo school.

Sportparken

De investeringen voor de sportparken zijn gebaseerd op het meerjareninvesteringsplan 2021-2035 (aangepast in 2021).

Museum presentaties

Deze investering is bedoeld voor de herinrichting van de vaste presentatie van de collectie. In verband met de voorgenomen investering voor de renovatie en herinrichting van het hele museum wordt terughoudend geïnvesteerd.

Beveiliging Prinsenhof

Voor 2022 zijn geen vervangingsinvesteringen voorzien. Vervanging van de beveiligingsinstallatie wordt zoveel als mogelijk uitgesteld tot de voorgenomen verbouwingsplannen.

Archeologie - Kluizenaarsbocht

Het investeringsbudget is bedoeld voor het aanschaffen of vernieuwen van apparatuur voor het archeologisch veldwerk. Denk aan meetapparatuur waarmee op basis van GPS de opgravingen digitaal in kaart worden gebracht.

Rietveldtheater

Deze investering is bedoeld voor de verbouwing van het Rietveldtheater. Het betreft enerzijds groot onderhoud en anderzijds verbeteringen vanuit zowel de functionaliteit als beoogde duurzaamheid van het gebouw, noodzakelijk om het voor de huidige theaterfunctie te kunnen blijven inzetten.

Ontwerp museum Prinsenhof Delft

Voor het project Prinsenhof is ontwerpbudget beschikbaar gesteld. Het budget kent een exploitatiecomponent en een activeringscomponent. Wat geactiveerd mag worden, wordt (achteraf) bepaald door de aard van gemaakte kosten en het Besluit Begroting en Verantwoording.

Economische zelfstandigheid

Global Goals

Het programma Economische zelfstandigheid levert een bijdrage aan de volgende Global Goals:

Via de bijzondere bijstand verzachten we waar mogelijk de gevolgen van armoede.

Door zoveel mogelijk bijstandsgerechtigden naar werk te begeleiden helpen we mensen economisch zelfstandig te worden.

Via volwasseneneducatie en inburgering helpen we mensen om beter redzaam te zijn in de maatschappij. Daarbij letten we erop dat de instelling die dit onderwijs bieden voldoen aan kwaliteitscriteria.

1 Wat willen we bereiken?

In Delft is meedoen, meetellen de basis. Werk, betaald of niet, geeft mensen waardering en erkenning, structuur en een netwerk. We begeleiden zoveel mogelijk mensen vanuit de bijstand naar werk of, als werk nog niet mogelijk is, naar maatschappelijke participatie (zie ook nota "Werk is het beste medicijn", ris nr. 1928596). Het hebben van werk of zinvolle dagbesteding bespaart tevens op zorg- en veiligheidskosten. Doelstelling blijft dat de ontwikkeling van het aantal inwoners in de bijstand gelijk is aan het landelijk gemiddelde. We gaan door met de taskforce BUIG. We blijven daarin experimenteren met instrumenten om de instroom te beperken, de uitstroom te vergroten, kosten te beheersen en participatiemogelijkheden voor bijstandsgerechtigden uit te breiden.

Daarnaast ondersteunen we mensen met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm met bijzondere bijstand. We blijven streven naar een zo groot mogelijk bereik van regelingen bijzondere bijstand, ook om de gevolgen van armoede te verzachten, met name voor kinderen.

Voor mensen die schulden hebben, passen we schuldbemiddeling of schuldsanering toe. We bieden hulp aan particulieren, maar ook aan zzp'ers. We streven ernaar burgers zo te ondersteunen dat zij het traject succesvol afronden en na 3 jaar schuldenvrij zijn.

Overzicht beleidsindicatoren

Economische zelfstandigheid			
	Stand: JR 2019	Stand: JR 2020	Streven: PB 2022
Aantal inwoners in bijstand per 1000	44 Delft	51 Delft	Vershil blijft gelijk
	38 NL	46 NL	
Doelgroepbereik: aantal regelingen	2,17	2,36	1,98
Geslaagde trajecten schuldhulpverlening	88%	88%	78%

Vergelijkingscijfers BBV			
	Delft	Delft	Nederland
% Netto arbeidsparticipatie	65,2%	66,8%	68,8%
% Functiemenging	52,4%	52,3%	53,2%
Bijstandsuitkeringen per 1000 inwoners	44	51	46
Demografische druk	51,0%	51,3%	70,0%
Aantal re-integratievoorzieningen	161,5	156	202
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	72	71	70
% Kinderen in armoede	10%	10%	6%
% Kinderen in armoede tot 110% minimum	12%	12%	8%
% Jeugdwerkloosheid	1%	1%	2%

Toelichting op de beleidsindicatoren

Aantal inwoners in bijstand per 1000

In Delft is het aantal mensen met een bijstandsuitkering minder hard gestegen dan in de rest van Nederland. Dat komt onder andere door onze blijvende inzet om zoveel mogelijk mensen te begeleiden naar werk.

Doelgroepbereik aantal regelingen

Via extra communicatie over armoederegelingen hebben we de bestaande regelingen extra onder de aandacht gebracht, waardoor het gebruik gestegen is.

Geslaagde trajecten schuldhulpverlening

We streven ernaar dat zoveel mogelijk mensen die starten met een schuldhulpverleningstraject dit ook succesvol afronden. Het succespercentage ligt hoger dan ons streefgetal.

2 Wat gaan we ervoor doen?

Integratie, emancipatie, taal en inburgering

Het is belangrijk dat mensen die zich gediscrimineerd voelen dat kunnen melden en dat burgers voorlichting krijgen over discriminatie. De gemeente werkt hiervoor samen met de Stichting Inclusie en discriminatiebestrijding.

Een goede taalbeheersing is noodzakelijk om mee te kunnen doen in de samenleving. De gemeente biedt verschillende vormen van volwasseneneducatie voor degenen die moeite hebben met lezen, schrijven of rekenen. De gemeente Den Haag ontvangt hiervoor de middelen van het Rijk. Wij maken afspraken over verdeling van deze middelen over de regio.

De gemeente is vanaf 1 januari 2022 verantwoordelijk voor de uitvoering van de nieuwe Wet Inburgering. De scholingscomponent uit deze wet werken we voor twee van de drie richtingen uit in samenwerking met de gemeente Den Haag.

We blijven de inburgeringsplichtigen die onder de oude Wet Inburgering vallen monitoren tot het moment dat zij voldaan hebben aan de inburgeringsplicht of daarvan een vrijstelling hebben gekregen.

De huisvesting van statushouders blijven we ook in 2022 zo goed mogelijk uitvoeren. Daarbij ontstaat wel een knelpunt door de verhoogde taakstelling in combinatie met een beperkt woningaanbod. Dit probleem speelt bij vrijwel alle gemeenten in Nederland.

Inkomensverstrekking en armoedebestrijding.

De gemeente biedt inkomensondersteuning aan mensen die geen werk en geen andere bron van inkomsten hebben.

Voor mensen die parttime werken of wisselend inkomen hebben naast hun uitkering gaan we door met de inzet van Surplus. Dit is een systeem waarbij de verrekening van inkomsten simpeler wordt.

We ondersteunen mensen met een inkomen tot 110% van de bijstandsnorm met bijzondere bijstand. We blijven streven naar een zo groot mogelijk bereik van regelingen bijzondere bijstand, ook om de gevolgen van armoede te verzachten, met name voor kinderen. In 2022 schrijven we een nieuwe nota over armoedebeleid.

De Delftpas is daarbij een belangrijk instrument. Die biedt alle Delftenaren de kans om mee te doen in de samenleving. Voor kinderen die in armoede leven, is de schoolkostenregeling gekoppeld aan de Delftpas.

Eind 2019 bleek dat de Belastingdienst grote fouten heeft gemaakt bij de kinderopvangtoeslag. Als gevolg daarvan hebben mensen grote schulden gekregen. De Belastingdienst is nu begonnen om die fouten te herstellen. Daarvoor heeft ze hulp gevraagd aan alle gemeenten. Ook in Delft zijn er mogelijk gedupeerden (ongeveer 250 eind mei 2021). De ondersteuning van deze mensen vraagt enorm veel inzet van de gemeente.

De wettelijke taak om mensen met betalingsachterstand zo snel mogelijk te benaderen (vroegsignalering) vullen we in via EMMA (Eerder Melden Minder Achterstanden). Wij hebben hiervoor met diverse partijen meldingsovereenkomsten afgesloten. De middelen voor deze wettelijke taak zijn beschikbaar tot en met 2023.

Voor mensen die schulden hebben, passen we schuldbemiddeling of schuldsanering toe. We bieden hulp aan particulieren, maar ook aan zzp'ers.

Eén van de middelen om schuldhulpverlening effectiever te maken is het toepassen van maatwerk. Dat maatwerk passen we bijvoorbeeld toe in het Jongerenperspectieffonds. Hiermee helpen we jongeren met schulden om schuldenvrij te worden en tegelijkertijd een opleiding te volgen of werk te vinden.

Vanuit de bijzondere bijstand financiert de gemeente budgetbeheer en bewindvoering, meestal in combinatie met een schuldbemiddelingstraject.

Werk

We financieren de werkgelegenheid voor de werknemers Sociale Werkvoorziening (SW), beschut werk en van de ID-banen (Instroom-Doorstroombanen, een oude regeling die langzaam afloopt).

Naast onze reguliere dienstverlening om mensen aan het werk te helpen, zetten we onder andere de Individuele Plaatsing en Steun (IPS) voort voor mensen met psychische beperkingen. Dankzij een extra subsidie van het Rijk kunnen we het aantal trajecten uitbreiden. Verder blijven we zoeken naar manieren om meer mensen aan werk te helpen. Zo bereiden we de Loonkosten Subsidieregeling uit, waarmee mensen die al langere tijd werkzoekend zijn mogelijk toch aan het werk kunnen. Onze partner Werkse! heeft in 2021 een innovatieprijs gewonnen voor de Zorghub. Via deze Zorghub krijgen mensen de kans om na een korte basisopleiding werkervaring op te doen in de zorg met als einddoel een vaste baan in de zorg.

We vinden het belangrijk dat ook bedrijven meehelpen met het bieden van werk voor alle Delftenaren. Hiervoor blijven wij in onze contacten met bedrijven aandacht vragen.

Demissionair minister Koolmees kondigde in juni 2021 een herziening van de participatiewet aan. Een nieuw kabinet geeft deze herziening vorm. In 2022 zullen wij de wijzigingen die hieruit te verwachten zijn implementeren.

Wij blijven doorgaan met de handhavende taak binnen de participatiewet.

Schuldhulpverlening

Om het risico te verkleinen dat mensen schulden maken, is voorlichting over het risico op schulden heel belangrijk. De gemeente biedt die voorlichting via verschillende kanalen. Verder werken we nauw samen met vrijwilligersorganisaties.

Communicatie over het voorkomen van schulden of het oplossen ervan is essentieel. Daarom zetten we ook in 2022 de extra inzet op communicatie hierover voort.

We werken voor schuldsanering samen met de Gemeentelijke Kredietbank in Den Haag en zetten waar nodig maatwerk in via het schuldhulpfonds.

Overige activiteiten:

Actieplan sociaal domein

In het kader van het actieplan sociaal domein gaan we door met de volgende acties:

- Kostenbesparing op bewindvoering door een intensievere samenwerking met de rechtbank. De rechtbank bepaalt of iemand bewindvoering krijgt. De gemeente geeft daarover een advies aan de rechtbank. Voor een aantal mensen is er in plaats van bewindvoering mogelijk een ander alternatief, zoals doorbetaling van vaste lasten vanuit de uitkering of budgetbeheer. Dit resulteert voor de gemeente in lagere lasten.
- Kostenbesparing op budgetbeheer door kritisch te kijken of het noodzakelijk is dat iemand het duurste pakket krijgt.
- Extra inzet op schuldhulpverlening, omdat dat kosten bespaart elders in het sociaal domein.

Herstelplan

In het kader van het herstelplan zijn er binnen deze doelstelling twee taakstellingen:

1. Besparing op de bijzondere bijstand (jaarlijks € 200.000). Deze besparing komt bovenop de besparing op bewindvoering en budgetbeheer in het kader van het actieplan sociaal domein. Armoedebestrijding is een belangrijk thema voor ons. Op basis van ervaringscijfers zien we evenwel meevallers in 2019 en 2020 als gevolg waarvan de besparing van € 200.000 geraamd is.
2. Vanaf 2023 een besparing op Werkse!. (€ 310.000 in 2023, € 620.000 vanaf 2024). In overleg met Werkse! stellen we in 2022 een plan op voor realisatie van deze taakstelling.

Samenwerking

Bestaande samenwerkingsverbanden (onder meer):

- Werkse!, zie paragraaf: Verbonden partijen: Vennootschappen
- Delft Support, zie paragraaf: Verbonden partijen: Vennootschappen
- Arrangementen via prestatiecontracten met uitvoeringspartners
- Pact tegen armoede
- MVO-platform WerkWaardig
- Regionaal platform arbeidsmarkt Haaglanden

3 Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Economische zelfstandigheid				
Baten				
63 Inkomensregelingen	51.913	51.810	51.810	51.810
64 Begeleide participatie	11.757	11.755	11.755	11.755
Baten	63.670	63.565	63.565	63.565
Lasten				
63 Inkomensregelingen	58.487	58.130	57.480	57.480
64 Begeleide participatie	23.095	22.687	22.727	22.757
65 Arbeidsparticipatie	11.184	11.026	10.805	10.794
671 Maatwerkdienstverlening 18+	61	60	60	60
Lasten	92.826	91.903	91.073	91.092
Saldo Economische zelfstandigheid	-29.156	-28.338	-27.507	-27.526

Overzicht mutaties

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Economische zelfstandigheid				
Reeds besloten:				
Stand Programmabegroting 2021-2024	-28.929	-28.540	-28.030	-28.030
Begrotingswijzigingen t/m 1 mei 2021				
Najaarsnota 2020	-285	-285	-285	-285
ARB 2 - 2020	-34	-34	-34	-34
ARB 3 - 2020	196	196	196	196
Herstelplan	195	505	815	815
Nog te besluiten voorstellen:				
Nominale ontwikkeling	-176	-135	-132	-132
Invullen stelpost subsidies	5	5	5	5
Inburgering (IU)	-64	-35	-23	-9
Armoebestrij kind DU	12	12	12	12
Meicirculaire - taakmutaties	-325	-297	-302	-336
Herrekening interne rente doorbelasting	1	1	2	3
Actualisatie kostenverdeling	248	269	269	269
Totaal - Economische zelfstandigheid	-29.156	-28.338	-27.507	-27.526

Toelichting op de mutaties

Inburgering

De inwerkingtreding van de nieuwe inburgeringswet is met een half jaar uitgesteld naar 1 januari 2022. Bij de meicirculaire zijn de gemeenten gecompenseerd voor de extra implementatiekosten waar zij mee te maken hebben. Bovendien zijn de budgetten voor de ondertussen-groep inburgering aangevuld vanwege de hogere huisvestingstaakstelling van statushouders en omdat deze groep groter wordt door uitstel van de wet.

Armoedebestrijding

Bij de meicirculaire zijn de landelijke budgetten geactualiseerd.

Meicirculaire

De vermelde mutaties betreffen de loon- en prijsbijstelling 2021 van de integratie-uitkering Participatie. Het gaat om met name om indexatie van loonkosten van WSW (Wet sociale werkvoorziening) - medewerkers en nieuwe doelgroepen participatiewet.

Stad in bedrijf

Global Goals

Het programma Stad in bedrijf levert een bijdrage aan de volgende Global Goal:

1 Wat willen we bereiken?

Groei van werkgelegenheid

De stad groeit. Voor de duurzame economische vitaliteit van Delft is het belangrijk dat de werkgelegenheid meegroeit. Delft heeft behoefte aan meer banen voor praktisch geschoolden. Daarom is er aandacht nodig voor het stimuleren van meer werkgelegenheid op alle niveaus met name in de innovatieve maakindustrie en de toeristische sector.

De coronacrisis trekt op korte termijn een grote wissel op met name de toeristische sector, horeca en detailhandel. Op middellange termijn zien we ook bij de innovatieve maakindustrie veranderingen in de manier van werken (geautomatiseerd, gerobotiseerd en gedigitaliseerd) en het organiseren van de ketens van toeleveranciers. Het jaar 2022 zal moeten uitwijzen hoe veerkrachtig de Delftse en regionale economie is.

Het is noodzakelijk om te blijven investeren in de economische (kennis-)infrastructuur als stuwende kracht achter de groei van de Delftse economie. We willen bereiken dat bestaande bedrijven zich goed kunnen ontwikkelen en nieuwe bedrijven makkelijk hun weg kunnen vinden in de stad. Voldoende bedrijfsruimte en een goed functionerende arbeidsmarkt met gekwalificeerd personeel is daarvoor noodzakelijk. Ondernemingen en instellingen die die groei moeten realiseren, faciliteren we met optimale dienstverlening, ruimte en verbindingen tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Binnenstad

We blijven vanuit een integrale visie werken aan een binnenstad die bereikbaar, leefbaar, levendig en ook duurzaam is. Dit voeren we uit via een programmatische aanpak.

Algemeen beheer Vastgoed

Het gemeentelijk vastgoed zetten we in als strategisch middel om beleidsdoelstellingen te bereiken en (ruimtelijke) opgaven in te vullen. Het hebben van vastgoed is hierbij geen doel op zich. Dat neemt niet weg dat het gemeentebestuur wel keuzes maakt voor vastgoed en dus beleid hanteert. Ons beleidskader is de nota Vastgoedbedrijf analyse 2019.

Internationaal beleid - Europa

We willen de samenwerking in de stad en de regio versterken. De spin-off zetten we in voor de realisatie van de beleidsdoelen van de gemeente Delft en haar belangrijkste samenwerkingspartners.

Overzicht beleidsindicatoren

Stad in bedrijf			
	Stand: JR 2019	Stand: JR 2020	Streven: PB 2022
Klantwaardering dienstverlening bedrijven	6,7	*	7,0
Overnachtingen toeristen	+3%	+0,3%	+25%
Banen	55.600	+806	+1500
M ² bedrijfsruimte toevoegen	-2000M2	+14.413m2	+30.000m2
*Overnachtingen toeristen gaat over 2019. De impact van de covid19-pandemie is in het jaar 2020 is in het jaarverslag 2021 zichtbaar.			

Vergelijkingscijfers BBV			
	Delft	Delft	Nederland
Banen per 1000 inwoners	742	748	792
Vestigingen per 1000 inwoners	108	113	152

Toelichting op de beleidsindicatoren

Klantwaardering dienstverlening bedrijven

Corona heeft impact gehad op de dienstverlening aan bedrijven. Daarom leggen we de nadruk op de volgende inspanningen:

- Vergroten zichtbaarheid accountmanagers bedrijven
- Uitrol herstelplannen Economie

Het laatste onderzoek naar de klantwaardering heeft plaatsgevonden in 2020. De uitslag daarvan is nog niet binnen op het moment dat deze begroting geschreven wordt, maar het streefcijfer was een 7,0. Op basis van deze uitkomst bepalen we het streefcijfer voor 2022.

Overnachtingen toeristen

De hotelsector is hard getroffen door de maatregelen in het kader van de coronacrisis. De snelheid en omvang van het herstel van verblijfstoerisme (zowel zakelijk als toeristisch) in 2022 is onzeker. De eerder verwachte groei van het aantal overnachtingen voor 2022 – aan het begin van deze bestuursperiode geschat op 25% - is nu onrealistisch. In 2022 wordt ten opzichte van 2021 wel een lichte groei verwacht.

Banen en m² bedrijfsruimte toevoegen

Delft zet in op het realiseren van 10.000 extra banen op alle niveaus in de periode 2018-2040, waarvan 1.500 in deze bestuursperiode. Hiervoor is onder meer circa 100.000 m² aan extra bedrijfsruimte nodig tot 2030, zowel voor de (innovatieve) maakindustrie als voor de meer stedelijk verzorgende bedrijven.

2 Wat gaan we ervoor doen?

Algemeen beheer Vastgoed

We zorgen voor een effectieve vastgoedportefeuille door concrete huisvestingsvragen die voortkomen uit geformuleerd beleid te vertalen naar een passende huisvestingsoplossing. Hierbij brengen we, in een continu en iteratief proces, afwegingen tussen functionaliteit, kwaliteit, financieel rendement en risico's in beeld. We zorgen hierbij voor een efficiënte exploitatie met aandacht voor de huurderstevredenheid, de technische kwaliteit van de gebouwen en verdere professionalisering van de vastgoedorganisatie en samenwerking met marktpartijen.

Op basis van de in 2021 vastgestelde routekaart voor het verduurzamen van de Vastgoedbedrijfsportefeuille voeren we duurzame maatregelen uit aan onze objecten. De totale kosten voor de maatregelen die in de periode van 2020-2024 worden getroffen zijn opgenomen in de programmabegroting voor een bedrag van € 1.2 miljoen.

Binnen het onderdeel Algemeen beheer Vastgoed is sprake van bezuinigingen die een bijdrage leveren aan verbetering van het begrotingssaldo. Voor 2022 is sprake van een totaalbedrag van € 330.000. Het gaat om bezuinigingen en stelposten voor het onderhoud en portefeuillebrede advieskosten en structurele exploitatieresultaten bij het afstoten van objecten. Voor de bezuiniging op het onderhoud van € 210.000 en het exploitatieresultaat van € 60.000 werken we aan concretisering van de effecten. Dit kan bijvoorbeeld effect hebben op de esthetische waarde.

Verder werken we in 2022 aan de toekomstvisie voor de Oostpoort, het verkopen van de Westvest 9 en uitvoering van de renovatie Nassaulaan 23.

De exploitatielasten en baten voor de vastgoedportefeuille zijn in de begroting opgenomen binnen het taakveld Algemeen beheer vastgoed en exploitatie verhuurde eigendommen. De exploitatielasten voor de gemeentelijke huisvesting verantwoorden we op het taakveld Overhead, maar maken integraal deel uit van het gemeentelijke Vastgoedbedrijf met de bijbehorende financiële spelregels voor het vastgoedmanagement.

Internationaal beleid - Europa

We geven uitvoering aan het nieuwe Europabeleid 2021-2024 op basis van drie pijlers.

Samenwerking

- Bestaande samenwerking uitbreiden om tot goede financieringsproposities te komen. We werken samen met provincie Zuid-Holland, Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), individuele gemeenten (onder meer Leiden, Den Haag, Rotterdam), Innovation Quarter, G40, VNG, onderwijs- en kennisinstellingen en bedrijven.
- Deelname in netwerken, zoals EnergieCities (duurzame energie, klimaat), CIVITAS en POLIS (mobiliteit), mede als randvoorwaarde voor toegang tot partners en Europese financiering.

Beïnvloeding

- Actief relatiemanagement met subsidieverstrekkers (zoals provincie, MRDH, rijksdienst voor Ondernemend Nederland en EU) bij de planvorming en toetsing van projecten.
- Proberen een stem te krijgen zodra de EU, provincie of Rijk plannen opwerken om tot nieuwe of gewijzigde regelingen te komen. Dit gebeurt bij voorkeur via de VNG, G40 of MRDH.

Uitvoering

- Een projectenpijplijn voor het behalen van Delftse beleidsdoelen en ambities organiseren. We bespreken deze om kennis en interesse buiten de gemeentelijke organisatie te krijgen voor consortiumvorming en uitvoering.

Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen

Ondernemersfonds

Delft kent een ondernemersfonds dat wordt beheerd voor en door de Delftse ondernemers. De gemeente legt voor dit fonds een opslag op de onroerendezaakbelasting niet-woningen. Ook in 2022 verwachten we een opslag van circa € 976.000. Het ondernemersfonds gebruikt dit budget voor het opzetten van initiatieven en projecten die een impuls geven aan de economische ontwikkeling van de stad.

Accountmanagement bedrijven

In 2022 wordt een actieve marktwerking met samenwerkingspartners opgezet gericht op het stimuleren van de samenwerking van bedrijven binnen en buiten Delft. Daarnaast is branding van Delft als High Tech Capital, samen met partners in de stad, een speerpunt.

Economische ontwikkeling

Herstelplannen Economie

De korte-termijn-acties uit de herstelplannen economie van de, in de coronacrisis opgerichte, taskforce techbedrijven en taskforce bezoekerseconomie, zullen afgerond worden. De (middel)lange-termijnplannen worden overgenomen in de reguliere werkzaamheden en reguliere overlegstructuur met de stad.

Fysieke ontwikkelruimte bedrijven

We stimuleren en – waar mogelijk – faciliteren marktinitiatieven die bijdragen aan het ontwikkelen van nieuwe bedrijfsruimte en het verduurzamen van de huidige voorraad bedrijfsruimte. In 2022 geven we daarnaast verdere invulling aan het uitvoeringsprogramma van de ruimtelijk economische visie. Deze omvat concrete acties die samen voorzien in voldoende groeiruimte voor bedrijven. Enkele voorbeelden van concrete projecten; De 1^e fase van NEXT Delft van 10.000 m² bedrijfsruimte wordt opgeleverd. Daarnaast verkennen we (versneld) de mogelijkheden voor een doorgroeigebouw op de Biotech Campus Delft. Ontwikkeling Kabeldistrict: herontwikkeling van de voormalige kabelfabriekshallen tot de centrale plek voor de Delftse innovatieve maakindustrie (circa 45.000m² aan vernieuwd commercieel programma waaronder bedrijfsruimte en kantoren).

Retailbeleid

De combinatie van detailhandel, horeca, consumentgerichte dienstverlening en vrijetijdsaanbod vormen gezamenlijk het totale retailaanbod van een stad. De beleidsuitgangspunten voor deze sectoren zijn op dit moment nog onvoldoende verbonden en zijn op onderdelen niet meer actueel. In 2022 volgt daarom een actualisatie van het retailbeleid.

InnovationQuarter

De gemeente is aandeelhouder en participant van de regionale ontwikkelmaatschappij InnovationQuarter (IQ). IQ heeft drie kerntaken: business development, acquisitie en investeren. Ondersteuning van de Economic Board Zuid-Holland (EBZ) en public affairs in de regio is een belangrijke vierde activiteit geworden. In 2022 blijft de bijdrage van gemeente Delft € 200.000.

YES! Delft

Ook in 2022 levert de gemeente een bijdrage van € 150.000 aan YES!Delft om daarmee het startersklimaat in Delft en de regio verder te versterken.

Regionale economie

Ook in 2022 blijft de samenwerking op MRDH-schaal belangrijk voor de economie van Delft. De regionale strategische agenda van de MRDH loopt tot en met 2022. De agenda is te zien als een belangrijke bouwsteen voor het versterken van het economische vestigingsklimaat, inclusief het verbeteren van de bereikbaarheid in de regio.

Economische promotie

Evenementenbeleid

Het is moeilijk te voorspellen wanneer de evenementensector weer op volle kracht zal draaien, maar evenementen kunnen door hun aantrekkende werking en creatieve impuls bijdragen aan het herstel van de bezoekerseconomie van Delft. Het evenementenbudget wordt ook in 2022 voor het grootste gedeelte ingezet voor subsidiering van bestaande én nieuwe evenementen. Daarnaast ondersteunen we de redactie van de UITagenda. Voor 2022 zijn de beschikbare subsidiebudgetten; € 260.000 voor structurele prestatiesubsidies en € 60.000 voor incidentele prestatiesubsidies.

Toerisme

In 2022 start de uitvoering van de in 2021 vastgestelde Visie Toerisme Delft 2030. Met een projectmatige aanpak wordt gewerkt aan de realisatie van de ambitie. Stichting Delft Marketing speelt daarbij een belangrijke rol. Het herstel van de sector – ernstig getroffen door de coronacrisis – staat bij alle projecten en initiatieven centraal.

Binnenstad

Zoals in de Omgevingsvisie is aangegeven, houden we voor de binnenstad vooral koers. Hiervoor stellen we een binnenstadsprogramma op waarmee we inzichtelijk maken hoe verschillende ontwikkelingen en activiteiten in de binnenstad met elkaar samenhangen en hoe deze bijdragen aan een goed functionerende binnenstad. Gelijktijdig stellen we een richtinggevend (ruimtelijk) kader op. Nieuwe ontwikkelingen in de binnenstad kunnen aan dit kader getoetst worden.

Samenwerking

Bestaande samenwerkingsverbanden economie (onder meer):

- Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), zie paragraaf: Verbonden partijen: Gemeenschappelijke regelingen
- Economic Board Zuid-Holland (EBZ) waaronder de Human Capital Agenda valt
- InnovationQuarter (IQ), zie paragraaf: Verbonden partijen: Vennootschappen
- YES!Delft, zie paragraaf: Verbonden partijen: Vennootschappen
- Planet B i.o.
- DTP (Delft Technology Partners)

- The Hague Security Delta
- Medical Delta
- Platform Economisch Overleg
- Technet Delft
- Quantum Delft
- Delft Marketing
- Businesspark Haaglanden
- G40 Stedennetwerk
- Bestuurlijk Overleg Economie Zuid-Holland (BOEZHD)
- Verstedelijkingsalliantie en convenantpartners Woon-werkakkoord Haagse regio (PZH, Rijswijk, Den Haag, Leidschendam-Voorburg)
- Greenport West Holland (agendalid)

Bestaande samenwerkingsverbanden binnenstad (onder meer):

- Stichting Centrum Management Delft (SCMD) - subsidierelatie
- Stichting Bestuurlijk Overleg Binnenstad (BOB)

Bestaande samenwerkingsverbanden internationaal beleid (onder meer):

- Energy Cities: Europees stedennetwerk op het gebied van energie, duurzaamheid, klimaat
- CIVITAS: Europees stedennetwerk voor mobiliteit
- POLIS: Europees netwerk mobiliteitsinnovaties (verkenning)
- Europatafel Delft: regionaal overleg Delft, TU Delft, TNO, provincie Zuid-Holland, MRDH, IQ
- Europatafel Leiden: regionaal overleg Leiden, Delft, provincie Zuid-Holland, Universiteit Leiden, LUMC

3 Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Stad in bedrijf				
Baten				
03 Beheer overige gebouwen en gronden	5.225	5.225	5.225	5.225
31 Economische ontwikkeling	19	19	19	19
34 Economische promotie	28	28	28	28
Baten	5.272	5.272	5.272	5.272
Lasten				
03 Beheer overige gebouwen en gronden	7.168	7.261	6.851	8.910
21 Verkeer en vervoer	199	199	199	199
31 Economische ontwikkeling	1.729	1.622	1.472	1.472
33 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.098	1.096	1.096	1.246
34 Economische promotie	2.433	2.390	2.352	2.352
Lasten	12.627	12.568	11.971	14.180
Saldo Stad in bedrijf	-7.355	-7.297	-6.700	-8.908

Overzicht mutaties

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Stad in bedrijf				
Reeds besloten:				
Stand Programmabegroting 2021-2024	-7.189	-7.155	-7.155	-7.129
Begrotingswijzigingen t/m 1 mei 2021				
ARB 2 - 2020	32	32	32	32
ARB 3 - 2020	-84	-84	-84	-84
ARB 1 - 2021	198	198	198	48
Herstelplan	267	267	267	267
Kadernota 2021	57	57	95	95
Corona rapportage 4	-40			
Nog te besluiten voorstellen:				
Nominale ontwikkeling	-71	-46	-46	-46
Invullen stelpost subsidies	12	12	12	12
Herijken investeringsplan	8	2	2	2
Actualisatie reserves - Biotech Campus	-150	-150		
Actualisatie reserves - Next Delft	-100			
Actualisatie reserves - Onderhoud vastgoed	-352	-481	-92	-2.197
Herrekening interne rente doorbelasting	69	65	85	104
Actualisatie kostenverdeling	-12	-14	-14	-12
Totaal - Stad in bedrijf	-7.355	-7.297	-6.700	-8.908

Toelichting op de mutaties

Biotech Campus

Ten behoeve van de ontwikkeling en exploitatie van de Biotech Campus is in de boekjaren 2020 en 2021 subsidie toegekend. Conform de toekenning is er het voornemen om over de jaren 2022 en 2023 twee tranches uit te keren van 150.000 aan Planet B.io. De dekking van deze tranches dient te worden gerealiseerd uit het Fonds 2040- de reserve stad.

Actualisatie -Next Delft

Ten behoeve van de realisatie van het project NeXt!Delft is in het boekjaar 2020 subsidie toegekend. Als gevolg van deze toekenning is er het voornemen om in het jaar 2022 een tranche uit te keren van 100.000 aan NeXt!Delft met betrekking tot deze toegekende subsidie.

Actualisatie reserves - Onderhoud vastgoed

Onderdeel van het beheer van gemeentelijke gebouwen is het uitvoeren van onderhoud. In de programmabegroting is gerekend met een gemiddeld bedrag aan onderhoud gebaseerd op een instandhoudingsperiode van 40 jaar. De jaarlijkse onderhoudsbedragen, zoals opgenomen in het jaarplan, wijken zowel in positieve als negatieve zin af van dit gemiddelde. Deze verschillen worden jaarlijks onttrokken dan wel gedoteerd aan de egalisatiereserve. Door het verwerken van deze mutaties worden de geprognosticeerde verschillen ook feitelijk in de begroting verwerkt. Het bedrag in 2025 wordt voornamelijk veroorzaakt door het groot onderhoud aan de nieuwe kerk en onderhoudswerkzaamheden aan Sint Agathaplein 1 (onderhoud als onderdeel van het project Prinsenhof).

Overzicht investeringen

Investerings (bedragen × € 1.000)	Toegekend bedrag	Geplande realisatie t/m 2020	Fasering				
Stad in bedrijf			2021	2022	2023	2024	2025
Evenementen en kermis - inrijbeperkende maatregelen	30			30			
Inrichting Willem van Oranje	630	630					
Totaal	660	-	630	30	-	-	-

Toelichting op de investeringen

Evenementen en kermis - inrijbeperkende maatregelen

Deze investering is bedoeld om een voorziening aan te brengen waarmee tijdens evenementen eenvoudig inrijbeperkende maatregelen kunnen worden aangebracht.

Stad en bestuur

We verbeteren onze dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven. Daarvoor versterken we ook onze bedrijfsvoering en processen.

Global Goals

Het programma Stad en bestuur levert een bijdrage aan de volgende Global Goal:

1 Wat willen we bereiken

We zetten in op een goede relatie tussen stad en bestuur en inwoners onderling. We verbeteren binnen de mogelijkheden onze dienstverlening aan onze inwoners en bedrijven en versterken daarvoor ook waar nodig onze bedrijfsvoering en processen. We blijven inzetten op stevige sturing in de organisatie. We optimaliseren processen door gebruik te maken van werkprocesmanagement, klantreizen en leanmethodiek. We kunnen niet alles tegelijk en zetten onze capaciteit gericht in op een aantal processen.

Overzicht beleidsindicatoren

Stad en bestuur			
	Stand: JR 2019	Stand: JR 2020	Streven: PB 2022
Klantwaardering dienstverlening burgers	7,2	*	7,0
% Voelt zich verbonden met Delft	75%	*	75%
Vertrouwensscore B&W	6,60	*	6,50

*De klantwaardering, verbondenheid en de vertrouwensscore B&W meten we in het vierde kwartaal van 2021, in het jaarverslag 2021 is nieuwe informatie beschikbaar.

Toelichting op de beleidsindicatoren

Verbondenheid met Delft

Om inzicht te krijgen in de mate waarin Delftenaren betrokken zijn bij de stad vragen we in de Omnibus enquête aan Delftenaren in hoeverre zij zich verbonden voelen met de stad. Ons streven hierbij is dat 75% van de Delftse bevolking zich betrokken voelt.

Vertrouwensscore B&W

Om inzicht te krijgen in de mate van vertrouwen dat het college van B&W geniet in de stad vragen we ze het college een rapportcijfer te geven. Ons streven hierbij is een gemiddelde van 6,5.

2 Wat gaan we ervoor doen?

Relatie stad en bestuur

De relatie tussen overheid en burgers blijft aan verandering onderhevig. Het college, gemeenteraad en organisatie zetten zich in om de relatie tussen stad en bestuur en tussen inwoners onderling te versterken. Het college is zichtbaar (off-line en online) in de stad en hecht grote waarde aan transparantie. Juist in deze tijden is verbinding tussen politiek, stad en bestuur belangrijker dan ooit. Ook in 2022 zullen we daar vol voor inzetten, uiteraard met bijzondere aandacht voor de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2022.

Relatie Delftenaren onder elkaar

Het is belangrijk dat mensen vanuit verschillende achtergronden elkaar ontmoeten in de stad en vreedzaam samenleven met elkaar, omzien naar elkaar en samen initiatief nemen op allerlei gebied. Gelukkig heeft Delft op dit gebied veel in huis. Vele Delftenaren zetten zich dagelijks in voor de stad en voor elkaar. We stimuleren daar waar mogelijk gemeenschapszin en onderlinge betrokkenheid. Het respect voor en de bescherming van ieders vrijheid vinden we hierbij van groot belang.

Bedrijfsvoering

In 2022 gaan we aan de slag met een aantal risicovolle processen. We pakken deze aan van frontoffice tot backoffice, van beleid tot uitvoering en over teams/afdelingen heen.

Als gevolg van BBV-regelgeving met betrekking tot overhead is net als vorige jaren een groot deel van de informatie over dit programma opgenomen bij het programma Overhead. Daarnaast verwijzen we voor een nadere invulling van wat we gaan doen naar de paragraaf Bedrijfsvoering.

Samenwerking

Bestaande samenwerkingsverbanden (onder meer):

- Delft Support, zie paragraaf: Verbonden partijen: Vennootschappen
- Regionale belastinggroep (RBG), zie paragraaf: Verbonden partijen: Gemeenschappelijke regelingen
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Delft-Rijswijk, zie paragraaf: Verbonden partijen: Gemeenschappelijke regelingen

Op landelijk en regionaal niveau zijn er - naast de meer formele samenwerkingsverbanden - diverse netwerken waar Delft deel van uitmaakt, zoals de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG), G40/Platform31, Vereniging Zuid-Hollandse Gemeenten, Netwerk Kennissteden en Economic Board Zuid-Holland. Deze netwerken bieden samenwerkingskracht en kansen voor het realiseren van de Delftse ambities.

De Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH) heeft een zeer belangrijke rol in de samenwerking op het gebied van bereikbaarheid en economie. En is een cruciale partner voor het bereiken van de Delftse ambities, onder andere samen met de rijksoverheid. We leveren een belangrijke bijdrage aan de (nieuwe) strategische agenda van de MRDH en aan de evaluatie van deze samenwerking.

We blijven ook het komende jaar de Delftse belangen behartigen in de regio. Het huidige bestuurlijke landschap kenmerkt zich door een netwerk-manier van samenwerken. We kunnen niet zonder de regio, en de regio kan ook niet zonder ons. Dit betekent dat we voortdurend alert moeten zijn waar kansen zich voordoen en deze zoveel mogelijk benutten.

3 Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Stad en bestuur				
Baten				
01 Bestuur	101	-	-	-
02 Burgerzaken	1.251	1.251	1.251	1.251
83 Wonen en bouwen	2	2	2	2
Baten	1.354	1.253	1.253	1.253
Lasten				
01 Bestuur	2.388	2.211	2.211	2.211
02 Burgerzaken	4.448	4.202	4.197	4.197
08 Overige baten en lasten	261	395	463	463
63 Inkomensregelingen	15	15	15	15
83 Wonen en bouwen	441	435	435	435
Lasten	7.554	7.258	7.321	7.321
Saldo Stad en bestuur	-6.199	-6.005	-6.068	-6.068

Overzicht mutaties

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Stad en bestuur				
Reeds besloten:				
Stand Programmabegroting 2021-2024	-6.127	-5.921	-5.984	-5.984
Begrotingswijzigingen t/m 1 mei 2021				
ARB 2 - 2020	168	168	168	168
ARB 3 - 2020	-508	-508	-508	-508
ARB 1 - 2021	152	152	152	152
Septembercirculaire 2020	-18	-18	-18	-18
Herstelplan	118	38	38	38
Kadernota 2021	19	87	87	87
Nog te besluiten voorstellen:				
Nominale ontwikkeling	-35	-4	-4	-4
Herijken investeringsplan	30	1	1	1
Herrekening interne rente doorbelasting	2			
Totaal - Stad en bestuur	-6.199	-6.005	-6.068	-6.068

De mutaties in dit programma hebben enkel betrekking op reguliere, gemeentebrede ontwikkelingen.

Overzicht investeringen

Investeringen (bedragen × € 1.000)	Toegekend bedrag	Geplande realisatie t/m 2020	Fasering				
Stad en bestuur			2021	2022	2023	2024	2025
KCC Investeringen	141			141			
Meubilair - jaarschijf 2021	50	50					
Meubilair - jaarschijf 2022-2025	200			50	50	50	50
Herinrichting raadszaal	353					353	
Totaal	744	-	50	191	50	403	50

Toelichting op de investeringen

KCC investeringen

Deze investering betreft de vervanging van de selfserviceloketten voor de dienstverlening in het stads kantoor.

Meubilair

Deze investering betreft de benodigde (jaarlijkse) vervanging en aanschaf van meubilair voor de gemeentelijke huisvesting .

Herinrichting raadszaal

Deze investering betreft de benodigde vervanging en aanschaf van meubilair en inrichting van de raadszaal.

Raad

Global Goals

Het programma Raad levert een bijdrage aan de volgende Global Goal:

1 Wat willen we bereiken?

De doelstelling van het hoofdstuk Raad omvat het waarborgen van een democratisch bestuur, dat effectief, doelmatig, transparant en betrouwbaar functioneert. De betrokkenheid van de inwoner bij het bestuur van de gemeente is daarbij van wezenlijk belang voor het draagvlak van genomen besluiten.

Beleidsdoelstelling

De gemeenteraad bepaalt de kaders waarbinnen het college van B&W het beleid voor Delft dient uit te werken en uit te voeren. Ook controleert de gemeenteraad of het college het beleid naar behoren uitvoert en (onvoorziene) problemen afdoende aanpakt.

2 Wat gaan we ervoor doen?

In het kader van de ondersteuning aan de gemeenteraad wordt het jaarplan van de griffie uitgevoerd. Daarin zijn de griffiewerkzaamheden opgenomen met betrekking tot de ondersteuning van raad en commissies, de raadscommunicatie, de financiën en de interne organisatie.

3 Wat gaat het kosten?

Overzicht baten en lasten

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Raad				
Lasten				
01 Bestuur	2.278	2.273	2.275	2.275
Lasten	2.278	2.273	2.275	2.275
Saldo Raad	-2.278	-2.273	-2.275	-2.275

Specificatie van het taakveld Bestuur

(bedragen × € 1.000)	Baten / ontrekkingen	Lasten / stortingen	Saldo
Delftse Rekenkamer			
01 Bestuur	-	130	-130
Raad en raadscommissies			
01 Bestuur	-	1.453	-1.453
Raadsgriffie			
01 Bestuur	-	696	-696
Totaal Raad	-	2.278	-2.278

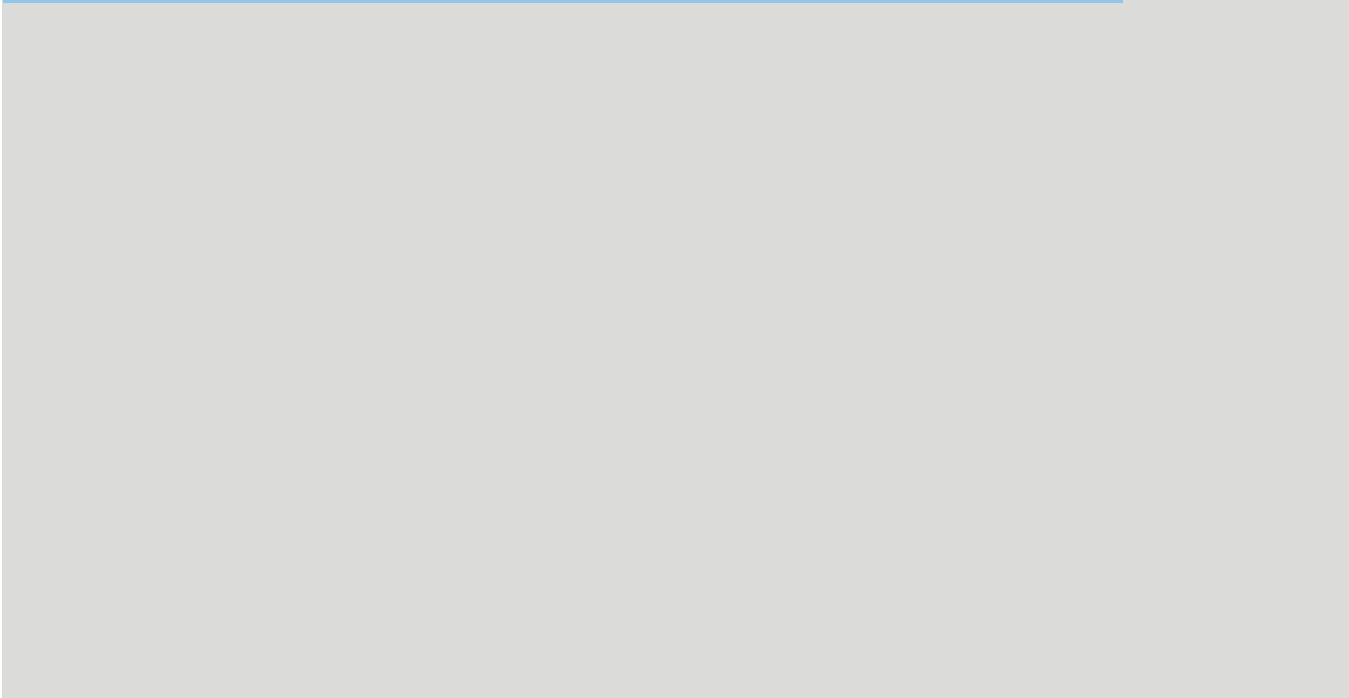
Overzicht mutaties

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Raad				
Reeds besloten:				
Stand Programmabegroting 2021-2024	-2.271	-2.271	-2.271	-2.271
Begrotingswijzigingen t/m 1 mei 2021				
ARB 3 - 2020	2	2		
Nog te besluiten voorstellen:				
Nominale ontwikkeling	-10	-5	-5	-5
Invullen stelpost subsidies	1	1	1	1
Totaal - Raad	-2.278	-2.273	-2.275	-2.275

De mutaties in dit programma hebben enkel betrekking op reguliere, gemeentebrede ontwikkelingen.

Algemene dekkings- middelen en Overhead

Overhead

	Delft: JR 2019	Delft: JR 2020
Formatie per 1.000 inw.	8,0	8,2
Bezetting per 1.000 inw.	8,0	8,3
Apparaatskosten (per inwoner)	€ 1.074	€ 1.227
Externe inhuur	19,0%	19,7%
%Overhead (tov van de totale begroting)	9,78%	7,06%

Definitie Overhead

Om inzicht te geven in de totale kosten voor de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces is een apart overzicht gemaakt van de overhead. Bij de programma's zijn de kosten van het primaire proces opgenomen.

De overhead bestaat uit:

- leidinggevenden primair proces (hiërarchisch): het betreft alle hiërarchisch leidinggevenden in het primaire proces (projectleiding valt hier buiten)
- financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie: het gaat om functies als controllers, financieel adviseurs en specialisten, planning & control, financiële verantwoording, administratieve organisatie, risicomanagement, (EDP) auditing, interne kwaliteitszorg, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie
- P&O/HRM: salarisadministratie, P&O/HRM-advies, organisatie- en formatieadvies, OR-ondersteuning, mobiliteitscentrum, coaching, leren en ontwikkelen, bedrijfsmaatschappelijk werk, ARBO, recruitment, arbeidsvoorwaarden, HR-control
- Inkoop (inclusief aanbesteding en contractmanagement)
- Communicatie: interne en externe communicatie, met uitzondering van klantcommunicatie
- Juridische zaken: juridische medewerkers die op de bedrijfsvoeringsafdeling werken of belast zijn met een bedrijfsvoeringstaak op een afdeling
- huisvestingskosten niet direct gerelateerd aan het primaire proces.

Voor verdere informatie wordt verwezen naar de [paragraaf Bedrijfsvoering](#).

Overzicht van baten en lasten

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Overhead				
Baten				
04 Overhead	3.734	3.703	3.703	4.103
Baten	3.734	3.703	3.703	4.103
Lasten				
04 Overhead	42.157	40.777	39.869	39.934
Lasten	42.157	40.777	39.869	39.934
Saldo Overhead	-38.423	-37.073	-36.165	-35.831

Op basis van de hierboven beschreven afbakening bestaat de overhead uit de volgende posten.

Specificatie overhead

(bedragen × 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Directie	20	-831	-1.650	-1.800
Bestuur en controlling	5.961	5.904	5.910	5.910
Management beleidsafdelingen	2.304	2.240	2.240	2.242
Gemeentelijke huisvesting	7.753	7.684	7.655	7.264
Interne dienstverlening	20.412	20.238	20.254	20.392
Gemeentebrede personele uitgaven	1.752	1.622	1.538	1.606
Riskmanagement en verzekering	220	217	217	217
Resultaat na bestemming	38.423	37.073	36.165	35.831

Overzicht mutaties

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Overhead				
Reeds besloten:				
Stand Programmagbegroting 2021-2024	-39.198	-38.677	-38.617	-38.830
Begrotingswijzigingen t/m 1 mei 2021				
ARB 2 - 2020	-145	-125	-125	-125
ARB 3 - 2020	-209	-209	-201	-201
ARB 1 - 2021	206	229	233	383
Herstelplan	1.250	2.175	3.000	3.000
Kadernota 2021	72	159	159	559
Corona rapportage 4	-9			
Nog te besluiten voorstellen:				
Nominale ontwikkeling	-199	-83	-83	-83
Herijken investeringsplan	202	-118	-119	-119
Herrekening interne rente doorbelasting	25	16	50	69
Taakmutaties meicirculaire	-182	-204	-226	-248
Participatie tools	-10	-10	-10	-10
Invullen stelpost	-226	-226	-226	-226
Totaal - Overhead	-38.423	-37.073	-36.165	-35.831

Toelichting op de mutaties

Taakmutaties meicirculaire

- Wet Open Overheid (structureel en incidenteel): op 26 januari 2021 heeft de Tweede Kamer de (Wijzigingswet) Wet open overheid (Woo) aangenomen. Het betreft een initiatiefwet uit de Tweede Kamer die beoogt de gehele overheid transparanter en toegankelijker te maken. Met dit wetsvoorstel geven de initiatiefnemers zowel de actieve als de passieve openbaarmaking van overheidsinformatie een nieuwe basis, verankeren zij het recht op toegang tot informatie wettelijk en beogen zij de informatievoorziening en informatiehuishouding van het Rijk en decentrale overheden te verbeteren. Voor verdere informatie wordt verwezen naar de Meicirculaire 2021.

Overzicht investeringen

Investerings (bedragen × € 1.000)	Toegekend bedrag	Geplande realisatie t/m 2020	Fasering				
Overhead			2021	2022	2023	2024	2025
Het nieuwe kantoor (HNK)	3.012	2.325	687				
ICT Investerings - jaarschijf 2020 en 2021	2.735	692	2.043				
ICT Investerings - jaarschijf 2022-2025	2.793			770	215	889	919
Mobile devices	155	155					
Uitbreiding vergaderfaciliteiten	120	20					100
Totaal	8.815	3.017	2.905	770	215	889	1.019

Toelichting op de investeringen

Het nieuwe kantoor (HNK)

Het thans geboekte investeringskrediet voorziet op termijn in de behoefte noodzakelijke investeringen te doen betreffende het HNK. De inventarisatie van de aard en omvang van deze investeringen, de duur van inkoop- en aanbestedingsprocessen en de huidige krappe markt van aannemers- en installateurs maken het thans onzeker of het huidige krediet van € 687.000. al in het boekjaar 2021 volledig besteed zal worden.

ICT Investerings

Er wordt continue gewerkt aan een moderne ICT-omgeving. Alle medewerkers hebben de mogelijkheid om plaats- en tijdsafhankelijk te werken, de softwareomgeving is gemoderniseerd en de beheeromgeving is gestandaardiseerd.

De ICT Investerings hangen samen met deze moderne ICT-omgeving en hebben betrekking op geplande gemeentebrede vervangingsinvesteringen op het gebied van voornamelijk hard- en software. Op basis van de verwachte uitgaven en lopende aanbestedingsprocedures wordt de meerjarenplanning jaarlijks bijgesteld.

Doorberekening overhead

Na de herziening van het BBV in 2017 nemen we de overheadkosten apart op en vindt geen doorberekening meer plaats naar de taakvelden. Daarmee vervalt de mogelijkheid om integrale kostprijzen in beeld te brengen op basis van de administratie van de baten en lasten per taakveld in de begroting en jaarstukken. Om die reden berekenen we nu de integrale kostprijzen extracomptabel. Daarbij houden we rekening met de overheadkosten die kunnen worden toegerekend aan gesloten circuits, investeringen, grondexploitaties, projecten en tarieven. Hierna staat de berekening van de overheadkosten voor de tarieven van de taakvelden Reiniging en Riolerings en de overheadkosten per FTE en per uur, conform de uitgangspunten van de Financiële verordening.

Overhead o.b.v. artikel 12 van de Financiële verordening**Bedragen
x € 1.000****Totale gemeentelijke lasten**

Specificatie gemeentelijke lasten voor de berekening:

Overhead	38.197
Reiniging (excl. kwijtschelding)	13.863
Riolering (excl. kwijtschelding)	11.037
Lasten overige taakvelden	340.526
Totaal	403.623

Gemeentelijk lasten exclusief overhead **365.426****Berekening grondslag Reiniging en Riolering**

	Bruto grondslag en correctie	Netto grondslag overhead
Totale lasten Reiniging (incl kwijtschelding)	15.285	
Aandeel Avalex	11.449	-/-
Grondslag Reiniging -/- Avalex		3.836
Grondslag Riolering (incl. kwijtschelding)		11.294

Berekening aandeel overhead Reiniging en Riolering

	Grondslag	X	Overhead	/	Lasten (excl. overhead)	Aandeel overhead
Aandeel overhead Reiniging -/- Avalex	3.836	x	38.197	/	365.426	401
Aandeel overhead Riolering	11.294	x	38.197	/	365.426	1.181

Aandeel overhead overige tarieven (op basis van personeelsomvang):

	Aandeel overhead	Overhead	Te verdelen overhead
Overhead		38.197	
Aandeel Reiniging -/- Avalex	401		
Aandeel Riolering	1.181	+/+	
		1.582	-/-
Aandeel overhead voor de overige tarieven			36.615

Berekening personeelsomvang waaraan overhead kan worden toegerekend

	Aantal FTE
Totale personeelsomvang	864
Personeelsomvang overhead	305 -/-
Personeelsomvang waaraan overhead kan worden toegerekend	560

Aandeel overhead per FTE of per productief uur

	Te verdelen / overhead	Aantal FTE / = productief uur	Aandeel overhead
Aandeel overhead voor de overige tarieven	36.615	560	65
Aantal uur volgens handboek basisprincipes		1330	49 (in euro's)

Financieel gezond

Financieel gezond betreft de algemene dekkingsmiddelen en omvat de lasten en baten voor de Algemene uitkering, Lokale heffingen, Overige algemene dekkingsmiddelen, Financieringsfunctie, Dividenden en Onvoorzien. Bij Financieel gezond is tevens een overzicht van stortingen in en onttrekkingen aan reserves opgenomen. Ten slotte staat bij dit onderdeel een toelichting op de vennootschapsbelasting (Vpb).

Overzicht van baten en lasten, mutaties van de begroting

Overzicht baten en lasten

(bedragen x € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Financieel gezond				
Baten				
05 Treasury	3.328	3.169	2.828	2.918
061 OZB woningen	15.027	16.722	16.722	18.822
062 OZB niet-woningen	13.523	13.523	13.523	13.523
063 Parkeerbelasting	2.600	2.600	2.600	2.600
064 Belastingen overig	1.117	1.115	1.115	1.115
07 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	223.347	221.184	221.623	222.120
34 Economische promotie	975	1.006	1.260	1.260
Baten	259.917	259.317	259.670	262.357
Lasten				
05 Treasury	1.721	960	-175	-815
061 OZB woningen	64	64	64	64
064 Belastingen overig	2.015	2.014	2.014	2.014
08 Overige baten en lasten	3.867	4.555	5.302	5.390
09 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0
Lasten	7.666	7.593	7.206	6.653
010 Mutaties reserves	22.956	8.179	3.755	5.668
Onttrekkingen reserves	22.956	8.179	3.755	5.668
010 Mutaties reserves	10.434	1.825	1.271	1.271
Toevoegingen reserves	10.434	1.825	1.271	1.271
Saldo Financieel gezond	264.773	258.079	254.948	260.101

Specificatie Algemene dekkingsmiddelen

Algemene dekkingsmiddelen						
Bedragen x € 1.000	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Lokale heffingen	29.876	31.629	31.163	32.886	33.140	35.240
Algemene uitkering	205.551	206.759	223.347	221.184	221.623	222.120
Dividend	102.953	1.332	1.132	1.032	1.032	1.232
Saldo financieringsfunctie	1.011	-21	-93	626	1.435	1.983
Deelnemingen	577	616	568	551	536	518
Onvoorzien	-92	-100	-100	-100	-100	-100
Overige algemene dekkingsmiddelen	-218	-1.342	-3.767	-4.455	-5.203	-5.290
Saldo van lasten en baten	339.659	238.873	252.251	251.724	252.464	255.704
Onttrekkingen reserves	99.806	9.505	16.956	8.179	3.755	5.668
Toevoegingen reserves	185.991	7.262	4.434	1.825	1.271	1.271
Resultaat na bestemming	253.474	241.116	264.773	258.079	254.948	260.101

Toelichting op de begroting

Algemene uitkering

Het betreft hier de uitkering uit het gemeentefonds, inclusief de Integratie- en Decentralisatie-uitkeringen, op basis van de informatie uit de Meicirculaire 2021.

Deelnemingen

Betreft het saldo van de consolidatie van de niet-overheidstaken van Werkse!

Dividend

De gemeente ontvangt dividend van Stedin, Evides en Bank Nederlandse Gemeenten.

Lokale heffingen

In deze raming zijn de opbrengsten en beheerskosten opgenomen van diverse heffingen, zoals OZB, toeristenbelasting, reclamegelden en de beheerskosten van de RBG. Per 2022 dalen de opbrengsten als gevolg van het afschaffen van de mogelijkheid tot heffen van precariobelasting op kabels en leidingen.

Een overzicht van alle inkomsten uit lokale heffingen is opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen.

Onvoorzien

Deze post is beschikbaar voor incidentele tegenvallers die onontkoombaar, onvermijdelijk en onuitstelbaar zijn. In de Kaderbrief 2018 is deze beperkt tot een bedrag van € 100.000 (structureel).

Saldo Financieringsfunctie

Dit onderdeel betreft de het saldo van de verschuldigde rente, de ontvangen rente en het saldo van de wijze waarop deze is toegerekend aan de taakvelden.

Overzicht mutaties

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Financieel gezond				
Reeds besloten:				
Stand Programmabegroting 2021-2024	240.764	239.974	243.866	244.826
Begrotingswijzigingen t/m 1 mei 2021				
ARB 2 - 2020	155	155	155	155
ARB 1 - 2021	-617	-649	-655	-655
Septembecirculaire 2020	2.839	2.874	3.278	3.455
Herstelplan	11.851	3.168	-2.413	-3.367
Kadernota 2021	554	1.526	1.228	1.428
Corona rapportage 4	54			
Smart mekers Delft - onttrekking Algemene Reserve	200			
Nog te besluiten voorstellen:				
Nominale ontwikkeling	1.983	1.987	1.991	1.991
Herijken investeringsplan	-361	-307	-184	-227
Extra geld Jeugdzorg - arbitrage	7.086	4.230	3.870	3.438
Uitwerking Meicirculaire	1.195	1.081	803	1.553
Areaaluitbreiding	-30	-30	-30	-115
Dekking areaaluitbreiding	100	100	100	100
Bijsturing OZB	-	-	-	2.100
Actualisatie OZB	72	72	72	72
Actualisatie reserves	2.772	2.248	989	3.158
Actualisatie parkeerbaton	1.081	1.081	1.081	1.081
Actualisatie rente	48	544	771	1.083
Actualisatie kostenverdeling	27	25	26	25
Verminderen dekking uit Algemene Reserve negatieve exploitatie	-5.000			
Totaal - Financieel gezond	264.773	258.079	254.948	260.101

Toelichting op de mutaties

Extra geld Jeugdzorg - arbitrage

Het demissionaire kabinet heeft besloten om incidenteel € 1,3 miljard beschikbaar te stellen voor de tekorten in de jeugdzorg (2022). Op 29 juni heeft het ministerie van BZK een brief gepubliceerd waarin de uitkomst van de arbitrage wordt bevestigd evenals het commitment om besparingsmaatregelen te treffen (€ 214 miljoen) en om een hervormingsagenda (maatregelen, financieel kader) op te stellen.

Ten behoeve van de begrotingsvoorbereiding bij gemeenten is in de brief *indicatief* aangegeven hoe de middelen verdeeld worden. Voor Delft is dit € 7,086 miljoen in 2022. De middelen worden definitief verdeeld via de septembercirculaire 2021. Over de structurele compensatie vanaf 2023 beslist het nieuwe kabinet. Hierop vooruitlopend hebben het ministerie van BZK, de VNG en het IPO een voorstel uitgewerkt over de structurele doorwerking:

1. opnemen stelpost met als grondslag het tekort jeugdzorg minus het effect van de afgesproken maatregelen.
2. Van dit saldo wordt 75% als stelpost geraamd.

Meicirculaire/Gemeentefonds

De meicirculaire is op 31 mei 2021 gepubliceerd en geeft aan wat de bijstellingen zijn in de Algemene uitkering, de decentralisatie- en integratie-uitkeringen. De circulaire gaat niet over de verdeling van de extra middelen voor de jeugdzorg naar aanleiding van de arbitrage (+ € 1,3 miljard in 2022) en de herverdeling van het gemeentefonds (met ingang van 2023). Een toelichting hebben we opgenomen in de raadsbrief 'Bestuurlijke reactie meicirculaire 2021' (van 24 juni 2021, kenmerk 4583372).

Areaaluitbreiding/dekking areaaluitbreiding

De gebiedsontwikkelingen in Delft zorgen voor een uitbreiding van het areaal waarvoor beheer en onderhoud nodig is. Op basis van toe te voegen areaal en eenheidsprijzen per m² hebben we de aanvullend benodigde budgetten geïnventariseerd. De benodigde financiële ruimte is beschikbaar vanuit de areaaluitbreiding OZB. Vanaf 2025 is aanvullend dekking beschikbaar vanuit de groei van het gemeentefonds.

Bijsturing/actualisatie OZB

Het actuele areaal geeft een structureel voordeel van € 72.000. Zoals reeds aangekondigd in de Kadernota 2021 is als bijsturingsmaatregel een extra stijging van het tarief voor de OZB opgenomen vanaf 2025 (+7%).

Actualisatie parkeerbaten

De lasten en batens zijn geactualiseerd. Tegenover de stijging van de batens op dit programma staat een even grote stijging van de lasten op programma Bereikbare en leefbare stad.

Diverse posten (normale ontwikkeling, herijken investeringsplan, herrekening interne rente doorbelasting, actualisatie reserves)

Deze posten betreffen aanpassingen in de begroting waarbij de mutaties ook in de overige programma's zijn opgenomen. Zo wordt als gevolg van de aanpassing van de omslagrente het effect zichtbaar bij algemene dekkingmiddelen maar ook bij de overige programma's.

Verminderen dekking uit Algemene reserve

Om de begroting sluitend te maken is bij het herstelplan een onttrekking aan de Algemene reserve opgenomen voor 2021 tot en met 2023. Bij het opstellen van de nieuwe begroting 2022 zijn voordelen ontstaan. Hierdoor kan de inzet van de Algemene reserve voor de exploitatie worden verlaagd.

Vennootschapsbelasting

Voor het begrotingsjaar 2022 is het de verwachting dat er geen noemenswaardige Vpb-veranderingen zijn. Dit betekent dat, naar het zich nu laat aanzien, het cluster grondzaken nog steeds in de onbelaste sfeer blijft en dat bij het ontdoen van reststromen afval 1% van de verkoop reststromen afval, exclusief kosten en Nedvang-bijdrage, in de heffing worden betrokken. De overige clusters van activiteiten blijven buiten de reikwijdte van de Vpb of kunnen steunen op een vrijstelling.

Inzake reclameopbrengsten is de Belastingdienst van mening dat sprake is van een Vpb-plichtige activiteit, waardoor over het fiscale resultaat winstbelasting moet worden betaald. De gemeente is het niet eens met deze zienswijze en zal hier tegen bezwaar aantekenen. Hierbij wordt op inhoud, proces en uitvoering samengewerkt met andere gemeenten.

Reserves en stelposten

Stortingen en onttrekkingen (bestemmings-)reserves

(bedragen × 1.000)	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Algemene reserve Weerstandscapaciteit	79.494	15.902	15.590	2.650	513	-
Egalisatiereserve Omgevingsvergunningen	-	685	685	685	305	305
Reserve Automatiseringsmiddelen	22	66	131	-	-	-
Reserve Beleid en Uitvoering	2.158	2.552	2.160	967	223	418
Reserve Bovenwijkse voorzieningen	120	-	-	-	-	-
Reserve Centrale Vervanging Meubilair	435	-	-	-	-	-
Reserve Corona maatregel	9.014	3.672	121	-	-	-
Reserve Dekking Kapitaallasten	584	994	269	670	976	1.233
Reserve Delfts Erfgoed	161	-	-	-	-	-
Reserve Gemeentelijke Huisvesting	1.215	532	-	-	-	-
Reserve Investeringsplan	78	350	175	114	-	-
Reserve Maatschappelijke Voorzieningen	14	114	-	-	-	-
Reserve Onderwijshuisvesting	312	312	364	416	416	416
Reserve Openbare Ruimte	249	707	250	242	-	-
Reserve Parelfonds	640	-	-	-	-	-
Reserve Reiniging	551	-	-	-	-	-
Reserve Riolering	-	409	-	-	-	-
Reserve Schieoevers	1.497	2.258	1.392	1.346	1.105	974
Reserve Sociaal domein	1.018	2.453	758	-	-	-
Reserve Stad	117	2.460	584	484	-	-
Reserve Transitiefonds	34	-	-	-	-	-
Reserve VAK	-	256	-	-	-	-
Reserve Vastgoed	9.574	-	352	481	92	2.197
Reserve Voorbereidingskosten FD 2040	90	225	125	125	125	125
Onttrekkingen reserves	107.377	33.949	22.956	8.179	3.755	5.668
Algemene reserve Weerstandscapaciteit	109.357	3.000	-	-	-	-
Egalisatiereserve Omgevingsvergunningen	170	-	-	-	-	-
Reserve Automatiseringsmiddelen	635	-	-	-	-	-
Reserve Beleid en Uitvoering	1.879	1.072	1.950	541	321	321
Reserve Corona maatregel	9.054	6.441	-	-	-	-
Reserve Decentralisatie uitkering Vrouwenopvang	250	636	-	-	-	-
Reserve Dekking Kapitaallasten	45.600	-	-	-	-	-
Reserve Delfts Erfgoed	72	72	72	72	72	72
Reserve Investeringsplan	-	-	6.000	-	-	-
Reserve Maatschappelijke Voorzieningen	31	31	-	-	-	-
Reserve MO/BW/Begeleiding	3.190	1.443	-	-	-	-
Reserve Onderwijshuisvesting	312	312	312	312	312	312
Reserve Openbare Ruimte	457	-	-	-	-	-
Reserve Reiniging	551	-	-	-	-	-
Reserve Riolering	1.214	-	-	-	-	-
Reserve Schieoevers	22.100	-	-	-	-	-
Reserve Sociaal domein	1.200	1.200	1.200	-	-	-
Reserve Stad	1.575	900	900	900	566	566
Reserve Vastgoed	-	725	-	-	-	-
Toevoegingen reserves	197.647	15.832	10.434	1.825	1.271	1.271
Saldo onttrekkingen en toevoegingen	-90.270	18.117	12.522	6.354	2.484	4.397

Toelichting op stortingen en onttrekkingen reserves

In de bovenstaande tabel zijn de mutaties opgenomen van de Algemene reserve en de bestemmingsreserves.

In de Programmabegroting 2022-2025 wordt ongeveer € 15,7 miljoen toegevoegd aan de bestemmingsreserves, de voorgenomen bestedingen bedragen circa € 16,9 miljoen. Hiermee wijzigt de omvang van de bestemmingsreserves met € 1,2 miljoen.

De bestedingen ten laste van reserves zijn herijkt en getoetst. In het hoofdstuk Overzichten staat bij de paragraaf Reserves en voorzieningen een volledig overzicht van de bestedingen ten laste van de bestemmingsreserves. Hiermee geven we inzicht in de toereikendheid van de bestemmingsreserves. De ontwikkeling van de Algemene reserve weerstandscapaciteit is opgenomen in de paragraaf Weerstandvermogen en risicobeheersing.

Stelposten (reserveringen)

(bedragen × € 1.000)	Begroting 2021	Begroting 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025
Stelpost					
Restant Nominale ontwikkeling 2021	1.960	1.771	1.800	1.804	1.805
Restant Nominale ontwikkeling 2022		977	972	972	972
Kapitaallasten (bezuiniging)	-200	-200	-200	-200	-200
Reservering wet baanafpraak	165	348	348	348	348
Areaaluitbreiding gebiedsontwikkelingen		30	30	30	115
Motie 828 - Begrotingssaldo				400	400
Totaal	1.925	2.926	2.950	3.354	3.440

Toelichting Stelposten (reserveringen)

Restant Nominale ontwikkeling

Ieder jaar wordt er rekenig gehouden met de prijsontwikkeling van personeel en materieel budget. De gemeentelijke CAO onderhandelingen voor 2021 en 2022 lopen nog. Ter dekking van de uitkomst van deze afspraken is de stelpost opgenomen.

Kapitaallasten (bezuiniging)

Om in te spelen op mogelijke lagere realisatie van investeringen dan begroot, is deze stelpost opgenomen die jaarlijks ingevuld wordt door lagere kapitaallasten.

Reservering Wet baanafpraak

De wet baanafpraak wordt door Werkse ingevuld. Eventuele extra financiële ondersteuning kan uit dit budget worden geregeld. Mensen die onder de Participatiewet vallen en die niet zelfstandig het wettelijk minimumloon kunnen verdienen; (Voormalige) leerlingen uit het voortgezet speciaal onderwijs (vso) en praktijkonderwijs (pro) die zich schriftelijk hebben aangemeld bij UWV; Mensen met een Wsw-indicatie (sociale werkvoorziening).

Areaaluitbreiding gebiedsontwikkelingen

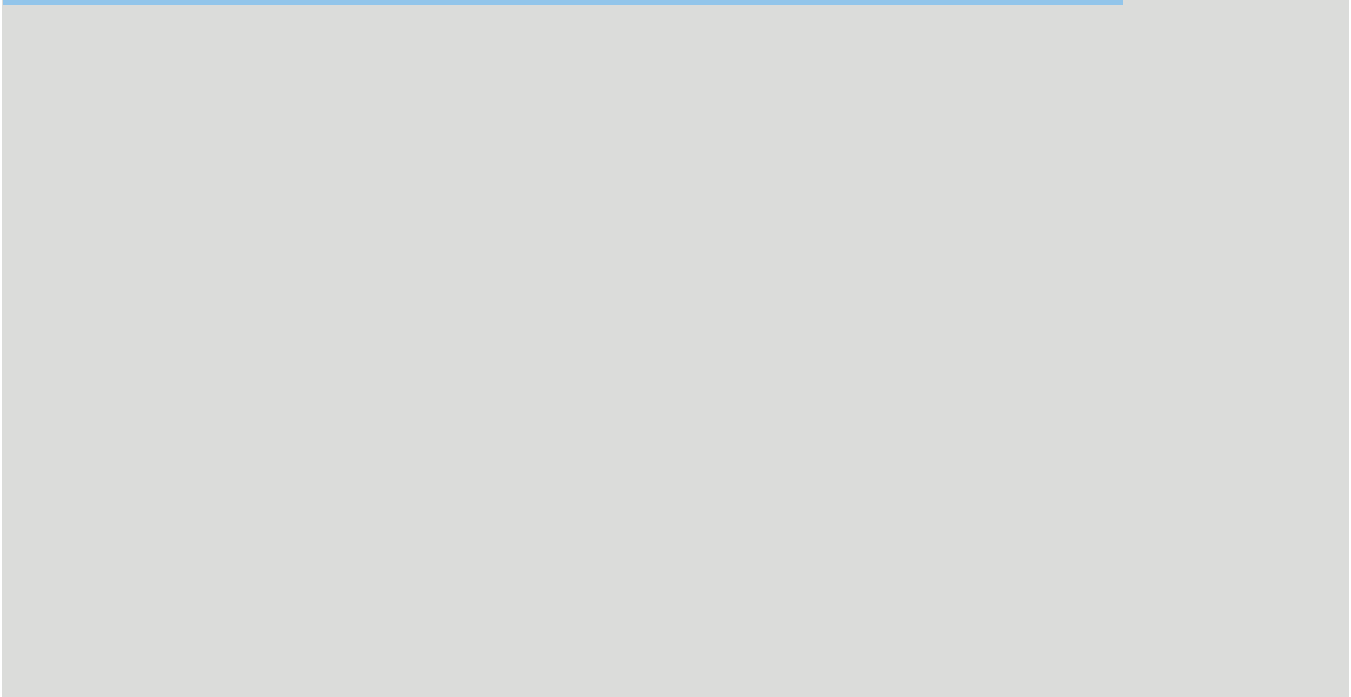
De gebiedsontwikkelingen in Delft zorgen voor een uitbreiding van het areaal waarvoor beheer en onderhoud nodig is. Op basis van toe te voegen areaal en eenheidsprijzen per m² hebben we de aanvullend benodigde budgetten geïnventariseerd. De benodigde financiële ruimte is beschikbaar vanuit de areaaluitbreiding OZB. Vanaf 2025 is aanvullend dekking beschikbaar vanuit de groei van het gemeentefonds.

Motie 828 - Begrotingssaldo

Bij de behandeling van de Kadernota 2021 heeft de raad een motie aangevenomen om te bezuinigen ter dekking van de tekorten vanaf 2024.

Paragrafen

Algemene toelichting op de paragrafen

In de paragrafen zijn de beleidslijnen vastgelegd met betrekking tot beheersmatige aspecten en de lokale heffingen. Doel van de paragrafen is dat onderwerpen met een groot financieel belang, die versnipperd in de begroting staan, worden gebundeld in een kort overzicht, waardoor de raad voldoende inzicht krijgt. Zij geven een dwarsdoorsnede van de begroting. De paragrafen zijn bedoeld om extra informatie te geven voor de beoordeling van de financiële positie op de korte en langere termijn.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing lichten we diverse onderdelen met betrekking tot risicomangement toe:

- het beschikbare weerstandsvermogen en de financiële positie (inclusief financiële ratio's);
- het risicoprofiel met een toelichting in hoeverre schade en verliezen als gevolg van de risico's van materieel belang met de weerstandscapaciteit kunnen worden opgevangen;
- de strategische risicoagenda.

Lokale heffingen

De paragraaf Lokale heffingen bevat een uiteenzetting van de opbrengsten per lokale heffing, het bedrag aan kwijtscheldingen, de kostendekkendheid van de rioolrechten en de afvalstoffenheffing, alsmede de (ontwikkeling van de) lokale lastendruk voor eenpersoonshuishoudens, meerpersoons-huishoudens en bedrijven.

Grondbeleid

De paragraaf Grondbeleid gaat op hoofdlijnen in op (de uitvoering van) het Meerjarenprogramma Grondontwikkeling (MPG).

Onderhoud kapitaalgoederen

In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen zetten we uiteen wat de voortgang is van het geplande onderhoud en het eventuele achterstallig onderhoud aan openbaar groen, water, wegen, kunstwerken, riolering en gebouwen.

Agenda en Fonds 2040

Zoals in het bestuursprogramma aangegeven hebben we oog voor de toekomst. In deze paragraaf wordt toelichting gegeven op de ontwikkelagenda: Agenda Delft 2040. Het doel is een vitale, sterke en duurzame stad. In de agenda zijn het sociaal domein en de fysieke transformatieopgaven stevig met elkaar verbonden. Bij de ontwikkelagenda hoort uiteraard ook een financieel kader met een toelichting, het Fonds Delft 2040.

Verbonden partijen en subsidies

Deze paragraaf 'Verbonden partijen en subsidies' heette voorheen de paragraaf Rolneming en deze wijziging wordt aldaar nader toegelicht. De paragraaf gaat nu in op de samenwerkingen van de gemeente in de vorm van verbonden partijen en subsidies.

Bedrijfsvoering

In de paragraaf Bedrijfsvoering wordt gerapporteerd over de bedrijfsvoering en over nieuwe ontwikkelingen. Onderdeel van de ontwikkelingen is de doorontwikkeling van de personele organisatie naar de verdergaande Regievoering door Delft.

Aanvullend gaan we in op interne/externe audits op het vlak van rechtmatigheid (verbonden ook aan de accountantscontrole) en doelmatigheid (naar aanleiding van onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid, zoals bedoeld in artikel 213a Gemeentewet).

Financiering

De paragraaf Financiering bevat een overzicht van de kasgeldlimiet, de renterisiconorm, de liquiditeitsplanning en de financieringsbehoefte voor de komende drie jaar, de rentevisie en de rentekosten en renteopbrengsten verbonden aan de financieringsfunctie.

Weerstandsvermogen en risicobeheersing

De eerste subsectie geeft een toelichting op het weerstandsvermogen en behandelt de financiële positie van de gemeente Delft aan de hand van de Algemene reserve, het EMU-saldo, de meerjarige balansen en de financiële kengetallen. Daarna is het risicoprofiel opgenomen, waarin inzichtelijk is gemaakt welke risico's beslag leggen op de beschikbare weerstandscapaciteit. We lichten daarbij de vernieuwing toe van de berekening die we vanaf deze begroting hebben doorgevoerd. Tot slot volgt een toelichting op het Delftse risicomanagement met de strategische risico's en de kerndossiers.

Weerstandsvermogen en financiële positie

Het weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de ratio van de *beschikbare* weerstandscapaciteit over de *benodigde* weerstandscapaciteit. De *beschikbare* weerstandscapaciteit bestaat uit de volgende middelen en mogelijkheden om onverwachte en substantiële kosten, die niet zijn opgenomen in de begroting, te dekken:

- de incidentele weerstandscapaciteit is eind 2025 € 32 miljoen: dit is het vrij aanwendbare deel van de Algemene reserve. Dit deel van het reservevermogen is beschikbaar om niet begrote, substantiële tegenvallers op te vangen. De nadere toelichting op de algemene reserve en de financiële positie volgt hieronder.
- Structurele weerstandscapaciteit: de post Onvoorzien (€ 100.000) en onbenutte belastingcapaciteit. De post Onvoorzien wordt structureel ingezet voor incidentele tegenvallers die onvoorzien, onontkoombaar en onuitstelbaar zijn. Als de tegenvaller toch structureel is of blijkt, dan moet deze in het volgende begrotingsjaar op een andere wijze worden gedekt. De onbenutte belastingcapaciteit voor onroerendezaakbelasting (OZB), afvalstoffen- en rioolheffingen is gelijk aan de belastingheffing die nog kan plaatsvinden tot het niveau dat een gemeente moet heffen om voor toelating van een artikel 12-aanvraag in aanmerking te komen of totdat 100% kostendekkendheid is gerealiseerd. Voor Delft is de onbenutte belastingcapaciteit 1,4% van de totale baten.

De *benodigde* weerstandscapaciteit is afhankelijk van de aard en de omvang van de risico's waarmee de gemeente wordt geconfronteerd en de verschuivingen die zich daarin voordoen; en met ingang van deze begroting ook afhankelijk van de kans van optreden van de risico's (zie het risicoprofiel). De optelling van de schattingen van de financiële omvang van de risico's is € 47,2 miljoen.

De actuele ratio van het weerstandsvermogen is daarmee 1,75 en daarmee als 'ruim voldoende ($1,4 < wv < 2,0$)' te karakteriseren. Dat betekent dat Delft bufferruimte heeft voor meer onbepaalde risico's als de PM-posten en de strategische risico's.

Algemene reserve

De Algemene reserve is eind 2022 ongeveer € 82,8 miljoen en blijft daarna stabiel op circa € 80 miljoen. Hierna is een actueel overzicht opgenomen van de beschikbare weerstandscapaciteit, rekening houdend met de meerjarige mutaties.

Algemene reserve Bedragen x 1.000	2021	2022	2023	2024	2025
Beginsaldo	109.184	98.412	82.822	80.172	79.659
Jaarrekening 2020					
Resultaat 2020	2.130				
Bestemming resultaat 2020 (voorstellen)	-2.296				
Ophoging reserve Maatregelen coronacrisis	-266				
Overige voorstellen					
Ontvlechting reserve Vastgoed	-462	-398			
Verkoop Staalweg	3.000	-500			
Dekking incidenteel beleid	-2.875	-480			
Motie Mediafonds	-30				
GC Reiniging	-172				
Voorziening Stovod	-400				
Incidentele voorstellen t.l.v. AR (Herstelplan)	-1.156	-806			
Verrekening bijdrage voorziening PFAS	1.505				
Inzet opbrengst aandelen Eneco					
Stimulerings- en investeringspakket	-1.290	-1.650	-40		
Compensatie dividend Eneco/Stedin/BNG (Herstelplan)	-2.050	-1.538	-1.025	-513	
Negatief saldo Herstelplan 2021-2024	-6.410	-9.218	-1.585		
Positief saldo PB 2022-2025		5.000			
Openbare ruimte (reserve Investeringsplan)		-6.000			
	98.412	82.822	80.172	79.659	79.659
<i>w.v. restant Enecogelden</i>	<i>39.958</i>	<i>26.552</i>	<i>23.902</i>	<i>23.389</i>	<i>23.389</i>

Onderdeel van de Algemene reserve is de verkoopopbrengst van de aandelen Eneco (€ 99,385 miljoen). De extra dekkingsmogelijkheden die hiermee zijn ontstaan, hebben we ingezet voor:

- investeringen in de Programmabegroting 2020-2023 (€ 45,3 miljoen),
- reserve Maatregelen coronacrisis (€ 4,4 miljoen),
- Stimulerings- en investeringspakket (na bijstelling € 3,0 miljoen),
- Herstelplan 2021-2024
 - compensatie van wegvallend dividend Eneco/Stedin/BNG (€ 5,1 miljoen)
 - compensatie incidentele tekorten in 2021-2023 (€ 17,2 miljoen).
- In deze begroting komt daar nu de terugstorting van het positieve saldo in 2022 bij (+ € 5 miljoen) en de ophoging van de reserve Investeringsplan ten behoeve van de inrichting en het gebruik van de openbare ruimte (-/- € 6 miljoen).

Investerings in Programmabegroting 2020-2023

In de Programmabegroting 2020-2023 zijn (reserveringen voor) nieuwe investeringen opgenomen ter grootte van € 45,3 miljoen:

- investeringen die starten in 2020 (€ 22 miljoen)
 - € 5,05 miljoen sportparken Kruithuisweg/Biesland/Voorhof
 - € 0,32 miljoen Foreestplein
 - € 2,00 miljoen IGVO (Internationaal Georiënteerd Voortgezet Onderwijs)
 - € 2,10 miljoen Schieoevers bovenwijkse voorzieningen
 - € 2,53 miljoen beheerplannen Groen en water, Openbare verlichting
 - € 0,83 miljoen uitplaatsen Stedin
 - € 4,10 miljoen Openbare ruimte bovenplanse voorzieningen
 - € 1,22 miljoen wettelijke verplichtingen duurzaamheid
 - € 2,05 miljoen Juniusstraat 6 en Sporting 1 (sloop)
 - € 0,50 miljoen binnenstad fysiek
 - € 0,95 miljoen aankoop woningen Schoolstraat 1 en 3, Oude Delft 177
- reservering voor ontwikkelingsvisie Prinsenhof(gebied) (€ 15 miljoen)
- investeringswensen Bovenwijkse voorzieningen (€ 3,4 miljoen), Rietveldtheater (€ 1,1 miljoen) en Internationale Schakelklas (ISK, € 4,1 miljoen)

De investeringen ad € 22 miljoen en de investeringswensen ad € 8,3 miljoen zijn verwerkt in het investeringsprogramma. De dekking van de kapitaallasten is opgenomen in de bestemmingsreserve Dekking kapitaallasten en afkomstig uit de Algemene reserve.

EMU-saldo

Het EMU-saldo is het saldo van de inkomende en de uitgaande geldstromen die samenhangen met transacties en investeringen in een bepaalde periode overeenkomstig de voorschriften van de EU. Het EMU-saldo geeft aan met welk bedrag de schuldpositie van een gemeente in een bepaalde periode is gemuteerd (een nadelig saldo betekent een afname van het eigen vermogen en een toename van de schuld). Conform deze voorschriften is het beeld van het EMU-saldo van de gemeente Delft als volgt:

EMU						
(bedragen × 1.000)	Mutatie	2021	2022	2023	2024	2025
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q.onttrekking aan reserves (BBV, art.17c)	+/+	-14.826	-12.324	-5.566	-2.281	-3.603
Afschrijvingen ten laste van de exploitatie	+/+	15.444	15.899	16.882	18.345	20.208
Bruto dotaties aan de post voorzieningen ten laste van de exploitatie	+/+	5.885	6.760	6.840	6.908	6.823
Uitgaven aan investeringen in (im)materiële vaste activa die op de balans worden geactiveerd	-/-	30.000	30.000	30.000	30.000	30.000
De in mindering op onder 4 bedoelde investeringen gebrachte ontvangen bijdragen van Rijk, Provincies, Europese Unie en overigen	+/+					
Verkoopopbrengsten uit desinvesteringen in (im)materiële vaste activa (tegen verkoopprijs)	+/+					
Boekwinst op desinvesteringen in (im)materiële vaste activa	+/+					
Uitgaven aan aankoop van grond en de uitgaven aan bouw-, woonrijpmaken e.d.	-/-	6.453	7.092	7.024	8.711	10.045
Verkoopopbrengsten van grond (verkoopprijs)	+/+	16.629	6.231	10.419	2.529	1.472
Boekwinst op grondverkoop						
Betalingen ten laste van de voorzieningen	-/-	7.349	9.349	8.348	7.342	7.326
Betalingen die niet via de exploitatie lopen, maar rechtstreeks ten laste van de reserves worden gebracht en die nog niet vallen onder één van de andere genoemde posten	-/-					
Boekwinst bij verkoop van deelnemingen en aandelen	+/+	-	-	-	-	-
Berekend EMU-saldo		-44.072	-28.981	-16.040	-1.272	11.810

Tot en met 2024 zien we dat het EMU-saldo negatief is. Dit betekent dat op kasbasis de uitgaven hoger zijn dan de inkomsten bij de gemeente Delft. Uitgaven aan investeringen zijn hiervoor de belangrijkste verklarende factor. Het laatste begrotingsjaar is het saldo weer positief: de inkomsten zijn hoger dan de uitgaven. Met het EMU-saldo is rekening gehouden in de financieringsbehoefte van de gemeente.

In het bestuurlijk overleg tussen Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen (18 januari 2013, 14 september 2015) is afgesproken dat er geen sturingsmaatregelen door het Rijk op basis van EMU-saldo en geen referentiewaarden op het individueel niveau van de decentrale overheden meer worden bepaald. Op basis van eerder bepaalde referentiewaarden zou het EMU-saldo circa € 15 miljoen negatief mogen zijn.

Meerjarige balansen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat gemeenten meerjarige balansen moeten opstellen voor het begrotingsjaar en de drie volgende jaren. Dit is gebeurd op basis van de Jaarstukken 2021, cijfers van het EMU-overzicht en een beoordeling van de mutaties op de leningenportefeuille.

Balans (bedragen x € 1000)	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Activa						
Vaste activa	403.293	417.849	431.951	445.068	456.723	466.515
Immateriele vast activa	91.561	91.561	91.561	91.561	91.561	91.561
Materiele vaste activa	311.732	326.288	340.390	353.507	365.162	374.954
Financiële vaste activa	84.310	81.475	78.682	75.854	72.991	70.040
Kapitaalverstrekking deelneming	2.366	2.366	2.366	2.366	2.366	2.366
Leningen aan deelnemingen	23.405	23.405	23.405	23.405	23.405	23.405
Leningen aan corporaties	47.398	45.635	43.873	42.110	40.347	38.584
Overige verstrekte leningen	11.141	10.069	9.038	7.973	6.873	5.684
Bijdrage in activa van derden	-	-	-	-	-	-
Vlottende activa	93.306	83.130	18.991	15.597	21.779	30.352
Gronden in exploitatie	2.624	-7.552	-6.691	-10.085	-3.903	4.670
Gronden niet in exploitatie	-	-	-	-	-	-
Overige voorraden	11	11	11	11	11	11
Vorderingen	90.671	90.671	25.671	25.671	25.671	25.671
Liquide middelen	203	203	203	203	203	203
Overlopende activa	19.441	19.441	19.441	19.441	19.441	19.441
Totaal activa	600.553	602.098	549.267	556.164	571.137	586.551
Passiva						
Eigen vermogen	235.468	215.952	203.429	197.075	194.591	190.194
Algemene reserve	111.315	95.413	79.823	77.173	76.660	76.660
Bestemmingsreserve	124.153	120.538	123.606	119.902	117.931	113.534
Voorzieningen	26.224	24.760	22.171	20.662	20.229	19.726
Vaste schulden	278.324	264.418	254.422	229.286	206.610	196.975
Vlottende schulden	19.582	56.013	28.290	68.186	108.753	138.701
Overlopende passiva	40.955	40.955	40.955	40.955	40.955	40.955
Totaal passiva	600.553	602.098	549.267	556.164	571.137	586.551

De bruto stadsschuld omvat de vaste schulden, vlottende schulden en de overlopende passiva (verplichtingen die in een volgend begrotingsjaar tot betaling komen). De bruto schuld bedraagt in 2021 € 361 miljoen en daalt in het nieuwe begrotingsjaar naar circa € 324 miljoen. De daling van de stadsschuld hangt samen met de de actuele leningenportefeuille, het nieuwe investeringsprogramma en de financiële ruimte. Na 2022 loopt de stadsschuld op als gevolg van de extra investeringen die zijn afgesproken in de Kadernota 2021. Aan het eind van de meerjarenperiode bedraagt de stadsschuld € 377 miljoen.

Financiële kengetallen

Om het inzicht in de financiële positie te verbeteren, schrijft het BBV voor de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing zes financiële kengetallen voor. Een kengetal (of financiële

ratio) is een verhoudingsgetal dat is opgebouwd uit exploitatie- en/of balanscijfers. Bij de kengetallen hoort een samenhangende beoordeling van de scores in relatie tot VNG-streefwaarden.

De signaalwaarden zijn geen doel, maar gelden als maximum (schuldquotes, grondexploitatie) c.q. minimum (solvabiliteit) en fungeren als referentie voor de beoordeling. Een sterk afwijkende score (bijvoorbeeld oranje of rood voor de netto schuldquote) leidt tot actief overleg met de raad. Tot slot bespreken we drie aanvullende kengetallen die op verzoek van de raad zijn toegevoegd.

Signaalwaarden VNG

De VNG adviseert voor verschillende ratio's de volgende signaalwaarden te hanteren. Voor de netto schuldquote geldt 130% als maximumnorm. Daarboven is er sprake van een zeer hoge schuld en is het advies die schuld af te bouwen. Al bij een netto schuldquote van 100% springt het licht voor een gemeente op oranje. Voor de gecorrigeerde netto schuldquote geldt: hoe lager, hoe beter. Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt een percentage van 20% als ondergrens. Een grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar. Bronnen: VNG.nl/financiële kengetallen, Houdbare gemeentefinanciën (2013), Handleiding houdbaarheidstest gemeentefinanciën (2017).

De kengetallen zijn weergegeven in onderstaande tabel. Bij deze ratio's is geen sprake van afwijkende scores ten opzichte van de referentiewaarden van de VNG. Op basis van de kengetallen is de financiële positie van de gemeente houdbaar. Deze conclusie lichten we onder de tabel per ratio toe.

Ratio's	Jaarrekening 2020	Prognose 2021	Prognose 2022	Prognose 2023	Prognose 2024	Prognose 2025
Door BBV voorgeschreven						
Netto schuldquote	44,5%	62,8%	71,5%	74,8%	79,6%	83,9%
Gecorrigeerde netto schuldquote	28,6%	43,0%	51,9%	56,1%	61,5%	66,7%
Solvabiliteitsratio	39,2%	35,9%	37,0%	35,4%	34,1%	32,4%
Kengetal grondexploitatie	0,5%	-1,9%	-1,7%	-2,6%	-1,0%	1,2%
Structurele exploitatieruimte	-0,1%	-2,3%	-1,3%	-0,7%	0,1%	0,3%
Belastingcapaciteit	115,4%	106,2%	114,7%	114,7%	114,7%	114,7%
Gemeentelijke aanvulling						
De ontwikkeling van de netto schuld per inwoner	2.190	2.424	2.683	2.812	2.955	3.137
Het saldo van baten en lasten als percentage van de baten	18,00%	-3,71%	-3,2%	-1,42%	-0,58%	-0,91%
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB)	3.145	4.061	5.523	5.523	5.523	5.523
Onbenutte belastingcapaciteit (OZB) als percentage van de baten	0,61%	1,02%	1,4%	1,4%	1,4%	1,4%
Inwoneraantal (bron: afdeling onderzoek en statistiek)	104.370	103.595	103.750	104.250	105.250	105.625

Netto schuldquote

Het kengetal netto schuldquote geeft de verhouding tussen de schuldenlast (saldo van bruto schuld en geldelijke bezittingen) en de inkomsten. Op basis van de score kan een oordeel worden gevormd in hoeverre het inkomen van de gemeente toereikend is om de schuldverplichtingen te voldoen. De hoogte van de inkomsten bepaalt namelijk in belangrijke mate hoeveel schulden een gemeente kan dragen. Hoe hoger het inkomen, des te meer schuld een gemeente kan aangaan. De netto schuldquote is eind 2022 71,5% en blijft daarmee ruim onder de signaalwaarde van 130% (zie kader).

Het kengetal netto schuldquote is gevoelig voor schommelingen in inkomsten, bijvoorbeeld door taakwijzigingen of bezuinigingen van rijkswege. Er ontstaat dan een noemer-effect. Bij een stijging/daling van de inkomsten kan een naar beneden/boven vertekend beeld van de netto schuldquote ontstaan, zonder dat de omvang van de schuld wijzigt.

Gecorrigeerde netto schuldquote

Bij de gecorrigeerde netto schuldquote wordt de schuldquote verlaagd met doorgeleende middelen, omdat de rentebetaling en aflossing bij die andere partij ligt. Delft heeft in 2022 € 62 miljoen doorgeleend aan andere partijen die de rente betalen en jaarlijks aflossen, bijvoorbeeld woningcorporaties en Parking Delft (zie paragraaf Financiering). Overigens is het uitlenen van geld niet zonder risico. Als de lenende partij de lening niet kan terugbetalen, is de gemeente het uitgeleende geld kwijt en blijft zij zitten met de schuld. In Delft wordt de kans dat dit risico zich voordoet laag ingeschat.

In 2022 is de gecorrigeerde netto schuldquote 51,9%. Conclusie is dat de schuldpositie van de gemeente hoog blijft, maar op basis van de netto schuldquotes houdbaar is.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft aan in hoeverre er geen schulden op het bezit rusten. Als er veel eigen vermogen is (het totaal van de algemene en de bestemmingsreserves), hoeft een hoge schuld geen probleem te zijn voor de financiële positie. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid van de gemeente. Als signaalwaarde voor de solvabiliteitsratio geldt een percentage van 20% als ondergrens. De solvabiliteitsratio van de gemeente is eind 2022 37%.

Grondexploitaties

Omdat grondexploitaties een forse impact kunnen hebben op de financiële positie, is het kengetal grondexploitatie toegevoegd. Dit kengetal geeft de grondpositie (de waarde van de grond) ten opzichte van de totale baten. Hoe lager het percentage voor dit kengetal, hoe beter. Een kengetal grondexploitatie van 10% of hoger wordt beschouwd als kwetsbaar.

In Delft is de grondpositie beperkt en voor reële marktwaardes opgenomen op de balans. Het risico op de voorraad bouwgrond en de schuld die ermee samenhangt is daarmee gering. Het kengetal is eind 2022 -1,7%.

Structurele exploitatieruimte

Het kengetal structurele exploitatieruimte vergelijkt de structurele baten en structurele lasten met de totale baten. Een positief percentage betekent dat de structurele baten (bijvoorbeeld de algemene uitkering uit het gemeentefonds en de OZB) toereikend zijn om de structurele lasten (waaronder de rente en aflossing van een lening) te dekken. De structurele exploitatieruimte is vanaf 2024 positief.

Belastingcapaciteit (OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing)

Het kengetal belastingcapaciteit laat zien hoe de belastingdruk in de gemeente zich verhoudt tot de landelijk gemiddelde woonlasten. Naast de onroerendezaakbelasting wordt tevens gekeken naar de riool- en afvalstoffenheffing, omdat deze heffingen niet kostendekkend hoeven te zijn, maar ook lager vastgesteld mogen worden (er is dan sprake van belastingcapaciteit die niet benut wordt).

Het kengetal geeft inzicht in de ruimte voor belastingverhoging om bijvoorbeeld een financiële tegenvaller op te vangen of om nieuw beleid te dekken (in het volgende begrotingsjaar). Hiermee geeft dit kengetal – naast de schuld en de verhouding tussen structurele lasten en structurele baten – een indicatie van de wendbaarheid van de begroting, oftewel de mate waarin bijgestuurd kan worden op een tegenvaller (de wendbaarheid wordt verder beperkt door een hoge schuld en structurele lasten die hoger zijn dan de structurele baten). Voor Delft is het kengetal belastingcapaciteit 114,7%. Dit percentage indiceert dat de ruimte voor belastingverhoging beperkt is. De komende jaren is dit stabiel voor de gemeente Delft.

Conclusie:

De financiële positie is houdbaar; de scores voor de verplichte financiële kengetallen voldoen aan de streefwaarden van de VNG. Om financieel gezond te blijven, monitoren we de ontwikkeling van de stadsschuld, mede in relatie tot de financieringsbehoefte, de liquiditeit en de benodigde aflossingscapaciteit.

Gemeentelijke aanvulling

Met de raad is een aantal extra indicatoren afgesproken.

Netto schuld per inwoner

De netto schuld per inwoner brengt de ontwikkeling van de schuld (de zogenaamde schuldevolutie) in beeld. Door de netto schuld per inwoner eind jaar t-1 af te trekken van de netto schuld per inwoner eind jaar t verkrijgt u de schuldevolutie per inwoner in jaar t. Voor Delft stijgt de netto schuld per inwoner tot en met 2025.

Saldo van baten en lasten als percentage van de baten

Het saldo van baten en lasten als percentage van de baten is negatief, omdat gebruik gemaakt wordt van de inzet van reserves.

Onbenutte belastingcapaciteit OZB

Het kengetal onbenutte belastingcapaciteit (OZB) laat de ruimte voor stijging van de OZB zien als gekozen wordt voor 120% van het landelijk gemiddelde. Voor Delft is deze ruimte ongeveer 1,4% van de totale begroting.

Risicoprofiel

In onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van het risicoprofiel van de gemeente Delft. Bij de inventarisatie van de risico's hanteren we de volgende definitie: een onvoorziene gebeurtenis met wellicht een negatieve materiële financiële impact waarvoor nog geen maatregelen getroffen zijn. De risico's met een (in de planperiode) verwachte omvang groter dan € 0,1 miljoen zijn zichtbaar gemaakt. Verder hebben we onderscheid gemaakt tussen incidentele en structurele risico's. Na de tabel en grafiek is per risico een specificatie opgenomen met een inhoudelijke toelichting.

Met ingang van deze begroting wegen we voor de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit de omvang van de risico's met de kans van optreden, aangeduid in het kolomhoofd met 'zonder weging' en 'met weging', respectievelijk. De weging betekent:

1. dat we voorheen ongewogen risico's nu wegen met de kans, waarbij de waarde 1 = 10%, 2 = 30%, 3 = 50%, 4 = 70% en 5 = 90% (= kolom Kans (%)), en
2. dat we structurele risico's vermenigvuldigen met een factor twee (= kolom Factor).

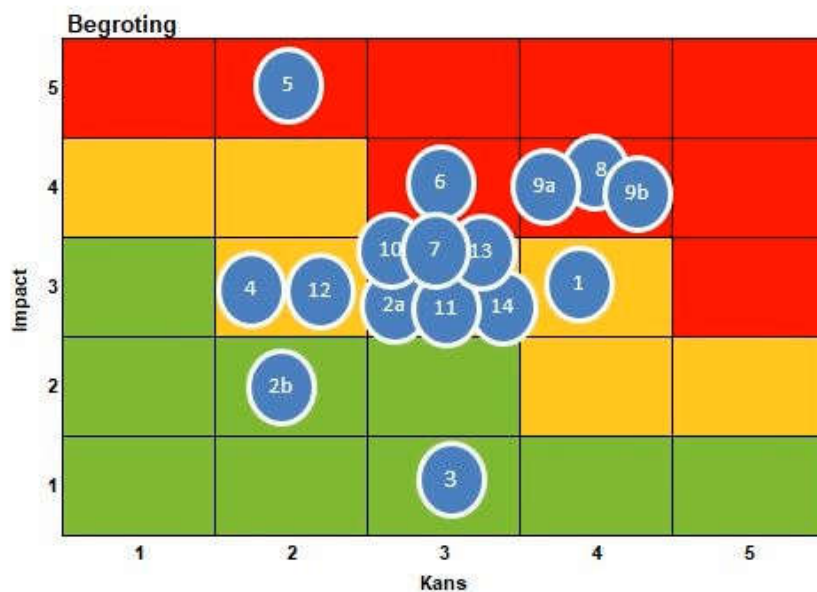
Zoals al gebruikelijk was, maken we in het risicoprofiel voor grondexploitaties gebruik van gewogen bruto risico's. Dat is het geval bij de risico's '4. Bouwgrondexploitaties', '5. Nieuw Delft.' en '6. Schieoevers'. Nadere informatie over grondexploitaties staat in de paragraaf Grondbeleid en in het T-MPG (Tussentijds Meerjarenprogramma Grondontwikkeling).

In totaal komt het operationeel risicoprofiel uit op € 47,232 miljoen met de nieuwe methode van weging (oude stijl zou het € 48,977 miljoen zijn). De nieuwe berekeningswijze is op 9 juni 2021 gedeeld met de commissie Rekening & Audit en werd met instemming ontvangen.

De tabel hieronder toont de mutaties per risico.

Risico's										
	Bedragen x € 1.000	Nr.	I/S	Begroting 2021	Jaar-rekening 2020	Begroting 2022 zonder weging	Kans	Kans (%)	Factor	Begroting 2022 met weging
Duurzaam Delft										
	Bodemsanering TU Delft Campus Zuid	1	I	300	300	300	4	70%	1	210
	Grondwateronttrekking schade	2a	I	3.000	3.000	3.000	3	50%	1	1.500
	Grondwateronttrekking uitstel	2b	I	-	-	1.000	2	30%	1	300
Goed wonen										
	ISV-bodem	3	S	200	200	200	3	50%	2	200
	Bouwgrondexploitaties	4	I	1.010	891	1.502	(reeds gewogen)			1.502
	Nieuw Delft	5	I	7.064	5.000	5.500	(reeds gewogen)			5.500
Schone en veilige stad										
	Schieoevers	6	I	12.500	12.500	14.400	(reeds gewogen)			14.400
	ODH asbesttaken	-	-	200	-	-				
	Avalex	7	S	400	400	250	3	50%	2	250
Sterk en sociaal										
	WMO en Jeugdhulp	8	S	5.000	5.000	2.500	4	70%	2	3.500
	Rijksmiddelen Jeugdhulp		S	2.000						
	Groeikosten Jeugdhulp	9a	S		10.250	2.500	4	70%	2	3.500
	Groeikosten WMO	9b	S		8.125	2.725	4	70%	2	3.815
Solide maatschappelijke basis										
	Verruiming BTW sportvrijstelling	10	S	400	400	400	3	50%	2	400
	Prijsstijgingen invesetringen OHV	11	S	-	-	7.000	3	50%	2	7.000
Economische zelfstandigheid										
	Eigen risico BUIG	12	S	3.800	4.400	4.300	2	30%	2	2.580
Overig										
	Coronacrisis	13	I	4.800	4.800	3.300	3	50%	1,5	2.475
	VPB	14	S	100	100	100	3	50%	2	100
Totaal				40.774	55.366	48.977	47.232			
Waarvan incidenteel				28.674	26.491	29.202	25.887			
Waarvan structureel				12.100	28.875	19.775	21.345			

Ieder risico is gescoord op kans en impact. Daarbij is gewerkt met een schaal van 1 tot 5 (1: zeer laag, 5: zeer hoog). De kans maal impact geeft de risicoscore. Samengevat ziet de risicomatrix van de gemeente Delft er dan als volgt uit.

Voor de risico's met betrekking tot het sociaal domein, Nieuw Delft, Schieoevers en uit hoofde van de coronacrisis; zie ook de zogeheten Strategische risico's en Kerndossiers verderop in deze paragraaf.

1. Bodemsanering TU Delft Campus Zuid

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdsperiode
Bodemsanering TU Delft Campus Zuid	Duurzaam Delft	4	3	12	300	I

Wat is het risico?

De bodem is vervuild en de verantwoordelijkheid voor sanering ligt bij de gemeente. Met moderne saneringstechnieken schatten we de kosten nu op ongeveer € 300.000.

Wat zijn de oorzaken?

Op Campus Zuid was eerder een autocrossterrein gevestigd waarvoor de gemeente verantwoordelijk was. Na beëindiging bleek de bodem vervuild te zijn.

Beheersmaatregelen:

Met de Technische Universiteit Delft is afgesproken om het terrein te saneren wanneer hier ontwikkelingen op plaats vinden, om zo werk met werk te kunnen maken. Op dit moment is nog niet bekend wat er ontwikkeld gaat worden en wanneer dit gaat plaatsvinden. De wijze van sanering is afhankelijk van het soort ontwikkeling.

2. Grondwateronttrekking (gwo)

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdsperiode
gwo schade	Duurzaam Delft	3	3	9	3.000	I
gwo uitstel	Duurzaam Delft	2	2	4	1.000	I (over 6 jr)

Wat is het risico?

Door de afbouw van de onttrekking kunnen de grondwaterstanden veranderen en dat kan schade veroorzaken aan gebouwen van circa € 3 miljoen. In 2021 heeft uit voorzorg geen afbouw van de

onttrekking plaatsgevonden, omdat de grondwaterstand sneller steeg dan verwacht (wel binnen de normen). Gekeken wordt of dit zich in 2021 stabiliseert. In april 2022 wordt besloten over de volgende afbouwstap. Mocht dit niet kunnen, dan lopen de kosten voor het in stand houden van de onttrekking op en kunnen we deze niet opvangen in de begroting (in tegenstelling tot de kosten voor het niet afbouwen in 2021). De kosten voor nog een jaar uitstel bedragen cumulatief voor de resterende periode circa € 1 miljoen.

Wat zijn de oorzaken?

De gemeente kan aansprakelijk worden gesteld voor gevolgschade als gevolg van veranderende grondwaterstanden. En eventueel uitstel leidt tot meerkosten.

Beheersmaatregelen:

Jaarlijks zijn de risico's en beheersmaatregelen geactualiseerd. Aan de hand daarvan is afgewogen of de volgende reductiestap wel of niet wordt doorgevoerd.

3. ISV-bodem

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdperiode
ISV-bodem	Goed wonen	3	1	3	200	S

Wat is het risico?

Verontreiniging van bodem. Regelmatig zijn door bijvoorbeeld nieuwe regelgeving of nieuwe onderzoeken verontreinigingen geconstateerd in gemeentelijk grondbezit. Dit is bijvoorbeeld het geval bij de in 2019 geconstateerde loodverontreiniging op twee speelplekken. De in de begroting beschikbare budgetten voor saneringen kunnen onvoldoende zijn.

Wat is de oorzaak?

De gemeente is wettelijk verplicht bij verontreiniging van de bodem deze te saneren of te beheersen, maar de omvang, de aanpak en de kosten zijn nog onzeker.

Wat is het gevolg?

De gemeente zal kosten moeten maken voor sanering of beheersing van nog onbekende omvang.

Beheersmaatregelen:

De onzekerheid over de aanpak en de kosten managen we door een stapsgewijze projectmatige werkwijze.

4. Bouwgrondexploitaties (niet zijnde Nieuw Delft)

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdperiode
Bouwgrondexploitaties	Goed wonen	2	3	6	1.502	I

Wat is het risico?

Uit de interne risicoanalyse komen de volgende risico's naar voren:

- extra financieringsrente en plankosten als gevolg van het niet realiseren van het geprognosticeerde afzettempo;
- vertraging(skosten) door maatregelen in verband met het coronavirus;
- lagere grondprijs of zelfs geen verkoop doordat de geprognosticeerde woningtypen niet afzetbaar blijken;
- afwijking in parameters, zoals financieringsrente, kostenstijging en opbrengstenstijging; kosten hoger dan ramingen bij verdere uitwerking en vertaling naar besteksniveau.

Met de verkoop van fase 2 van het project Martinus Nijhofflaan is de impact van het risicoprofiel verlaagd. Daarnaast is medio dit jaar de grondexploitatie Maria Duystlaan geopend. Hierbij is een risicoanalyse

opgesteld, waarvan de met kans gewogen impact is verwerkt in de grondexploitaties in deze begroting. Hiermee groeit dit risico in het profiel in totaal naar € 1,5 miljoen. Voor verdere toelichting verwijzen we naar het T-MPG 2021.

Wat zijn de oorzaken?

Fluctuerende marktomstandigheden, aangescherpte regelgeving en een wereldwijde pandemie.

Wat zijn de gevolgen?

Marktomstandigheden kunnen leiden tot dalende grondwaarden, stijgende bouwkosten en een langere fasering. Procedures zijn langer vanwege de maatregelen tegen corona, waarmee uitgiftes kunnen vertragen.

Beheersmaatregelen:

Heroverwegen strategie.

- Programmatische keuzes: programmering die wel leidt tot realisatie/verkoop.
- Besparingen op kwaliteit en duurzaamheidsmaatregelen.
- Integrale afstemming binnen de gemeentelijke projecten betreffende de PFAS-problematiek.
- Uitgiftestrategie voor grond en vastgoed aanpassen.

5. Nieuw Delft

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdsperiode
Negatief marktscenario	Goed wonen	2	5	10	5.500	I

Wat is het risico?

Ondanks de blijvende vraag naar woningen, blijft het risico van een negatieve marktscenario vooralsnog gehandhaafd op € 5 miljoen vanwege langere doorlooptijden en stijging van bouwkosten. Daarnaast overstijgt het mogelijke financiële nadelige effect de huidige beschikbare projectbudgetten voor onvoorzien met € 0,5 miljoen. Zie het T-MPG voor meer toelichting. Voor het gemeentelijk risicoprofiel wordt rekening gehouden met het meest realistisch geacht risico van € 5,5 miljoen.

Wat zijn de oorzaken?

Fluctuerende marktomstandigheden kunnen leiden tot stijgende bouwkosten en langere ontwikkelduur en daarmee tot stijgende (rente-)lasten. Risicodeling, bijvoorbeeld in verband met vervuilde grond, kan leiden tot hogere kosten.

Beheersmaatregelen:

Momenteel doen we onderzoek naar de marktomstandigheden en de potentiële impact voor de openstaande ontwikkeling van Nieuw Delft. Bij de volgende update nemen we dat mee. Risicodeling met ontwikkelaars behandelen we efficiënt en effectief met juridische ondersteuning en gericht op een realistische en maatschappelijke aanvaardbare uitkomst.

6. Schieoevers

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdsperiode
Schieoevers	Schone en veilige stad	3	4	12	14.400	I(tot 2030)

Wat is het risico?

Het realiseren van onze ambities in Schieoevers (meer banen, meer woningen) vraagt om samenwerking, omdat de gemeente zelf weinig grondposities heeft. De gemeente zal investeren in de aanleg van de bovenwijkse voorzieningen. Voor fase 1, tot 2030, zijn deze geraamd op circa € 63 miljoen. Dat is inclusief € 6 miljoen budget onvoorzien, exclusief algemene projectkosten (circa € 13 miljoen). De financiering hiervan gebeurt door kostenverhaal (circa € 22 miljoen) en bijdragen van andere overheden (circa € 21 miljoen). Voor fase 1 zal de gemeente netto circa € 33 miljoen aan kosten en investeringen

voor haar rekening nemen. Totaal is met het project € 120 miljoen aan financiële geldstromen gemoeid waarover risico wordt gelopen. Alle bedragen inclusief geraamde prijsontwikkeling tot 2030, exclusief financieringsrente.

De bandbreedte van het financiële risico ligt tussen de € 4 miljoen en € 31 miljoen. Voor het risicoprofiel houden we € 4,4 miljoen aan als reeds gewogen risicobedrag.

Wat zijn de oorzaken?

- complexiteit en lange doorlooptijd van het programma;
- negatieve marktontwikkelingen waardoor ontwikkelaars (al dan niet tijdelijk) afzien van ontwikkeling;
- andere overheden/co-financiers geven prioriteit aan andere projecten;
- de raming van de bovenwijkse investeringen is gebaseerd op aannames en nog niet op ontwerpen en contracten.

Wat zijn de gevolgen?

De realisatie van de gemeentelijke ambities uit de Agenda 2040 loopt vertraging op als de transformatie niet op gang komt. Daarnaast raakt het de gemeentebegroting.

Beheersmaatregelen:

1. Per bovenwijkse investering go/no-go moment bepalen in relatie tot de geraamde co-financiering en bijdrage van ontwikkelaars.
2. Vol inzetten op kostenverhaal en co-financiering (lobby).
3. Curatief: scopewijziging (verlaging kwaliteitseisen)

7. Avalex

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdspanne
Avalex	Schone en veilige stad	3	3	9	250	S

Wat is de oorzaak?

Met de nieuwe overeenkomst vanaf 2022 met HVC voor afvalverwerking is het risico verminderd, want de geschatte hogere kosten van het nieuwe verwerkingscontract zijn opgenomen in het tarief. Maar de kosten voor het verwerken van restafval blijven stijgen door onder meer hogere rijksbelasting op de verbranding en CO2-toeslag. Deze extra heffingen zijn soms pas na vaststelling van het tarief bekend. De reserve reiniging is op dit moment ontoereikend om extra belasting en/of tegenvallers op te vangen.

Wat is het gevolg?

De verhoging van het tarief nodig voor het opvangen van deze mogelijke extra kosten volgt een jaar na optreden.

Beheersmaatregelen:

Volgen van de actualiteiten en hierop anticiperen en deze, indien mogelijk, tijdig doorvoeren.

8. Sociaal domein: Wmo en Jeugdhulp

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdspanne
Sociaal Domein	Sterk en sociaal	4	4	16	2.500	S

Wat is het risico?

Het financieel risico wordt ingeschat op € 2,5 miljoen. Dit komt door allerlei externe factoren, zoals de invoering en de aanzuigende werking van het abonnementstarief en de vergrijzing. Ook de aanbesteding van onder meer de jeugdhulp heeft geleid tot hogere tarieven vanwege de Algemene Maatregel van Bestuur reële kostprijs. De rijksvergoedingen blijken steeds minder toereikend om deze stijgende kosten op te vangen. Om de oplopende tekorten zoveel mogelijk op te lossen, is de focus van het Actieplan

Sociaal Domein uitgebreid met, naast innovatieve maatregelen, ook maatregelen die een versoberings- en efficiency component hebben. Met dit actieplan zetten we in op een forse, structurele kostenbesparing oplopend tot € 7 miljoen. Dit is een ambitieus plan op zowel inhoud als planning, waarbij samenwerking met externe partijen cruciaal is om de kostenbesparing te realiseren.

Wat zijn de oorzaken?

Doordat de Wmo en de jeugdhulpwet zogeheten open-einderegelingen zijn, moet de gemeente zorg en hulp leveren ongeacht het aantal aanvragen. Gelijktijdig is de beïnvloedbaarheid van de hoeveelheid en zwaarte van deze aanvragen beperkt en de geboden rijksfinanciering ontoereikend. Ten slotte zijn er exogene ontwikkelingen (wetswijzigingen, nieuwe taken) die tot toenemende kosten hebben geleid. Binnen deze context probeert de gemeente middels het Actieplan Sociaal Domein kostenbesparing te realiseren.

Daarbij heeft de VNG zich gecommitteerd aan de uitvoering van kostenbeheersende maatregelen naar aanleiding van het advies van de Commissie van Wijzen naar aanleiding van het geschil tussen Rijk en gemeentes over de jeugdhulpkosten. Het Delftse aandeel van de verwachte besparing uit deze maatregelen is in deze begroting verwerkt. Het is onderdeel van een nadere analyse in hoeverre deze maatregelen al onderdeel zijn van het actieplan, of nieuwe maatregelen reëel en haalbaar zijn. De noodzaak van extra ondersteuning door het Rijk door middel van structureel bijspringen of gewijzigde wetgeving, wordt steeds meer duidelijk. Dit verhoogt de onzekerheid of met het actieplan en eventuele aanvullende maatregelen, de volledige besparing kan worden gerealiseerd.

Wat zijn de gevolgen?

De uitvoering van het actieplan houdt de hoogste prioriteit. Over de voortgang hiervan informeert het college de raad elk half jaar. De eerste resultaten worden inmiddels behaald. Dit beperkt het financiële risico. Toch blijft er binnen de hierboven geschetste context een grote mate van onzekerheid in hoeverre de maatregelen ten volle de verwachte kostenbesparing gaan realiseren.

Beheersmaatregelen:

De invulling van de taakstelling van het actieplan heeft de hoogste prioriteit. We monitoren daarbij intensief in hoeverre de plannen resultaten behalen en sturen bij waar nodig. Daarnaast blijft de gemeente vanzelfsprekend inzetten op de lobby richting het Rijk voor aanvullende middelen, blijven we de exogene ontwikkelingen volgen om tijdig te kunnen anticiperen en wordt de (regionale) informatievoorziening daar waar mogelijk versterkt.

Hierboven schetsen we de beheersing van het financiële risico binnen het sociaal domein. We bieden vanuit de Jeugdwet en Wmo hulp aan kwetsbare burgers. Op het moment dat die hulp niet of onvoldoende beschikbaar is, kunnen ook maatschappelijke risico's ontstaan. Denk bijvoorbeeld aan mensen met psychische problemen die bij gebrek aan voldoende ondersteuning uit onmacht dingen doen die een gevaar opleveren voor henzelf of hun omgeving.

9. Groei-kosten Jeugdhulp en Wmo

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdspanne
a) Groei Jeugdhulp	Sterk en sociaal	4	4	16	2.500	S
b) Groei Wmo		4	4	16	2.725	S

Wat is het risico?

a) en b) Een mogelijke stijging van de jeugdhulp- en Wmo-kosten vanaf 2023 boven de begroting.

Wat zijn de oorzaken?

a) De onderliggende oorzaken van de autonome groei van de kosten binnen het jeugdhulpdomein zijn complex. De groei is terug te leiden tot drie componenten: prijs, kwantiteit en intensiteit. Alle drie de componenten zijn de afgelopen jaren aanzienlijk toegenomen. Maar één van de componenten, het aantal jeugdigen, lijkt zich nu definitief te stabiliseren. Wel was er opnieuw sprake van verhoogde zorgintensiteit

en wordt er gemiddeld per kind in de jeugdhulp meer hulp verleend dan voorheen. Daarnaast ontvangen kinderen in de jeugdhulp complexere zorg en zitten ze gemiddeld genomen langer in deze trajecten dan voorgaande jaren. Ten slotte is de gemeentelijke beïnvloedbaarheid van de prijscomponent sinds de verloren rechtszaak tegen de aanbieders van jeugdhulp beperkt..

b) De Wmo is een open-einderegeling. Door de toenemende vergrijzing zal het aantal gebruikers van de Wmo stijgen. Daardoor zal het aantal inwoners dat woningaanpassingen, hulpmiddelen en hulp bij het huishouden nodig heeft groeien. De kosten stijgen, doordat meer inwoners aanspraak gaan maken op voorzieningen.

Wat zijn de gevolgen?

a) De kosten voor jeugdhulp lopen op ten opzichte van de eerder geraamde verwachtingen. Op dit moment houden wij rekening met een structurele stijging van € 2 miljoen in 2021 en € 3,25 miljoen in 2022. Deze stijgingen zijn al in de begroting opgenomen. Daarnaast wordt een mogelijk aanvullende stijging voor 2023 à € 1,25 miljoen en vanaf 2024 à € 2,5 miljoen als risico opgenomen.

b) Op dit moment houden wij voor de Wmo rekening met een structurele stijging van € 0,875 miljoen in 2021 en € 2,05 miljoen in 2022. Deze stijgingen zijn al in de begroting opgenomen. Daarnaast wordt een mogelijk aanvullende stijging voor 2023 à € 1,3 miljoen en vanaf 2024 à € 2,725 miljoen als risico opgenomen.

Beheersmaatregelen:

Vooralsnog blijven de rijksmiddelen ontoereikend. Daarom is bij deze begroting besloten om de autonome groei van kosten zoals die zich naar alle waarschijnlijkheid in 2021 en 2022 gaat voordoen structureel in de begroting te verwerken.

a) Met het Actieplan Sociaal Domein hebben we binnen het hele sociaal domein integraal gestuurd op kostenreductie. Bij jeugd richten de maatregelen zich op het verbeteren van de verwijzingen bij huisartsen, het verminderen van het aantal cliënten in de ambulante jeugdhulp en een beweging faciliteren van zware naar lichte zorgvormen.

b) Vanuit de transformatie en het actieplan zetten we maatregelen in om de transformatie in het sociaal domein te realiseren. De financiën binnen het sociaal domein monitoren we nauwlettend en bewaken we op basis van de meest actuele prognoses. Waar nodig en mogelijk sturen we bij en bekijken we – binnen de kaders van de doelstelling – welke bijsturing mogelijk is. Om de tijdelijke middelen zoals nu toegekend ook structureel te krijgen, zetten we sterk in op de lobby richting het Rijk. Dit in afstemming met de H10-gemeenten en onder meer via platformen als de VNG, de G40 en Divosa.

10. Verruiming btw sportvrijstelling

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdsperiode
Verruiming btw	Solide maatschappelijke basis	3	3	9	400	S

Wat is het risico?

Gemeenten zijn in beginsel gecompenseerd via de Specifieke Uitkering Stimulering Sport (SPUK). De uitkering bedraagt 17,5% van de gerealiseerde bestedingen (inclusief btw). Het risico is:

- De aanvraag voor de specifieke uitkering stimulering sport wordt niet geheel gehonoreerd.
- Het totaalbedrag van de aanvragen is hoger dan het uitkeringsplafond. Wanneer het totaal van de aangevraagde uitkeringen het beschikbare budget overschrijdt, worden de aanvragen naar rato verleend.
- Het betreft een bevoorschotting op basis van de begroting. Aangezien de eindafrekening wordt gebaseerd op werkelijke kosten, bestaat er een kans op een terugbetalingsverplichting.
- Op basis van een inschatting van de praktijk van het eerste en tweede jaar schatten we het risico in op een bedrag van € 400.000.

Wat zijn de oorzaken?

Sinds 1 januari 2019 is de btw-sportvrijstelling verruimd. Door deze wetswijziging is het recht vervallen op aftrek van btw voor gemeenten en niet-winstbeogende exploitanten van sportaccommodaties. De gemeente heeft geen recht meer op aftrek van btw via de btw-aangifte.

Wat zijn de gevolgen?

De uitbreiding van de btw-sportvrijstelling heeft tot gevolg dat de btw op de bouw en het onderhoud van de accommodaties en de btw op de kosten van het geven van gelegenheid tot sportbeoefening voor gemeenten een kostenpost wordt.

Beheersmaatregelen:

1. Tijdige en volledige aanvraag indienen voor de SPUK en zorgen voor een goede verantwoording met de bruto gerealiseerde bedragen, en eventuele tussentijdse rapportages.
2. Monitoren in 2022 om in onze eigen ambities een afweging te maken voor 2023 (tarieven, uitgaven, investeringen).

11. Prijsstijgingen investeringen onderwijshuisvesting

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdperiode
Prijsstijgingen inv. OHV	Solide maatschappelijke basis	3	3	9	7.000	S

Wat is het risico?

Onderwijshuisvesting (OHV) gaat over investeren in adequate onderwijs(gerelateerde)gebouwen voor de lange termijn. In dat kader hebben we het Integraal huisvestingsplan (IHP) 2020-2036 opgesteld. Het proces om tot nieuwbouw te komen, duurt gemiddeld 8 jaar (PO-Raad et. al., 2020). De toekomst is echter onzeker. Die onzekerheid speelt op meerdere vlakken, zoals in de eisen en verwachtingen die de maatschappij stelt aan een goed schoolgebouw. Met de eisen zijn ook de bouwkosten gestegen. De beschikbare middelen zijn echter niet meegegroeid. Hiermee zijn er risico's die gevolgen kunnen hebben voor de kwaliteit en de betaalbaarheid van onderwijsgebouwen.

Duidelijk is dat de onderwijshuisvesting onder druk staat. Uitgaande van de projecten IHP jaarschijf 2024-2026 met een totaal investeringsvolume van circa € 66 miljoen ligt de bandbreedte van het financiële risico tussen de € 4 miljoen en € 10 miljoen. Voor het risicoprofiel houden we deze bandbreedte aan als risicobedrag.

Wat zijn de oorzaken?

- Vanaf 1 januari 2021 moet een gebouw Bijna Energie Neutraal (BENG) zijn. Deze kwaliteit is geen keus en een besparingsmogelijkheid, maar een wettelijke verplichting. Hiervoor heeft de VNG de normbedragen met 9,6% verhoogd. Daar moeten de inflatiecorrectie en de aanbestedingsindex bij worden opgeteld.
- Ook op het gebied van veiligheid en multifunctionaliteit wordt aan onderwijs (gerelateerde) gebouwen steeds hogere eisen gesteld. Daarbij komt dat op het gebied van bundelen van (kind)voorzieningen soms sprake is van moeilijk te combineren eisen.
- De budgetten in het IHP 2020-2036 zijn gebaseerd op kengetallen prijspeil 2019. Deze budgetten zijn (tot op heden) niet geïndexeerd. Vanaf 2019 in de inflatie cumulatief (consumentenprijsindex) 3,9%. De branchevereniging Bouwend Nederland geeft in haar notitie Prijsontwikkelingen en Bouwkosten van juni 2021 aan dat de bouwkosten harder stijgen dan de inflatie. Als de stijging uit het eerste kwartaal van 2021 doorzet, betekent dit voor 2021 een jaargroei van 4,5%-7,4%. De indexcijfers van Bouwkostenkompas laat een aanbestedingsindex zien die sinds 2019 met 9% is gestegen.

Wat zijn de gevolgen?

De prijsontwikkeling in de bouwkosten de komende jaren is op dit moment niet nauwkeurig te voorspellen. Wel dat dit een potentieel risico is voor de begroting de komende jaren. Deze prijsontwikkeling zorgt ervoor dat de huidige en komende onderwijshuisvestingsprojecten mogelijk niet

binnen het eerder vastgestelde IHP-budget gerealiseerd kunnen worden. Tenzij er nadrukkelijk keuzes gemaakt worden in de kwaliteit en bezuinigingsvoorstellen mogelijk zijn. Omdat we bij het toekennen van de budgetten al uitgaan van het principe sober en doelmatig, kan dat onverantwoord zijn, mede gelet op de beoogde levensduur van de gebouwen.

Beheersmaatregelen die al worden gehanteerd:

1. Per project nadere keuzes maken in de kwaliteit en bezuinigingsvoorstellen doen.
2. Het principe van sober en doelmatig strak hanteren en aanvullende wensen scholen volledig zelf laten financieren.
3. Per project een go/no-go moment inbouwen in relatie tot de geraamde budgetten. Ofwel: bouwen of niet bouwen.

12. Sociaal domein: eigen risico bijstandsuitkeringen BUIG

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdperiode
Eigen risico BUIG	Economische zelfstandigheid	2	3	6	4.300	S

Wat is het risico?

Op basis van het voorlopig toegekende budget bedraagt het risico € 4,3 miljoen. De kans dat dit risico zich voordoet, schatten we vooralsnog op basis van ervaring uit eerdere jaren als laag in.

Wat zijn de oorzaken?

Voor het verstrekken van bijstandsuitkeringen ontvangt de gemeente geld van het Rijk conform een objectief verdeelmodel. Als de gemeente niet voldoende heeft aan de rijksmiddelen, moet zij zelf 7,5% van het rijksbudget uit algemene middelen bijpassen. Het mogelijke risicobedrag voor Delft in 2022 is $7,5\% \times € 57,7 \text{ miljoen (het voorlopig budget)} = € 4,3 \text{ miljoen}$. Delft heeft de afgelopen jaren steeds geld overgehouden op dit budget. Echter, als gevolg van de coronacrisis zou het kunnen dat de bijstandsuitgaven gaan stijgen.

Wat zijn de gevolgen?

Het definitieve budget 2022 (dat eind september 2022 bekend wordt gemaakt) en de volumeontwikkeling van het aantal bijstandsgerechtigden bepalen de uitkomst van dit risico.

Beheersmaatregelen:

1. Monitoring.
2. Landelijke lobby om macrobudgetten te verhogen.
3. Taskforce BUIG met als doelen: instroombeperking, uitstroombestemming en kostenbeheersing.

13. Coronacrisis

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdperiode
Coronacrisis	Diverse programma's	3	4	12	3.300	I/S

Wat is het risico?

Op verschillende beleidsterreinen zal nog sprake kunnen blijven van hogere lasten en lagere baten als gevolg van de coronacrisis.

Wat zijn de oorzaken?

Het coronavirus, de maatregelen, de maatschappelijke impact van de maatregelen en economische neergang die daaruit voortvloeien.

Wat zijn de gevolgen?

Het is nog onzeker in welke mate effecten precies zullen optreden in 2022 en verdere jaren. Op onderstaande beleidsterreinen houden we in ieder geval komend jaar rekening met voortdurende effecten.

- Toeristenbelasting: We houden er rekening mee dat ook in 2022 en verder nog sprake is van minder overnachtingen (zowel zakelijk als toeristisch), waardoor de baten uit de toeristenbelasting met een bandbreedte van € 250.000 tot € 500.000 lager kunnen uitvallen dan geraamd.
- Lagere belastingopbrengsten Regionale Belasting Groep (RBG): De effecten van de coronacrisis vergroten het risico op oninbaarheid en kwijtschelding van belastingen, voor zowel particulieren als ondernemers. De RBG maakt geregeld een analyse van het financieel risico voor de deelnemers aan de hand van recente cijfers. Hierin zijn de onroerendezaakbelasting en overige belastingen (zoals rioolheffing en afvalstoffenheffing) meegenomen. In de loop van 2020 en 2021 is het betaalgedrag weliswaar beter gebleven dan verwacht, maar in 2022 worden de effecten van het stopzetten van steunmaatregelen door het kabinet en de stapeling van schulden die door verleend uitstel is ontstaan, waarschijnlijk meer zichtbaar. De RBG kan gaan merken dat er ook in 2022 alsnog minder opbrengst uit dwanginvordering optreedt. We houden in 2022 rekening met een risico van in totaal € 500.000.
- Parkeren: Ervan uitgaande dat het ergste van de coronacrisis voorbij is, verwachten we dat mensen weer vaker met de auto een bezoek brengen aan Delft. We voorzien vooralsnog geen financieel risico.
- Bedrijfsvoering: Eventueel aanhoudende maatregelen rond de coronacrisis kunnen zorgen voor extra kosten op het gebied van bedrijfsvoering. Daarbij is gedacht aan het verlengen van de extra schoonmaakwerkzaamheden van gebouwen en het aanschaffen van desinfectiemiddelen. De kosten voor een heel jaar zijn geschat op € 100.000 tot € 200.000.
- Uitvoering verstrekking uitkeringen: Als gevolg van de stijging van het aantal bijstandsgerechtigden neemt de druk op de uitvoeringsorganisatie toe en stijgen de kosten voor de verstrekking van uitkeringen (zie risico nr.13 BUIG). Voor de extra uitvoeringskosten Participatiewet houden we rekening met een stijging met een bandbreedte van tussen € 200.000 en € 400.000.
- Groter beroep op bijzondere bijstand: Als gevolg van de coronacrisis zal het aantal mensen met een laag inkomen stijgen. Dit geldt met name voor zzp'ers die als gevolg van corona de afgelopen anderhalf jaar weinig werk hadden. Dat betekent naar verwachting ook een groter beroep op de bijzondere bijstand. Voorlopig houden we rekening met een bandbreedte van tussen de € 100.000 en € 200.000.
- Handhaving en toezicht: Hoewel het kabinet verwacht in 2022 geen coronamaatregelen te hanteren, blijft de situatie met de deltavariant en mogelijk nieuwe mutaties van het virus onzeker. Afhankelijk van de geldende wetgeving en richtlijnen rond het coronabeleid is aanvullende handhaving ook komende periode mogelijk vereist. Gebaseerd op afgelopen jaar zouden de kosten kunnen oplopen tot € 0,5 miljoen. We gaan er daarbij vanuit dat we de huidige inzet kunnen halveren. Op dit moment is nog niet bekend of het Rijk daarvoor een aanvullende vergoeding biedt.
- Groter beroep op schuldhelpverlening: Als gevolg van de coronacrisis zal het aantal mensen met schulden stijgen, zeker als de steunmaatregelen voor zzp'ers en andere ondernemers wegvallen. Dat betekent mogelijk een groter beroep op schuldhelpverlening. Dit kan ertoe leiden dat de beschikbare uitvoeringscapaciteit onvoldoende is. Vooralsnog is hier geen bedrag aan te koppelen en is dit een PM-post.
- Maatschappelijk en culturele instellingen: Voor sportaccommodaties, gymzalen, welzijnsaccommodaties en kinderboerderijen zou nog een huurinkomstenderving als gevolg van de coronacrisis kunnen spelen. Aanvragen voor ventilatie van gymzalen en schoolgebouwen geleiden we door naar het Rijk, maar kan de gemeente niet zelf subsidiëren. Ook kan er nog sprake zijn van vraaguitval bij de kinderopvang. Verder is nog niet in te schatten welk effect de coronacrisis komend jaar heeft op culturele en maatschappelijke organisaties. Onzeker is of en hoe lang coronamaatregelen nodig blijven, maar ook of het publiek weer volledig terugkomt. De verwachting is dat daarmee ook in 2022 nog sprake zal zijn van extra kosten voor organisaties en (forse) inkomstendervingen waarbij ondersteuningsmaatregelen nodig zijn. Vooralsnog is hier geen bedrag aan te koppelen en is dit een PM-post.

- Openbare ruimte: We hebben diverse maatregelen genomen in de openbare ruimte om bijvoorbeeld verkeersstromen te beheersen. Het ligt voor de hand dat deze fysieke maatregelen (maar ook voor communicatie en organisatie) doorlopen in het komende jaar. Vooralsnog is dit effect niet te kwantificeren.
- Openbare ruimte: Vanwege intensiever gebruik van de buitenruimte (parken, speelplekken en plantsoenen) is mogelijk intensievere schoonmaak, vuilophaal en onderhoud nodig van objecten. Dit effect is nog niet te kwantificeren.
- Ruimtelijke ordening: Als gevolg van de coronacrisis kunnen er problemen ontstaan met bestaande (anterieure) overeenkomsten, als er bijvoorbeeld sprake is van een faillissement van een contractpartij. In zo'n geval zijn dan beoogde inkomsten niet te realiseren. Vooralsnog is dit effect niet te kwantificeren.
- (Ruimtelijke) projecten: Door de beperkende maatregelen kunnen de voorbereiding en uitvoering van bijvoorbeeld projecten niet als te doen gebruikelijk worden uitgevoerd. Een hiermee gepaard gaand extra tijdsbeslag kan ertoe leiden dat in bepaalde gevallen toegekende (project)budgetten ontoereikend blijken. Dit risico is vooralsnog PM geraamd.
- Raad: Zodra raadsvergaderingen weer fysiek gehouden worden, maar nog wel op 1,5 meter afstand, is het nodig uit te wijken naar een andere locatie. Het aantal keer is onzeker en de huurkosten zijn ook nog onzeker, maar het lijkt gemaximeerd op € 200.000.

Bovenstaande onderwerpen betreffen geïnventariseerde risico's voor 2022 die een financiële impact kunnen hebben van € 2,5 miljoen, verhoogd met een bedrag van € 0,8 miljoen voor de PM-posten. Afhankelijk van de duur van beperkende maatregelen in het kader van de bestrijding van het virus en de intensiteit van economische crisis, kunnen ook in opvolgende jaren nog effecten optreden. We nemen aan dat die verminderen en hebben daarom als tijdfactor 1,5 gekozen.

Beheersmaatregelen:

Monitoring van de situatie zolang beperkende coronamaatregelen van kracht zijn en deze tot maatschappelijke en economische effecten leiden. Via de raadsvoorstellen bij de planning- en controldocumenten (gekoppeld aan coronarapportages) leggen we bestuurlijke voorstellen voor aan de raad.

14. Vennootschapsbelasting (Vpb) reclame-inkomsten

Naam risico	Programma	Kans	Impact	Score	Bedrag (x € 1.000)	Tijdperiode
Vpb-reclamebelasting	Financieel gezonde gemeente	3	3	9	100	S

Wat is het risico?

Het financiële risico schatten we in op circa € 100.000 per jaar.

Wat zijn de oorzaken?

De Belastingdienst is van mening dat het privaatrechtelijke gedeelte van de gemeentelijke reclameinkomsten via contracten een Vpb-plichtige activiteit betreft, omdat de gemeenten hier in fiscale zin een onderneming mee zou drijven.

Wat zijn de gevolgen?

De gevolgen kunnen zijn dat de gemeente circa € 100.000 per jaar Vpb-heffing moet betalen. Daarnaast zal de gemeente een openingsbalans moeten opstellen en jaarlijks aangifte moeten doen.

Beheersmaatregel:

De gemeente is van start gegaan met een bezwaar- en beroepsprocedure. Uiteindelijk zal de rechter een uitspraak moeten doen of de reclame-inkomsten onder de reikwijdte vallen van de Wet Vpb. De gemeente laat zich hierin bijstaan door een deskundige partij.

Overige operationele risico's: PM

Prijsstijgingen als gevolg van marktontwikkelingen

Het regulier onderhoud van de openbare ruimte is, op een klein servicepakket na, volledig uitbesteed aan marktpartijen. Daarmee maken we optimaal gebruik van de markt(werking). Het nadeel is dat de prijzen ook volledig afhankelijk zijn van de markt. Dit betekent dat de economische situatie van invloed is op de kosten, waarvan momenteel niet te voorspellen is wat het effect (positief dan wel negatief) zal zijn. In 2021 heeft dit risico zich voorgedaan (al dan niet als gevolg van een door corona veroorzaakt grondstoffentekort). Voor de komende jaren blijft de verwachting dat dit risico zich wel kan voordoen. De investeringsportefeuille van de gemeente is ook gevoelig voor kostenstijgingen in de bouwmarkt (onder meer scholen, sportvoorzieningen en infrastructuur). Voor nadere toelichting op het specifieke risico van de kostenstijgingen voor de onderwijsportefeuille verwijzen we naar risico 11 (programma Solide maatschappelijke basis) in het risicoprofiel.

Uitbreiding areaal

Delft is volop in ontwikkeling en heeft in de ontwikkelagenda uitgesproken verder te willen groeien (bouw van circa 15.000 woningen). Dit brengt extra baten (aanvullende opbrengsten OZB, hogere gemeentefondsuitkering) en lasten (extra voorzieningen en onderhoudskosten) met zich mee. De verwachte ontwikkelingen brengen we via verbeterde prognoses in kaart (zie de derde W-vraag onder Schone en Veilige stad), zodat we in de meerjarenbegroting op de diverse ontwikkelingen kunnen anticiperen. Daarom blijft dit onderwerp in de komende jaren in de risicoparagraaf alleen gehandhaafd als PM-post.

Risicomanagement informatiebeveiliging

Beveiliging van de informatie is van belang voor de informatievoorziening van de overheid. Om te voorkomen dat informatie en informatiesystemen te licht of te zwaar worden beveiligd, vormt risicomanagement een belangrijk onderdeel in dit proces. Voor de risicobepaling maken we een inschatting van mogelijke schade als informatiesystemen (tijdelijk) niet beschikbaar zijn, de informatie niet integer is en/of deze informatie in verkeerde handen valt. Ook maken we een inschatting van de dreigingen waartegen de overheid beschermd moet worden. Dit leidt tot beveiligingseisen om de risico's te beperken, die met passende maatregelen worden afgedekt. Bij het onderkennen en beperken van risico's zoals schade door uitval of compromittering van systemen komt de Business Continuity steeds meer centraal te staan. Korthedshalve verwijzen we hier verder naar de paragraaf Bedrijfsvoering en de jaarlijkse Verantwoordingsrapportage waarin het college hierover verantwoording aflegt aan de raad. De onzekerheid op de mogelijke financiële impact van inbreuken op de integriteit, vertrouwelijkheid en beschikbaarheid van gegevens is in het algemeen – dus niet voor een specifiek geval – bijzonder groot. Daarom noemen we dit risico als PM-post in het risicoprofiel.

Risicomanagement: de Delftse aanpak

In aanvulling op de gedefinieerde risico's binnen programma's (zie sectie Risicoprofiel) en het weerstandsvermogen, brengen we hier onzekerheden in beeld die de stad als geheel raken en een langetermijn perspectief kennen (voor nadere toelichting zie "*Delftse aanpak risico's in beeld*", 2016). De aanpak onderscheidt:

- strategische risico's die een langetermijnperspectief kennen en van belang zijn voor de stad als geheel, en deels of geheel liggen binnen de invloedssfeer van de stad, en anderzijds
- kerndossiers die betrekking hebben op het beleid, de maatregelen of de projecten die horen bij de aanpak van de strategische risico's.

Strategische risico's en kerndossiers

Hieronder is een geactualiseerd overzicht opgenomen van de strategische risico's.

Nr	Strategische risico's zijn:	Werkwijze
1	Ongewenste maatschappelijke en economische effecten als gevolg van de coronacrisis	Via raadsbrieven (informatief) en raadsvoorstellen (coronaportages en de planning & controlcyclusdocumenten) worden consequenties gemonitord en bestuurlijke voorstellen gedaan (zie ook Risicoprofiel).
2	In het sociaal domein niet kunnen garanderen van de zorg en/of kwaliteit daarvan. Dit moet worden voorkomen.	Verdere monitoring, mede aan hand van het Actieplan Sociaal Domein (zie ook Risicoprofiel).
3	Complexe wet- en regelgeving op het ruimtelijk domein maakt dat we onze ambities niet kunnen realiseren	Verkennen van de mogelijkheden van kennismanagement en omgevingsmanagement.
4	Bedrijfsprocessen zijn door hun afhankelijkheid van IT kwetsbaar als de IT/het internet uitvalt	Verkennen van de wijze van versterking van de business continuïteit, waarbij de organisatie plannen formuleert om de bedrijfsprocessen minder afhankelijk te maken van IT en het risico op IT-uitval
5	De veelheid van ontwikkelingen die op Delft afkomen zet de leefbaarheid onder druk	Verkennen van het effect van de opgaven voor de fysieke, economische en sociale infrastructuur op mogelijke tweedeling

Voor strategische risico's 1 en 2 zijn geïnventariseerde financiële risico's opgenomen in het operationeel risicoprofiel op de voorgaande pagina's. Voor strategische risico's 3 tot en met 5 geldt dat het onderwerpen betreffen die naar hun karakter en/of de fase van inventarisatie (nog) niet in een concreet beslag op het weerstandsvermogen zijn te vertalen. Hier houden we rekening mee via de methodiek waarbij als streefwaarde een weerstandsratio van 1,4 ("ruim voldoende") wordt aangehouden.

In deze inventarisatie is de klimaatcrisis als zodanig niet opgenomen, omdat de gemeente op dat (abstractie)niveau geen sturing kan uitoefenen. De gemeente richt haar aandacht de komende jaren wel op lokale projecten in het kader van de energietransitie en klimaatadaptie waarbij Delft zelf (mede) 'aan de knoppen' zit. Binnen die projecten managen we de projectrisico's uiteraard.

Kerndossiers

Hieronder is een geactualiseerd overzicht opgenomen van de kerndossiers:

Kerndossiers/ projecten	Voortgang	Informatievoorziening
Nieuw Delft	Bestemmingsplan Zuidelijke velden vastgesteld	Twee keer per jaar een voortgangsrapportage; conform belofte met ingang van 2020 opgenomen in MPG en tMPG. Zie voor het financieel gekwantificeerde risico de voorgaande pagina's.
Schieoever	De raad heeft het ontwikkelplan Schieoever Noord vastgesteld. In 2021 is het Ruimtelijk kwaliteitskader opgesteld. Het participatieproces is doorlopen. Het kwaliteitskader is aan de raad ter vaststelling aangeboden.	De raad ontvangt twee keer per jaar een voortgangsrapportage, naast de reguliere informatievoorziening via de P&C cyclus.
Project Prinsenhof	De raad heeft op 6 juli 2021 het definitieve besluit genomen tot groot onderhoud en restauratie van het Prinsenhof. De ontwerpfase is gestart.	De raad wordt op meerdere momenten betrokken in het vervolg proces. Eén van de mijlpalen is medio 2022 als een Voor-Ontwerp en de integrale businesscase inclusief integraal risicodossier worden gedeeld.

Voor de drie dossiers geldt het volgende: voor Nieuw Delft en Schieoever zijn op de voorgaande pagina's in het operationele risicoprofiel gekwantificeerde risicobedragen te vinden. Voor het project Prinsenhof is vooralsnog in het operationele risicoprofiel geen gekwantificeerd risicobedrag opgenomen, omdat de raad per amendement expliciet het maximale financiële kader heeft bepaald.

Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft een overzicht van de geraamde inkomsten uit de gemeentelijke heffingen en van het beleid in 2022. Verder biedt de paragraaf een overzicht van de tariefontwikkelingen, een opgave van de woonlasten, informatie over de kostendekkendheid van tarieven en informatie over de kwijtschelding.

Lokale heffingen algemeen

De gemeente mag alleen die belastingen opleggen die volgens de wet zijn toegestaan, meestal in de Gemeentewet. We noemen deze belastingen de decentrale of lokale heffingen. De lokale heffingen die Delft in 2022 oplegt zijn:

- onroerendezaakbelasting (OZB) bij eigenaren (op woningen en niet-woningen) en gebruikers (op niet-woningen)
- afvalstoffenheffing voor huishoudens en reinigingsrechten voor bedrijven
- rioolheffing
- parkeerbelasting
- precariobelasting
- reclamebelasting
- toeristenbelasting
- kadegelden
- leges

Er zijn drie soorten lokale heffingen:

1. algemene belastingen
2. bestemmingsbelastingen
3. retributies (rechten en leges)

De algemene belastingen komen ten goede aan de algemene middelen van de gemeente. Dit betekent dat de opbrengsten voor alle gemeentelijke taken en voorzieningen kunnen worden ingezet. De gemeenteraad bepaalt waarvoor. Onder de algemene belastingen vallen de OZB, de reclamebelasting, de precariobelasting, de parkeerbelasting en de toeristenbelasting.

Bestemmingsbelastingen zijn belastingen waarvan de opbrengsten zijn bestemd voor specifieke taken of voorzieningen met een duidelijk algemeen belang. Dit zijn de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Voor bestemmingsbelastingen geldt dat de gemeente niet meer mag heffen dan de kosten die zij voor de betreffende taak of voorziening maakt.

Retributies heft de gemeente bij een specifieke dienstverlening die voor die persoon een individueel voordeel oplevert. Dit zijn de kadegelden en de leges. Leges zijn vergoedingen voor een bij de gemeente aangevraagde dienst zoals het aanvragen van een paspoort of een vergunning. Net als bij bestemmingsbelastingen mogen de retributies niet meer dan kostendekkend zijn.

De tariefvoorstellen voor de gemeentelijke heffingen biedt het college aan in het raadsvoorstel tot vaststelling van de afzonderlijke belastingverordeningen en de Legesverordening 2022. Sinds 2013 heeft de gemeente de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken (WOZ) en de heffing en inning van belastingen en een groot deel van de leges overgedragen aan de Regionale Belasting Groep (RBG). De RBG is een gemeenschappelijke regeling waaraan drie gemeenten en twee waterschappen deelnemen. Dit zijn het Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard, het Hoogheemraadschap Delfland en de gemeenten Schiedam, Vlaardingen en Delft. De RBG is een zelfstandig orgaan volgens de Wet gemeenschappelijke regelingen met een algemeen en een dagelijks bestuur; deze zijn samengesteld uit bestuurders van de deelnemers. Delft is vertegenwoordigd door de portefeuillehouder Financiën. De

deelnemers dragen naar rato van het gebruik van de diensten bij aan de kosten van de RBG. Met ingang van 2018 is Parkeren Delft verantwoordelijk voor de heffing en inning van de parkeerbelasting.

Actuele ontwikkelingen rond gemeentelijke belastingen

Nominale ontwikkeling

Bij het opstellen van de begroting vindt aanpassing plaats van de budgetten aan de trendmatige kostenontwikkelingen om uit te komen op het prijspeilniveau van 2022, dit is de zogenaamde nominale ontwikkeling. Deze aanpassing van de begrotingsramingen zorgt voor behoud van de dienstverlening op het niveau van 2021. Het stijgingspercentage voor gemeentelijke tarieven is hiervoor gekoppeld aan de Consumentenprijsindex (CPI) van het Centraal Planbureau. Voor 2022 is dit 1,5%. De tarieven van de gemeentelijke heffingen zijn met dit percentage aangepast, tenzij er reden is hiervan af te wijken. Deze omstandigheden zijn dan toegelicht in de begroting of bij de betreffende verordening.

Gevolgen van de coronamaatregelen

De coronamaatregelen hebben grote gevolgen, ook voor de opbrengsten van lokale heffingen. De VNG heeft met het Rijk afspraken gemaakt voor de compensatie hiervoor over 2020 en 2021. Bij het opstellen van deze begroting is onduidelijk of bepaalde coronamaatregelen in 2022 ook nog van kracht zullen zijn. De RBG voorziet een toename van oninbaarheid en kwijtschelding van belastingaanslagen, ook nog in 2022 en eventueel verder. De RBG geeft hiervan geregeld een raming aan de deelnemers.

Verruiming gemeentelijk belastinggebied

De afgelopen jaren heeft het Rijk veel taken overgedragen aan gemeenten. Maar de gemeenten zijn nog altijd voor het overgrote deel van hun inkomsten afhankelijk van de rijksoverheid. Gemeenten hebben daardoor weinig mogelijkheden om de belastingheffing aan te passen, bijvoorbeeld aan het gewenste voorzieningenniveau in de gemeente. De VNG pleit daarom al een hele tijd voor meer mogelijkheden voor de gemeente om belasting te heffen. Daar zou dan een vermindering van rijksbelasting tegenover moeten staan voor de burger. Inmiddels zijn hiervoor voorstellen gemaakt. De voorstellen zijn bedoeld voor het komend kabinet.

Verduurzaming via lokale belastingen

Lokale belastingen kunnen een bijdrage leveren aan het bereiken van de collegedoelen op het gebied van verduurzaming. In januari 2021 heeft het college de raad geïnformeerd over de mogelijkheden voor de inzet van lokale belastingen om, gericht op de langere termijn, bij te dragen aan verduurzaming. Bij de raadsbehandeling van de Kaderbrief 2018 (5 juli 2018) is een motie aangenomen voor watergerelateerde belastingheffing en is een toezegging gedaan om een verdere tariefdifferentiatie bij de afvalstoffenheffing te onderzoeken. Op het moment van opstellen van deze begroting laat het college onderzoek doen volgens de motie. De toezegging over tariefdifferentiatie is afgedaan met de raadsbrief Afdoeing toezegging 2018-07, tarieven afvalstoffenheffing (van 13 juli 2021, kenmerk 4598701). Conclusie van de brief is dat differentiatie leidt tot forse verschuivingen in woonlasten van bewoners en met name de kwetsbare groep van éénuoudergezinnen treft. Om die reden ziet het college af van het verder differentiëren van tarieven bij de afvalstoffenheffing.

Precariobelasting op kabels en leidingen

Vanaf 2022 is er een verbod op het heffen van precariobelasting op kabels en leidingen in de ondergrond. Het nadeel van € 2 miljoen wat hiermee ontstaat, is verwerkt in de begroting en in het meerjarenbeeld.

Kindertoeslagaffaire

Op dit moment is het demissionair kabinet in gesprek met de VNG over de afwikkeling van de kindertoeslagaffaire en de gevolgen voor de lokale belastingen. Voor eventuele kwijtschelding is een wetswijziging noodzakelijk. In afwachting hiervan heeft de RBG de incasso opgeschort bij belastingplichtigen van wie een opgave is ontvangen dat zij mogelijk behoren tot de groep van gedupeerden.

Actualisering Legesverordening

Vanwege de invoering van de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen bereidt de gemeente een actualisering voor van de hele Legesverordening per 1 juli 2022, de voorgenomen invoeringsdatum van beide wetten.

Geraamde inkomsten

Hieronder is opgenomen het overzicht van de werkelijke inkomsten in 2020 en de geraamde inkomsten voor 2021 en 2022.

Geraamde inkomsten (bedragen × € 1.000)			
Belastingsoort	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Woonlastenheffingen			
OZB*	28.020	27.839	28.550
Afvalstoffenheffing (voor aftrek kwijtschelding)	14.700	14.700	16.631
Rioolheffingen (voor aftrek kwijtschelding)	12.574	11.879	13.565
Overige heffingen			
Reinigingsrechten	418	520	520
Kadegelden + precario haven	40	153	151
Leges omgevingsvergunningen	4.292	3.440	3.492
Overige Leges	1.852	1.890	1.968
Parkeerbelastingen	6.832	6.584	6.532
Reclamebelasting	230	-	240
Precariobelasting	2.181	2.417	303
Toeristenbelasting	343	961	975
Totaal	71.481	70.383	72.927

* De opbrengst OZB is inclusief opbrengst voor het ondernemersfonds

Op de OZB-tarieven voor niet-woningen zit een vast percentage als toeslag ten gunste van het Ondernemersfonds. Het beheer van dit fonds ligt bij de ondernemers. Het geraamde bedrag Ondernemersfonds voor 2022 is circa € 1 miljoen. Bij de overige leges is een lagere geraamde opbrengst, omdat rekening is gehouden met een terugloop in het aantal aangevraagde reisdocumenten vanwege de verlenging van de geldigheidsduur van 5 naar 10 jaar sinds 2014. Een stijging van de geraamde inkomsten is er bij de vergunning voor omzetting en woningvorming. Ook voorzien we meer verstrekking van huisnummers. Nadere informatie over de parkeerbelasting is opgenomen bij het programma Bereikbare en leefbare stad.

Zoals nu bekend is, treden op 1 juli 2022 de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) in werking. Hiermee verandert een deel van de werkzaamheden die de gemeente verricht voor de omgevingsvergunningen en daarmee wijzigen de bijbehorende legesinkomsten. Dat maakt het noodzakelijk om een herziening van de legestarieven te onderzoeken. De betrokken onderdelen van de gemeente werken hiervoor verschillende scenario's uit. Dit leidt naar verwachting tot een begrotingswijziging in de loop van 2022 en actualisering van de hele Legesverordening..

Woonlasten**Geraamde opbrengsten**

Tot het zogeheten woonlastenmandje horen drie gemeentelijke heffingen:

- de OZB op woningen,
- de afvalstoffenheffing,
- de rioolheffing.

Bij de OZB is de stijging volgens de CPI van 1,5%. Bij de afvalstoffenheffing en de rioolheffing leiden de kostenontwikkelingen tot hogere percentages. De voorstellen in deze begroting resulteren in een stijging van de geraamde opbrengsten in het totale woonlastenmandje van 6,24%.

Totaal woonlastenmandje						
bedragen x € 1.000	2021	Areaal	Nominale ontwikkeling	Overige	%	Raming 2022
Woonlastengebonden tarieven:						
Ozb	27.839	293	418		1,50%	28.550
Afvalstoffenheffing	14.700	484	221	1.226	9,84%	16.631
Rioolrechten	11.879	154	178	1.354	12,90%	13.565
Totaal	54.418	931	816	2.580	6,24%	58.745

Hieronder volgt een toelichting per component van de woonlasten.

OZB: opbrengst, tarieven en overige aspecten

De grondslag voor de OZB is de WOZ-waarde van de woningen en niet-woningen. De uitvoering van de WOZ is door de gemeente overgedragen aan de RBG, die voor deze taak onder toezicht staat van de landelijke Waarderingskamer. Deze instantie toetst geregeld de uitvoering door de RBG en heeft hiervoor het oordeel 'Goed' gegeven.

In de voorstellen voor de OZB-tarieven is de indexatie van de opbrengst met de CPI van 1,5% verwerkt. Daarnaast hebben we een meeropbrengst opgenomen voor het nieuw areaal. De OZB wordt geheven als percentage van de waarde van alle WOZ-objecten (woningen en niet-woningen) binnen de gemeente, dit noemen we het totale areaal. Het totale areaal is onderverdeeld in:

- bestaand areaal bij de actuele peildatum;
- nieuw areaal dat is ontstaan tijdens het heffingsjaar 2021, hierover wordt in 2022 voor het eerst OZB geheven.

De WOZ-waarden van het bestaand areaal zijn de grondslag voor de tariefberekening 2022. De opbrengst van het bestaand areaal + nieuw areaal tegen de nieuwe tarieven vormt de totale geraamde opbrengst 2022.

Geraamde opbrengst als grondslag voor tariefberekening							
Geraamde opbrengst Ozb	Begroting 2021	Bedrag indexatie	Indexatie percentage	Geraamde opbrengst als grondslag voor tariefberekening	Opbrengst nieuw areaal	Totale stijging geraamde opbrengst	Raming 2022*
Bedragen x € 1.000							
Ozb	27.839	418	1,50%	28.257	293	711	28.550
*Deze raming is inclusief de opbrengst van het Ondernemersfonds.							

De OZB-tarieven worden berekend aan de hand van een prognose van de totale WOZ-waarden op de wettelijke peildatum van het bestaand areaal volgens de formule:

$$\text{WOZ-waarden (q)} \times \text{tarieven (p)} = \text{geraamde opbrengst}$$

Voor de bepaling van de tarieven is de eerste, voorlopige RBG-prognose van de WOZ-waarden gebruikt, de juli-prognose. De WOZ-waarderingen zijn gebaseerd op de marktontwikkeling. De laatste jaren is hier sprake van grote waardeinstijgingen en hoge handelsvolumes bij de woningen en van een minder stabiel beeld daardoor bij de WOZ-waarderingen. Het is daarmee lastiger geworden voor de RBG om een exacte prognose te geven. Tegelijk met de prognose van de WOZ-waarden geeft de RBG ook nieuwe prognoses voor correctiefactoren als leegstand, oninbaarheid en gegronde bezwaren. De RBG heeft bij de prognoses van juli een uitdrukkelijk voorbehoud opgenomen vanwege de effecten van de coronacrisis. Met name het effect op langere termijn voor de oninbaarheid van aanslagen en de leegstand van niet-woningen zal pas in de tweede helft van 2021 duidelijker vorm krijgen.

De RBG levert in oktober een definitieve prognose van de totale waarden van de WOZ-objecten op de peildatum. Bij verwerking van deze oktober-prognose van de WOZ-waarden verwachten we dat een voorstel noodzakelijk is voor een eerste wijziging van de OZB-verordening, voor de tariefaanpassing die nodig is om de geraamde opbrengst te realiseren. Op basis van de juli-prognose is het voorstel om de OZB-tarieven vast te stellen op:

- woningen eigenaar: 0,10046%,
- niet-woningen eigenaar: 0,30566%,
- niet-woningen gebruiker: 0,24880% .

Bij de prognose van de waardeontwikkeling voor woningen van 8% stijgt de gemiddelde waarde van een woning in Delft van € 258.955 naar € 279.671. De aanslag voor deze woning komt dan op € 281. De publicatie Kerngegevens belastingen grote gemeenten van COELO (Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden) geeft jaarlijks inzicht in onder meer de aanslag voor een woning van gemiddelde waarde.

Aanslag gemiddelde woning (bron: Coelo; Kerngegevens belastingen grote gemeenten 2018 - 2021)					
Bron	2018	2019	2020	2021	2022
Aanslag Delft uit COELO	€ 274	€ 278	€ 281	€ 281	€ 281
Stijging / daling	-€ 11	€ 4	€ 2	€ 0	€ 0
Gemiddeld uit COELO	€ 238	€ 244	€ 256	€ 266	ntb
Percentage t.o.v. gemiddelde	115%	114%	110%	106%	ntb

Gesloten circuits reinigingsheffing en rioolheffing

De opbrengsten van de reinigingsheffingen en de rioolheffing zijn gebonden aan besteding voor die specifieke taken. Hierbij geldt bovendien dat de geraamde opbrengsten niet hoger mogen zijn dan de geraamde toerekenbare kosten. Anders gezegd: de gemeente mag er niet aan verdienen. De technische uitdrukking is dat de *kostendekkendheid maximaal 100%* mag zijn. Het uitgangspunt is om alle kosten die samenhangen met de activiteiten door te berekenen in de tarieven. De afvalinzameling wordt uitgevoerd door de gemeenschappelijke regeling Avalex.

Reinigingsheffing

In de reinigingsheffing zijn ten eerste alle kosten en inkomsten opgenomen die direct verbonden zijn aan de taak van afvalinzameling en -verwerking. Ook een deel van de veegkosten wordt binnen dit product verantwoord. Daarnaast zijn er nog kosten van btw, overhead, perceptiekosten voor belastingheffing en oninbaarheid aan de tarieven toegerekend. Het totaal van de toerekenbare kosten bedraagt € 16,6 miljoen. Het uitgangspunt is dat de Reiniging volledig kostendekkend is via de tarieven en vergoedingen. In navolging van het herstelplan en de kaderbrief 2021, stijgen de tarieven met 9,84%. Hiermee komen de inkomsten uit de heffing op € 16,6 miljoen. Het tarief is daarmee nagenoeg 100% kostendekkend.

Rioolheffing

In de rioolheffing zijn de kosten opgenomen die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de zorgplichttaken voor afval-, hemel- en grondwater. Dit zijn de kosten voor vervangingsinvesteringen, onderhoud, administratie en beheer en beleid voor riolering en drainage. Ook wordt een deel van de water gerelateerde klimaatmaatregelen hierin meegenomen. Aanvullende kosten zijn een deel van de veegkosten en kosten voor btw, overhead en de perceptiekosten voor belastingheffing die aan de rioolheffing worden toegerekend. In lijn met het herstelplan en de kaderbrief 2021, wordt het tarief aangepast met 12,90%. Hiermee komen de inkomsten uit de heffing op € 13,6 miljoen. Het tarief is hiermee nagenoeg 100% kostendekkend.

Gesloten circuits	Direct toerekenbare kosten	Overhead + BTW+ acceptatiekosten	Inkomsten niet uit tarief	Totale Kosten	Totale opbrengsten uit tarief	Kosten dekking
Bedragen x € 1.000						
Riolering	€ 11.295	€ 2.271	-	€ 13.566	13.565	99,99%
Reiniging (incl. overige inkomsten)	€ 15.285	€ 2.436	1.090	€ 16.631	16.631	100,00%

Toelichting overige heffingen (niet-woonlasten) voor 2022

De overige heffingen verhogen we in principe met het indexeringspercentage van 1,5%. Eventuele afwijkingen lichten we toe in het voorstel tot vaststelling van de belastingverordeningen 2022. Voor het in behandeling nemen van een aanvraag tot het afgeven, vernieuwen of omwisselen van een rijbewijs of een reisdocument (paspoort of identiteitsbewijs) geldt een landelijk vastgesteld maximumtarief.

Tarief ontwikkeling bij de woonlasten

De ontwikkeling van de tarieven OZB, reinigingsheffing en rioolheffing is in onderstaande tabellen weergegeven voor de belastingjaren 2018 tot en met 2022.

Onroerendezaakbelastingen	Woningen		Niet-woningen		
	eigenaren	stijging	eigenaren	gebruikers	stijging
2018	0,14292%	-7,51%	0,28341%	0,22694%	-3,44%
2019	0,13279%	-7,09%	0,28661%	0,23119%	1,46%
2020	0,11910%	-12,08%	0,29016%	0,22733%	-0,06%
2021	0,10684%	-10,29%	0,29502%	0,24997%	5,31%
2022	0,10046%	-5,97%	0,30566%	0,24880%	-0,47%

* De tarieven van voor 2020 zijn aangepast naar de hoogte zoals vastgesteld bij de 1e wijziging ten behoeve van een correcte vergelijking

Voor de tarieven voor 2022 zal naar verwachting nog een wijzigingsvoorstel worden aangeboden naar aanleiding van de definitieve oktober-prognose van de waardeontwikkeling door de RBG.

Reinigingsheffingen	Afvalstoffenheffing		Reinigingsrechten		
	Meer persoons huishoudens	Een persoons huishoudens	stijging	niet-woning	stijging
2018	€ 347,85	€ 222,05	1,50%	€ 400,00	1,50%
2019	€ 353,66	€ 225,76	1,67%	€ 406,68	1,67%
2020	€ 353,66	€ 225,76	0,00%	€ 401,24	-1,34%
2021	€ 364,62	€ 232,76	3,10%	€ 413,68	3,10%
2022	€ 400,50	€ 255,66	9,84%	€ 454,39	9,84%

Rioolheffingen	Afvoerrecht/heffing per m3			Aansluitrecht/heffing		
	<= 500	>500	>500.000	stijging	eigenaren	stijging
2018	€ 48,20	€ 0,57	€ 0,21	1,50%	€ 171,78	1,50%
2019	€ 48,20	€ 0,57	€ 0,21	0,00%	€ 171,78	0,00%
2020	€ 48,20	€ 0,57	€ 0,21	0,00%	€ 171,78	0,00%
2021	€ 48,20	€ 0,57	€ 0,21	0,00%	€ 171,78	0,00%
2022	€ 54,42	€ 0,64	€ 0,24	12,90%	€ 193,94	12,90%

Lastendruk belastingjaar 2022

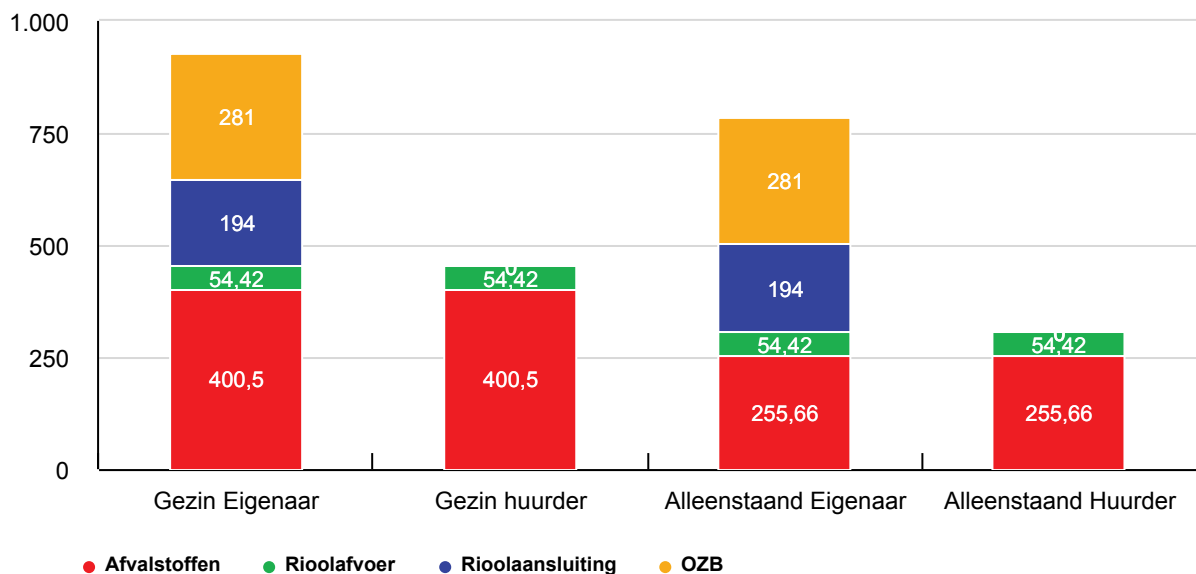
Huishoudens

In onderstaande grafiek zijn de lokale lasten voor 2022 getoond voor vier basistypen huishoudens, uitgaande van een gemiddelde WOZ-waarde voor een woning in Delft.

- Een gezin met een woning in eigendom met een waarde van € 279.671,
- Een gezin dat een woning huurt,
- Een alleenstaande met een woning in eigendom met een waarde van € 279.671,
- Een alleenstaande die een woning huurt.

Het CBS stelt de gemiddelde woningwaarde per twee jaar vast. Voor deze begroting is de gemiddelde waarde van 2021 aangepast met de prognose van het stijgingspercentage van 8%, zoals opgegeven door de RBG..

Lokale lasten per huishouden in 2022

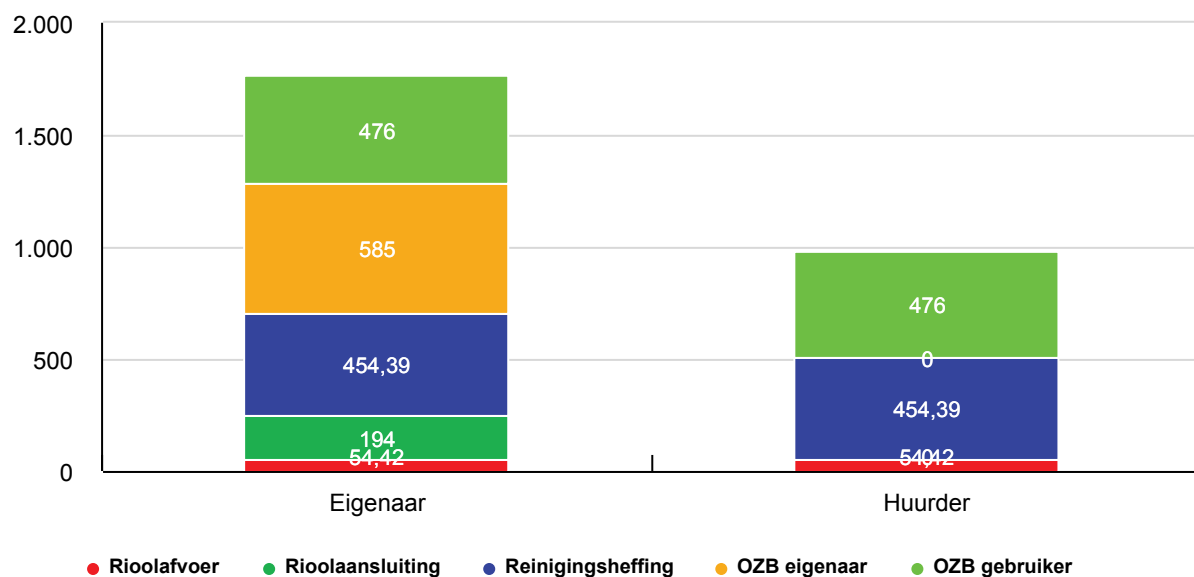

Bedrijven

De volgende grafiek geeft de lokale lasten 2022 weer voor een ondernemer met een kantoor/ winkelpand. Het CBS houdt geen registratie bij van de gemiddelde waarde van niet-woningen. Door een WOZ-waarde van € 191.391 te gebruiken, is er een aansluiting met de prognose van de waardeontwikkeling, uitgaande van de gemiddelde woning. In de praktijk is er een zeer breed bereik van WOZ waarden bij de niet-woningen.

- Een bedrijf met een kantoor/winkelpand in eigendom met een waarde van € 191.391
- Een bedrijf dat een kantoor/winkelpand huurt

Lokale lasten bedrijven in 2022

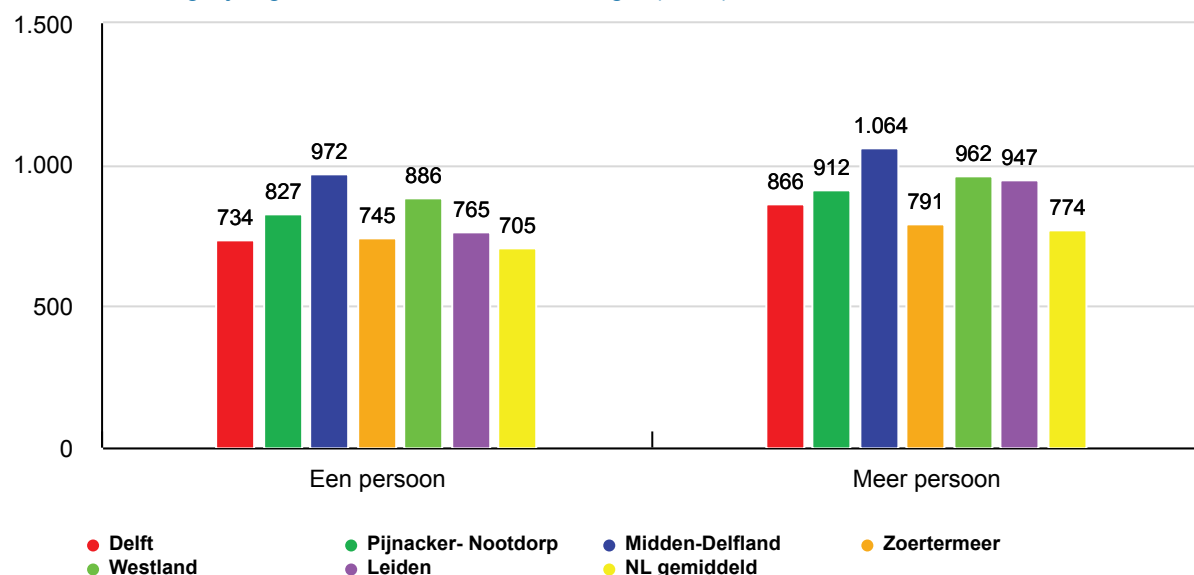
Vergelijking met gemeenten in de regio (2021)

De lokale lasten van Delft zijn in de onderstaande grafiek vergeleken met die van andere gemeenten in de regio en met het landelijk gemiddelde. Ook zijn de lokale lasten van Leiden toegevoegd, omdat dit een stad is van vergelijkbare grootte met eveneens een universiteit en een historisch centrum. Het betreft hier overigens een vergelijking van de lasten in 2021, omdat de tarieven voor 2022 van andere gemeenten nog niet bekend zijn.

Woonlastenvergelijking per huishouden in andere gemeenten in 2021

De grafiek hieronder laat de vergelijking zien van de woonlasten voor éénpersoons- en meerpersoonshuishoudens in verschillende gemeenten in 2021. Onder de woonlasten wordt in dit verband verstaan: het bedrag dat een huishouden in een gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing op basis van de gemiddelde woningwaarde in de gemeente.

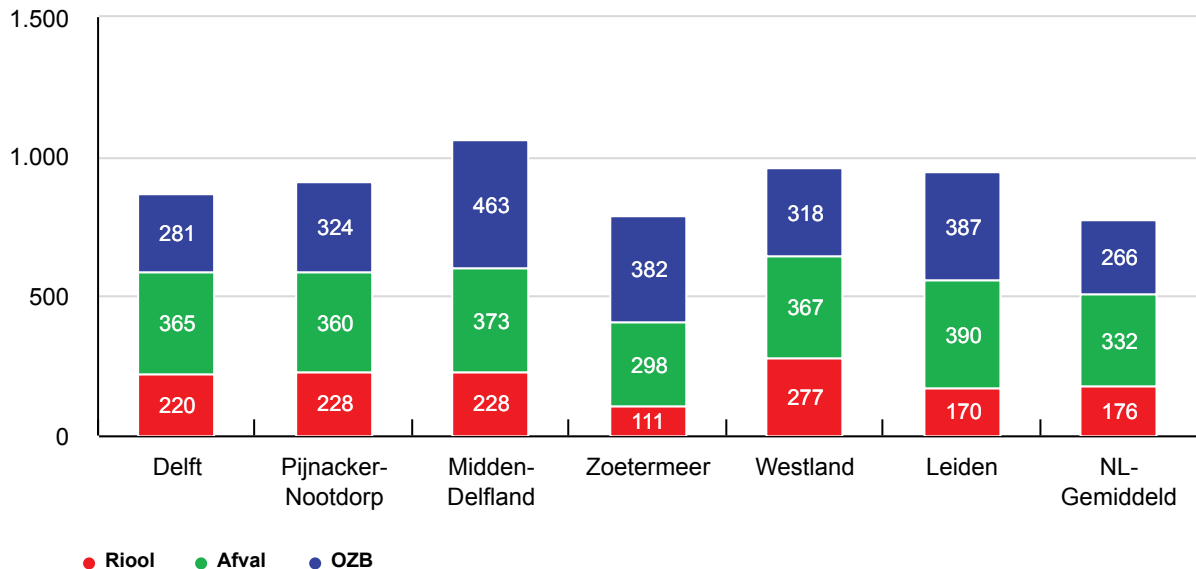
Woonlasten vergelijking totaal huishoudens in de regio (2021)

Bron: COELO+CBS+gemeentelijke websites

Woonlastenvergelijking per component in andere gemeenten in 2021

De onderstaande grafiek geeft weer de verdeling over de componenten OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing, als onderdeel van de totale woonlasten voor een meerpersoonshuishouden in de verschillende gemeenten in 2021

Woonlasten vergelijking huishoudens per component (2021)

Bron: COELO+CBS+gemeentelijke websites

Overzicht tarieven met maximale kostendeckendheid van 100%

Voor heffingen met de zogenaamde opbrengstlimiet, is hieronder een overzicht van het percentage van kostendeckendheid opgenomen. Hierbij geldt dat bij een percentage van onder de 100% niet alle geraamde kosten worden gedekt uit de geraamde opbrengsten, daarboven is sprake van een mogelijke meeropbrengst. De betreffende heffingen zijn:

- rioolrecht,
- afvalstoffenheffing,
- leges,
- kadegelden.

Toe te rekenen kosten:

Directe kosten: dit zijn kosten voor de activiteiten die in *een meer dan zijdelings verband* staan met de geleverde dienst, zoals:

- directe loonkosten
- directe materiaalkosten
- perceptiekosten (kosten heffen en invorderen)
- kosten kwijtschelding
- btw-kosten
- voorlichtingskosten, voor zover niet samenhangend met beleidsvoorbereiding en beleidsvaststelling
- kosten voor handhaving, toezicht en controle, voor zover het de eerste controle op het nakomen van vergunningverlening betreft of specifiek samenhangt met de verleende dienst zoals de milieucontrole bij afvalstoffenheffing.

Indirecte kosten: dit zijn de overheadkosten, dus alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces.

Niet toerekenbare kosten zijn:

- kosten voor beleidsvoorbereiding,

- kosten voor handhaving, toezicht en controle, tenzij het om de bij toerekenbare kosten genoemde uitzonderingen gaat,
- kosten van inspraak- en bezwaarprocedures.

Toerekening overheadkosten

Sinds 2017 wordt de overhead apart gepresenteerd in de begroting. De overheadkosten zijn te relateren aan de factor medewerkers (de mensen en wat zij nodig hebben om hun werk te doen) of aan de factor kapitaal, zoals noodzakelijke investeringen of uitbesteding van werk. Voor de verdeelsleutel is gekozen voor de factor met de grootste impact op het taakveld. Dit betekent dat de overhead voor de taakvelden afval en riolering is toegerekend naar financiële omvang en voor de overige taakvelden naar personele omvang, omdat daar de factor medewerkers overwegend bepalend is voor de omvang van de overhead.

Rioolrechten en afvalstoffenheffing

Het lasten- en batenoverzicht en het percentage van de kostendekkendheid van deze heffingen zijn hierboven opgenomen in het overzicht van de woonlasten in deze paragraaf.

Leges

De legesverordening is onderverdeeld in drie titels:

- Titel 1: Algemene dienstverlening
- Titel 2: Omgevingsvergunning
- Titel 3: Diensten vallend onder de Europese Dienstenrichtlijn

Op grond van artikel 229b van de Gemeentewet geldt dat de opbrengsten uit leges op het niveau van de totale verordening maximaal 100% kostendekkend mogen zijn. Binnen Titel 1 en 2 van de tarieventabel mag kruissubsidiering plaatsvinden tussen of binnen de verschillende hoofdstukken. Dit betekent dat een tekort op de ene dienst mag worden gecompenseerd met overdekking uit een andere dienst. Recent zijn legestarieven ingevoerd voor de omzettingsvergunning en de woonvormingsvergunning.

Tabel: overzicht geraamde kostendekkendheid Legesverordening 2021 (bron: Kostendekkendheid.nl)

Kostendekkendheid Legesverordening	Directe kosten	Overhead	Totale lasten	Totale baten	Kosten dekking
Titel 1 Algemene dienstverlening	€ 1.187.088	€ 743.139	€ 1.930.227	€ 1.749.521	90,64%
Titel 2 Omgevingsvergunning	€ 2.125.592	€ 1.897.542	€ 4.023.134	€ 3.491.601	86,79%
Titel 3 Europese Dienstenrichtlijn	€ 52.998	€ 47.358	€ 100.356	€ 60.370	60,16%
Totaal	€ 3.365.678	€ 2.688.039	€ 6.053.717	€ 5.301.492	87,57%

De Legesverordening voldoet op het vereiste niveau aan de wettelijke opbrengstlimiet, doordat het totaal en elke titel afzonderlijk onder de 100% kostendekkendheid blijven. Over het geheel is de mate van kostendekkendheid gestegen in vergelijking met vorig jaar doordat de overheadtoeslag is gedaald.

Binnen de afzonderlijke titels past de gemeente kruissubsidiering toe tussen de verschillende producten zoals huwelijken, huisvestingsvergunning en de uitgifte van huisnummers. Bij Titel 1 is sprake van een grote component directe kosten die niet onder de loonkosten vallen. Dit zijn grotendeels (90%) verplichte afdrachten aan het Rijk voor producten waarvoor landelijk bepaalde maximumprijzen gelden, zoals reisdocumenten en de verklaring omtrent gedrag. Delft hanteert deze maximumtarieven. Door de grote aantallen zijn de landelijke tarieven sterk bepalend voor het percentage van kostendekkendheid in Titel 1.

Binnen Titel 2, de omgevingsvergunningen, vindt kruisfinanciering plaats tussen de projecten met een lagere bouwsom en projecten met een hogere bouwsom. De projecten met een bouwsom tot € 1.000.000 zijn minder kostendekkend, wat wordt gecompenseerd door projecten met een hogere bouwsom.

Binnen Titel 3 heeft de beleidskeuze om voor evenementen een beperking van de kostendekkendheid te hanteren een sterk effect op het totale percentage van de titel. Vanwege de maatschappelijke betekenis is dit onderdeel bij veel gemeenten niet kostendekkend.

Kadegelden

De rechten voor het zogenaamde kadegeld vanwege overslag van goederen zijn geregeld in de verordening Kadegelden Delft. De verordening heeft één hoofdstuk met een tarief voor bulkgoederen en een tarief voor stukgoederen. Het dekkingspercentage is 21,28%. De verhaalbare kosten betreffen het totaal van de geraamde onderhoudskosten aan kademuren. Omdat het gaat om een zeer klein aantal belastingplichtigen, wordt de geraamde opbrengst vooral begrensd door de redelijkheid van de tarieven, eerder dan door het percentage aan kostendekkendheid.

Tabel: kostendekkendheid kadegelden

Kadegelden	Lasten	Baten	Kosten dekking
Kadegelden	€ 496.802	€ 105.661	21,27%
Kostendekking Kadegelden			

Kwijtscheldingsbeleid

Kwijtschelding is bedoeld voor mensen met een laag inkomen zonder vermogen of waardevolle bezittingen. Bij de kwijtschelding wordt rekening gehouden met het vermogen en met de betalingscapaciteit. De betalingscapaciteit is het verschil tussen het netto besteedbare inkomen en de minimale kosten van bestaan. De kosten die daarbij in aanmerking worden genomen, zijn ontleend aan de Participatiewet. Gemeenten hebben enige beleidsvrijheid bij de kwijtschelding van lokale belastingen. Zij kunnen een ruimer kwijtscheldingsbeleid voeren dan het Rijk door bij de kosten van bestaan uit te gaan van 100% van de bijstandsnorm, zoals Delft doet. Ook kunnen gemeenten besluiten helemaal geen of slechts gedeeltelijk kwijtschelding te verlenen. Sinds 1 april 2011 hebben gemeenten ook de mogelijkheid kwijtschelding aan ondernemers te verlenen. Daarnaast kunnen zij per 1 januari 2012 rekening houden met de kosten van kinderopvang en een nieuwe norm voor 65-plussers. In Delft hebben we van deze mogelijkheden als volgt gebruik gemaakt:

Kwijtschelding aan kleine ondernemers

De mogelijkheid van kwijtschelding is opengesteld voor startende ondernemers met een uitkering op grond van het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz).

Eigen bijdrage kinderopvang

Bij de berekening van de betalingscapaciteit houden we rekening met de netto-kosten van kinderopvang door deze aan te merken als uitgave.

Aanpassing kwijtscheldingsnormen 65-plussers

Voor 65-plussers maken we gebruik van de mogelijkheid om een hogere inkomensnorm te hanteren. Sinds 1 januari 2012 kan de raad besluiten om de huidige kwijtscheldingsnormen voor personen van 65 jaar of ouder, te verhogen tot 100% van de toepasselijke netto AOW-bedragen. Dit is om te voorkomen dat personen van 65 jaar of ouder minder aanspraak op kwijtschelding gemeentelijke belastingen kunnen maken. Deze mogelijkheid wordt geboden om te voorkomen dat AOW'ers hun kwijtschelding onbedoeld kwijtraken.

Kwijtschelding Delft

In Delft kan kwijtschelding worden aangevraagd voor de afvalstoffenheffing, de rioolheffing gebruik, leges huisvestingsvergunning en het gemeentelijk deel van de leges voor een identiteitsbewijs. Delft heeft de uitvoering van de kwijtschelding overgedragen aan de RBG. Het aantal kwijtscheldingsverzoeken stabiliseert de laatste jaren. Een groeiend aantal wordt automatisch toegekend via de informatie van het Inlichtingenbureau.

Kwijtschelding	Werkelijk 2020	Begroting 2021	Begroting 2022
Bedragen x € 1.000			
Afvalstoffenheffing	1.429	1.422	1.422
Rioolheffingen	274	257	257
Leges paspoort	3	15	15
Totaal	1.706	1.694	1.694

Grondbeleid

Grondbeleid en doelstellingen

Het grondbeleid is één van de middelen die de gemeente tot haar beschikking heeft om (ruimtelijke) doelstellingen te kunnen realiseren. Het grondbeleid is daarmee ondersteunend aan de verschillende beleidsvelden. De ruimtelijke invulling is dus afhankelijk van de doelstellingen vanuit de verschillende beleidsvelden, bijvoorbeeld de doelstellingen en ambities voor wonen, werken, innovatieve maakindustrie en onderwijshuisvesting die al dan niet gerealiseerd kunnen worden in Nieuw Delft of Schieoevers-Noord. Met het grondbeleid geven we hieraan invulling.

Gegeven deze doelstelling streeft de gemeente naar het optimaliseren van de financiële uitkomsten.

De financiële uitkomsten zijn in deze begroting opgenomen in het programma Goed Wonen.

Uitvoering van de nota Grondbeleid

In 2017 heeft de raad de nota Grondbeleid gemeente Delft 2017-2020 vastgesteld. De verwachting is dat we eind 2021 met een update van de nota komen. Deze nota geeft de kaders en uitgangspunten voor ons grondbeleid weer. De gemeente kiest voor een situationeel grondbeleid. De gemeente kan daarmee op verschillende manieren betrokken zijn bij de uitvoering van grondexploitaties:

- actief en risicodragend: de gemeente treedt op als vervaardiger van bouwrijpe grond en verkoper daarvan. Voorwaarde voor deze rol is het hebben of verkrijgen van een (strategische) grondpositie. Een voorbeeld hiervan is de grondexploitatie Nieuw Delft, Maria Duystlaan en project Haring;
- participierend en risicodragend: de gemeente faciliteert de planvorming en participeert in de ontwikkeling en de uitvoering. De uitvoering kan ondergebracht zijn in een zelfstandige juridische entiteit. Op dit moment opereert de gemeente niet op dergelijke wijze;
- faciliterend: de gemeente faciliteert de planvorming in haar hoedanigheid als overheid. De ontwikkeling en uitvoering wordt overgelaten aan een private partij. In deze situatie heeft de gemeente geen of geen noemenswaardige grondpositie. Voorbeelden hiervan zijn TU Noord en TU Midden, project Schieoevers en station Delft Campus.

Uitvoering van de nota Kostenverhaal

Op 15 juli 2021 heeft de gemeenteraad unaniem ingestemd met de vaststelling van de Nota Kostenverhaal. Binnen dit document staan de kaders en spelregels die gelden als de gemeente kosten verhaalt op initiatiefnemers. Verslaglegging en voortgang van de desbetreffende bestemmingsreserve zal plaatsvinden in het (Tussentijds) Meerjarenprogramma Grondontwikkeling (MPG), te beginnen bij het MPG 2022. De raad wordt zodoende tijdig en volledig op vaste momenten jaarlijks geïnformeerd.

Informatievoorziening

Jaarlijks stellen we het Meerjarenprogramma Grondontwikkeling op. Dit document geeft inzicht in de te verwachten resultaten per exploitatie. Het MPG gaat per plan in op de specifieke planrisico's. De in het MPG benoemde risico's zijn ook opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing en lopen mee in de bepaling van de benodigde weerstandscapaciteit van de gemeente Delft.

Naast het MPG wordt ook jaarlijks het Tussentijds Meerjarenprogramma Grondontwikkeling opgesteld. Hierin rapporteren we de afwijkingen en de stand van zaken ten opzichte van het vastgestelde MPG. De financiële gegevens zoals opgenomen in deze paragraaf Grondbeleid zijn ontleend aan het T-MPG 2021-2024, dat we gelijktijdig met de Najaarsrapportage 2021 aanbieden.

Uitgangspunten, risico's en onzekerheden in de waardering van de grondexploitaties

Inherent aan de waardering van grondexploitaties is het gebruik maken van schattingen en veronderstellingen over de verwachte kosten en opbrengsten over een langere (project-)periode. De waardering van de grondexploitaties in deze begroting is gebaseerd op inzichten die medio 2021 als meest reëel werden geacht ten aanzien van meerjarige planning/fasering, parameters (prijswontwikkeling en rente) en huidige marktprijzen. Wijzigingen in de economische situatie en scenario's hierin, maar ook

toekomstige wijzigingen op projectniveau, kunnen een (grote) invloed hebben op de uiteindelijke resultaten van de verschillende grondexploitaties.

Ook beleidsmatige keuzes van de gemeente over programma, ontwikkeltempo, ontwikkelvolgorde, kwaliteitsniveau en dergelijke zijn bepalend voor het verwachte resultaat op de grondexploitaties en hiermee voor de waardering.

In de huidige situatie van de vastgoedmarkt wordt het risicoprofiel van de projectenportefeuille (nog steeds) voor het grootste deel bepaald door risico's in de sfeer van gronduitgifte en binnenstedelijk bouwen, zoals het bouwen langs de spoortunnel in project Nieuw Delft. Daarnaast monitort de gemeente voortdurend op de gevolgen van de aangescherpte regelgeving rondom stikstof en de gevolgen van de aanwezigheid van PFAS in gemeentelijke gronden. De impact voor de Delftse opgaven kan zijn dat genoemde risico's leiden tot vertraging, dan wel dat de programmering verandert.

Sinds begin vorig jaar heeft het coronavirus de wereld in zijn greep. We volgen de effecten van de maatregelen die zijn getroffen door nationale overheden om verdere verspreiding van dit virus tegen te gaan. Tot op heden zijn vooralsnog geen concrete negatieve gevolgen voor de ruimtelijke opgaven in Delft te herkennen. Wel geven makelaars aan dat procedures bij banken en bouwers meer tijd in beslag nemen. Met name in het project Nieuw Delft wordt in de risicosfeer rekening gehouden met negatieve financiële gevolgen.

We lichten eerst de grondexploitaties Nieuw Delft, Voorhof Noord-West, Harnaschpolder en Haring nader toe.

De actualisatie van deze exploitaties laat een nagenoeg gelijkblijvend resultaat zien ten opzichte van de laatste begroting. Voor de grondexploitatie (grex) Voorhof Noord-West verwacht de gemeente een positieve mutatie ten opzichte van de begroting. Het voordeel sluit op circa € 280.000 vanwege een hoger uitgevallen indexatie op de grondopbrengsten. Hiermee is de verwachting dat deze grex per ultimo 2021 positiever zal sluiten dan gemeld in het MPG 2021.

De gemeenteraad heeft per 15 juli 2021 de grondexploitatie Maria Duystlaan vastgesteld met een begroot tekort van circa € 0,86 miljoen. Conform voorstel zal dekking via het Fonds 2040 plaatsvinden. Het project kan hiermee officieel van start. De financiële gevolgen en verslaglegging zullen via het (T-)MPG plaatsvinden, te beginnen bij het MPG 2022.

Naast het openen van een nieuwe grex spreekt de gemeente de verwachting uit dat per ultimo 2021 drie grondexploitaties kunnen worden afgesloten. Dat zijn Harnaschpolder, Voorhof Noord-West en Buitenhof. Bij alledrie de grexen is de verwachting dat richting het einde van dit jaar de gronduitgiftes en bijbehorende werkzaamheden zullen zijn uitgevoerd. Via het MPG 2022 gaan we hier inhoudelijk meer op in. Voor het afsluiten van een grondexploitatie zullen we besluitvorming aan de raad voorleggen.

Nieuw Delft

De realisatie van Nieuw Delft – op en naast de nieuwe spoortunnel – is de verbindende schakel tussen het oude historische centrum en de omliggende wijken. De realisatie van de gebiedsontwikkeling Nieuw Delft loopt op basis van de huidige planningsinzichten tot en met 2026. Na de Coendersbuurt zijn nu ook de diverse velden in het noordelijk gedeelte van het voormalige spoorzonegebied in uitvoering en is de ontwikkeling van het zuidelijk plangebied opgepakt. In 2026 zal het park gereed zijn, als sluitstuk van het project.

De ambitie voor Nieuw Delft is om een economisch vitale en levendige stadswijk te realiseren. Dit vereist onder meer een mix aan (bijzondere) functies die het gebied een eigen inkleuring geven en die mensen naar het gebied kunnen trekken. Het programma voor Nieuw Delft bestaat uit de ontwikkeling en realisatie van woningbouw, niet-woonfuncties (waaronder publieke functies, kantoren, horeca en detailhandel), de realisatie van een stadspark op het dak van de spoortunnel en de inrichting van de openbare ruimte (beide inclusief overdracht in beheer naar de gemeentelijke beheerorganisatie) in de drie nieuwe buurten: de Coendersbuurt, het Van Leeuwenhoekkwartier en de Abtswoudse Hof.

Het woningbouwprogramma omvat circa 1.000 tot 1.500 woningen en een volume van niet-woonfuncties van circa 40.000 m² (bandbreedte van 27.000 m² tot 67.000 m²).

Stand van zaken medio 2021:

Aantallen en/of oppervlaktes	Gerealiseerd tot 15 juni 2021	Eind 2020 e.v.				Totaal
		In realisatie	In verkoop	In ontwikkeling	Nog te ontwikkelen	
Woningbouw						
Lofts	12					12
Eensgezinswoningen	90	76	17	22	29	234
Appartementen	331	254	181	306	129	1201
Studio's	28					28
Zorgunits				118		118
Aanleunwoningen				67		67
Totaal	461	330	198	513	158	1.660
Studentenwoningen	521					521
Niet woonfuncties						
	3e					
Fietsenstallingen	Fietsenstalling					
Stadsparken	Tijdelijke strook ter hoogte van wijk Delftzicht	Tijdelijke OR veld 2 en 3 en fontein park		Noordelijk deel park	Zuidelijk deel park	
Openbare ruimte	Coendersbuurt	veld 1, 2 en 3		veld 6, 7, 8 en 9		
Functies						m2
Detailhandel						1.331
Horeca						1.656
Dienstverlening						1.756
Maatschappelijk						1.700
Cultureel-ontsp.						3.338
Kantoren						7.839
TSH						13.524
Hotel						2.979
Totaal						34.123

Harnaschpolder

Alle bouwclaims zijn uitgevoerd, waarmee enkel nog 4 gemeentelijke kavels resteren. Daarnaast moeten nog beperkte civiele werkzaamheden worden uitgevoerd. De verwachting is dat we bij het MPG 2022-2025 de grondexploitatie kunnen afsluiten.

Voorhof Noord-West

De gemeente heeft in dit gebied sinds 2006 overeenkomsten gesloten met ontwikkelaars om tot revitalisering van het bestaande winkel- en woongebied te komen. De verwachting is dat eind 2021 deze werkzaamheden zullen zijn afgerond. Medio 2021 heeft de gemeente voor de laatste fase 2 van de Martinus Nijhofflaan/Albert Heijn-locatie de gronden verkocht aan de ontwikkelaar. Dit heeft geleid tot een niet begroot voordeel van circa € 280.000. Voor de vervolgafspraken die de gemeente wil maken met de ontwikkelaar voor fase 4 van deelgebied Hovenpassage, wil de gemeente een nieuwe grondexploitatie aan de raad voorleggen. In het MPG 2022-2025 maken we hierover een verdere balans op. De ontwikkelaars realiseren in het gebied: deelgebied Hovenpassage en de Martinus Nijhofflaan/Albert Heijn-locatie:

De grondexploitatie bestaat nog uit twee deelplannen met elk een eigen programma.

1. Hovenpassage/Boven de Hoven:

De resterende gemeentelijke gronduitgifte bedraagt 600 m².

De ontwikkelaar realiseert:

- circa 47.225 m²/bvo (300-400 stuks) woningen, circa 1.500 parkeerplaatsen en 200m² fietsenstallingen. (Tot nu toe is ruim 25.000 m² bvo opgeleverd (272 woningen tot en met Toren 3; 770 parkeerplekken gebouwd, nog 715 te gaan.)
- 9.000 m²/bvo winkels, horeca en dienstverlening, waarvan 4.500 m²/bvo als verplaatsing/vervanging. (circa 1.000 m² gerealiseerd tot op heden)

2. Martinus Nijhofflaan/Albert Heijn-locatie:

De resterende gemeentelijke gronduitgifte bedraagt 3.549 m², waarvan nog circa 240 m² resteert.

De ontwikkelaar realiseert:

Woningen (ruim 317 appartementen), ruim 500 parkeerplaatsen en circa 6.000 m²/bvo winkelruimte. (daarvan zijn 57 woningen gerealiseerd. In fase 2 nog 260 resterend; 360 parkeerplekken gerealiseerd - nog 70 te gaan in fase 2; en circa 265 m²/bvo horeca).

Buitenhof

Deze grondexploitatie zal ten tijde van het MPG 2022-2025, per ultimo 2021, worden afgesloten. Tegen die tijd is de verwachting dat het vastgoed en het openbaar gebied zijn opgeleverd.

Haring

De locatie wordt 'as-is-where-is' geleverd, wat inhoudt dat de beoogde ontwikkelaar de hele sloop en (bodem-)sanering voor zijn rekening neemt. Dit wordt verdisconteerd in de grondprijs. Verwachte levering is nu het vierde kwartaal van 2021. Er hebben zich geen mutaties op de begroting voorgedaan.

Maria Duystlaan

De raad heeft deze grex onlangs vastgesteld (per 15 juli 2021). Dit project voorziet in de nieuwbouw van een basisschool, zwembad, sporthal, parkeervoorzieningen, woningen en openbaar gebied.

Parameters

De in de calculaties gehanteerde parameters zijn weergegeven in onderstaand overzicht:

<i>Prijspeilcorrectie afgelopen boekjaar</i>				<i>Kosten- en opbrengstenstijging vanaf 1-1-2021</i>			
	Werkelijke inflatie 2020	Verondersteld MPG 2020	Toepassen MPG 2021	2021	2022	2023	2024 EV
Bouw- en woon rijpmaken	0,40%	0,90%	0,40%	1,38%	1,38%	1,38%	1,38%
Overige kosten (CPI)	1,35%	1,60%	1,35%	1,60%	1,60%	1,60%	1,60%
Opbrengstenstijging	1,35%	1,60%	1,35%	1,60%	1,60%	1,60%	1,60%

<i>Renteomslagpercentage</i>							
Rente cf BBV-regelgeving	Werkelijk	Verondersteld MPG 2021	Toepassen TMPG 2021	2021	2022	2023	2024 EV
Rentetoerekening (omslagrente)	1,85%	2,24%	1,85%	1,85%	1,85%	1,85%	1,85%
IRR exploitaties met positief resultaat	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%
IRR exploitaties met negatief resultaat	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%	2,00%

De bovenstaande parameters zijn gebaseerd op BBV-regelgeving (Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten) en opgesteld conform de uitgangspunten in de nota Kaders en Uitgangspunten Grondbedrijf. Hieraan liggen externe bronnen ten grondslag. De kostenstijgingen zijn gebaseerd op gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek en het Centraal Planbureau. De parameters zijn leidend voor alle projecten, maar er kan gemotiveerd van worden afgeweken. Als gevolg van diezelfde BBV-regelgeving heeft de gemeente de toe te kennen interne rekenrente voor de grondexploitaties moeten verlagen van 2,24% naar 1,85%. Dit heeft geleid binnen het grondbedrijf tot

een positief effect op de saldi van de grexen van circa € 60.000 (exclusief Nieuw-Delft). Voor het concern kent deze correctie daarmee een negatief effect, zodat deze interne mutatie budgetneutraal sluit.

Grondprijzen en effect op de resultaten

Nieuw Delft

De grondwaarde van Nieuw Delft is in beginsel gebaseerd op de CBRE-taxatie-informatie van eind 2017, waarbij de waarde is geïndexeerd naar het prijspeil per 1-1-2021. Voor de actualisatie van de opbrengsten hebben we aan vastgoed- en huisvestingsadviseur CBRE gevraagd aan te geven of de ontwikkeling van de residuele grondwaarde in 2018 aanleiding geeft tot een bijstelling van de taxatiewaarden zoals deze eind 2017 zijn bepaald. CBRE concludeert dat de prijsontwikkeling van kosten en opbrengsten tot een bijstelling van de residuele grondwaarde leidt met een bandbreedte van 0%-5%. De in de actualisatie gehanteerde bijstelling op basis van het T-MPG ligt binnen deze bandbreedte.

Voor de velden waar al overeenkomsten zijn afgesloten met (indicatieve) grondwaarden is in de grondexploitatie de contractuele grondwaarde als meest waarschijnlijke grondwaarde verwerkt. Overigens wordt ook voor deze contractuele grondwaarden gebruik gemaakt van de (geïndexeerde) gegevens uit de CBRE-taxatie van eind 2017.

Periodiek maken we een analyse van de spreiding rond het resultaat van de grondexploitatie. Deze analyse is voor het laatst gemaakt voor het T-MPG 2021 en heeft geleid tot verslechtering van de grondexploitatie van € 0,79 miljoen ten opzichte van het in het vierde kwartaal van 2020 gemelde resultaat. De nieuwe inschatting geeft aan dat we in het slechtste geval rekening moeten houden met een eindwaarde die € 14 miljoen lager ligt dan het huidige verwachte eindresultaat van € 8,1 miljoen negatief, en in het gunstigste geval € 11,5 miljoen hoger. Hierin is het effect van het PFAS volledig meegenomen, omdat dit inmiddels geen risico meer is maar een feit.

Harnaschpolder

De raming van de grondopbrengsten in het project Harnaschpolder is gebaseerd op de grondprijzenbrief en marktinschattingen van makelaars voor de resterende gemeentelijke kavels. De einddatum is gesteld op 31-12-2021. Nagenoeg alle resterende kavels zijn onder optie, waarmee de invloed van inflatie zich niet meer voordoet op de resterende grondprijzen binnen de grex.

Voorhof Noord-West

De ramingen van de opbrengsten in het project Voorhof Noord-West zijn gebaseerd op de met de ontwikkelaars gesloten overeenkomsten en gemaakte afspraken. Daarnaast werkt de gemeente toe naar het aangaan van een grondovereenkomst met de ontwikkelaar over de uitgifte van de laatste bouwphase in het deelproject Hovenpassage.

Buitenhof

Alle bouwvelden zijn verkocht. De grondexploitatie wordt per ultimo 2021 afgesloten.

Haring

Er is contractueel overeenstemming met de ontwikkelaar over de grondprijs van de locatie. Het gebouw zal as-is worden verkocht.

Bedrijfskavels

De gemeente bezit nog enkele bedrijfskavels in de wijk Tanthof. De gemeente voert gesprekken met initiatiefnemers voor een passende invulling van deze kavels.

Maria Duystlaan

De grex Maria Duystlaan is onlangs vastgesteld in de raad en daarna geopend. De grex kent een begroot tekort van circa € 0,86 miljoen. De grondprijzen zijn gerelateerd aan het te realiseren bouwprogramma.

Verwachte resultaten

Ten opzichte van het MPG 2021-2024 is de verwachting dat het eindwaardesaldo in dit T-MPG 2021-2024 positief zal muteren, voornamelijk als gevolg van het positieve resultaat op de grex Voorhof Noord-West en de mutatie van het rekenrente percentage. De verwachting is dat dit voordeel uitkomt op circa € 330.000. Daarnaast resulteert de toevoeging van de nieuw te openen grex Maria Duystlaan aan de protefeuille van het grondbedrijf tot een nieuwe verliesvoorziening van circa € 0,86 miljoen. Bij de omvang van de (verlies-)voorziening gaan we uit van de verwachte eindwaarden, zoals opgenomen in onderstaande tabel. Projecten met een positief resultaat kennen geen verliesvoorziening:

Fasering grondexploitatie-resultaten Bouwgronden in exploitatie

Bedragen x € 1.000, per ultimo	Saldi	Winst / eindwaarde/verlies	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
Harnaschpolder Delft	10	Winst	10							
Voorhof Noord-West	-24	Verlies	-24							
Locatie Haring	-1.305	Verlies			-1.305					
Nieuw-Delft	-8.125	Verlies							-8.125	
Maria Duijstlaan	-861	Verlies					-861			
Overige kavels al dan niet bouwrijp	PM	Winst	PM							
Totaal projecten										

Vennootschapsbelasting

Met ingang van 1 januari 2016 is de wet Vennootschapsbelasting ingevoerd voor ondernemingen van overheden. Uit interne analyses blijkt dat het grondbedrijf zich vooralsnog niet kwalificeert als onderneming in fiscale zin. Een fiscale winst en vennootschapsbelasting is dan ook niet aan de orde.

Ontwikkeling boekwaarde

In onderstaande tabel is het verloop van de boekwaarde voor de actieve grondexploitatie gedurende het begrotingsjaar 2022 weergegeven. De tabel geeft daarnaast inzicht in de nog resterende verminderingen en vermeerderingen. Voor verdere onderbouwing van de cijfers verwijzen we naar het T-MPG 2021-2024

Verloop boekwaarde en kosten/opbrengsten		Boekwaardeverloop 2022			Resterend		Projectresultaat		
Bedragen x €1.000	per 1-1	2022	Opbrengsten	2023	Lasten	Baten	Nieuwe eindwaarde	Winst / verlies	
Harnaschpolder Delft Woongebieden		-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.
Voorhof Noord-West		-	-	-	-	-	-	-	n.v.t.
Locatie Haring		1.160	85	-	1.245	60	1.229	1.305	Verlies
Nieuw- Delft		-5.414	5.957	-5.479	-4.936	25.049	-12.782	7.089	8.125 Verlies
Maria Duijstlaan		527	533	-867	193	1.985	1.318	779	861 Verlies
Overige kavels al dan niet bouwrijp		-1.376	-	-	-1.376	-	-	PM	PM Winst
Totaal		-5.103	6.575	-6.346	-4.874	27.094	-11.464		

Actieve grondexploitatie: systematiek van winstneming

Actieve grondexploitatie houdt in dat de gemeente gronden bouwrijp maakt en vervolgens verkoopt. Op het moment van verkoop (juridische levering) kan dus een resultaat worden verantwoord.

De opbrengst wordt pas gerealiseerd bij de juridische levering. De financiële verslaggevingsregels schrijven voor dat bij grondexploitatie, waar een positief resultaat is geprognosticeerd, gedurende de looptijd van het project, tussentijds resultaat verantwoord moet worden naar rato van de voortgang van het project, de zogenaamde Percentage Of Completion-methode.

Actieve grondexploitatie: systematiek van verliesneming

De uitvoering van de grondexploitatie kan ook verliesgevend zijn of gedurende de uitvoering door omstandigheden verliesgevend worden. Op basis van de ramingen (haalbaarheidsstudies of vastgestelde grondexploitatie) wordt het verwachte verlies afgedekt met een voorziening. De voorziening wordt gevormd op het moment van besluitvorming over het project of op het moment dat de

verliezen niet meer voorkomen kunnen worden.

Minimaal jaarlijks wordt de inschatting van het verwachte verlies gedetailleerd geactualiseerd.

Deze actualisatie leidt dan tot bijstelling van de voorziening. Daarnaast wordt voor het T-MPG ook een verwachte indicatie afgegeven op basis van de bekende afwijkingen op dat moment.

De gemeente heeft vier grondexploitaties in uitvoering die met een nadelig resultaat zullen worden afgerond. Het betreft de grondexploitaties Nieuw Delft, Haring, Maria Duystlaan en Voorhof Noord-West.

Voor de verwachte verliezen is een voorziening gevormd. De voorziening is gebaseerd op de verwachte basisuitkomst. Het werkelijke projectresultaat kan hiervan afwijken, wat resulteert in aanvullend te treffen voorzieningen.

Weerstandsvermogen

Uit de interne risicoanalyse blijkt dat de volgende factoren de hoogste impact kunnen hebben op het financiële resultaat van de grondexploitaties:

- risico als gevolg van het niet realiseren van het geprognosticeerde afzettempo, waardoor extra financieringsrente en plankosten ontstaan;
- risico als gevolg van verscherpte regelgeving rondom het stikstof en PFAS-beleid;
- risico als gevolg van de maatregelen die getroffen zijn om het coronavirus te beteugelen;
- risico dat de geprognosticeerde woningtypen niet afzetbaar blijken en daardoor een lagere grondprijs wordt gerealiseerd of in het geheel niet;
- risico van afwijkende parameters, zoals financieringsrente, kostenstijging en opbrengstenstijging;
- risico dat de kostenramingen, na verdere uitwerking en vertaling naar besteksniveau, niet volledig of ontoereikend zijn.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de huidige stand van de risicoanalyse per project.

Stand risicoanalyse per project		Maximale impact		Bruto Impact	
Bedragen x €1.000	Stand per 1-7-2021	Kans	Risico	Kans	Risico
Harnaschpolder Delft Woongebieden		-	63	-	6
Voorhof Noord-West		100	140	25	28
Locatie Haring		-	-	-	-
Nieuw-Delft		5.652	18.235	5.652	13.570
Maria Duijstlaan		737	2.565	262	1.176
Overige kavels al dan niet bouwrijp		-	788	-	292
Totalen		6.489	21.791	5.939	15.072

De maximale impact van de risico's op alle projecten (risico minus kansen) is becijferd op € 15,3 miljoen nadelig. Ten opzichte van het MPG 2021-2024 is dit een verslechtering van circa € 9,8 miljoen die voornamelijk is toe te rekenen aan het project Nieuw-Delft, waar zich een aantal nieuwe, aanzienlijke risico's mogelijk kunnen gaan voordoen.

Het maximale impact bedrag bestaat voor € 21,8 miljoen uit risico's en € 6,5 miljoen uit kansen. Als we rekening houden met de kans van optreden, bedraagt de bruto impact € 9,7 miljoen. Dit is ten opzichte van het MPG 2021-2024 een verslechtering. Dit bedrag bestaat voor € 15,1 miljoen uit risico's en € 5,9 miljoen uit kansen. Voor de projecten Nieuw Delft en Maria Duystlaan geldt aanvullend nog de gevoeligheid van de opbrengsten voor de inflatieontwikkeling. Overige projecten kennen contractuele afspraken over de grondprijs. Dit heeft zich echter niet vertaald in een harde afnamedatum van deze gronden.

Met deze risico's is in het gemeentelijke weerstandsvermogen rekening gehouden.

Strategische posities en voorraad verkoopbare posities

Over de afloop van een gerechtelijke hogerberoepsprocedure inzake de levering van de locatie Kruisstraat is een nadere toelichting opgenomen in de risicoparagraaf van deze programmabegroting.

Tot slot bezit de gemeente nog enkele kavels en grondposities die bij verkoop in de toekomst tot mogelijke versterking van het eigen vermogen en de weerstandscapaciteit kunnen leiden. Het betreft onder meer de volgende posities:

- gronden Campus Zuid (Technopolis),
- kavel Vulcanusweg,
- bedrijfskavels Tanthof,
- noordkavel Delft Campus,
- locatie Nieuwe Haven.

De locatie Nieuwe Haven is gewaardeerd tegen de huidige bestemming Bedrijventerrein. De locatie is echter gereserveerd voor de roeivereniging LAGA.

Onderhoud kapitaalgoederen

Deze paragraaf gaat over de voortgang van het geplande onderhoud en het eventuele achterstallig onderhoud aan openbaar groen, water, wegen en kunstwerken, verlichting, speeltoestellen, riolering, gebouwen en maatschappelijke voorzieningen.

In deze paragraaf geven we aan hoe we kapitaalgoederen in gemeentelijk eigendom beheren. In de Financiële verordening is onder andere opgenomen hoe en wanneer de gemeente haar kapitaalgoederen afschrijft. De paragraaf is opgebouwd uit de volgende onderdelen: openbare ruimte, vastgoed en maatschappelijke voorzieningen. Per onderdeel gaan we nader in op de specifieke beleidskaders, beheerplannen en financiën.

Openbare ruimte

Beheer en onderhoud van de openbare ruimte is een kerntaak van de gemeente. Een goede openbare ruimte draagt bij aan het welzijn en de veiligheid van de gebruikers van de openbare ruimte. Daarnaast is een functionele én goed onderhouden openbare ruimte van groot economisch belang en dragen deze ertoe bij dat Delft een aantrekkelijke plaats is om te vertoeven en in te investeren.

Voor het beheer van de kapitaalgoederen in de openbare ruimte heeft de gemeente een aantal instrumenten. Dit zijn het integrale beheersysteem en de diverse schouw- en inspectierondes voor de vaststelling van de onderhoudsgesteldheid van de openbare ruimte. Op basis hiervan maken we via de beheerplannen keuzes voor de instandhouding en/of vervanging en de daarvoor benodigde middelen.

Nota Kapitaalgoederen

In de Beheervisie Openbare Ruimte 2019 is opgenomen dat gewerkt gaat worden aan de nota Kapitaalgoederen. Deze nota moet voor de beheeronderdelen in de openbare ruimte de financieringsbehoefte voor de lange termijn inzichtelijk maken. Zodat naar de toekomst toe op basis van de beheervisie, de nota Kapitaalgoederen en de beheerplannen een totaalplaatje ontstaat van de benodigde middelen om de openbare ruimte op korte én lange termijn in stand te kunnen houden.

Gevel tot gevel werkzaamheden in de openbare ruimte

Met de dotatie aan de bestemmingsreserve Investeringsplan, die tot doel heeft om individuele projecten te financieren, wordt het mogelijk om een start te maken met de gevel tot gevel vervanging van de openbare ruimte bij vervangingsprojecten (inclusief ambtelijke capaciteit). We kiezen ervoor om bijdragen te doen aan gemeentelijke projecten op het gebied van vervanging van de openbare ruimte. Er wordt geen bijdrage gedaan aan de aanleg/aanpassing van (nieuwe) openbare ruimte als gevolg van gebiedsontwikkeling. Prioriteit bij de besteding van het budget heeft het gevel tot gevel opknappen van de openbare ruimte in combinatie met vergroenen, ontharden, toegankelijker maken van de openbare ruimte. Een nadere onderbouwing volgt door middel van een bestedingsplan.

Beheerplannen

De vastgestelde beheerplannen worden – indien nodig – geactualiseerd en eventueel ontbrekende beheerplannen worden opgesteld. In 2019 is de beheervisie openbare ruimte afgerond. We werken aan de beheerplannen Schoon, Straatmeubilair en bebording en Verkeerssystemen. Op dit moment beschikken we over de volgende beheer- en beleidsplannen. Dit vormt dan tevens de basis voor het integrale beleidsplan voor de openbare ruimte.

Overzicht beheer- en beleidsplannen	Door de raad vastgesteld (jaar)	Looptijd t/m (jaar)	Financiële vertaling in begroting (ja/nee)	Financiering via Reseve/ Voorziening / Exploitatie / Investerings (V/E/I)	Actueel beleidsplan (ja/nee)	Achterstallig onderhoud (ja/nee)
Wegen	2019	2023	Ja	E/R/I	Ja	Nee
Riolering	2016	2021	Ja	V	Ja	Nee
Groen en water	2020	2023	Ja	E/R/I	Ja	Nee
Civiele constructies	2019	2023	Ja	E/R/I	Ja	Nee
Verlichting	2020	2023	Ja	E	Ja	Nee
Speeltoestellen	-	-	Ja	E	Nee	Nee

De technische en beeldkwaliteitsniveaus zijn vastgesteld op de ondergrens van duurzaam technische instandhouding (CROW-niveau 'C'). Dit met uitzondering van de binnenstad en het beschermd stadsgezicht, waar we CROW-niveau 'B' hanteren. Deze niveaus zijn opgenomen in de beheerplannen.

De beheerplannen geven op korte en middellange termijn (20 jaar) aan welke onderhouds- en vervangingsmaatregelen in welk jaar genomen worden om het kapitaalgoed in stand te houden. Ook wordt er inzichtelijk gemaakt welke financieringsbehoefte er is op de korte termijn (5 jaar). De beheerplannen zijn gebaseerd op een technische controle en/of schouw van het areaal in het terrein en geven een realistisch beeld van de uit te voeren werkzaamheden en de hiervoor benodigde budgetten. De gevolgen van de areaaluitbreiding van de gebiedsontwikkeling Spoorzone, Nieuw Delft, Schoemaker Plantage en Harnaschpolder hebben we opgenomen in de begroting. De areaaluitbreiding wat betreft de gebiedsontwikkeling in Schieoevers is nog niet opgenomen in de begroting. Bij de derde W-vraag (onder Schone en veilige stad) is het vervolgtraject geschetst.

Wegen

De omvang van het wegennet is circa 330 hectare. Hiervan is circa 84 hectare asfalt en circa 10 hectare halfverharding. De overige 236 hectare bestaat uit elementenverharding. Met het vaststellen van het beheerplan Wegen 2019-2023 is extra budget beschikbaar gesteld voor de instandhouding van wegen. De verwachting is dat we met dit extra budget niet door de ondergrens van duurzaam technische instandhouding zakken. Als gevolg van de extra degeneratievergoeding voor de glasvezeluitrol in Delft zal de degeneratie in het vervolg in de voorziening degeneratie gedoteerd worden en in het opvolgende jaar in het onderhoudsprogramma uitgezet worden.

Exploitatie Wegen	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Bedragen * € 1.000				
Regulier onderhoud (E)	449.489	511.640	596.434	595.434
Groot onderhoud (E)	2.646.693	2.646.693	2.646.693	2.646.693
Kapitaallasten (E)	527.476	607.336	707.336	807.336
Totaal	3.623.658	3.765.669	3.950.463	4.049.463
Wegen Investerings	2.000	2.500	2.500	2.500

Riolering

In 2021 is het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP) 2022-2026 vastgesteld. Binnen dit vGRP is er naast de aandacht voor de afvalwaterzorgplicht – de duurzame instandhouding van het rioolstelsel – ook aandacht voor de hemelwater- en grondwaterzorgplicht. Nieuw in dit geactualiseerde vGRP is de opname van watergerelateerde klimaatmaatregelen. Het beoogde kwaliteitsniveau hebben we vastgelegd en vertaald naar de hiervoor benodigde inspanningen en financiële middelen. Om invulling te geven aan de verschillende zorgplichten voeren we projecten uit. Denk hierbij aan het aanleggen van een gescheiden rioolstelsel, het vervangen van riolering die niet meer voldoet aan de gestelde eisen en het onderhouden van gemalen en drukriolering.

De bewoners en bedrijven in Delft betalen rioolheffing. De opbrengst hiervan besteden we geheel aan het vervullen van de drie zorgplichten. Bij het bepalen van het riooltarief gaan we uit van een 100%

kostendekkend tarief. Vanaf 2020 is er gedurende ongeveer tien jaar een vervangingspiek in de riolering. Deze wordt veroorzaakt door een niet-homogene opbouw van het stelsel. De hiervoor benodigde investering wordt geactiveerd en vervolgens (versneld) afgelost. Hierdoor kunnen we het tarief van de rioolheffing stabiel houden. De kostendekkendheid van het tarief lichten we toe in de paragraaf Lokale heffingen.

Exploitatie Riolering	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Bedragen * € 1.000				
Regulier onderhoud (E)	3.468.177	3.495.783	3.516.493	3.570.607
Groot onderhoud (E)	1.116.583	1.198.047	1.248.687	1.460.202
Dotatie voorziening (V)	6.010.515	6.090.282	6.159.106	6.073.950
Kapitaallasten (E)	442.251	434.418	428.554	424.316
Totaal	11.037.526	11.218.530	11.352.840	11.529.075
Riolering Investerings (V)	8.800	9.300	8.000	6.500

Groen en water

Het openbaar groen en water zijn een beeldbepalend onderdeel van de openbare ruimte. In 2020 is het beheerplan Groen en water vastgesteld voor de periode 2020-2023. Het beheerplan geeft een verdere uitwerking van de door de raad vastgestelde beleidskaders in de nota Groen.

Het beleid is gericht op duurzaam en structureel beheer en onderhoud van het groen in Delft. Hierbij wordt ook gekeken naar de langeretermijnvisie voor de vervanging van bomen. Met name het populierenbestand en de bomen langs de grachten in de binnenstad vergen aandacht. Het bomenonderhoud is op een niveau, waarbij we door middel van reguliere VTA-inspecties aansprakelijkheidstellingen voorkomen.

Ter voorkoming van achterstallig onderhoud en ter voorkoming van kaalslag onder het populierenbestand hebben we hiervoor een meerjarige vervangingsplanning opgesteld. De voor uitvoering hiervan benodigde financiële middelen zijn deels opgenomen in de reguliere exploitatiebegroting. Het resterende deel is onderdeel van de investeringsbudgetten. In de andere groenstructuren (niet zijnde kapitaalgoederen) zoals het bosplantsoen en beplantingsvakken is achterstallig onderhoud te zien. Met het nieuwe beheerplan hebben we budgetten beschikbaar gesteld om dit achterstallig onderhoud in te lopen.

Exploitatie Groen en Water	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Bedragen * € 1.000				
Regulier onderhoud (E)	3.289.510	3.307.045	3.105.119	3.103.119
Groot onderhoud (E)	760.222	761.522	757.322	757.322
Kapitaallasten (E)	378.816	433.943	484.210	534.477
Totaal	4.428.548	4.502.510	4.346.651	4.394.918
Exploitatie Investerings	503	503	503	503

Civiele constructies

In 2019 heeft de raad het beheerplan Civiele constructies vastgesteld. In dit beheerplan zijn de civiele kunstwerken en de constructieve beschoeiingen samengevoegd. De inzet van de middelen is gericht op duurzaam technische instandhouding (minimale instandhouding, functionaliteit en voorkoming van kapitaalvernietiging).

Uit inspecties blijkt dat de ondergrens van duurzaam technische instandhouding is bereikt. Voor het uitvoeren van regulier onderhoud op het beoogde onderhoudsniveau en vervanging hebben we daarom de budgetten aangepast. Uit aanvullende inspecties blijkt dat op verschillende plekken het areaal in

slechtere staat is dan op basis van de vorige inspecties verwacht kon worden. Daarom moeten we het beheerplan tussentijds actualiseren.

Exploitatie Civiele constructies	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Bedragen * € 1.000				
Regulier onderhoud (E)	677.692	699.765	748.563	748.563
Groot onderhoud (E)	817.016	1.018.239	1.018.239	1.018.239
Kapitaallasten (E)	1.631.930	1.735.114	1.959.622	2.119.205
Totaal	3.126.638	3.453.118	3.726.424	3.886.007
Investerings Civiele Constructies	2.077	2.015	4.373	2.000

Verlichting

In 2020 is het beheerplan Openbare verlichting voor de periode 2020-2023 bestuurlijk vastgesteld. Het beleid is gericht op duurzaam instandhouding van de openbare verlichting in Delft. Hierbij kijken we ook naar het slim verduurzamen van het areaal.

De voor uitvoering hiervan benodigde financiële middelen zijn deels opgenomen in de reguliere exploitatiebegroting. De vervanging van lichtmasten, het kabelnetwerk, de OV-toonschakeling en de uitplaatsing van schakelsystemen uit de Stedin-huisjes worden via investeringen gefinancierd. In het nieuw vastgestelde beheerplan is met name extra budget beschikbaar gesteld voor de vervanging van lichtmasten en de vervanging van de kabelstructuur.

Exploitatie Openbare verlichting	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Bedragen * € 1.000				
Regulier onderhoud (E)	1.739.127	1.743.555	1.746.633	1.746.633
Kapitaallasten (E)	122.110	151.710	178.350	198.350
Totaal	1.861.237	1.895.265	1.924.983	1.944.983
Investerings Openbare verlichting	666	666	666	500

Speeltoestellen

Het speelbeleid 'Ruimte voor spelen' is een aantal jaren geleden opgesteld. De plantermijn van dit document mag dan wel verlopen zijn, de uitgangspunten hanteren we nog steeds. In 2019 zijn extra budgetten beschikbaar gesteld, waardoor de ondergrens van duurzaam technische instandhouding niet in het geding komt.

Exploitatie Spelen	Begroot 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025
Bedragen * € 1.000				
Onderhoud	322.249	322.249	322.249	322.249
Totaal	322.249	322.249	322.249	322.249
Investerings spelen	350	350	350	350

Vastgoed

Kaders

Onderdeel van het beheer van gemeentelijke gebouwen is het uitvoeren van (planmatig) onderhoud. Het kader waarbinnen we dit onderhoud vanaf 2019 uitvoeren is: sober en doelmatig onderhoudsniveau (conditiescore drie van de schaal NEN 2767). De regel van sober en doelmatig onderhoud geldt niet voor alle gebouwen. Gebouwen die als representatief zijn aangemerkt – zoals het stadhuis, het stadskantoor en monumentaal bezit – onderhouden we, op dit moment, op een hoger niveau. Dit vertaalt zich in de meerjarenonderhoudsplanning door kortere cyclustijden, het sneller of eerder uitvoeren van

bijvoorbeeld het schilderwerk of gevelonderhoud. De meerjarenonderhoudsplanningen (MOP) gaan uit van instandhouding van het bestaand voorzieningenniveau. Voor panden in afwachting van herontwikkeling stemmen we het onderhoud af op het feitelijk gebruik. Het upgraden (functioneel verbeteren) van het bestaande voorzieningenniveau van een object of groep van objecten vergt een apart bestuurlijk besluit, inclusief het financieel inzicht dat daarbij hoort.

Planning

De onderhoudsplanning is financieel vertaald en verwerkt in de begroting. Daarbij is in de begroting gerekend met een gemiddelde onderhoudslast. In werkelijkheid fluctueert het onderhoudsvolume. Jaarlijks wordt een schouw uitgevoerd. De schouw en de planning zijn de basis voor de concrete jaarplanning. De concrete jaarplanning kan dus afwijken van de ramingen volgens de MOP. Het gemiddelde onderhoudsvolume bedraagt € 2,43 miljoen.

Maatschappelijke voorzieningen

De gemeente heeft een zorgplicht om voor het primair onderwijs, (voortgezet) speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs voldoende lesuren bewegingsonderwijs aan te bieden. De gemeente is ook verantwoordelijk voor het beheer en onderhoud van de gemeentelijke sportaccommodaties. Uitgangspunt daarbij is dat de Delftse sportaccommodaties toegankelijk, functioneel en veilig moeten zijn en daarmee voldoen aan de normering van de sportbonden. Op basis van deze uitgangspunten actualiseren we jaarlijks het Beheerplan Buitensport.

Beheerplannen

Het vastgestelde beheerplan wordt – indien nodig – jaarlijks geactualiseerd.

Overzicht beheer- en beleidsplannen	Door de raad vastgesteld (jaar)	Looptijd t/m (jaar)	Financiële vertaling in begroting (ja/nee)	Financiering via Reserve / Voorziening / Exploitatie / Investerings (V/E/I)	Actueel beleidsplan (ja/nee)	Achterstallig onderhoud (ja/nee)
Beheerplan sportparken	2019	2023	Ja	E/R/I	Ja	Nee

Onderwijshuisvesting

Voor het primair onderwijs krijgt de gemeente middelen van het Rijk voor instandhouding van de voorziening bewegingsonderwijs. Op basis van gemiddelde ramingen van de meerjarenonderhoudsplanning (MOP) is er structureel budget van € 253.000 beschikbaar conform het reguliere vastgoedbeleid.

Vanwege het vraagstuk van ventilatie in relatie tot COVID-19 is er in 2021 extra budget beschikbaar van € 370.000 om de gymzalen te voorzien van mechanische ventilatie. Ook is er een voorziening getroffen voor het wegwerken van het achterstallig onderhoud van € 413.000.

Structureel	200 e.v.
Structureel, Wifi gymlokalen	9.720
Structureel, Onderhoud gymlokalen	253.000
Structureel, Schoonmaak e.d. gymlokalen	116.924
Totaal	379.644

Sportvoorzieningen

Het Beheerplan Buitensport maakt inzichtelijk wat de verwachte kosten zijn voor (dagelijks) beheer en onderhoud en voor groot-onderhoud. Daarnaast bevat het Beheerplan Buitensport ook renovatieplanning (investeringen) voor de bestaande sportvelden en inrichting van de buitensportaccommodaties.

Kosten buitensportaccommodaties 2021

Sportparkt/sportveld	Dagelijks onderhoud	Meerjaren investeringen	Totale kosten
Sporthal Brasserskade	279.995	1.296.637	1.576.632
Sportpark Pauwmolen	64.155	-	64.155
Sportpark Biesland	77.490	-	77.490
Sportpark Kruithuisweg	65.135	-	65.135
Sportpark Kerpolder	103.360	14.115	117.475
Sportparkt Tanthof-Zuid	97.160	-	162.560
Totaal 2021	687.295	1.310.752	1.998.047

Kosten buitensportaccommodaties 2022

Sportparkt/sportveld	Dagelijks onderhoud	Meerjaren investeringen	Totale kosten
Sporthal Brasserskade	266.485	405.198	671.683
Sportpark Pauwmolen	55.705	699.770	755.475
Sportpark Biesland	77.490	195.604	273.094
Sportpark Kruithuisweg	65.135	-	65.135
Sportpark Kerpolder	103.360	151.757	255.117
Sportparkt Tanthof-Zuid	97.160	202.560	299.720
Totaal 2022	665.335	1.654.888	2.320.223

Kosten buitensportaccommodaties 2023

Sportparkt/sportveld	Dagelijks onderhoud	Meerjaren investeringen	Totale kosten
Sporthal Brasserskade	257.665	610.721	868.386
Sportpark Pauwmolen	55.705	-	55.705
Sportpark Biesland	77.490	-	77.490
Sportpark Kruithuisweg	65.135	-	65.135
Sportpark Kerpolder	103.360	229.795	333.155
Sportparkt Tanthof-Zuid	97.160	126.505	223.665
Totaal 2023	656.515	967.021	1.623.536

Agenda en Fonds Delft 2040

Zoals in de Kadernota 2021 aangeven, houden we ook in deze onzekere tijden oog voor de toekomst. In Delft werken we aan de ontwikkelagenda met langetermijnperspectief: Agenda Delft 2040. Het doel is een vitale, sterke en duurzame stad. In de agenda zijn het sociaal domein en de fysieke transformatieopgaven stevig met elkaar verbonden. De Agenda Delft 2040, die een vertaling hebben gekregen in het bestuursprogramma, geeft hierbij richting. De geformuleerde ambities zijn:

- Delft als stad van innovatie en technologie,
- Delft als toeristische topbestemming,
- Delft met voorzieningen voor iedereen,
- Delft waar het goed wonen is,
- Delft bereikbaar voor iedereen,
- Delft energieneutraal.

In deze paragraaf volgt ook een toelichting op deze ontwikkelagenda en het bijbehorende financieel kader: het Fonds Delft 2040.

Agenda Delft 2040

Het 'verhaal' van de Agenda Delft 2040 staat nog steeds. De historie, het innovatieve en culturele karakter en de aanwezigheid van de Technische Universiteit bieden kansen, voor zowel de stad als de regio, de provincie en het Rijk. We investeren in het versterken van samenwerking met betrokken partijen om de kansen die de stad Delft biedt voor de toekomst van de regio gezamenlijk te verzilveren.

We gaan het komende jaar onze visie concretiseren naar een stedelijk programma. Daarnaast hebben we specifiek aandacht voor de opgave 'Delft voorzieningen voor iedereen'. Deze opgave willen we verdiepen en verbreden. Daarbij laten we de investeringscommissie meedenken en onderzoeken we of hierdoor werkbare businesscases tot stand komen. Denk hierbij aan initiatieven op het gebied van inclusie, duurzaamheid, cultuur en sport.

We blijven in gesprek met investeerders, eigenaren, inwoners en belanghebbenden over het vergroten van de kwaliteit van de stad. We werken daarbij vanuit een nieuwe situatie. Bij het sluitend maken van de begroting, het herstelplan, is het Fonds Delft 2040 verlaagd met € 10 miljoen. Het gaat dan om een eenmalige onttrekking van € 1 miljoen aan de reserve en een structurele verlaging van de jaarlijkse toevoeging van € 675.000. Het fonds blijft in omvang voldoende om partners en andere overheden te vragen mee te investeren in de ambities en de opgaven van Agenda Delft 2040.

Komende jaren zal het gesprek worden gevoerd over de criteria en opgaven. Hoe zorgen we ervoor dat we in het hier en nu kiezen voor die maatregelen die Delft ook echt verder gaan brengen.

Lopende gezamenlijke initiatieven zijn vooralsnog Smart Makers Delft (Schieoevers Noord), Lumen (Nieuw Delft), Futureproof open warmtenet (Buitenhof/Voorhof) en Stunt (Station Campus/Voorhof). De initiatieven en de stappen die gezet worden op korte termijn om de verschillende opgaven te realiseren, zijn terug te vinden in de doelstellingen.

Werken aan de toekomst doen we samen

Werken aan een vitale, sterke en duurzame stad kunnen en doen we niet alleen. De komende jaren blijven in het teken staan van het ontdekken en leren over nieuwe vormen van samenwerking, bewustwording en inspireren over de verschillende transitities die komen gaan.

De stad praat mee over de diverse ontwikkelingen en transitities. Inwoners, partners en bedrijven zullen hiervoor via verschillende wegen met elkaar in contact blijven komen. Corona vraagt ook hier om nieuwe manieren van samenwerken en nieuwe instrumenten, zolang fysiek samenkomen beperkt mogelijk is.

Financieel kader, Fonds Delft 2040

Fonds Delft 2040 is het financiële kader voor de Agenda Delft 2040. In 2017 is geïnventariseerd wat er nodig is voor de opgaven. Dit leidde tot een geschat benodigd totaal investeringsvolume van ongeveer € 1,4 miljard met een geschat gemeentelijk aandeel van ongeveer € 360 miljoen. Het bestuurlijk commitment is er voor een groei naar een investeringsvolume van € 75 miljoen in Fonds Delft 2040. Op dit moment voegen we jaarlijks een bedrag aan het Fonds toe dat in eerste aanleg leidt tot een investeringsvolume van € 45 miljoen. Daarnaast maken we jaarlijks bij de kadernota een afweging op basis van de ruimte die het college ziet voor de groei van het fonds. Dit heeft ertoe geleid dat er in de jaren 2018 en 2019 extra dotaties zijn gedaan, waardoor het investeringsvolume is gestegen tot € 50,1 miljoen.

Met de vaststelling van het herstelplan 2021 is besloten tot een verlaging van het fonds. Na de inzet voor de financiering van onderstaande projecten en de verlaging vanuit het herstelplan resteert een besteedbaar investeringsvolume van € 29,156 miljoen.

Stand van zaken fonds

Er zijn gezamenlijke businesscases die deels uit het fonds zijn gefinancierd:

1. Station Zuid (kap en naamswijziging)
2. De ontwikkeling Gelatinebrug en omgeving.
3. NeXt!Delft
4. Biotech Campus Delft

In het onderstaande overzicht zijn alle mutaties opgenomen sinds de instelling van het fonds.

Huidige omvang Fonds Delft 2040	Bedrag (x € 1.000)
Programmabegroting 2018-2021	45.000
Reservering Station Delft Zuid	-1.000
Kaderbrief 2018	2.500
Gelatine brug en omgeving	-9.097
Dotatie jaarekening 2018	1.132
Dotatie jaarekening 2019	1.471
Next!Delft	-1.150
Biotechcampus	-1.500
Dotatie jaarekening 2020	1.575
Herstelplan eenmalige onttrekking 2021	-1.000
Herstelplan structureel	-8.775
Totale huidige omvang Fonds Delft 2040	29.156

Afwegingscriteria

De voorwaarde om (mede-)financiering te krijgen uit Fonds Delft 2040 is een solide businesscase. Op basis van afwegingscriteria besluit het college, in samenspel met de gemeenteraad, of en in welke mate een project een bijdrage krijgt uit het Fonds Delft 2040. De afwegingscriteria zijn:

- de mate waarin het project bijdraagt aan de ambities, opgaven en doelstellingen;
- de mate waarin er momentum is voor het project en het project meerdere opgaven versnelt (korte 'time toe market');
- de mate waarin de bijdrage van het fonds maatschappelijk en financieel rendement oplevert;
- de mate waarin andere partijen bijdragen aan de realisatie van het project ('cofinanciering').

Ontwikkeling van Fonds Delft 2040

Op dit moment werken we aan een aantal nieuwe businesscases. Futureproof openwarmtenet sluit aan bij de opgave energieneutraal 2050. En een businesscase in de lopende gebiedsontwikkeling, namelijk de financiering van de verhuizing van Lumen naar Nieuw Delft. Hierbij gaan we nadrukkelijk na hoe we de doelstellingen van de opgaven kunnen vertalen naar operationele criteria voor het toedelen van middelen uit het fonds. We verkennen samenwerkingen die leiden tot businesscases voor voorzieningen voor iedereen.

Vorbereidingskosten Fonds Delft 2040

Bij de Kaderbrief 2018 is de bestemmingsreserve Vorbereidingskosten Fonds Delft 2040 ingesteld. Doel van die bestemmingsreserve is om kansrijke initiatieven de mogelijkheid te geven om een solide businesscase uit te werken voor het Fonds Delft 2040. Het gaat hier dus om incidentele uitgaven die (deels) terugkomen als de businesscase wordt uitgevoerd.

In 2022 wordt het werkbudget (budget voor communicatie, advies, onderzoek, en expertise) voor de Agenda Delft 2040 hieraan onttrokken, gelijk aan voorgaande jaren: € 125.000.

Procedure aanvraag Fonds Delft 2040/Vorbereidingskosten

De procedure om tot besluitvorming te komen over een bijdrage uit het Fonds Delft 2040 ziet er als volgt uit. Allereerst moet er een initiatief zijn. Dit kan vanuit de gemeente komen, maar ook van buitenaf. De vervolgstap is dat het initiatief voor (politieke) duiding wordt voorgelegd. Dit is ook het moment in het proces waarop een beroep kan worden gedaan op de reserve Vorbereidingskosten Fonds Delft 2040 (als het voorbereidingsbudget niet toereikend is).

Na de (politieke) duiding wordt de businesscase nader uitgewerkt, waarbij de vier afwegingscriteria naar voren komen. Deze uitgewerkte businesscase wordt voorgelegd aan de investeringscommissie. Die commissie geeft een advies aan het college over de aanvraag van een bijdrage vanuit het fonds. De investeringscommissie komt periodiek (4 keer per jaar) bij elkaar om de voortgang en (nieuwe) businesscases te bespreken. Het advies van de investeringscommissie maakt onderdeel uit van de stukken die het reguliere besluitvormingsproces ingaan.

Verbonden partijen en subsidies

Deze paragraaf behandelt de verbonden partijen (gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen) en de algemene subsidiezaken van de gemeente. Voorheen viel dit binnen de zogenaamde paragraaf Rolneming, maar de bijbehorende Nota Rolneming 2016-2020 is niet vernieuwd (raadsbrief 10 december 2020, zaaknummer 2050944). Het gedachtegoed blijft ten behoeve van de beleidsvoorbereiding gebruikt worden, maar wordt niet meer als zodanig in de cyclusproducten behandeld. Onderdeel van de oude paragraaf Rolneming was ook de regionale samenwerking. De informatie hierover is vanaf dit cyclusproduct te vinden in het programma Stad en Bestuur naast de informatie over samenwerking bij ieder programma. Deze wijzigingen worden meegenomen bij de volgende aanpassing van de financiële verordening.

Verbonden partijen

Verbonden partijen: gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen

De gemeente participeert, met andere organisaties of zelfstandig, in verbonden partijen ten behoeve van effectieve en efficiënte uitvoering van gemeentelijke taken, beleid en/of beleidsdoelen. De verbonden partijen zijn daarmee van maatschappelijk en politiek belang. Participatie door de gemeente in deze organisaties heeft niet alleen voordelen, maar levert ook financiële en bestuurlijke risico's op. Om de synergie vanuit de samenwerking optimaal te benutten en de risico's te beheersen, is aandacht voor de sturingsrelatie en risicobeheersing essentieel. Het beleidskader hiervoor is vastgelegd in de 'Nota Verbonden partijen 2018-2021; over Delftse grenzen samenwerken'. In najaar 2021 zal een nieuwe nota voor de jaren (2022-2025) aan de raad ter besluitvorming worden voorgelegd.

Definitie: een verbonden partij is een privaot- of publiekrechtelijke organisatie, waarin de gemeente én een bestuurlijk én een financieel belang heeft. Van een bestuurlijk belang wordt gesproken als er zeggenschap bestaat uit hoofde van stemrecht of een vertegenwoordiging in het bestuur van de organisatie. Er is een direct financieel belang wanneer een ter beschikking gesteld bedrag niet verhaalbaar is bij faillissement, of als er een financiële aansprakelijkheid bestaat als de verbonden partij haar verplichtingen niet nakomt. Indien sprake is van een participatie in een organisatie met alleen een bestuurlijk óf een financieel belang, dan spreken we van een deelneming.

Binnen de bovenstaande definitie van verbonden partij vallen de gemeenschappelijke regelingen en vennootschappen, waarin de gemeente aandelen heeft, die ook vaak als deelneming worden aangeduid. Gerangschikt naar beide soorten geven we hieronder beknopt relevante informatie weer over elke verbonden partij in relatie tot de realisatie van de gemeentelijke doelstellingen. Voor alle partijen geldt dat de indicator grondexploitatie en belastingcapaciteit niet van toepassing is en daarom niet meer is opgenomen in de tabellen.

Gemeenschappelijke regelingen

Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland

Algemene informatie	In 2019 is het Coöperatief Beheer Groengebieden Midden-Delfland opgericht als opvolger van het Recreatieschap Midden-Delfland. De financiële afwikkeling van de opheffing is in 2020 afgerond.	
Vestigingsplaats	Schiedam	
Doel / openbaar belang	Behartigt belangen openluchtrecreatie en verzorgt groenbeheer in Midden-Delfland, onder handhaving van het landelijk karakter	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Partner en gemeente staan samen aan de lat	
Ontwikkelingen	geen bijzonderheden.	
Risico's	Financieel: Aangesloten deelnemers zijn gezamenlijk risicodragers	
(Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)		
Programma	Duurzaam Delft	
Rechtsvorm	Coöperatieve vereniging	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	€ 4.778.909	€ 4.647.539
Vreemd vermogen	€ 3.571.874	€ 4.389.937
Resultaat	-/- € 131.369	
Financieel belang	n.v.t.	
Verstrekte garanties / geldleningen	n.v.t.	
Omvang van de bijdrage	€ 303.700	

Financiële kengetallen	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Bruto schuldquote	-/- 206%	-/- 215%
Netto schuldquote	n.v.t.	n.v.t.
Solvabiliteit	57%	51%
Structurele exploitatieruimte	n.v.t.	n.v.t.

Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden

Algemene informatie	Samenwerking gericht op ondersteuning van de inkoop specialistische jeugdzorg voor de H10 gemeenten en de administratieve verwerking transacties en beheer van de contracten	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Doel / openbaar belang	Adequate administratieve verwerking van de jeugdhulp	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Partner en gemeenten staan samen aan de lat	
Ontwikkelingen	voorheen H10 Inkoopbureau	
Risico's	Gemeenten zijn gezamenlijk risicodragers	
(Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)		
Programma/	Sterk en Sociaal	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	- € 37.358	€ 43.687
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat	€ 81.045	
Financieel belang	9,13%	
Verstrekte garanties / geldleningen	n.v.t.	
Omvang van de bijdrage	€ 272.085	
Financiële kengetallen	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Bruto schuldquote		
Netto schuldquote	- 1,40%	1,47%
Solvabiliteit	- 1,99%	4,36%
Structurele exploitatieruimte	0,0%	0,0%

GGD Haaglanden/Veilig Thuis

Algemene informatie	GR Openbaar lichaam. Deelnemende gemeenten zijn: Den Haag, Delft, Leidschendam-Voorburg, Midden-Delfland, Pijnacker-Nootdorp, Rijswijk, Wassenaar, Westland en Zoetermeer.	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Doel / openbaar belang	Regie, uitvoeren, adviseren en bevorderen van de publieke gezondheid	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Partner en gemeenten staan samen aan de lat	
Ontwikkelingen		
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Vanwege de groei in aantallen meldingen en recidives bij Veilig Thuis afgelopen jaren (vóór corona) blijft het doel casussen eerder in de keten op te lossen. In 2020 heeft de groei zich niet voorgezet, waarschijnlijk als gevolg van de coronapandemie. Het is nog niet duidelijk hoe dit zich gaat ontwikkelen in 2021 nu de maatregelen versoepeld worden. Risico bestaat op een benodigde capaciteit die de begrote capaciteit met flexibele schil overstijgt. Daarnaast is de GGD een belangrijke partner bij huidige of nieuwe pandemieën.	
Programma	Sterk en sociaal	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen-	- € 724.000	€ 2.082.000
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat	€ 2.082.000	
Financieel belang	6,04%	
Verstrekte garanties / geldleningen	n.v.t	
Omvang van de bijdrage	€3.117.000	
Financiële kengetallen	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Bruto schuldquote		
Netto schuldquote	2,23%	-2,83%
Solvabiliteit	-247%	7%
Structurele exploitatieruimte	- 3,21%	5,69%

Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)

Algemene informatie	De ODH is een regionale uitvoeringsdienst die zich richt op de uitvoering en handhaving van diverse milieuwetten en de groene wetgeving. Daar hoort ook de aan deze wetten gerelateerde toetsing en vergunningverlening bij, het adequaat toezicht houden op deze vergunningen en het behandelen van overlastmeldingen.	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Doel / openbaar belang	Milieu en bodemtaken	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	De ODH en de gemeenten staan samen aan de lat.	
Ontwikkelingen	Voorbereiding op de Omgevingswet, ingangsdatum 1 juli 2022. Belangrijke elementen hiervan zijn vormgeven ketensamenwerking, uitwerken milieuleges en aanpassingen van interne bedrijfsprocessen	
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	De financiële effecten van de Omgevingswet zijn voor de ODH nog niet in beeld.	
Programma	Duurzaam Delft	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	€ 1,1 miljoen	€ 1,1 miljoen
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat	€ 0	
Financieel belang	5%	
Verstrekte garanties / geldleningen	n.v.t	
Omvang van de bijdrage	€ 1.247.187	
Financiële kengetallen	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Bruto schuldquote		
Netto schuldquote	0,3%	0,7%
Solvabiliteit	5,8%	5,4%
Structurele exploitatieruimte	0,6%	-0,6%

Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)

Algemene informatie	De VRH behartigt de belangen van de gemeenten op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening en het beheer van de gemeenschappelijke meldkamer.
Vestigingsplaats	Den Haag
Doel / openbaar belang	Geneeskundige hulpverlening bij ongevallen, brandweezorg, rampen- en crisisbeheersing in de regio. Gemeenschappelijke meldkamer.
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	De gemeente regelt het en VRH voert uit met gezamenlijke beleidsvorming.
Ontwikkelingen	geen bijzonderheden
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Als organisatie van de risicobeheersing worden geen grote risico's voorzien
Programma	Schone en veilige stad
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam

Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	€ 8,7 miljoen	€ 8,2 miljoen
Vreemd vermogen	€ 57 miljoen	€ 68 miljoen
Resultaat	€ 3.020.000	
Financieel belang	10%	
Verstrekte garanties / geldleningen	n.v.t	
Omvang van de bijdrage	€ 9.549.400	

Financiële kengetallen	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Bruto schuldquote		
Netto schuldquote	106,8%	97%
Solvabiliteit	7,3%	6,5%
Structurele exploitatieruimte	3,8%	2,7%

Regionale belastinggroep (RBG)

Algemene informatie	Heffing en inning van lokale lasten door samenwerking met andere gemeenten en waterschappen
Vestigingsplaats	Schiedam
Doel / openbaar belang	Efficiënte heffing en inning van lokale lasten (o.a. onroerend zaak belastingh (OZB), Leges, Precario)
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	De gemeente regelt het en RBG voert uit.
Ontwikkelingen	De gemeente Schiedam is een nieuwe toetreders bij de RBG
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Aangesloten gemeenten zijn gezamenlijk risicodragers
Programma	Stad en bestuur
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam

Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	€ 2,2 miljoen	€ 2,4 miljoen
Vreemd vermogen	€ 6,8 miljoen	€ 5,8 miljoen
Resultaat		
Financieel belang		
Verstrekte garanties / geldleningen		
Omvang van de bijdrage		

Financiële kengetallen	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Bruto schuldquote		
Netto schuldquote	27%	2%
Solvabiliteit	27,8%	26,4%
Structurele exploitatieruimte	1,4%	-1,6%

Afvalinzameling Avalex

Algemene informatie	Gemeenschappelijk afvalinzamelingsbedrijf	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Doel / openbaar belang	Samenwerking voor het uitvoeren van de wettelijke afvalinzamelingstaak	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Partner en gemeente staan samen aan de lat	
Ontwikkelingen	In 2021 is de GR toegetreden tot HVC (BV) en dienstverlening start per 2022.	
Risico's	De deelneming van Avalex in HVC vanaf 2022 betekent een garantstelling voor	
(Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Delft van € 24,5 miljoen waar een provisie tegenover staat van 1%.	
Programma	Schone en veilige stad	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: bedrijfsvoeringsorganisatie	

Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	€ 5,3 miljoen	€ 5,4 miljoen
Vreemd vermogen	€ 42,3 miljoen	€ 40,6 miljoen
Resultaat	€ 29.000	
Financieel belang	28% van de omzet	
Verstrekte garanties / geldleningen	garantie aan HVC € 79,7 miljoen	
Omvang van de bijdrage	€ 10.215.000	

Financiële kengetallen	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Bruto schuldquote		
Netto schuldquote	76%	85%
Solvabiliteit	11%	11%
Structurele exploitatieruimte	3%	0%

Metropool Regio Den Haag (MRDH)

Algemene informatie	Opvolger van Stadsgevest Haaglanden voor de beleidsvelden 'Bereikbaarheid en Mobiliteit' en 'Economisch Vestigingsklimaat'. Is in 2015 van start gegaan.	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Doel / openbaar belang	Draagt bij aan de investeringsagenda	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Partner en gemeenten staan samen aan de lat	
Ontwikkelingen		
Risico's	De risico's die horen bij aanbestedingen in de investeringsagenda MRDH.	
(Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)		
Programma	Bereikbare en leefbare stad	
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling: openbaar lichaam	

Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	€ 22 miljoen	€ 30 miljoen
Vreemd vermogen	€ 1,5 miljard	€ 1,5 miljard
Resultaat		
Financieel belang		
Verstrekte garanties / geldleningen		
Omvang van de bijdrage		

Financiële kengetallen	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Bruto schuldquote		
Netto schuldquote	164,6%	148,9%
Solvabiliteit	1,4%	2,0%
Structurele exploitatieruimte	1,0%	2,1%

Gemeenschappelijke Regeling Bedrijfsvoering		(GRB) Delft-Rijswijk	
Algemene informatie		Het bestuur van de GRB Delft-Rijswijk stelt voor twee gemeenten het ICT-pakket vast. Dit pakket bevat zowel gezamenlijke als individuele diensten. Deze diensten zijn in de begroting beschreven in een inhoudelijk programma en geldt voor alle deelnemende gemeenten van de gemeenschappelijke regeling.	
Vestigingsplaats		Delft	
Doel / openbaar belang		Samenwerking Delft-Rijswijk op het gebied van ICT beheer (bedrijfsvoering)	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij		GR en gemeente staan samen aan de lat	
Ontwikkelingen		Evaluatie door Twijnstra en Gudde heeft plaatsgevonden en is besproken in de raad. Afgesproken is om in 2021/2022 te komen met een nieuw bedrijfsplan voor 2022 en verder. Deze zal ook met de raad worden gedeeld.	
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)		Aangesloten deelnemers zijn gezamenlijk risicodragers.	
Programma		Overhead	
Rechtsvorm		Gemeenschappelijke regeling: bedrijfsvoeringsorganisatie	
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen		n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen		€ 928.460	€ 944.575
Resultaat		€ 0	
Financieel belang		n.v.t.	
Verstrekte garanties / geldleningen		n.v.t.	
Omvang van de bijdrage		€ 741.965	
Financiële kengetallen		Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Bruto schuldquote		n.v.t.	n.v.t.
Netto schuldquote		n.v.t.	n.v.t.
Solvabiliteit		n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte		n.v.t.	n.v.t.
Netwerk Afvalwaterketen Delfland (NAD)			
Gemalenbeheer			
Algemene informatie		Gemeenschappelijk gemalenbeheer	
Vestigingsplaats		Pijnacker-Nootdorp	
Doel / openbaar belang		Samenwerking bij het beheer en onderhoud van gemalen en persleidingen en daarmee verminderen van kwetsbaarheden in bezetting en kennis en behalen van efficiëntievoordelen.	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij		De gemeente geeft in nauwe samenwerking met de partner opdracht voor de uitvoeringstaak en betreft de partner bij beleidsontwikkelingen.	
Ontwikkelingen			
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)		Beperkt: geheel begrotingsgestuurd, kent geen investeringen, valt binnen organisatie van Pijnacker-Nootdorp als centrumgemeente.	
Programma		Schone en veilige stad	
Rechtsvorm		Gemeenschappelijke regeling: centrumregeling	
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen		n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen		n.v.t.	n.v.t.
Resultaat		€ 251.807	
Financieel belang		n.v.t.	
Verstrekte garanties / geldleningen		n.v.t.	
Omvang van de bijdrage		€ 611.939	
Financiële kengetallen		Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Bruto schuldquote		n.v.t.	n.v.t.
Netto schuldquote		n.v.t.	n.v.t.
Solvabiliteit		n.v.t.	n.v.t.
Structurele exploitatieruimte		n.v.t.	n.v.t.

Vennootschappen

Yes!Delft (Young Entrepreneurs society Delft)		Op basis van concept jaarcijfers	
Algemene informatie		Yes!Delft is een BV waarin de gemeente minderheidsaandeelhouder is. TU Delft Services BV (TU Delft) en de Erasmus Universiteit zijn eveneens aandeelhouders. Delft	
Vestigingsplaats		Aantrekken, behouden en vernieuwen bedrijvigheid	
Doel / openbaar belang		Ondersteunen studenten, professionals, wetenschappers in het succesvol oprichten van een eigen onderneming met een technologisch product of proces als basis	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij		De gemeente draagt bij in kapitaal en exploitatie	
Ontwikkelingen		Aandelen kapitaal dat de gemeente heeft gestort € 3.600 en de jaarlijkse bijdrage €150.000	
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)		Stad in bedrijf	
Programma		Vennootschap	
Rechtsvorm			
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen		€ 0,5 miljoen	€ 0,6 miljoen
Vreemd vermogen		€ 0,5 miljoen	€ 1,0 miljoen
Resultaat		€ 61.000	
Aandelen kapitaal		€ 18.000	
Financieel belang		20% gestort aandelenkapitaal	
Verstrekte garanties / geldleningen		n.v.t.	
Omvang van de bijdrage		Jaarlijkse subsidie van € 150.000	
InnovationQuarter BV			
Algemene informatie		Aandeelhouders zijn min. EZ, PZH, gemeenten Rotterdam, Leiden, Delft, Den Haag en Westland, gem. regeling Drechtsteden, TU Delft, LUMC & Erasmus MC, stichting Heid, Libertatis Erpo holding (Universiteit Leiden). Totaal 62.250.000 aandelen geplaatst	
Vestigingsplaats		Den Haag	
Doel / openbaar belang		Aantrekken, behouden en vernieuwen bedrijvigheid. Versterken innovatiepotentieel van Zuid-Holland door ondernemerschap en innovatie; marketing en acquisitie; en participatie in starters en MKB bedrijven	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij		De gemeente draagt bij in kapitaal en exploitatie	
Ontwikkelingen		Kapitaalstorting in 2021	
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)		Aandelen kapitaal en jaarlijkse bijdrage	
Programma		Stad in bedrijf	
Rechtsvorm		Vennootschap	
Financiële gegevens		Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen		€ 52,2 miljoen	€ 49,7 miljoen
Vreemd vermogen		€ 10,1 miljoen	€ 18,2 miljoen
Resultaat		- € 2.475.000	
Aandelen kapitaal		€ 1.750.000	
Financieel belang		2,811% gestort aandelenkapitaal	
Verstrekte garanties / geldleningen		n.v.t.	
Omvang van de bijdrage		€ 200.000	

Delft Support

Algemene informatie	Gemeente Delft bezit 100% van de aandelen
Vestigingsplaats	Delft
Doel / openbaar belang	Lokale toegangsorganisatie voor de inzet van jeugdhulp en begeleiding en voorzieningen vanuit de WMO
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Partner en gemeente staan samen aan de lat
Ontwikkelingen	Geen bijzonderheden voor de BV. Veel dynamiek in sociaal domein en het actieplan sociaal domein vormt richtsnoer.
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	De risico's in de financiën van de BV zijn beperkt. Voor de taakopdracht aan Delft Support beschouwen gemeente en Delft Support zich gezamenlijk als bestuurlijk en maatschappelijk risicodragers.
Programma	Sterk en sociaal
Rechtsvorm	Vennootschap

Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	€ 100	€ 100
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat	€ 0	
Aandelen kapitaal	€ 100	
Financieel belang	100%	
Verstekte garanties / geldleningen	n.v.t.	
Omvang van de bijdrage	€ 9.366.084	

Werkse Holding BV

Algemene informatie	Werkse Holding BV is 100% in eigendom van de gemeente. Werkse! wordt aangestuurd door Werkse! Holding BV.
Vestigingsplaats	Delft
Doel / openbaar belang	Ontwikkelen, plaatsen en begeleiden van medewerkers met een afstand tot de arbeidsmarkt..
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Partner en gemeente staan samen aan de lat
Ontwikkelingen	Geen bijzonderheden
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Financieel. De prestaties van Werkse! zijn sterk afhankelijk van economie en het financiële resultaat is mede afhankelijk van de bekostiging door het Rijk. Risico's in de taakuitoefening zijn omvangrijk en worden structureel gemonitord en waar mogelijk gemanaged.
Programma	Economische zelfstandigheid
Rechtsvorm	Vennootschap

Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	€ 2,0 miljoen	€ 2,3 miljoen
Vreemd vermogen	€ 1,5 miljoen	€ 0,9 miljoen
Resultaat	€ 423.000	€ 301.000
Aandelen kapitaal	€ 91.000	€ 91.000
Financieel belang	100% gestort aandelenkapitaal	100% gestort aandelenkapitaal
Verstekte garanties / geldleningen	n.v.t.	n.v.t.
Omvang van de bijdrage	€ 16.957.211	€ 18.673.791

Parkeren Delft BV

Algemene informatie	100% aandelenbezit bij gemeente Delft
Vestigingsplaats	Delft
Doel / openbaar belang	Uitvoeren van het parkeerbeleid Delft en de exploitatie van parkeergarages
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Partner en gemeente staan samen aan de lat
Ontwikkelingen	Partner is actief betrokken bij de uitvoering van de parkeertransitie en projecten in de openbare ruimte met een parkeervraag.
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	De toevoeging van de Prinsenhofgarage per maart 2018 aan het bestaande parkeerareaal brengt een exploitatierisico met zich mee voor ParkerenDelft. De gemeente en ParkerenDelft hebben maatregelen geïdentificeerd om dit risico beheersbaar te houden en op termijn break-even te draaien. Risico op waarde aandelen en de garantiestelling / financiering. De parkeertransitie draagt positief bij aan de bezetting van de garages en beperkt aldus het financiële risico. De uitvoerende taken op het gebied van straatparkeren zijn middels een dienstverleningsovereenkomst (DVO) door de gemeente belegd bij ParkerenDelft BV.

Programma Bereikbare en leefbare stad

Rechtsvorm Vennootschap

Financiële gegevens

	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	- € 13,2 miljoen	- € 15,6 miljoen
Vreemd vermogen	€ 70,4 miljoen	€ 70,2 miljoen
Resultaat	- € 2.479.029	
Aandelen kapitaal	€ 90.000	
Financieel belang	100% gestort aandelenbelang	
Verstrekte garanties / geldleningen	€ 15,9 miljoen / € 47,4 miljoen	
Omvang van de bijdrage	€ 1.887.024 voor activiteiten straatparkeren (Dienstverleningsovereenkomst)	

Stedin Holding N.V.

Algemene informatie	Rotterdam
Vestigingsplaats	Netwerkbijdrage
Doel / openbaar belang	Aandeelhouder na de splitsing van Eneco in een leverings(Stedin) en productie bedrijf(Eneco Holding).
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Gezien de energietransitie zal Stedin in de toekomst grote investeringen moeten gaan doen. Delft heeft om deze reden in 2021 een kapitaalstorting van € 4,88 miljoen gedaan. Deze aandelen (cumulatief preferente aandelen) leveren jaarlijks een bedrag op van € 146.000. De investeringen zullen hun weerslag in het dividend tot gevolg hebben. Het reguliere dividend zal de komende jaren aanzienlijk lager uitvallen of nul zijn.
Ontwikkelingen	Risico op verlaging waarde aandelen en minder/geen dividend
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	

Programma Algemene dekkingsmiddelen

Rechtsvorm Vennootschap

Financiële gegevens

	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	€ 2,4 miljard	€ 2,4 miljard
Vreemd vermogen	€ 4,3 miljard	€ 4,3 miljard
Resultaat	€ 42 miljoen	
Aandelen kapitaal	121.380 aandelen circa € 100 nominaal. Niet op de balans geactiveerd en € 4,88 miljoen cumulatief preferente aandelen	
Financieel belang	2,44% gestort aandelenkapitaal. Te ontvangen dividend over boekjaar 2020 : € 512.400,	
Verstrekte garanties / geldleningen	geen bijzonderheden	
Omvang van de bijdrage	n.v.t.	

Evides N.V.

Algemene informatie	Rotterdam	
Vestigingsplaats	Beheren exploiteren van een waterbedrijf	
Doel / openbaar belang	Aandeelhouder Gemeentelijk Bezit Evides (GBE) die 50% aandeelhouder is van Evides N.V.	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	De komende jaren zal het dividend lager liggen dan de voorgaande jaren door investeringen en een hoger gewenst solvabiliteitsratio.	
Ontwikkelingen	Geen bijzonderheden	
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Algemene dekkingsmiddelen	
Programma	Vennootschap	
Rechtsvorm		
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	€ 518 miljoen	€ 535 miljoen
Vreemd vermogen	€ 685 miljoen	
Resultaat	€ 46,7 miljoen	
Aandelen kapitaal	€ 431.000	
Financieel belang	5,8% gestort aandelenkapitaal (in GBE die 50% heeft van Evides N.V.)	dividend 50% van het resultaat €722.000,-
Verstrekte garanties / geldleningen	geen	
Omvang van de bijdrage		

N.V. BNG (Bank voor Nederlandse gemeenten)

Algemene informatie	Bank ten dienste van de overheid	
Vestigingsplaats	Den Haag	
Doel / openbaar belang	Sinds de oprichting aandeelhouder.	
Rol van de gemeente t.o.v. de verbonden partij	Geen bijzonderheden.	
Ontwikkelingen		
Risico's (Financieel, bestuurlijk, maatschappelijk)	Beperkt risico. Waarde van aandelen niet geactiveerd. Jaarlijks dividend is beperkt	
Programma	Algemene dekkingsmiddelen	
Rechtsvorm	Vennootschap	
Financiële gegevens	Beginstand (1-1-2020)	Eindstand (31-12-2020)
Eigen vermogen	€ 4,15 miljard	€ 4,36 miljard
Vreemd vermogen	€ 0	€ 0
Resultaat	€163 miljoen (nettowinst 2019)	€ 221 miljoen (nettowinst 2020)
Aandelen kapitaal	47.385 aandelen van € 2,50. Niet op de balans geactiveerd	
Financieel belang	0,085% van het geplaatst aandelen kapitaal. Te ontvangen dividend € 99.000. De ECB heeft aangegeven dat banken GEEN dividend over 2019 mochten uitkeren daarom komt de dividend uitkering pas in 2021 of nog een jaar later (bedrag is totaal dividend 2019 plus 2020)	
Verstrekte garanties / geldleningen	geen	
Omvang van de bijdrage	n.v.t.	

Subsidies

Subsidiebeleid

In deze paragraaf zijn opgenomen 1) de hoofdlijnen van het beleid en de ontwikkeling in de subsidiesystematiek voor het verlenen van subsidies (uitgaande subsidies) en 2) de uitgangspunten voor te ontvangen subsidies (inkomende subsidies).

Uitgaande subsidies

In deze subparagraaf zijn de hoofdlijnen van het beleid opgenomen voor het verlenen van subsidies en ontwikkelingen in de subsidiesystematiek.

Subsidiesystematiek

Voor de bestuursperiode 2020-2023 bestaat de Delftse subsidiesystematiek uit een door de gemeenteraad vastgestelde Algemene Subsidieverordening Delft 2020 en een vastgestelde Subsidieregeling Subsidie gemeente Delft 2020. Deze regeling vervangt per 1 oktober 2020 de Subsidieregeling Prestatie- en Stimuleringsubsidies gemeente Delft 2019. Hierin zijn onder andere de subsidiesoorten aangepast.

Op de gemeentelijke website is subsidieverstrekking op instellingen niveau terug te vinden (zowel voor de eenmalige of kortlopende subsidies als voor de periodieke of (meer)jaarlijkse subsidie.

De Eenmalige of kortlopende subsidie (voorheen Stimuleringsubsidie)

De Eenmalige of kortlopende subsidie is een subsidie die bijdraagt aan het realiseren van de verbindende doelstelling Solide Maatschappelijke Basis en Duurzaam Delft. Activiteiten die bijdragen aan de onderstaande gemeentelijke doelstellingen kunnen dan ook in aanmerking komen voor subsidie.

1. het bevorderen van participatie van inwoners van Delft
2. het bevorderen eigen en gezamenlijke kracht van inwoners van Delft
3. het bevorderen van goed sociaal klimaat en veiligheid
4. het bevorderen van duurzaamheid en het Delftse milieu
5. versterken van de eigen kracht van de organisatie

In 2022 bedraagt het subsidiebudget voor eenmalige subsidies € 351.735.

Periodieke of (meer)jaarlijkse subsidie (voorheen Prestatiesubsidie)

De Periodieke of (meer)jaarlijkse subsidie is een subsidie die een relatie legt tussen de door de gemeente toegekende subsidie en de daarvoor overeengekomen subsidieafspraken in het kader van door de gemeente gestelde doelen. In 2022 is circa € 26 miljoen beschikbaar voor periodieke subsidies.

Met het verstrekken van periodieke subsidies wordt de sociaalculturele basisinfrastructuur in de stad op orde gehouden.

Ook in 2022 kunnen organisaties mogelijk nog niet volledig hun activiteiten uitvoeren in verband met COVID-19. De verwachting is dat gezien de hoge vaccinatiegraad dit wel een stuk verbeterd zal zijn ten opzichte van 2021, echter dit blijft een onzekere factor. De gemeente blijft hier dan ook in voorkomende gevallen coulant mee omgaan met als doel de maatschappelijke basisinfrastructuur in stand te behouden en daarmee het brede aanbod voor de inwoners van de stad. Het verlenen van coulance is voor elke organisatie anders en dus maatwerk.

Op deze manier wil de gemeente uniform met deze situatie om te gaan, voor zover dat kan, en tegelijk de rechtmatigheid van het subsidieproces in acht te nemen.

Inkomende subsidies

Delft ziet kansen om subsidies binnen te halen ten behoeve van de eigen ambities en beleidsdoelstellingen. Het Subsidie Servicepunt (SSP) vervult hierin een ondersteunende rol naar de beleids- en uitvoeringsafdelingen. Het SSP helpt bij de identificatie van subsidiekansen en werkt met beleidsambtenaren en strategen samen in het verkrijgen van subsidies van het Rijk, MRDH, provincie

Zuid-Holland, Europese Unie en fondsen. Het SSP voorziet in voorlichting en de afwikkeling van administratieve processen, van aanvraag tot en met verantwoording.

Subsidies binnenhalen vormt geen doel op zich. Door focus aan te brengen en dankzij een goede kennis van verschillende speelvelden maakt Delft actief gebruik van subsidies.

Bedrijfsvoering

Omvang van de organisatie en samenstelling van het personeelsbestand

De omvang van het personeelsbestand bedraagt 852 fte. Dit is een lichte stijging omdat op onderdelen de organisatie is versterkt. De verwachting is dat het personeelsbestand de komende jaren gelijk zal blijven of licht zal dalen. Vanaf 2022 worden de effecten van de ombuigingen op het personeelsbestand zichtbaar. Naar verwachting wordt het overgrote deel hiervan gerealiseerd door natuurlijk verloop.

Van de medewerkers is 14% jonger dan 35 jaar. In de leeftijdscategorie 35-55 jaar valt 51% van de medewerkers en 35% van de medewerkers is 55 jaar of ouder. In 2021 blijft de organisatie investeren in het aantrekken van jong talent, zodat de gemeente haar opgaven ook in de toekomst goed kan uitvoeren. De invulling van vacatures biedt kans om onder andere jonge talentvolle mensen aan te trekken. Daarnaast houden we aandacht voor instroom van (jong) talent als bron van nieuwe en meer diverse (zie ook de paragraaf Diversiteit hieronder) instroom. In 2022 nemen we weer deel aan het traineeprogramma van de Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH). Ook de website www.werkenvoordelft.nl draagt bij aan het aantrekken van nieuw talent.

Inhuur

Als we capaciteit of kennis niet binnen de eigen organisatie kunnen invullen, of een opdracht specialistisch of tijdelijk van aard is, kunnen we de keuze maken om in te huren. De externe inhuur ligt op 19,7% van de loonsom. Dit is ongeveer gelijk aan het landelijk gemiddelde bij de 100.000+ (exclusief G4) gemeenten. De verwachting is dat dit percentage licht zal dalen, omdat we in 2021 met het herstelplan hebben ingezet op het verminderen van de kosten van inhuur. We verwachten conform planning vanaf 2022 de opbrengsten te zien. Ten slotte bekijken we waar we inhuur kunnen omzetten naar (vaste) formatie om zo de kosten te verminderen.

Diversiteit

Diversiteit is verankerd in de Delftse rechtspositie en in de werving- en selectieprocessen. Hierin is vastgelegd dat discriminatie verboden is en dat niet-relevante vragen over zaken die in de privésfeer liggen, zoals politieke voorkeur, burgerlijke staat, gezinssamenstelling, seksuele voorkeur en sociale achtergrond, niet gesteld mogen worden. Feiten die voor de functie niet relevant zijn, mogen geen rol spelen bij de keuze voor een kandidaat.

De gemeente accepteert geen discriminatie, agressie en geweld op de werkvloer. Er zijn vertrouwenspersonen aangesteld (intern en extern) waar medewerkers (met waarborging van anonimiteit) terecht kunnen als ze met ongewenst gedrag te maken krijgen. Het thema diversiteit blijft onderdeel van het leiderschapsprogramma voor leidinggevenden. Daarnaast houdt de gemeente aandacht voor diversiteit bij de werving en selectie van nieuw personeel. Ten slotte zijn diversiteit en inclusiviteit onderdelen van het aanstaande medewerkersonderzoek. Op basis van de uitkomsten hiervan gaan we verder aan de slag met dit thema.

Impact coronacrisis op personeel en organisatie en de digitale werkplek

De coronacrisis heeft ervoor gezorgd dat grote delen van het personeel vanuit huis hebben gewerkt. Alleen medewerkers die naar kantoor moesten komen voor hun functie hebben dit gedaan. De afgelopen tijd hebben we geïnvesteerd in de mogelijkheden van hybride werken, zodat we de komende jaren ook goed voorbereid zijn op de combinatie van werken op afstand en werken op kantoor. Denk hierbij aan de juiste thuiswerkfaciliteiten, faciliteiten in het vergadercentrum en een aangepaste reiskostenregeling. Hybride werken geven we de komende jaren verder vorm. De coronacrisis heeft amper effect gehad op het ziekteverzuim in de organisatie. In 2019 lag het ziekteverzuim op 5,8% en in 2020 op 5,4%.

Organisatieontwikkeling

In de afgelopen jaren heeft de ambtelijke organisatie geïnvesteerd in organisatieontwikkeling. De directie, afdelingshoofden, programmeurs en strategen hebben prioriteiten gesteld om beter samen te

werken en helderheid te verschaffen over de invulling van rollen. Ook zijn we gestart met leiderschapsprogramma's voor alle leidinggevendenden. In 2022 blijven we hierop inzetten. Daarnaast investeren we in verzakelijking om ons werk effectiever en efficiënter te doen. Belangrijke thema's hierbij zijn sturing van de organisatie, performance management, interne mobiliteit en hybride werken.

Informatievoorziening

Informatie en gegevens worden steeds meer een onderdeel van het werk dat we doen voor de stad. Of het nu gaat om ruimtelijke ontwikkeling, verlenen van vergunningen of het werken aan inkomensondersteuning. We zijn als organisatie en stad steeds afhankelijker van de beschikbaarheid en de kwaliteit van informatie en gegevens. Dat biedt mogelijkheden om slimmer te werken, maar het zorgt ook voor bedreigingen waar we maatregelen voor moeten nemen.

Ook komen onderdelen van ons informatielandschap op afstand te staan. De gemeente heeft niet altijd meer een keuze of bepaalde onderdelen van het informatielandschap op de eigen servers of op afstand staan.

Beide ontwikkelingen hebben ingrijpende gevolgen voor de informatievoorziening. Vanuit de visie en informatiestrategie 2021-2024 werken we aan het verbeteren van onze informatievoorziening. Om als organisatie wendbaarder te worden, moet de informatievoorziening van de gemeente Delft sneller en voorspelbaarder worden.

De gemeente Delft zet in op de informatievoorziening en IT door het verbeteren van een aantal belangrijke processen, zoals het gecontroleerd doorvoeren van aanpassingen aan applicaties en infrastructuur. Maar ook door het tijdig vernieuwen van applicaties (lifecycle management). Door dit goed te organiseren, voorkom je dat kleine of grote storingen het werk van de stad verstoren. En het zorgt voor het verkleinen van het risico op een inbraak (hack).

Daarnaast werken we aan een groot aantal projecten in de infrastructuur van onze informatievoorziening, zoals de vervanging van de twee datacenters van de gemeenten en de vervanging van het netwerk (beide projecten gelden voor de gemeente Delft en voor de gemeente Rijswijk). In 2022 worden de geplande ICT-werkplekken vervangen, om daarmee ook te kunnen voldoen aan nieuwe manier van hybride werken.

Informatiebeveiliging en gegevensbescherming

Informatiebeveiliging is van essentieel belang voor de continuïteit van de bedrijfsvoering van de gemeente Delft. Zowel op papier als geautomatiseerd zijn wij bij ons dagelijks werk zeer afhankelijk van de beschikbaarheid van betrouwbare en bestendige informatie. En die afhankelijkheid neemt alleen maar toe. Ook omvang en impact van dreigende inbreuken op de informatieveiligheid nemen toe. De risico's op verstoring van de bedrijfscontinuïteit en ondermijning van het vertrouwen in de gegevensverwerking door de gemeente worden groter.

De raad krijgt twee maal per jaar informatie over de actuele stand van zaken rond informatiebeveiliging en gegevensbescherming. Dat is tevens het moment om prioriteiten scherper te stellen, als dat nodig is. De raad krijgt rapportages over:

- de risico's (analyse van dreigingen en incidenten);
- de inrichting van processen en procedures voor informatiebeveiliging (*BIO baseline informatiebeveiliging overheid / ENSIA Eenduidige Normatiek Single Information Audit*)
- het stimuleren van informatieveilig gedrag bij medewerkers en andere betrokkenen bij gemeente Delft (bewustwording).

Het streven is om het basisniveau voor informatiebeveiliging en gegevensbescherming in 2022 minimaal op hetzelfde niveau als voorgaand jaar te houden. De verwachting is dat de toenemende dreigingen (zoals ransomware-aanvallen) en ontwikkelingen in het werkveld (zoals het steeds meer werken met voorspellende algoritmes) meer inzet gaan vragen. Uitgangspunt is het blijven voldoen aan de

basistaken: signaleren en oplossen van incidenten, datalekken, inzageverzoeken en verplichte onderzoeken op grond van wet- en regelgeving. In 2022 ligt extra nadruk op de volgende onderwerpen:

Business continuïteit

Het toenemen van dreigende aanvallen op de digitale infrastructuur van de gemeente Delft vergt een aantal maatregelen. We versterken de technische informatiebeveiliging door het uitbreiden van de monitoringfunctie en het periodiek testen van de infrastructuur. Mocht een aanval toch slagen, dan is er een Incident Response Plan nodig, en oefening in het draaiboek van dit plan met verschillende betrokken partijen. Denk bijvoorbeeld aan de partners op het netwerk Rijswijk en Delft Support, maar ook ketenpartners. Het is de bedoeling om in 2022 met de Veiligheidsregio een cybercrisisoefening te houden. Daarnaast zetten we in 2022 verder in op businesscontinuïteitsplannen voor de organisatie. Hierin beschrijven we hoe kritische werkprocessen doorgang kunnen vinden als de IT-infrastructuur gecompromitteerd is.

Werken op afstand

Door de Covid-19 pandemie is gekozen voor een hybride werkconcept waarbij medewerkers voor een deel digitaal op afstand werken. Om werken op afstand, zoals thuiswerken, mogelijk te maken, is gekozen voor het implementeren van het platform Microsoft 365 en het opstellen van een nieuw thuiswerkbeleid. Dat stelt andere eisen aan informatiebeveiliging en gegevensbescherming. Verder is in de sourcing-strategie van de gemeente als uitgangspunt genomen dat we, waar mogelijk, applicaties en infrastructuur betrekken van professionele externe partijen. Om bij sourcing de goede keuzes te maken vanuit oogpunt van informatiebeveiliging en gegevensbescherming zijn richtlijnen nodig.

Implementatie BIO (Baseline Informatiebeveiliging Overheid)

De BIO wordt geleidelijk aan geïmplementeerd. In 2022 zijn de belangrijkste projecten het opzetten van een nieuw systeem voor Identity- en Accessmanagement en het verder uitvoeren van de Gegevensclassificatie.

Gegevensbescherming: adviezen en DPIA's (data protection impact assessments)

Bij gegevensbescherming wordt – naast de basistaken – het adviseren over privacyvraagstukken steeds belangrijker, zoals het gebruik van oneigenlijke accounts op social media, sensoren in de stad, gebruik van voorspellende algoritmes. Daarnaast groeit de behoefte aan DPIA's op processen, procedures en systemen.

Audits en interne controle

Op grond van art. 213a Gemeentewet verricht het college periodiek onderzoek naar de doelmatigheid van het gevoerde bestuur. In de financiële verordening is vastgelegd dat het college bij de jaarstukken rapporteert over de onderzoeken naar doelmatigheid en doeltreffendheid. De ambtelijke sturing op de audits ligt bij het Auditcomité onder voorzitterschap van de gemeentesecretaris.

In de planning die in maart 2021 is vastgesteld door het Auditcomité, zijn in 2022 audits voorzien naar het participatiebeleid, waarvoor de kaders in de Nota Rolneming zijn opgenomen en naar stedelijke programmering, waarvoor in 2021 een nieuwe opzet is ontwikkeld. Deze laatstgenoemde audit zal zich met name op de uitwerking van de monitoringsaspecten richten. Daarnaast zal de jaarlijkse audit worden uitgevoerd naar de uitvoering van archeologisch onderzoek door de gemeentelijke afdeling in het kader van het kwaliteitssysteem voor de Nederlandse archeologie.

Financiering

Kaders en beleid

De wet Financiering Decentrale Overheden (FiDO) vormt het wettelijke kader voor de financiering. De intentie van de wet is gericht op het bevorderen van de kredietwaardigheid en transparantie van het financieringsbeleid. Voor de beheersing daarvan is een aantal instrumenten geformuleerd zoals:

- het stellen van een kwantitatieve kasgeldlimiet en renterisiconorm voor de begroting;
- het verplichten van een treasurystatuut, met onder meer het stellen van kwalitatieve en duurzame uitgangspunten voor uitzettingen en rente-instrumenten;
- het verplichten van een verantwoordingsrapportage in de jaarrekening en begroting.

De Treasury houdt zich bezig met alle toekomstige kasstromen en daarmee samenhangende risico's. Deze risico's komen zowel voort uit de financieringsbehoefte als uit de wijzigingen in de bestaande leningenportefeuilles, onder meer door vervroegde aflossingen, herfinanciering, herbeleggingen en renteaanpassingen. Het treasurybeleid is primair gericht op het waarborgen van financiële continuïteit door maatregelen te treffen zodat de organisatie financierbaar blijft. Voor de renterisico's en risico's uit financiële posities treffen we beheersmaatregelen (vermijden, spreiden). We gaan in de uitwerking verder dan de wettelijke kaders. In principe zijn de uitgangspunten als volgt:

- zorgdragen voor voldoende financierbaarheid op korte en lange termijn;
- bewerkstelligen van passende financieringslasten;
- beheersen van wettelijke en feitelijke rente- en of financieringsrisico's;
- risicomijdend uitzetten van gelden en afgeven van garanties;
- zorgdragen voor een effectief, veilig en efficiënt betalingsverkeer;
- actief onderhouden van contacten met marktpartijen om toegang tot de financiële markten open te houden.

Deze uitgangspunten leiden tot het zo nauwkeurig mogelijk toepassen van de matching tussen opgenomen en uitgezette gelden. Dit principe zetten we ook in de komende periode door. Voorts maken we actief gebruik van de wettelijke mogelijkheden om passende financieringslasten te bewerkstelligen. Dit resulteert onder meer in het maximaal benutten van de kasgeldlimiet bij financieringsbeslissingen. In geen geval wordt de limiet onnodig overschreden.

Expliciet zijn de doelstellingen gericht op het versterken van de financierings- en vermogenspositie. Door de te betalen rente op de opgenomen leningen terug te dringen, willen wij de rentekosten van de totale portefeuille minimaliseren. Hierbij mag de renterisiconorm niet worden overschreden, wordt het gebruik van kortlopende leningen beperkt tot de kasgeldnorm en moet de match tussen opgenomen gelden (o/g) en uitgezette gelden (u/g) niet in gevaar worden gebracht. De genoemde doelstellingen wijken niet af van vorige jaren.

Renteontwikkeling

In deze begroting gaan we uit van een licht stijgend rentepercentage. De rentepercentages voor de komende vier jaar zijn gebaseerd op de tarieven van de BNG per augustus 2021. Op basis van het voorzichtigheidsprincipe en vanwege risicobeheersing wordt in principe een opslag gehanteerd bovenop de BNG-tarieven.

Rente en risico-opslag				
	2022	2023	2024	2025
Basisrente (opgave BNG) 30 jaars lening	0,47%	0,53%	0,58%	0,63%
Risico-opslag	0%	0,25%	0,50%	0,50%
Rekenrente voor voor nieuw aan te trekken leningen	0,47%	0,78%	1,08%	1,13%

We zien dat de prognose voor de rente voor een langere periode laag blijft waardoor een risico-opslag beperkt kan blijven. Tevens is de verwachting dat de financieringsbehoefte voor het komende jaar niet zal worden gefinancierd met de huidige aanwezige liquiditeiten.

Op basis van de huidige leningenportefeuille (UG/OG), de maximale financieringsbehoefte en de verwachte rentenontwikkeling, ontstaat het volgende beeld van de rente.

Rentekosten en renteopbrengsten van de financieringsfunctie				
Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
Rentekosten	7.687	7.305	6.576	6.277
Renteopbrengsten	2.195	2.136	1.796	1.686
Saldo rente	5.491	5.169	4.781	4.591

De lage rentestand, de afname van het gehanteerde risico-opslagpercentage en de omvang van de geprognostiseerde kasstroom zorgen voor lagere rentelasten. Ook het renterisico op de vaste schuld bevindt zich ruim onder de norm, zoals hieronder wordt toegelicht.

Renteschema

Op advies van de commissie BBV wordt een overzicht opgenomen waarmee we transparant inzicht bieden in de rentelasten en -baten en de wijze van rentetoerekening aan grondexploitaties, projectfinanciering en taakvelden (programma's). De rentetoerekening aan de taakvelden moet worden toegerekend met behulp van een rente-omslagpercentage.

Renteschema 2022- 2025	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Bedragen x € 1.000				
a. De externe rentelasten over de korte en lange financiering	7.687	7.305	6.576	6.277
b. De externe rentebaten over de korte en lange financiering	2.195	2.136	1.796	1.686
Totaal door te rekenen externe rente	5.491	5.169	4.781	4.591
c. De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-116	-140	-50	78
De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden	-601	-584	-569	-551
Saldo door te rekenen externe rente	6.208	5.893	5.400	5.064
d1. Rente over eigen vermogen	-	-	-	-
d2. Rente over voorzieningen (gewaardeerd op contante waarde)	-	-	-	-
De aan taakvelden (programma's inclusief overzicht Overhead) toe te rekenen rente	6.208	5.893	5.400	5.064
e. De werkelijk aan taakvelden (inclusief overzicht Overhead) toegerekende rente (renteomslag)	6.365	6.272	6.341	6.863
f. Renteresultaat op het taakveld treasury	157	379	941	1.798
g. Boekwaarde materiele en Immateriele activa waarover rente wordt berekend	450.269	463.108	462.204	446.379
Omslagrente				
Berekende omslagrente	1,38%	1,27%	1,17%	1,13%
Meerjarig gemiddelde	1,24%			
Omslagrente (afgerond)	1,40%			

Onder projectfinanciering wordt het aantrekken van externe financiering voor een specifiek project verstaan. Financiering met eigen vermogen wordt niet aangemerkt als projectfinanciering. Er moet extern een lening zijn aangetrokken om het betreffende project te kunnen financieren. In het geval van projectfinanciering wordt de voor die aangetrokken lening geldende rente toegerekend aan het betreffende project. Dit kan een ander percentage zijn dan aan andere projecten wordt toegerekend op basis van de omslagrente.

De omslagrente wordt bij de begroting berekend door de werkelijk aan de taakvelden (programma's) toe te rekenen rente (in euro's) te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa die integraal zijn gefinancierd. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld (programma) te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage.

Aan taakvelden worden rentelasten toegerekend. De werkelijke rentelasten (in euro's) kunnen afwijken van de voorgerecalculeerde renteomslag (in euro's). Als dit het geval is kan de gemeente besluiten tot correctie. Correctie is verplicht als deze afwijking groter is dan 25%.

Renterisico

Met de invoering van Wet FiDO geldt een renterisiconorm. Deze norm stelt dat het bedrag van de vaste schuld waarover de gemeente in enig jaar een renterisico loopt maximaal 20% mag zijn van het begrotingstotaal. Het risico bestaat uit de componenten: netto renteherzieningen en netto aflossingen.

Voor de komende periode houden we rekening met de volgende bedragen.

Renterisiconorm en renterisico's				
Bedragen x € 1.000	2022	2023	2024	2025
1a. Renteherziening op vaste schuld o/g	-			
1b. Renteherziening op vaste schuld u/g				
2. Netto renteherziening op vaste schuld (1a-1b)	-	-	-	-
3a. Nieuw aangetrokken vaste schuld	-	-	21.085	-
3b. Nieuwe verstrekte lange leningen				
4. Netto nieuw aangetrokken vaste schuld (3a-3b)	-	-	21.085	-
5. Betaalde aflossingen	9.996	25.136	22.676	9.635
6. Herfinanciering (laagste van 4 en 5)	-	-	1.591	-
7. Renterisico op vaste schuld (2+6)	-	-	1.591	-
Renterisiconorm				
8. Begrotingstotaal	389.082	372.542	363.316	363.489
9. Percentage vastgesteld per ministeriele regeling	20%	20%	20%	20%
10. Renterisiconorm (8 x 9)	77.816	74.508	72.663	72.698
Toets renterisiconorm				
10. Renterisiconorm	77.816	74.508	72.663	72.698
7. Renterisico op vaste schuld	-	-	1.591	-
11. Ruimte(+) Overschrijding (-); (10-7)	77.816	74.508	71.072	72.698

De berekening laat zien dat de gemeente Delft binnen de wettelijke norm van de renterisico's blijft.

Kasgeldlimiet

De prognose voor de kasgeldlimiet 2022 wordt in onderstaande tabel weergegeven en laat zien dat we voldoen aan de wettelijke norm.

Kasgeldlimiet Bedragen x € 1.000				
	kwartaal 1	kwartaal 2	kwartaal 3	kwartaal 4
Omvang korte schuld				
Opgenomen gelden < 1 jaar				
Schuld rekening courant				
Gestorte gelden door derden < 1 jaar				
Overige geldleningen niet zijnde vaste schuld				
Totaal netto vlottende schuld	-	-	-	-
Vlottende middelen				
Contante gelden in kas				
Tegoeden in rekening courant	65.000	55.000	45.000	30.000
Overige uitstaande gelden < 1 jaar				
Totaal vlottende middelen	65.000	55.000	45.000	30.000
Toets kasgeldlimiet				
Totaal netto vlottende schuld	-	-	-	-
Toegestande kasgeldlimiet	33.072	33.072	33.072	33.072
Ruimte (+) of overschrijding (-) van de limiet	98.072	88.072	78.072	63.072
7. Begrotingstotaal (*)	389.082			
8. Percentage vastgesteld per ministeriele regeling	8,5%			
9. Kasgeldlimiet	33.072			
* totaal bedrag van de baten				

Bovenstaande houdt in dat alle kortlopende (< 1 jaar) uitzettingen en opgenomen gelden worden gesaldeerd. Het saldo gemiddeld per kwartaal (en niet meer dan drie opeenvolgende kwartalen) mag vervolgens niet meer bedragen dan 8,5% van het begrotingstotaal in het betreffende jaar.

Kredietrisico u/g portefeuille

Naast het renterisico moet ook het kredietrisico van de uitzettingen worden bepaald. De samenstelling van de portefeuille, per ultimo 2022, van uitgezette gelden (u/g) bestaat voor het grootste deel uit leningen aan Parkeren Delft BV (60%) en lokale woningcorporaties (26%) van de totale uitgezette gelden. De overige leningen zijn aan de SVN (stimuleringsfonds 13%) en de sportsector (zie onderstaande overzicht voor alle partijen).

De uitzetting aan de woningcorporaties staat onder garantie van het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Aan dit fonds hebben de twee toonaangevende rating-agencies de hoogste typering van kredietwaardigheid toegekend. Tegenover de leningen aan Parkeren Delft BV staat, als zekerheid, het recht van eerste hypotheek op de parkeergarages voor de gemeente.

Uitgezette geldleningen(UG lang)				
Bedragen x € 1.000 (ultimo boekjaar)	2022	2023	2024	2025
Agentschap Financien Amsterdam	52	52	52	
Woningcorporaties	20.040	18.391	3.693	3.301
Parkeren Delft BV	45.509	44.514	43.484	42.417
Voetbalvereniging DHL	270	247	224	200
Stimuleringsfonds	9.819	9.819	9.819	9.819
BUDO Gouweleeuw	108	100	91	82
St Exploitatatie Sport acc Concordia	269	231	193	155
Totaal UG lang	76.068	73.354	57.556	55.974

Garanties

De gemeente Delft staat voor de verschillende partijen in totaal voor bijna € 16 miljoen garant. Waarbij Parkeren Delft voor € 15 miljoen. Zoals in de tabel duidelijk wordt nemen de bedragen jaarlijks af, en daarmee ook het risico. Als zekerheid tegenover de garanties heeft de gemeente in nagenoeg alle gevallen het recht van eerste hypotheek op onroerende zaken.

Afgegeven garanties

Bedragen x € 1.000 (ultimo boekjaar)	2022	2023	2024	2025
Parkeren Delft BV	13.980	12.900	11.759	10.555
Sport	350	321	1.823	262
Wonen	18.107	16.323	12.910	12.455
Totaal afgegeven garanties	32.437	29.544	26.492	23.272

Daarnaast heeft de gemeente Delft nog een achtervangverplichting bij de stichting Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) van € 782 miljoen. In april 2002 heeft de gemeenteraad ermee ingestemd om met de WSW een ongelimiteerde achtervang aan te gaan, voor alle in de gemeente Delft werkzame of in de toekomst werkzame toegelaten instellingen (woningcorporaties) bij de WSW, tot het moment van wederopzegging. Deze overeenkomst is in 2015 opgezegd; de gemeente beoordeelt nu per geval over een achtervang. Het theoretische geval dat de achtervangers op hun achtervangpositie worden aangesproken, doet zich pas voor als het garantievermogen van het WSW dreigt te dalen onder het garantieniveau. In dat geval zullen renteloze leningen aan het WSW moeten worden verstrekt om het garantievermogen weer aan te vullen. Daarbij geldt een vooraf bepaalde verdeling, namelijk dat het Rijk 50% voor zijn rekening neemt en de overige 50% wordt verdeeld onder de deelnemende gemeenten. Hierbij neemt de 'schade'-gemeente de helft op zich van het gemeentelijk aandeel.

Prognose liquiditeitsbehoefte 2022-2025

De opbrengst van de verkoop van de aandelen Eneco is, conform het Treasurystatuut, ingezet voor de bestaande financieringsbehoefte (aflossing van aflopende leningen en nieuwe financiering). Dit leidt tot een stijging van de activa, een daling van het vreemd vermogen en – per saldo – tot een stijging van het eigen vermogen (algemene reserve).

Delft heeft naar verwachting in totaal € 278 miljoen aan rentedragende leningen ultimo 2021. De rentedragende schulden bestaan uit (77%) annuïtaire of lineaire leningen. De rest van de leningen is aflossingsvrij.

In onderstaand schema wordt de relatie gelegd tussen de schuldpositie van de gemeente en de financieringsbehoefte. De schuld neemt toe met de financieringsbehoefte. Dit vertaalt zich in een mutatie op de overige schulden, omdat de wijze van financieren afhankelijk is van bijvoorbeeld de ontwikkelingen in de investeringen en de grondopbrengsten. Het beleid is gericht op adequate financieringsvormen. Regelmatig kijken we – binnen de wettelijke kaders – naar de optimale verhouding tussen lang- en kortlopende leningen. Van de genoemde prognoses is nog niet bekend op welke wijze de financiering zal plaatsvinden (lang of kort, deze staat voorlopig opgenomen onder de 'overige schulden'). De aanname bij de prognose van de financieringsbehoefte is dat investeringen worden gerealiseerd met inachtneming van de te verwachten realisatie. De aanvullende behoefte aan (lang) geld prognosticeren we de komende jaren als volgt:

Liquiditeitsbehoefte

Bedragen x € 1.000 (ultimo boekjaar)	2022	2023	2024	2025
Schuldpositie	335.395	355.662	345.296	332.306
Waarvan:				
Rentedragende leningen	277.934	252.807	230.131	220.496
Overige schulden (totale schuld)	57.461	102.855	94.080	111.810
Prognose financieringsbehoefte	-	-	21.085	-

Schuldpositie: De telling van de volgens de balans, vaste schulden, vlottende schulden en overlopende passiva.

Rentedragende leningen: Bestaande leningenportefuille

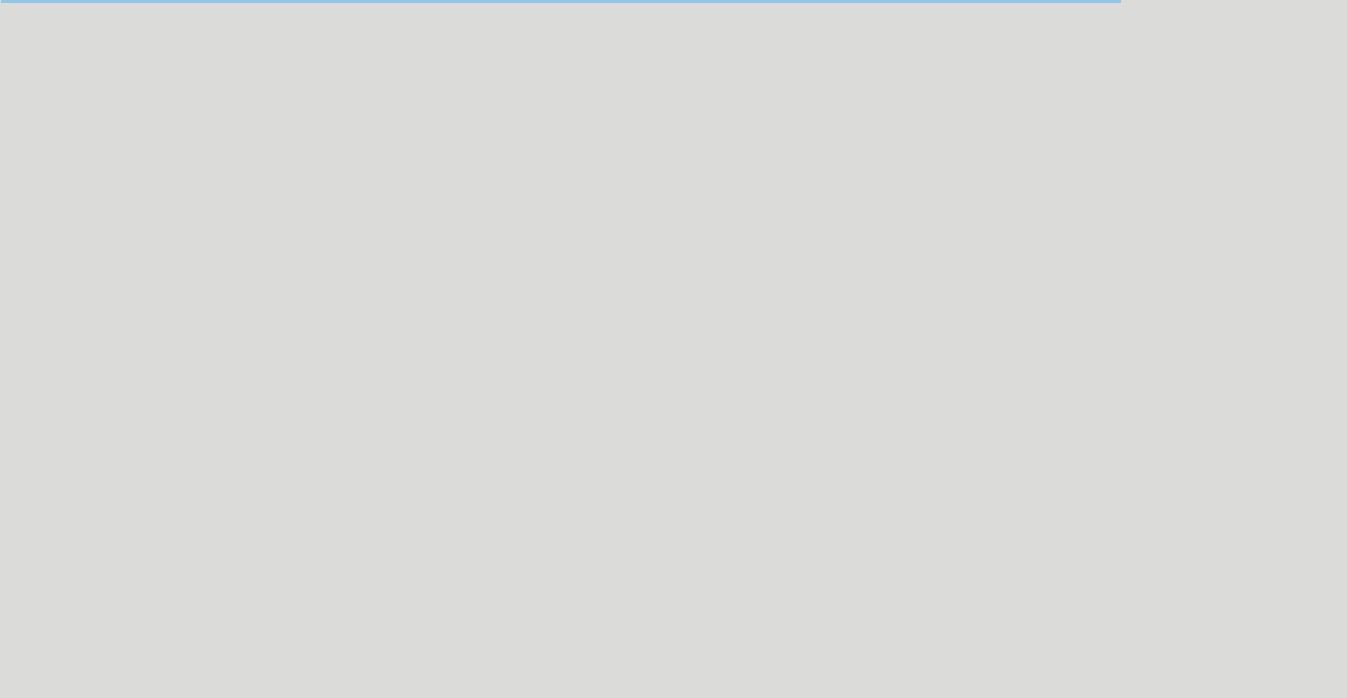
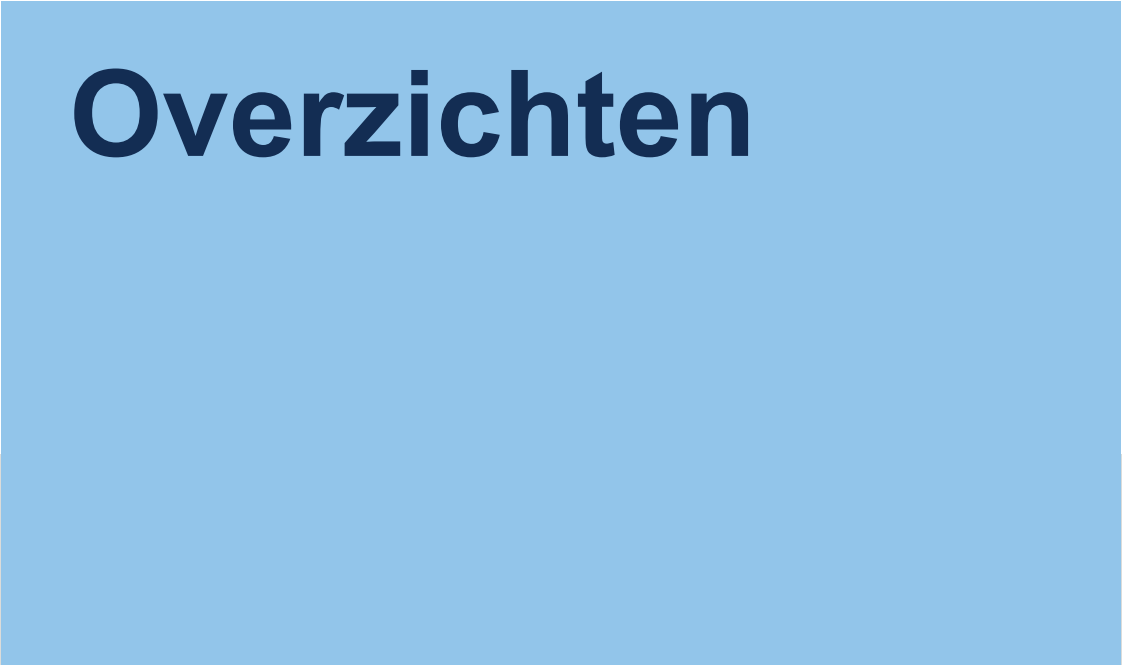
Overige schulden: Dit is het niet rentedragende deel van de schuld

Hier is inbegrepen:

Betalingen aan leveranciers waarvoor een factuur is ontvangen van de belastingdienst en de verplichtingen jegens derden waarvoor nog geen factuur is ontvangen.

Overzichten

Uitvoeringsinformatie

Lasten en baten per taakveld

(bedragen × 1.000)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Baten							
72 Riolering	891	437	507	181	178	178	178
74 Milieubeheer	476	311	11	51	50	50	50
Duurzaam Delft	1.367	748	519	233	228	229	229
21 Verkeer en vervoer	62	21	54	-	-	-	-
22 Parkeren	4.330	4.233	4.979	4.722	4.522	4.522	4.522
23 Recreatieve havens	120	72	153	155	153	153	153
25 Openbaar vervoer	106	-	-	-	-	-	-
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	11	28	-	-	-	-	-
Bereikbare en leefbare stad	4.629	4.353	5.186	4.877	4.675	4.675	4.675
81 Ruimtelijke ordening	1.257	2.110	833	540	683	683	683
82 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	14.764	16.932	16.629	7.030	10.478	8.520	9.726
83 Wonen en bouwen	3.612	4.392	3.623	3.757	3.755	4.141	4.141
Goed wonen	19.632	23.433	21.085	11.328	14.916	13.344	14.550
11 Crisisbeheersing en brandweer	12	7	-	-	-	-	-
12 Openbare orde en veiligheid	87	524	250	66	66	66	66
21 Verkeer en vervoer	464	633	514	496	489	489	489
57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	24	31	35	35	35	35	35
63 Inkomensregelingen	21	29	30	30	29	29	29
72 Riolering	12.071	13.037	11.879	13.539	13.736	13.875	14.056
73 Afval	15.300	15.486	15.790	17.397	17.397	17.397	17.397
75 Begraafplaatsen en crematoria	160	158	108	110	108	108	108
Schone en veilige stad	28.139	29.906	28.606	31.673	31.860	32.000	32.180
62 Wijkteams	558	22	-	-	-	-	-
66 Maatwerkvoorziening (WMO)	698	697	883	895	895	895	895
671 Maatwerkdienstverlening 18+	2	76	61	-	-	-	-
672 Maatwerkdienstverlening 18-	253	92	-	-	-	-	-
681 Geëscaleerde zorg 18+	1.424	1.305	1.304	1.304	1.304	1.304	1.304
71 Volksgezondheid	10	10	-	-	-	-	-
Sterk en sociaal	2.945	2.202	2.248	2.199	2.199	2.199	2.199
41 Openbaar basisonderwijs	15	39	25	26	25	25	25
42 Onderwijshuisvesting	439	622	527	533	533	533	533
43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	2.440	1.924	3.460	1.655	1.655	1.655	1.655
52 Sportaccommodaties	1.342	1.341	521	527	526	526	526
53 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	41	247	3	3	3	3	3
54 Musea	2.430	1.468	1.866	1.887	1.867	1.867	1.772
55 Cultureel erfgoed	50	32	19	20	19	19	19
61 Samenkracht en burgerparticipatie	289	278	293	175	175	175	175
Solide maatschappelijke basis	7.047	5.952	6.715	4.826	4.804	4.804	4.709
63 Inkomensregelingen	52.377	71.284	52.911	51.913	51.810	51.810	51.810
64 Begeleide participatie	16.203	11.597	11.755	11.757	11.755	11.755	11.755
65 Arbeidsparticipatie	308	448	-	-	-	-	-
671 Maatwerkdienstverlening 18+	14	-0	-	-	-	-	-
Economische zelfstandigheid	68.903	83.329	64.666	63.670	63.565	63.565	63.565
03 Beheer overige gebouwen en gronden	10.148	4.620	9.477	5.225	5.225	5.225	5.225
31 Economische ontwikkeling	437	84	19	19	19	19	19
34 Economische promotie	40	-	28	28	28	28	28
Stad in bedrijf	10.625	4.703	9.524	5.272	5.272	5.272	5.272
01 Bestuur	-	87	100	101	-	-	-
02 Burgerzaken	1.660	1.176	1.265	1.251	1.251	1.251	1.251
08 Overige baten en lasten	10	-	-	-	-	-	-
83 Wonen en bouwen	-	3	2	2	2	2	2
Stad en bestuur	1.670	1.266	1.367	1.354	1.253	1.253	1.253

(bedragen × 1.000)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
01 Bestuur	9	9	-	-	-	-	-
Raad	9	9	-	-	-	-	-
05 Treasury	7.164	106.582	3.766	3.328	3.169	2.828	2.918
061 OZB woningen	21.234	14.652	14.337	15.027	16.722	16.722	18.822
062 OZB niet-woningen	5.289	13.368	13.523	13.523	13.523	13.523	13.523
063 Parkeerbelasting	1.837	2.844	1.696	2.600	2.600	2.600	2.600
064 Belastingen overig	2.832	2.324	3.215	1.117	1.115	1.115	1.115
07 Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	197.640	213.548	218.791	223.347	221.184	221.623	222.120
08 Overige baten en lasten	79	181	-	-	-	-	-
34 Economische promotie	844	343	961	975	1.006	1.260	1.260
Financieel gezond	236.919	353.841	256.290	259.917	259.317	259.670	262.357
04 Overhead	3.734	4.260	3.703	3.734	3.703	3.703	4.103
Overhead	3.734	4.260	3.703	3.734	3.703	3.703	4.103
Baten	385.618	514.004	399.909	389.082	391.793	390.713	395.092
Lasten							
72 Riolering	1.736	1.924	1.843	1.451	1.304	1.204	1.103
74 Milieubeheer	3.101	3.637	4.206	4.100	2.750	2.668	2.685
Duurzaam Delft	4.837	5.562	6.049	5.551	4.055	3.871	3.787
21 Verkeer en vervoer	1.292	1.365	1.358	1.321	1.520	1.850	1.993
22 Parkeren	3.141	3.110	3.486	3.991	3.556	3.545	3.544
23 Recreatieve havens	77	68	63	61	60	60	60
25 Openbaar vervoer	6.684	6.584	5.947	5.767	5.715	5.663	5.611
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	187	1	0	6	6	6	6
Bereikbare en leefbare stad	11.381	11.128	10.855	11.146	10.858	11.125	11.214
81 Ruimtelijke ordening	2.422	6.589	7.017	4.208	4.225	4.117	3.986
82 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	12.162	18.109	15.476	7.404	10.891	9.023	10.357
83 Wonen en bouwen	4.883	5.499	5.664	5.772	5.744	5.745	5.745
Goed wonen	19.468	30.197	28.158	17.384	20.861	18.885	20.088
11 Crisisbeheersing en brandweer	7.633	8.798	8.611	8.314	8.314	8.314	8.314
12 Openbare orde en veiligheid	5.021	6.165	5.801	5.566	5.477	5.477	5.477
21 Verkeer en vervoer	10.006	10.847	10.832	11.801	12.387	13.000	13.374
24 Economische havens en waterwegen	4	5	-	-	-	-	-
57 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	4.620	4.918	5.426	5.173	5.208	5.059	5.113
63 Inkomensregelingen	1.754	1.762	1.714	1.714	1.714	1.714	1.714
72 Riolering	9.594	10.359	10.321	11.037	11.219	11.348	11.519
73 Afval	11.850	13.359	12.981	13.863	13.860	13.857	13.855
74 Milieubeheer	41	66	33	33	33	33	33
75 Begraafplaatsen en crematoria	117	76	31	31	30	18	18
Schone en veilige stad	50.640	56.354	55.751	57.532	58.242	58.819	59.418
62 Wijkteams	9.751	9.577	10.524	10.616	10.091	10.091	10.091
66 Maatwerkvoorziening (WMO)	4.814	3.498	4.053	4.232	4.042	4.042	4.042
671 Maatwerkdienstverlening 18+	18.055	20.832	22.953	23.183	22.848	22.792	22.791
672 Maatwerkdienstverlening 18-	21.952	24.434	25.974	27.625	25.824	25.520	25.018
681 Geëscaleerde zorg 18+	23.987	24.153	27.231	25.688	25.760	25.770	25.769
682 Geëscaleerde zorg 18-	3.935	4.589	4.042	4.215	4.215	4.215	4.215
71 Volksgezondheid	4.537	4.578	5.122	5.040	5.032	5.033	5.033
Sterk en sociaal	87.032	91.661	99.898	100.599	97.812	97.463	96.959
23 Recreatieve havens	-	-	-	152	152	152	152
41 Openbaar basisonderwijs	471	902	1.290	825	523	523	523
42 Onderwijshuisvesting	8.611	8.811	7.577	7.316	7.447	8.228	9.000
43 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	4.425	4.488	5.919	3.790	4.061	4.061	4.061
52 Sportaccommodaties	4.050	5.545	4.331	4.938	4.853	4.450	6.452
53 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.078	3.765	4.344	3.979	3.683	3.641	3.639
54 Musea	9.987	9.450	8.713	7.775	7.953	8.040	7.927
55 Cultureel erfgoed	146	127	203	480	477	476	475
56 Media	4.258	3.922	4.152	4.172	3.972	3.772	3.772
61 Samenkracht en burgerparticipatie	9.828	10.681	11.867	10.206	9.611	9.343	9.343
672 Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	318	301	301	301
71 Volksgezondheid	-	-	-	134	127	127	127

(bedragen × 1.000)	Rekening 2019	Rekening 2020	Begroting 2021	Begroting 2022	Raming 2023	Raming 2024	Raming 2025
Solide maatschappelijke basis	44.854	47.691	48.396	44.086	43.160	43.115	45.773
61 Samenkracht en burgerparticipatie	170	143	116	-	-	-	-
63 Inkomensregelingen	56.992	73.752	58.991	58.487	58.130	57.480	57.480
64 Begeleide participatie	29.189	24.239	23.886	23.095	22.687	22.727	22.757
65 Arbeidsparticipatie	11.257	11.196	10.454	11.184	11.026	10.805	10.794
671 Maatwerkdienstverlening 18+	182	221	60	61	60	60	60
Economische zelfstandigheid	97.789	109.552	93.507	92.826	91.903	91.073	91.092
03 Beheer overige gebouwen en gronden	7.231	7.469	7.208	7.168	7.261	6.851	8.910
21 Verkeer en vervoer	271	299	301	199	199	199	199
31 Economische ontwikkeling	2.107	1.583	1.547	1.729	1.622	1.472	1.472
32 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-	3	-	-	-	-	-
33 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	1.016	1.062	1.082	1.098	1.096	1.096	1.246
34 Economische promotie	1.864	2.165	2.408	2.433	2.390	2.352	2.352
Stad in bedrijf	12.488	12.582	12.546	12.627	12.568	11.971	14.180
01 Bestuur	3.206	2.902	2.508	2.388	2.211	2.211	2.211
02 Burgerzaken	4.777	3.891	4.473	4.448	4.202	4.197	4.197
04 Overhead	49	-	-	-	-	-	-
08 Overige baten en lasten	1.060	759	192	261	395	463	463
63 Inkomensregelingen	5	3	15	15	15	15	15
83 Wonen en bouwen	388	433	435	441	435	435	435
Stad en bestuur	9.485	7.987	7.624	7.554	7.258	7.321	7.321
01 Bestuur	2.232	2.273	2.311	2.278	2.273	2.275	2.275
Raad	2.232	2.273	2.311	2.278	2.273	2.275	2.275
05 Treasury	772	1.909	1.731	1.721	960	-175	-815
061 OZB woningen	76	103	64	64	64	64	64
064 Belastingen overig	1.739	1.969	1.927	2.015	2.014	2.014	2.014
08 Overige baten en lasten	-285	-1.063	2.352	3.867	4.555	5.302	5.390
09 Vennootschapsbelasting (VpB)	-	-	0	0	0	0	0
34 Economische promotie	1	18	-	-	-	-	-
Financieel gezond	2.303	2.937	6.074	7.666	7.593	7.206	6.653
04 Overhead	42.276	43.681	44.298	42.157	40.777	39.869	39.934
Overhead	42.276	43.681	44.298	42.157	40.777	39.869	39.934
Lasten	384.785	421.604	415.466	401.407	397.359	392.994	398.695
Saldo van baten en lasten	834	92.400	-15.557	-12.324	-5.566	-2.281	-3.603
Reserves							
010 Mutaties reserves	13.816	107.377	33.949	22.956	8.179	3.755	5.668
Onttrekkingen reserves	13.816	107.377	33.949	22.956	8.179	3.755	5.668
010 Mutaties reserves	10.504	197.647	15.832	10.434	1.825	1.271	1.271
Toevoegingen reserves	10.504	197.647	15.832	10.434	1.825	1.271	1.271
Toevoegingen onttrekkingen reserves	3.312	-90.270	18.117	12.522	6.354	2.484	4.397
Resultaat	4.145	2.130	2.559	198	788	203	793

Reserves en voorzieningen

Reserves

Reserves							
(bedragen × € 1.000)	Saldo begin boekjaar (incl. resultaat)	Bestemming resultaat 2020	Vermeerderingen 2021	Verminderingen 2021	Saldo einde boekjaar	Vermeerderingen 2022	Verminderingen 2022
Algemene reserve Weerstandscapaciteit	111.314	-2.256	3.000	13.648	98.410		9.590
Totaal algemene reserve	111.314	-2.256	3.000	13.648	98.410	-	9.590
Reserve Stad	30.923		900	1.680	30.143	900	584
Reserve voorbereidingskosten	1.510			225	1.285		125
Reserve Beleid en Uitvoering	2.989	-724	1.072	650	2.687	1.950	2.160
Reserve Transitiefonds	15				15		
Reserve Bovenwijkse voorzieningen					-		
Reserve Sociaal domein	2.186		1.200	2.455	931	1.200	758
Reserve MO/BW/Begeleiding	4.790	1.443			6.233		
Reserve Parelfonds					-		
Reserve Maatschappelijke Voorzieningen	454		31	30	455		
Reserve Centrale Vervanging Meubilair					-		
Reserve Automatiseringsmiddelen	1.900			66	1.834		131
Reserve VAK	256				256		
Reserve Cultureel Erfgoed Delft	209		72		281	72	
Reserve Openbare Ruimte	1.281			707	574		250
Reserve Investeringsplan	639			175	464		175
Reserve Decentralisatie uitkering Vrouwenopvang	250	636			886		
Reserve Schie-oever	20.603				20.603		1.392
Reserve Corona maatregelen	40	827	5.614	2.851	3.630		121
	68.045	2.182	8.889	8.839	70.277	4.122	5.696
Reserve Onderwijshuisvesting	681		312	312	681	312	364
Reserve Vastgoed	2.675	725			3.400		352
Reserve Dekking Kapitaallasten	45.216	-651		343	44.222		269
Reserve Gemeentelijke Huisvesting	532			600	-68		
Egalisatiereserve Omgevingsvergunningen	3.057			685	2.372		685
Reserve Reiniging	-				-		
Reserve Riolerings	3.248			409	2.839		
	55.409	74	312	2.349	53.446	312	1.670
Reserve Werkse!	699		-	-	699	-	-
	699	-	-	-	699	-	-
Totaal bestemmingsreserves	124.153	2.256	9.201	11.188	124.422	4.434	7.366
Totaal reserves	235.467	-	12.201	24.836	222.832	4.434	16.956

Saldo einde boekjaar	Vermeerderingen 2023	Verminderingen 2023	Saldo einde boekjaar	Vermeerderingen 2024	Verminderingen 2024	Saldo einde boekjaar	Vermeerderingen 2025	Verminderingen 2025	Saldo einde boekjaar
88.820	-	2.650	86.170		513	85.657		-	85.657
88.820	-	2.650	86.170	-	513	85.657	-	-	85.657
30.459	900	484	30.875	566		31.441	566		32.007
1.160		125	1.035		125	910		125	785
2.477	541	967	2.051	321	223	2.149	320	418	2.051
15			15			15			15
-			-			-			-
1.373			1.373			1.373			1.373
6.233			6.233			6.233			6.233
-			-			-			-
455			455			455			455
-			-			-			-
1.703			1.703			1.703			1.703
256			256			256			256
353	72		425	72		497	72		569
324		242	82			82		-	82
289		114	175			175			175
886			886			886			886
19.211		1.346	17.865		1.105	16.760		974	15.786
3.509			3.509			3.509			3.509
68.703	1.513	3.278	66.938	959	1.453	66.444	958	1.517	65.885
629	312	416	525	312	416	421	312	416	317
3.048		481	2.567		92	2.475		2.197	278
43.953		670	43.283		976	42.307		1.233	41.074
-68			-68			-68			-68
1.687		685	1.002		305	697		305	392
-			-			-			-
2.839			2.839			2.839			2.839
52.088	312	2.252	50.148	312	1.789	48.671	312	4.151	44.832
699	-	-	699	-	-	699	-	-	699
699	-	-	699	-	-	699	-	-	699
121.490	1.825	5.530	117.785	1.271	3.242	115.814	1.270	5.668	111.416
210.310	1.825	8.180	203.955	1.271	3.755	201.471	1.270	5.668	197.073

Bestedingsoverzicht

Reserves	Saldo per 31/12/2020	2021	2022	2023	2024	2025	Mutaties 2021 t/m 2025
Algemene Reserve weerstandscapaciteit	109.184	-12.902	-15.590	-2.650	-513	-	-31.655
<i>Doel: De algemene reserve heeft een bufferfunctie, de beschikbare ruimte in de algemene reserve noemen we de weerstandscapaciteit. Met deze reserve vangen we onvoorziene financiële tegenvallers (risico's) op.</i>							
Verkoop aandelen Eneco							
Verkoop Staalweg 1		3.000	-500				
Incidenteel beleid		-2.610	-480				
Bestemmingen Jaarrekeningresultaat 2020		-2.296					
Fietsparkeren		-265					
Ontvlechting reserve Vastgoed		-462	-398				
Motie Mediafonds		-30					
Grofvuil en tarief		-377					
Tarief Reiniging		205					
Coronarapportage 3		-266					
Herstelplan		-9.616	-11.562	-2.610	-513		
Verlagen bijdrage aan de exploitatie			5.000				
PFAS Grex Nieuw Delft		1.505					
Kadernota -Stimuleringspakket		-1.090	-1.450	-40			
Smart Makers Delft		-200	-200				
STOVOD		-400					
Storten reserve Stad - gevel tot gevel werkzaamheden openbare ruimte			-6.000				
Reserve Stad	30.923	-780	316	416	566	566	1.084
<i>Doel: Het mogelijk maken van projectbijdragen die voor de lange termijn de structuur van de stad versterken op de ruimtelijk en economisch gebied De criteria voor de reserve richten zich op een solide businesscase, voldoende cofinanciering en de positieve impact die de voorstellen hebben op de stad.</i>							
Financieel kader Agenda Stad		900	900	900	566	566	
Corrigeren storting ivm kapitaallasten			-334				
Gelatinebrug				-334			
Station Delft Zuid (wordt Station Delft Campus)		-680					
Next Delft			-100				
Dekking Herstelplan		-1.000					
Biotech Campus			-150	-150			
Bestemmingsreserve Vorbereidingskosten	1.510	-225	-125	-125	-125	-125	-725
<i>Doel: Kansrijke initiatieven de mogelijkheid te geven om nader uitgewerkt te worden tot een solide businesscase ten behoeve van Fonds Delft 2040. Het gaat hier dus om incidentele uitgaven.</i>							
Werkbudget Agenda Delft 2040		-125	-125	-125	-125	-125	
Reinier de Graafweg		-100					
Reserve Beleid en uitvoering	2.989	-1.480	-210	-426	97	-97	-2.116
<i>Doel: Deze bestemmingsreserve is bedoeld om incidenteel beleid te financieren.</i>							
Voorzieningen sport (Sportvelden)		997	1.950	542	321	321	
Aanpak ondermijning		75					
Wonen en Wijken Buitenhof			-29				
Jaarrekening 2017 Soc. econ. programma Poptahof		-100	-111				
Verlening subsidie Sportfondsen		-250	-250				
Onttrekking i.v.m. onderhoud sportvelden		-1.258	-1.655	-968	-224	-418	
Aanpak ondermijning		-75	-75				
Implementatie omgevingswet		-145					
Jaarrekening 2020 - afrekening onderhoud sport		-724					
Jaarrekening 2017 (Nazorg ex-gedetineerden en wijk marshall)			-40				
Reserve Fonds 'Transities voor duurzame en economische innovaties'	15	-	-	-	-	-	-
<i>Doel: Het transitiefonds is bestemd voor duurzame en economische innovaties. De innovatie activiteiten zijn bestemd voor economie, duurzaamheid ook in relatie tot internationale betrekkingen.</i>							
Reserve Sociaal domein	2.187	-1.255	442	-	-	-	-813
<i>Doel: Deze reserve is bestemd om incidentele voorbereidings- en frictiekosten te financieren in het Sociaal Domein en innovatie mogelijk te maken.</i>							

Reserves	Saldo per 31/12/2020	2021	2022	2023	2024	2025	Mutaties 2021 t/m 2025
Dotatie programma Transformatie Sociaal domein		1.200	1.200				
Actieplan		-335	-525				
Overige projecten		-305	-155				
Actieplan Participatie		-173					
Actieplan WMO		-705					
Actieplan Jeugd		-317					
Actieplan Capaciteit Jeugd		-79	-78				
Regio: Transitie sociaal domein		-406					
Delft support		-80					
Trainee sociaal domein		-55					
Reserve Egalisatie maatschappelijke voorzieningen	454	-82	-	-	-	-	-82
<i>Doel: De reserve Maatschappelijke Voorzieningen heeft tot doel; het egaliseren van voor- en nadelen die ontstaan door transacties op het gebied van maatschappelijke voorzieningen en de instandhouding hiervan. De incidentele baten en lasten als gevolg van deze transacties, en de lasten die gemoeid zijn met de instandhouding van de maatschappelijke voorzieningen op het vastgestelde niveau en aanpassingen in het kader van multifunctionaliteit, kunnen niet altijd worden opgevangen binnen de exploitatie. De fluctuaties in de exploitatie worden opgevangen in deze reserve. Bij maatschappelijke voorzieningen gaat het om accommodaties in de beleidsvelden Welzijn, Sport, Zorg, Onderwijs, Recreatie en Cultuur.</i>							
Dotaties		31					
Zoek en Boek vervangen		-46					
Herontwikkeling Plein Wending		-45					
Accommodatiebeleid		-19					
Herontwikkeling Brasserskade		-3					
Reserve Automatiseringsmiddelen	1.900	-66	-131	-	-	-	-197
<i>Doel: Deze reserve is ingesteld om gemeente brede automatiseringsprojecten van de grond te tillen. Deze reserve is bedoeld voor alle nuttige voorzieningen te komen op IT-gebied. Onderzoek naar op voorhand voor toepassing in de gemeente kansrijke technieken en/of hardware viel hier ook onder. Gemeente brede ontwikkelingen (als opzet van het netwerk, een gezamenlijke e-mailvoorziening etc.) werden hieruit bekostigd.</i>							
Gemeentelijke ICT		-66	-131		-	-	-
Reserve Vak	256	-256	-	-	-	-	-256
<i>Doel: enerzijds het egaliseren van de uitgaven voor instrumentarium en apparatuur. Anderzijds heeft de reserve tot doel om de kosten voor de vorming van de coöperatie De VAK, alsmede de frictiekosten van TCC te dekken.</i>							
Frictiekosten VAK		-256					
Reserve Cultureel Erfgoed Delft	209	72	72	72	72	72	359
<i>Doel: Deze reserve heeft meerdere functies. Functies: aankopen, digitalisering en egalisatie tentoonstellingen / bedrijfsvoeringsrisico's. Een mogelijk doel kan ook zijn de frictiekosten bij een mogelijk toekomstige verzelfstandiging van Erfgoed.</i>							
Jaarlijkse storting		72	72		72	72	
Reserve Openbare Ruimte	1.281	-707	-250	-242	-	-	-1.199
<i>Doel: De reserve Openbare Ruimte is bedoeld om de schommelingen in de lasten van het onderhoud wegen, straten, pleinen, groen, waterwegen en civiele kunstwerken over meerdere jaren te egaliseren. Daarnaast worden ook de schommelingen in de tijd tussen de geplande datum van onderhoudswerkzaamheden en de realisatie opgevangen.</i>							
Voorziening Bomenfonds		-457					
Waterwegen			-75				
Intensivering/Herfaseringen openbaar Groen		-250	-175	-242			
Reserve Investeringsplan	639	-350	5.825	-114	-	-	-
<i>Doel: Deze reserve heeft tot doel de kosten van incidentele projecten te financieren</i>							
Klimaatplan		-350	-175	-114			
Gevel tot gevel werkzaamheden openbare ruimte			6.000				
Reserve MO/BW/Begeleiding	4.790	1.443	-	-	-	-	1.443
<i>Doel: Deze reserve wordt ingesteld ter egalisatie van de middelen die vanuit de centrumfunctie maatschappelijke opvang en beschermd wonen ontvangen worden ter uitvoering van de regionale functie en de transformatie van Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen als gevolg van de verandering in wet- en regelgeving op dit gebied (o.a. de uitvoering van het rapport van de commissie Dannenberg).</i>							
Jaarstukken 2020 - afrekening reserves		1.443					
Reserve Onderwijshuisvesting	681	-	-52	-104	-104	-104	-364
<i>Doel: De reserve onderwijshuisvesting is een egalisatiereserve die tot doel heeft de fluctuaties van de jaarlijkse kosten voor wettelijke taken in het kader van onderwijshuisvesting te egaliseren. Het betreft hier kosten in het kader van onderhoud gymzalen, calamiteiten, (glas)schades en constructiefouten (waaronder asbest).</i>							
Jaarlijkse storting		312	312	312	312	312	
Verwachte jaarlijkse egalisatie		-312	-364	-416	-416	-416	
Reserve Vastgoed	2.675	725	-352	-481	-92	-2.197	-

Reserves	Saldo per 31/12/2020	2021	2022	2023	2024	2025	Mutaties 2021 t/m 2025
<i>Doel: De reserve heeft als primaire doelstelling het verrekenen van verschillen - bij de jaarrekening - ten opzichte van de begroting waardoor de exploitatie van het gemeentelijk Vastgoedbedrijf wordt gestabiliseerd. Verschillen ten opzichte van de begroting worden veroorzaakt door het egaliseren van het onderhoud, kosten van leegstand en verkoopresultaten. Daarnaast is de reserve benodigd voor de risico's in de vastgoedportefeuille op te kunnen vangen. Tevens is deze reserve benodigd om de incidentele verkoopkosten, boekwinsten en boekverliezen te verrekenen (actualisatie bij de vastgoedanalyse 2018).</i>							
Jaarstukken 2020 - afrekening reserves		725					
Onderhoud vastgoed			-352	-481	-92	-2.197	
Reserve Dekking Kapitaallasten	45.216	-994	-269	-670	-976	-1.233	-4.142
<i>Doel: het dekken van afschrijvingslasten van specifieke investeringen.</i>							
Jaarstukken 2020 - afrekening reserves		-339					
Onttrekking BR Dekking Kapitaallasten		-655	-269	-670	-976	-1.233	
Reserve Gemeentelijke Huisvesting	532	-532	-	-	-	-	-532
<i>Doel: Het financieren van alle niet activeerbare kosten van het project HNK en het opvangen van de risico's van deze niet activeerbare uitgaven.</i>							
Najaarsrapportage 2021		-532					
Egalisatiereserve Omgevingsvergunningen	3.057	-685	-685	-685	-305	-305	-2.665
<i>Doel: Egalisatie van exploitatietekorten en -overschotten in relatie tot omgevingsvergunningenleges. Voor de begroting is 100% kostendekkendheid het uitgangspunt, echter baten en lasten lopen nooit synchroon en ook de werkvoorraad fluctueert jaarlijks. Deze fluctuaties zijn niet/slecht te ramen en zouden jaarlijks leiden tot aanpassing van de legestarieven. Doordat de fluctuaties worden opgevangen binnen de egalisatiereserve kunnen de tarieven in plaats van op incidentele pieken/dalen meer op trendmatige ontwikkelingen worden aangepast/bijgesteld.</i>							
Resultaat leges		-685	-685	-685	-305	-305	
Reserve Reiniging	-	-	-	-	-	-	-
<i>Doel: het afrekenen van exploitatiesaldi van het gesloten circuit Reiniging</i>							
Reserve Riolerig	3.248	-409	-	-	-	-	-409
<i>Doel: De overschotten en tekorten op de exploitatie van het beheer en onderhoud ten behoeve van de gemeentelijke riolerig worden toegevoegd of onttrokken aan de reserve riolerig.</i>							
Exploitatie bijdrage uit reserve		-409					
Reserve Werkse!	699	-	-	-	-	-	-
<i>Doel: De bestemmingsreserve is bedoeld om voor de kosten van SW-ers bovenop de taakstelling van het rijk die worden gemaakt om de wachtlijsten weg te werken.</i>							
Reserve Decentralisatie uitkering Vrouwenopvang	250	636	-	-	-	-	636
<i>Doel: Met het instellen van een egalisatiereserve wordt bereikt dat Delft haar regionale taak voor het realiseren en in stand houden van voorzieningen uit de DUVO optimaal kan uitvoeren. Daarbij wordt een verhoogde transparantie bereikt bij het inzichtelijk maken van financiële overzichten aan de regiogemeenten en blijven de regionale middelen (bij onderbesteding in een jaar) ook beschikbaar voor de regio</i>							
Jaarstukken 2020 - afrekening reserves		636					
Reserve Schie-oevers	20.603	-2.258	-1.392	-1.346	-1.105	-974	-7.075
<i>Doel: de reserve is ingesteld ter dekking van het ontwikkelplan Schie-oevers t/m fase 2 en de bijbehorende bovenwijkse voorzieningen</i>							
Besteding Reserve Schieoevers		-2.258	-1.392	-1.346	-1.105	-974	
Reserve Corona maatregelen	40	3.590	-121	-	-	-	3.469
<i>Doel: Incidentele afwijkingen in lasten en baten, die een direct gevolg zijn van de coronacrisis inzichtelijk te houden.</i>							
Jaarstukken 2020		827					
Meicirculaire 2020		37					
Herstelplan		2.766					
Evenementen		-40					
Najaarsrapportage 2020		1.055					
Coronarapportage 3		266					
Coronarapportage 3		-1.321					
Coronarapportage 4		1.560					
Coronarapportage 4		-1.560	-54				
Exploitatie De Veste			-67				
Totaal	233.338	-16.515	-12.522	-6.355	-2.485	-4.397	-45.239

Voorzieningen

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)															
	Saldo einde boekjaar 2020	Vermeer- dering 2021	Saldo einde boekjaar 2021	Vermeer- dering 2022	Vermin- dering 2022	Saldo einde boekjaar 2022	Vermeer- dering 2023	Vermin- dering 2023	Saldo einde boekjaar 2023	Vermeer- dering 2024	Vermin- dering 2024	Saldo einde boekjaar 2024	Vermeer- dering 2025	Vermin- dering 2025	Saldo einde boekjaar
Voorziening wethouderspensionen															
Pensioenaanspraken	8.834	423	9.257	427	-	9.684	427	-	10.111	427	-	10.538	427	-	10.965
Voorziening amoveren putten GR															
Grondwater															
Overgenomen verplichting	1.975	-	1.975	-	-	1.975	-	-	1.975	-	-	1.975	-	-	1.975
Voorziening Werkse!															
Uit te betalen personele verplichtingen		-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Totaal voorzieningen t.b.v. verplichtingen / verliezen	10.809	423	11.232	427	-	11.659	427	-	12.086	427	-	12.513	427	-	12.940
Voorziening businesscase															
onvoorziën															
Dekking van de verwachte risico's op de business case OBS/Spoorzone	100	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100	-	-	100
Voorziening GREX Nieuw Delft															
Ter dekking van risico's GREX Nieuw Delft	9.236	-	9.236	-	-	9.236	-	-	9.236	-	-	9.236	-	-	9.236
Voorziening rechtsgedingen															
Dekking mogelijke gevolgen uitkomsten rechtsgedingen	125	-	125	-	-	125	-	-	125	-	-	125	-	-	125
Voorziening achterstallig onderhoud															
Dekking van de verwachte kosten van achterstallig onderhoud sportvoorzieningen	413	-	413	-	-	413	-	-	413	-	-	413	-	-	413
Totaal voorzieningen t.b.v. risico's	9.874	-	9.874	-	-	9.874	-	-	9.874	-	-	9.874	-	-	9.874
Voorziening onderhoud sporthallen															
Dekking van de exploitatie van de gemeentelijke sporthallen	172	10	182	10	-	192	10	-	202	10	-	212	10	-	222
Totaal voorzieningen gelijkmatige verdeling lasten	172	10	182	10	-	192	10	-	202	10	-	212	10	-	222
Voorziening toekomstige															
vervanging riool															
Het zichtbaar maken van de spaarbedragen van de vervangingsinvesteringen in het	2.526	5.117	7.300	343	5.117	9.300	-3.840	5.117	8.300	5.117	7.300	-9.206	5.117	7.300	-11.388

Voorzieningen (bedragen x € 1.000)																
rioolstelsel die zijn opgenomen in het tarief																
Totaal voorzieningen t.b.v. vervangingsinvesteringen met heffing	2.526	5.117	7.300	343	5.117	9.300	-3.840	5.117	8.300	-7.023	5.117	7.300	-9.206	5.117	7.300	-11.388
Voorziening volkshuisvesting																
Dekking van de ontwikkeling van de woonvisie ten bate van de lokale huisvestingsmogelijkheden. De voorziening is opgebouwd uit bijdragen van de woningcorporaties en de gemeente Delft. Met ingang van 2005 is besloten deze stortingen te beëindigen. Uitgaven in overleg met de corporaties.	17	-	-	17	-	-	17	-	-	17	-	-	17	-	-	17
Voorziening begraaftplaatsen (afgekochte grafrechten)																
De afkopsommen met een bestedingsplicht worden gestort en het onderhoud van de graven wordt bekostigd	265	-	28	237	-	28	209	-	27	182	-	26	156	-	26	130
Voorziening archeologie Spoorzone																
Dekking van de kosten die archeologie maakt voor de werkzaamheden bij de Spoorzone	82	-	-	82	-	-	82	-	-	82	-	-	82	-	-	82
Voorziening Arboretum Heempark/ Kortlaan																
Dekking van het beheer en onderhoud van het Arboretum-Heempark Delft	79	21	21	58	21	21	37	21	21	16	16	16	-	-	-	-
Voorziening projecten RMD																
Uitvoering projecten overgedragen vanuit RMD	2.400			2.400			2.400			2.400			2.400			2.400
Totaal voorzieningen middelen van derden	2.843	-	49	2.794	-	49	2.745	-	48	2.697	-	42	2.655	-	26	2.629

Incidentele baten en lasten

De tabel Incidentele baten en lasten geeft een onderbouwing van het structurele begrotingsevenwicht en draagt bij aan het inzicht in de financiële positie van de gemeente. Van een structureel begrotingsevenwicht is sprake als structurele lasten in de begroting worden afgedekt door structurele baten.

Bij het opstellen van de tabel Incidentele baten en lasten zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd:

- het betreft baten en lasten die zich kunnen voordoen in de meerjarenbegroting
- het betreft baten en lasten opgenomen met een drempel vanaf € 100.000
- het betreft baten en lasten die zich maximaal drie jaar voordoen of waarvan de eindigheid vastligt als gevolg van een raadsbesluit of toekenningsbesluit.

(bedragen x € 1.000,-)		2022	2023	2024	2025
Programma / Omschrijving	B/L				
Duurzaam Delft					
Klimaatplan	L	175	114		
Stimuleringspakket - Energietransitie	L	1.300			
Sterk en sociaal					
Transformatie sociaal domein	L	758			
Solide maatschappelijke basis					
Verlengen prestatiesubsidie bestaande Sportfondsenbaden	L	250			
Voorzieningen sport	L	365	37	126	
Buitenhof, programma en projecten fysiek, sociaal en veiligheid	L	420			
Onderwijsagenda	L	100			
Smart Makers Delft	L	200			
Soc. econ. programma Poptahof	L	111			
Economische zelfstandigheid					
Intensivering re-integratie: Taskforce BUIG	L	300			
Stad in bedrijf					
Next Delft	L	100			
Biotech Campus	L	150	150		
Stad en bestuur					
Verkiezingen	L	200			
Overhead					
Gemeentelijk ICT	L	131			
		4.560	301	126	-
Mutaties in reserves					
Incidentele mutaties in reserves		-10.014	-2.590	53	566
Saldo van incidentele baten, lasten en reservemutaties in de begroting		-5.454	-2.289	179	566
Begrotingssaldi		198	788	204	794
Structureel begrotingsevenwicht		-5.256	-1.501	383	1.360

De tabel geeft een volledig en eenduidig inzicht in de incidentele posten die het begrotingssaldo beïnvloeden (NB: correctie voor incidentele lasten verbetert het saldo, correctie voor incidentele baten verslechtert het saldo). Na eliminatie van de incidentele posten ontstaat zicht op het structureel evenwicht van de begroting.

Conclusie

Na correctie van de incidentele baten, lasten en reservemutaties op het begrotingssaldo is de begroting structureel niet in evenwicht. Op basis van deze informatie kunnen we concluderen dat er geen sprake is van 'structureel en reëel begrotingsevenwicht': structurele lasten worden niet gedekt door structurele baten.

Toelichting

Klimaatplan

Betreft de uitgaven die gedaan worden ten laste van de reserve Investeringsplan om de doelstellingen uit het Klimaatplan te behalen.

Stimuleringspakket Energietransitie

Besluit uit de Kadernota 202. Het Warmteplan – als routekaart naar duurzame warmte – ronden we af. Voor de lokale opwekking van duurzame elektriciteit stellen we een strategie op. In de ontwikkeling van gebieden voorzien we in de basisinfrastructuur voor energie.

Delft energieneutraal 2050

Delft wil in 2050 een energieneutrale stad zijn. Het Delft energieneutraal Uitvoeringsprogramma 2017-2020 (DEN2050 /UVP 2017-2020) legt een meer initiërende rol bij de gemeente, in lijn met de Energieagenda. Om een stevige basis neer te zetten voor de energietransitie is een programma opgesteld.

Transformatie Sociaal domein

Het programma Transformatie Sociaal domein wordt bekostigd vanuit de bestemmingsreserve Sociaal domein. Dit geldt voor de programmalijnen, het actieplan, de uitvoeringsagenda, het (regionaal) transformatieprogramma en de implementatie van de resultaatgerichte inkoop in de Jeugdhulp en de WMO. Ook de incidentele kosten voor de ontvlechting en doorontwikkeling van Delft Support worden uit deze reserve gedekt.

Verlengen prestatiesubsidie bestaande Sportfondsenbaden

Het is van belang om de twee bestaande baden -het Sportfondsenbad en het Zwem- en Squashcentrum- langer dan 2019 open te houden. De uiterste houdbaarheidsdatum van beide baden is geschat op 2023. In dit kader is de prestatiesubsidie aan Sportfondsen niet per 31 december 2018 beëindigd, maar verlengd totdat de nieuwbouw gereed is of tot het moment dat de uiterste houdbaarheidsdatum (2023) is bereikt.

Voorzieningen sport

Conform het meerjarenonderhoudsplan Buitensport zullen vanaf 2020 voornamelijk uitgaven plaatsvinden in het kader van groot onderhoud van kunstgrasvoetbalvelden op het sportpark Brasserskade en Kerkpolder en het vervangen van pompen van de sportparken Tanthof en Kruithuisweg.

Buitenhof, programma en projecten fysiek, sociale en veiligheid

dit betreft de inzet voor het Uitvoeringsprogramma Kansen voor Buitenhof.

Onderwijsagenda

Voor het domein onderwijs hebben we via het bestuursprogramma middelen toegekend voor brede educatie, meer specifiek voor de strategische onderwijsagenda. Het gaat om structureel € 100.000 en aanvullend € 100.000 incidenteel tot en met 2022. De onderwijsagenda werken we momenteel nader uit met onderwijspartners, op grond waarvan een bestedingsplan volgt.

Intensivering re-integratie: Taskforce BUIG

Mede dankzij de voorgaande taskforces (2012-2015 en 2016-2018) is het de gemeente gelukt om een overschot op het BUIG-budget te realiseren. In 2020 start een nieuwe taskforce.

Verkiezingen

Aanpassing van het verkiezingsbudget in verband met meerdere verkiezingen in een jaar.

Gemeentelijke ICT

Betreft de financiering van gemeentebrede automatiseringsprojecten.

Bedragen x € 1000,-		2022	2023	2024	2025
Incidentele reserve mutaties					
	B/L				
Reserve Sociaal domein	L	1.200	-	-	-
Reserve Stad	L	566	566	566	566
Algemene reserve Weerstandscapaciteit	B	-9.590	-2.650	-513	-
Reserve Openbare ruimte	B	-250	-242		
Reserve automatisering	B	-131	-		
Reserve Beleid en Uitvoering	B	-505			
Reserve Corona maatregelen	B	-121			
Reserve Investeringsplan	B	-175	-114	-	-
Reserve Stad	B	-250	-150	-	-
Reserve Sociaal domein	B	-758		-	-
Incidentele reserve mutaties		-10.014	-2.590	53	566

Bedragen x € 1000,-		2022	2023	2024	2025
Structurele reserve mutaties					
	B/L				
Reserve Cultureel Erfgoed Delft	L	72	72	72	72
Reserve Beleid en Uitvoering	L	1.950	542	321	321
Reserve Onderwijshuisvesting	L	312	312	312	312
Egalisatiereserve omgevingsvergunningen	B	-685	-685	-305	-305
Reserve Beleid en Uitvoering	B	-1.655	-967	-223	-418
Reserve Dekking Kapitaallsten	B	-269	-670	-976	-1.233
Reserve Vastgoed	B	-352	-481	-92	-2.197
Reserve Voorbereidingskosten	B	-125	-125	-125	-125
Reserve Schie-oevers	B	-1.392	-1.346	-1.105	-974
Reserve Onderwijshuisvesting	B	-364	-416	-416	-416
Structurele reserve mutaties		-2.508	-3.764	-2.537	-4.963